

Годишњи извјештај

2017

**ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ
2017.**

Садржај:

Листа табела.....	3
Листа графикана.....	3
Скраћенице.....	5
Уводна ријеч гувернера.....	7
Правни статус.....	9
1. Економска кретања у 2017. години.....	12
1.1 Међународно економско окружење.....	13
1.1.1 Трендови у реалном сектору.....	13
1.1.2 Монетарни трендови.....	15
1.2 Извјештај о стању привреде БиХ.....	16
1.2.1 Реални сектор.....	17
I Основне привредне дјелатности.....	17
II Цијене.....	21
III Запосленост и плате.....	22
1.2.2 Фискални сектор.....	24
1.2.3 Банкарски сектор.....	27
1.2.4 Спољни сектор.....	29
I Платни биланс.....	29
II Номинални и реални ефективни девизни курс.....	31
2. Извјештај о активностима ЦББиХ у 2017. години.....	34
2.1 Монетарна политика.....	34
2.2 Рачун резерви код ЦББиХ.....	35
2.3 Управљање девизним резервама.....	37
2.4 Управљање готовим новцем.....	39
2.5 Одржавање платних система.....	41
2.6 Улога фискалног и банкарског агента.....	43
2.7 Прикупљање и креирање статистичких података.....	45
2.8 Праћење системских ризика у финансијском систему.....	46
2.9 Сарадња с међународним институцијама и рејтинг агенцијама.....	47
2.10 Процес интерне ревизије.....	48
2.11 Остало.....	49
2.11.1 Управљање људским ресурсима.....	49
2.11.2 Комуницирање с јавности и друштвено одговорно пословање.....	52
3. Финансијски извјештаји и Извјештај независног вањског ревизора.....	53
4. Публикације и веб сервиси.....	104
5. Статистичке табеле.....	106

Листа табела:

Табела 1.1: Прираст реалног БДП-а у одабраним земљама Европске уније	14
Табела 1.2: Девизни курс EURUSD	15
Табела 1.3: Финансијско тржиште еврозоне	16
Табела 1.4: Емисије јавног дуга бх ентитета у 2017.години	26
Табела 1.5: Стопе приноса на примарном тржишту јавног дуга бх. ентитета у 2017.години	27
Табела 2.1: Индикатори ликвидности банкарског сектора у БиХ	36
Табела 2.2: Просјечна пондерисана нето каматна стопа на девизне резерве ЦББиХ и просјечне тржишне каматне стопе и приноси на државне обвезнице у еурозони	37
Табела 2.3: Платни промет преко комерцијалних банака	42
Табела 2.4: Преглед промета картицама на АТМ и ПОС уређајима	42
Табела 2.5: Реализоване вриједности по картицама на принципу резидентности	42
Табела 2.6: Заступљеност картица према брендovima	43
Табела 2.7: Руководна структура ЦББиХ на крају 2017. године	50

Листа графикана:

Графикон 1.1: Стопе раста БДП у економским блоковима	13
Графикон 1.2: Стопа инфлације у економским блоковима*	13
Графикон 1.3: Економија еврозоне	14
Графикон 1.4: Индекс неенергетских и енергетских роба	14
Графикон 1.5: Референтна каматна стопа Федералних Резерви*	15
Графикон 1.6: Кредитни раст у еврозони	15
Графикон 1.7: Годишње промјене номиналног и реалног БДП-а	16
Графикон 1.8: Основни узроци промјена у реалном БДП-у у БиХ, у прва три квартала	17
Графикон 1.9: Основни узроци промјена у реалном БДП-у у ЕУ, у прва три квартала	17
Графикон 1.10: Структура осталих дјелатности у БДВ-у по земљама	18
Графикон 1.11: Структура реалног БДП-а по расходном приступу	18
Графикон 1.12: Кварталне промјене индекса индустријске производње	19
Графикон 1.13: Допринос годишњим промјенама индустријске производње по подручјима	19
Графикон 1.14: Стопе раста и учешће главних група производа индустријске производње	20
Графикон 1.15: Годишње промјене обима производње у грађевинарству	20
Графикон 1.16: Годишње промјене индекса дистрибутивне трговине, (Q/Q-4)	20
Графикон 1.17: Годишња стопа инфлације/дефлације	21
Графикон 1.18: Стварна и процијењена темељна инфлација	21
Графикон 1.19: Годишње промјене у нивоу цијена у прва три квартала	22
Графикон 1.20: Стопе промјене броја незапослених, (Q/Q-4)	23
Графикон 1.21: Кретање одабраних индекса на тржишту рада, 2010=100	23
Графикон 1.22: Доприноси расту броја запослених по подручјима	23
Графикон 1.23: Износ и постотак промјене просјечне годишње нето плате	24
Графикон 1.24: Годишњи раст плата по активностима	24
Графикон 1.25: Приходи од индиректних пореза	24
Графикон 1.26: Примарни фискални биланс у % БДП-а	25
Графикон 1.27: Укупан бруто дуг сектора владе	25
Графикон 1.28: Спољни дуг сектора владе и годишње промјене износа отплате спољног дуга	25
Графикон 1.29: Задуженост генералне владе код комерцијалних банака	26
Графикон 1.30: Просјечне стопе приноса на примарном тржишту јавног дуга бх ентитета у 2016. години и у 2017.години	26

Графикон 1.31: Годишње стопе раста кредита.....	27
Графикон 1.32: Допринос појединачних сектора промјени у стању укупних кредита.....	27
Графикон 1.33: Допринос појединачних сектора промјени у стању укупних депозита.....	28
Графикон 1.34: Кварталне промјене у девизним резервама и нето страној пасиви комерцијалних банака.....	28
Графикон 1.35: Годишње промјене у ставкама стране пасиве и стране активе комерцијалних банака.....	29
Графикон 1.36: Профитабилност просјечне активе (РОАА) и просјечног капитала (РОАЕ).....	29
Графикон 1.37: Смањење/повећање трговинског дефицита по групама производа.....	30
Графикон 1.38: Текући рачун и његове компоненте.....	30
Графикон 1.39: Финансијски рачун и његове компоненте.....	31
Графикон 1.40: Годишње промјене номиналног курса КМ према одабраним валутама у децембру.....	31
Графикон 1.41: Номинални и реални ефективни курс КМ.....	32
Графикон 2.1: Девизне резерве ЦББиХ.....	34
Графикон 2.2: Трансакције са иностранством које објашњавају дио промјена у девизним резервама.....	34
Графикон 2.3: Покривеност монетарне пасиве нето девизним резервама.....	35
Графикон 2.4: Стање рачуна резерви код ЦББиХ.....	35
Графикон 2.5: Годишње стопе раста компоненти новчане масе.....	36
Графикон 2.6: Годишње стопе раста монетарних агрегата.....	36
Графикон 2.7: Структура инвестирања девизних резерви ЦББиХ.....	39
Графикон 2.8: Просјечне годишње стопе приноса на девизне резерве ЦББиХ.....	39
Графикон 2.9: Готовина ван монетарних власти и банака.....	39
Графикон 2.10: Апоенска структура новчаница.....	40
Графикон 2.11: Апоенска структура кованица.....	40
Графикон 2.12: Повећање броја новчаница и кованица по апоенима у односу на 2016. годину.....	40
Графикон 2.13: Новчанице и кованице издате у 2017. години према апоенима.....	40
Графикон 2.14: Излази готовог новца (КМ) у 2017. години.....	41
Графикон 2.15: Апоенска структура фалсификованих новчаница у 2017. години.....	41
Графикон 2.16: Апоенска структура фалсификованих кованица у 2017. години.....	41
Графикон 2.17: Укупан број запослених у ЦББиХ.....	50

Оквир:

Тексти оквир 1: Допринос раста реалног БДП-а по активностима.....	17
---	----

Скраћенице:

AAA.....	Финансијски инструменти с кредитним рејтингом AAA (енг. triple A)
ABSPP	Програм куповине хартија од вриједности покривених имовином (енг. Asset-backed securities purchase programme)
АТМ.....	Банкомат
ВАМ	Валутни код конвертибилне марке
ВСС	Програм билатералне помоћи и изградње капацитета (енг. Bilateral Assistance and Capacity Building Program)
БДП.....	Бруто домаћи производ
БДВ	Бруто додана вриједност
бх.....	босанскохерцеговачки
БХАС.....	Агенција за статистику Босне и Херцеговине
БиХ	ISO код земље за Босну и Херцеговину
BIS	Банка за међународна поравнања (енг. Bank for International Settlements)
BLSE.....	Бањалучка берза ад. Бањалука
ЦББиХ.....	Централна банка Босне и Херцеговине
CBPPЗ.....	Трећи програм куповине покривених обвезница (енг. Covered Bond Purchase Programme)
сса.....	приближно, око
CEFTA	Централноевропски споразум о слободној трговини
CIF	трговачка клаузула која захтијева од продавца да плати трошкове превоза и осигурања робе
CPI.....	Индекс потрошачких цијена (енг. Consumer Price Index)
ЦРК	Централни регистар кредита
ДБ.....	Брчко дистрикт Босне и Херцеговине
Дистрикт.....	Брчко дистрикт Босне и Херцеговине
ЕК.....	Европска комисија
ЕЦБ	Европска централна банка
EDP	Процедура прекомјерног дефицита (енг. excessive deficit procedure)
EONIA.....	Једнодневна међубанкарска каматна стопа у еурозони
ERP	Програм економских реформи за 2018. – 2020.
ESA 2010.....	Европски стандардни рачуни (енг. European Standard Accounts, 2010 (ESA))
ЕСЦБ.....	Европски систем централних банака
ЕУ.....	28 земаља Европске уније
EUR	валута зоне EUR
EURIBOR.....	међубанкарска каматна стопа на европском тржишту новца
Еуростат	Статистички завод Европске уније
EURUSD.....	курс валуте зоне EUR у односу на валуту САД
ФБиХ.....	Федерација Босне и Херцеговине
FED.....	Централна банка Сједињених Америчких Држава (енг. Federal Reserves)
FFR	референтна каматна стопа Централне банке Сједињених Америчких Држава (енг. Fed Fund Rate)
FOB	франко, продавац сноси трошкове транспорта до луке, као и тршкове утовара
FOMC	Федерални одбор за операције на отвореном тржишту (енг. Federal Open Market Committee)
Фонд ПИО	
Републике Српске	Фонд Пензијско-инвалидског осигурања Републике Српске
ФЗ ПИО	Федерални завод Пензионо-инвалидског осигурања
GEO6	шести ниво географског раздвајања (енг. 6th level of geographical breakdown)
GFS.....	Статистика владиних финансија
GIIS.....	Постдипломски институт за међународне студије у Женеви (енг. Graduate Institute of International Studies)
GIZ.....	Њемачко друштво за међународну сарадњу (њем. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)

GJ.....	главна јединица Централне банке Босне и Херцеговине
HICP.....	Хармонизовани индекс потрошачких цијена (енг. Harmonised Index of Consumer Prices)
ХоВ.....	Хартије од вриједности
HRMIS.....	Информациони систем за управљање људским ресурсима (енг. Human Resources Management Information System)
IBRD.....	Међународна банка за обнову и развој (енг. The International Bank for Reconstruction and Development)
IDA.....	Удружење за међународни развој (енг. The International Development Association)
IPA.....	Програм инструмената за предприступну помоћ (енг. Instrument for Pre-Accession Assistance – Programme)
ISMS.....	Управљање сигурности информација (енг. Information Security Management)
ИТ.....	Информационе технологије
JPTP.....	Јединствени регистар трансакционих рачуна
КМ.....	Валутни симбол конвертибилне марке
коридор Vc.....	Коридор пет це
MIGA.....	Мултилатерална агенција за гаранцију инвестирања (енг. The Multilateral Investment Guarantee Agency)
ММФ.....	Међународни монетарни фонд
NEER.....	Номинални ефективни девизни курс
Ø.....	Просјек
ОР.....	Обавезна резерва
п.п.....	процентни поен
ПДВ.....	Порез на додату вриједност
POS.....	терминали на мјесту продаје (енг. point of sale)
ППКС.....	Просјечна пондерисана каматна стопа
PSPP.....	Програм куповине јавног сектора (енг. Public Sector Purchase Programme)
QE.....	Програм квантитативних олакшица (енг. Quantitative Easing Program)
QMS.....	Систем управљања квалитетом (енг. Quality Management System)
REER.....	Реални ефективни девизни курс
РР.....	рачун резерви код Централне банке
РС.....	Република Српска
RTGS.....	Платни систем бруто поравнања у реалном времену
САД.....	Сједињене Америчке Државе
SASE.....	Сарајевска берза дд. Сарајево
SBA/Stand by arrangement..	Кредитни аранжман у случају потребе
SDR.....	Специјална права вучења (енг. Special Drawing Rights)
SECO.....	Државни секретаријат за економске послове (State Secretariat for Economic Affairs)
TLTRO.....	Циљане операције дугорочног рефинансирања (енг. Targeted longer-term refinancing operations)
УИО.....	Управа за индиректно опорезивање
УК.....	који се односи на Уједињено Краљевство Велике Британије
УН.....	Уједињене нације
UNCTAD.....	Конференција Уједињених нација за трговину и развој
US.....	који се односи на Сједињене Америчке Државе
USD.....	валута Сједињених Америчких Држава
WEO.....	Публикација ММФ-а, Свјетски економски изгледи (енг. World Economic Outlook)

УВОДНА РИЈЕЧ ГУВЕРНЕРА

Поштовани,

У складу с чланом 64. Закона о Централној банци Босне и Херцеговине („Службени лист Босне и Херцеговине“ број 1/97), прописана је обавеза Централне банке Босне и Херцеговине (ЦББиХ) да у року од три мјесеца након завршетка финансијске године, поднесе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине сљедећа документа:

- Извјештај о стању привреде,
- Извјештај о пословању током године, и
- Финансијски извод овјерен од стране спољног ревизора.

Годишњи извјештај ЦББиХ, који садржи Извјештај о стању привреде и Извјештај о пословању за 2017. годину, усвојен је на сједници Управног одбора ЦББиХ одржаној у Сарајеву 28. марта 2018. године.

У 2017. години смо обиљежили значајан јубилеј за институцију и Босну и Херцеговину – 20. годишњицу постојања и успјешног рада ЦББиХ. Обраћања представника власти, међународне заједнице у БиХ, Европске централне банке и других централних банака, међународних и домаћих институција и пријатеља ЦББиХ, на међународној конференцији која је тим поводом

одржана, јасно су потврдили изузетну репутацију коју ова институција стрпљиво и предано гради већ двије деценије. У контексту очувања монетарне стабилности, препозната је улога ЦББиХ као сидра макроекономске стабилности у земљи у посљедњих двадесет година. Ефикасном имплементацијом аранжмана валутног одбора створили смо и успјели очувати повјерење у домаћу валуту. Међународна признања за успјешан рад ЦББиХ стигла су и у форми награде за најбоље управљање централном банком у централној и источној Европи од стране часописа Capital Finance International. Поред међународне конференције под називом „20 година стабилности“, јубилеј смо обиљежили низом пригодних активности, као што су промоција Монографије ЦББиХ, тематска изложба новца у сарадњи са Земаљским музејом БиХ и издавање јубиларне кованице.

Током 2017. године задржали смо дефинисану политику обавезне резерве. Раст економске активности у свијету и региону се позитивно одразио и на економски раст БиХ, додатно подстакнут ефектима неких од имплементираних мјера из процеса структурних реформи у земљи. Раст економске активности оснажио је и кредитну активност у земљи, што је резултирало и стабилним банкарским сектором. Депозити домаћих сектора забиљежили су највиши годишњи раст. Девизне резерве на крају 2017. године су биле на историјски највишем нивоу.

Као и претходних година, ЦББиХ је наставила успјешно водити своје Законом дефинисане задатке, као и активности на испуњавању стратешких циљева дефинисаних Стратешким планом за период 2016-2021. Девизним резервама се управљало првенствено у складу с принципима сигурности и ликвидности инвестирања, а на основу Закона о ЦББиХ и одговарајућих интерних аката. Снабдијевање комерцијалних банака готовим новцем се вршило несметано. Одржавали смо одговарајуће платне системе, а подузели смо и низ активности на њиховој модернизацији и унапређењу. Дио активности се односи и на унапређење постојећег регистра кредита и трансакционих рачуна. Континуирано смо испуњавали улогу фискалног агента и доприносили јачању стабилности финансијског система праћењем системских ризика. Наша сарадња с релевантним домаћим и међународним институцијама је настављена и кроз проширивање и објаву статистичких података, објаву стандардног сета периодичних публикација и учешћем у раду тијела на домаћем и међународном нивоу гдје ЦББиХ има представнике, укључујући и радне групе за

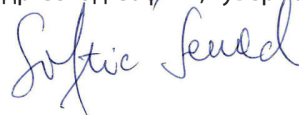
припрему одговора на Упитник Европске комисије у којима је ЦББиХ активно учествовала. И ове године смо наставили с проактивном политиком информирања бх. јавности о свом пословању, а били смо укључени у већи број активности у финансијској едукацији, посебно младих, с циљем подизања финансијске инклузије.

ЦББиХ је успјешно окончала све планиране активности за 2017. годину и остварила позитиван финансијски резултат који износи 12.185.216,39 КМ. Од тог износа, у складу с чланом 27. Закона о ЦББиХ, на рачун обавеза према буџету институција Босне и Херцеговине распоређено је 60%, односно 7.311.129,83 КМ, док је 40%

или 4.874.086,56 КМ распоређено у генералне резерве ЦББиХ.

Све ове, успјешно реализоване активности и пројекти, не би били могући без максималног ангажмана свих чланова нашег колектива, те се користим овом приликом да се захвалим члановима Управног одбора, Управе, као и свим упосленицима на професионалном приступу и доприносу у постизању зацртаних циљева.

др Сенад Софтић, гувернер

ПРАВНИ СТАТУС

Чланом 7. Анекса 4. Општег оквирног споразума за миру Босне и Херцеговини (Устав) Централна банка Босне и Херцеговине (даље: Централна банка) је одређена као једина овлашћена институција за штампање новца и монетарну политику на цијелом подручју Босне и Херцеговине чије надлежности ће одредити Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине. У складу с уставном одредбом, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине је усвајањем Закона о Централној банци Босне и Херцеговине (даље: Закон о Централној банци) основала Централну банку као институцију Босне и Херцеговине и правно лице с пуним овлашћењима које не може давати кредите креирањем новца и у том смислу дјелује као валутни одбор.

У складу са Законом о Централној банци, Управни одбор Централне банке се налази на челу Централне банке која је, у оквиру својих овлашћења утврђених законом, потпуно независна од Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске те било које јавне агенције и органа, а у циљу објективног спровођења својих задатака. Пословање, односно дужности, задаци и обавезе Централне банке се извршавају преко њене централе, главних јединица и филијала Централне банке, како слиједи:

Централни уред Централне банке Босне и Херцеговине, са сједиштем у Сарајеву,

- Централна банка Босне и Херцеговине – Главна јединица Сарајево, са сједиштем у Сарајеву,
- Централна банка Босне и Херцеговине – Главна јединица Мостар, са сједиштем у Мостару,
- Главна банка Републике Српске Централне банке БиХ, са сједиштем у Бањој Луци,
- Филијала Централне банке Босне и Херцеговине на Палама, са сједиштем у Палама,
- Централна банка Босне и Херцеговине Филијала Брчко, са сједиштем у Брчко дистрикту БиХ.

Циљеви и основни задаци Централне банке су утврђени чланом 2. Закона о Централној банци, како слиједи:

Циљ Централне банке је да постигне и одржи стабилност домаће валуте (конвертибилна марка) тако

што издаје домаћу валуту према аранжману познатом под називом валутни одбор.

Основни задаци Централне банке који се извршавају под надлежношћу Управног одбора Централне банке јесу:

да дефинише, усвоји и контролише монетарну политику Босне и Херцеговине путем издавања домаће валуте (конвертибилна марка) по курсу одређеном у члану 32. Закона о Централној банци (једна конвертибилна марка за 0,511292 евра, односно један евро износи 1,955830 конвертибилних марака) и уз пуно покриће у слободно конвертибилним девизним средствима као и кроз остале функције које има према Закону о Централној банци;

- да држи и управља службеним девизним резервама Централне банке на сигуран и профитабилан начин;

- да потпомогне или успостави и одржава одговарајуће платне и обрачунске системе;

- да издаје прописе за остваривање активности утврђених у члану 2. став а. тачка 3. Закона о Централној банци;

- да координише дјелатности агенција које су надлежне за издавање банкарских лиценци и вршење супервизије банака у ентитетима на начин како то одреди Управни одбор Централне банке, укључујући мјесечне састанке руководиоца тих агенција с представницима Централне банке и подношење мјесечних извјештаја од стране тих агенција Централној банци о њиховим дјелатностима и о кретањима у финансијским институцијама у њиховој надлежности;

- да проводи монетарну политику у складу с чланом 2. став а. тачка 3. Закона о Централној банци;

- да прима депозите од Босне и Херцеговине и комерцијалних банака ради испуњења захтјева за обавезним резервама. Централна банка може држати и депозите ентитета и других јавних институција као и друге резерве комерцијалних банака, уколико то оне желе;

- да прегледа информације које Централној банци прослиједи ентитетске агенције за банкарство на основу члана 4(л) Закона о Агенцији за банкарство Федерације Босне и Херцеговине и члана 4(м) Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске, измијењених

и допуњених у општем контексту Поглавља VIII истог, али с циљем да се донесу посебни прописи у погледу процедура за клиринг и поравнање међубанкарских плаћања, укључујући плаћања чеком и другим инструментима плаћања, ако буде било потребно ради осигурања поступања у складу с налозима за блокирање у погледу финансирања терористичких активности или активности којима се ремети мир, како се предвиђа у ентитетским законима о агенцијама за банкарство и законима о банкама те ради додатног осигурања против приступа на било који начин блокираним рачунима како се предвиђа у наведеним законима;

- да ставља у оптицај и повлачи из оптицаја домаћу валуту (конвертибилна марка), укључујући новчанице и кованице законског средства плаћања, придржавајући се строго правила валутног одбора дефинисаног у члану 2. став а. тачка 3. Закона о Централној банци;

- да проводи радње у помагању борбе против прања новца, помаже антитерористичке мјере и мјере против опструкције провођења Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини које се односе на банке.

Остали основни задаци Централног уреда Централне банке и главних јединица јесу:

- да обављају девизне операције на захтјев банака чије је сједиште у региону који покрива главна јединица; и
- да прикупљају податке који се односе на економске и финансијске активности у региону у којем се налази њихово сједиште.

Поред наведеног циља и основних задатака из члана 2. Закона о Централној банци, Централна банка има и друге задатке, дужности и овлашћења која су утврђена Законом о Централној банци те другим законима и прописима Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, међу којима се могу издвојити она из Закона о Централној банци:

- заступа Босну и Херцеговину на свим међувладиним састанцима, тијелима и организацијама о питању монетарне политике и других питања која су у њеној надлежности (члан 4. Закона о Централној банци);
- може пружати банкарске услуге у корист страних влада, страних централних банака и монетарних власти те у корист међународних организација у којима

она или Босна и Херцеговина учествују (члан 4. Закона о Централној банци);

- може учествовати у међународним организацијама које раде на учвршћивању финансијске и економске стабилности кроз међународну монетарну сарадњу (члан 4. Закона о Централној банци);

- може, као заступник Босне и Херцеговине, преузети одговорност и извршити трансакције у вези с учешћем Босне и Херцеговине у међународним организацијама (члан 4. Закона о Централној банци);

- утврђује прописима минимални износ који се обрачунава на депозите и позајмљена средства, без обзира у којој валути су средства изражена, који су банке дужне да држе код Централне банке, преко централе или главних јединица (члан 36. Закона о Централној банци);

- представља једини ауторитет у Босни и Херцеговини који доноси одлуке о издавању законитог средства плаћања и повлачењу из оптицаја законитог средства плаћања, преко централе, главних јединица и осталих филијала у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској (члан 39. Закона о Централној банци);

- одређује номиналну вриједност и величину новчаница и кованица у складу с чланом 7. став е. Закона о Централној банци (члан 42. Закона о Централној банци);

- организује штампање новчаница и ковање кованог новца, брине се о сигурности и чувању издатих новчаница и кованог новца (члан 43. Закона о Централној банци);

- води инвентуру залихе новца, планира издавање новца, а централа, главне јединице и остале филијале Централне банке осигуравају редовно снабдијевање новчаница и кованица конвертибилне марке тако да удовоље потребама привреде Босне и Херцеговине (члан 45. Закона о Централној банци);

- одлучује о постављању ограничења на плаћања и међународне трансакције ако су таква ограничења потребна за извршење обавезе Босне и Херцеговине, у складу с међународним законом (члан 48. Закона о Централној банци);

- може, или за властити рачун или за рачун и по налогу Босне и Херцеговине, ући у клириншке и платежне аранжмане или склопити било који други уговор у исту сврху с јавним или приватним клириншким институцијама које се налазе у иностранству (члан 49. Закона о Централној банци);

- радиће као банкар и фискални агент Босне и Херцеговине и јавних агенција које Предсједништво Босне и Херцеговине одреди (члан 52. Закона о Централној банци);

- може прихватити депозите у својој централи и главним јединицама у конвертибилној марци и страној валути из институција Босне и Херцеговине и јавних агенција које одређује надлежно министарство Босне и Херцеговине (члан 54. Закона о Централној банци);

- може само преко trust фонда (повјерилачки фонд) и према условима о којима ће се сложити с надлежним органима Босне и Херцеговине дјеловати као фискални агент за Босну и Херцеговину и њене јавне агенције (члан 55. Закона о Централној банци);

- може помагати банкама у организовању клириншких могућности и обрачуна у међубанкарском плаћању, укључујући плаћање путем чекова и других платежних инструмената и може успоставити процедуре и издати такве прописе које сматра правилним (члан 58. Закона о Централној банци);

- може основати и одржавати информативну мрежу за финансијски систем Босне и Херцеговине (члан 59. Закона о Централној банци);

- консултује се о свим законским приједлозима везано за сва питања која се односе на њено пословање, или која су у домену њене надлежности, прије него буду достављена законодавном тијелу Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске (члан 65. Закона о Централној банци);

- прикупља статистичке податке од надлежних институција Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске о економским и финансијским питањима, под условом да релевантни надлежни органи такве податке не сматрају повјерљивим, доприноси усклађивању правила и праксе за прикупљање, компилацију и дистрибуцију статистичких података у склопу своје надлежности и прописује који су статистички подаци потребни, на којем се обрасцу достављају Централној банци, која лица достављају те податке Централној банци, као и режим повјерљивости који треба примијенити код достављања података Централној банци (члан 68. Закона о Централној банци);

- сви прописи, смјернице и упутства издате од Централне банке које се односе на више установа и објављене су у службеним листовима Босне и

Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске, имају законску снагу на подручју цијеле Босне и Херцеговине (члан 70. Закона о Централној банци).

У персоналном смислу Централна банка се састоји од Управног одбора Централне банке, Управе (гувернер и три вицегувернера) и особља.

Управни одбор Централне банке је састављен од пет чланова, именованих од Предсједништва Босне и Херцеговине, који (Управни одбор) између својих чланова бира гувернера на период од шест година. Управни одбор је надлежан за врховну управу и контролу спровођења политике, администрацију и пословање Централне банке, с овлашћењима утврђеним Законом о Централној банци.

Гувернер је главни извршни функционер задужен за свакодневно пословање Централне банке и сва овлашћења која нису специфично дата Управном одбору Централне банке додјељују се гувернеру. Гувернер председава сједницама Управног одбора Централне банке и има законско право да у границама својих овлашћења подузме све тражене мјере или оне за које он сам сматра да су препоручљиве за администрацију и пословање Централне банке, укључујући и склапање уговора у име Централне банке, именовање службеника, посредника и кореспондената Централне банке и заступа Централну банку у правним поступцима.

Управа Централне банке се састоји од гувернера и вицегувернера које, уз одобрење Управног одбора Централне банке, именује гувернер. Управа Централне банке извјештава Управни одбор Централне банке о администрацији и дјелатностима Централне банке, вођењу њених монетарних и регулаторних политика, солидности финансијског система те о стању новца, капитала и девизног тржишта, укључујући све догађаје и услове који имају, или ће имати, значајан ефекат на управљање или пословање Централне банке, на спровођење њених политика, на финансијски систем, или на прије поменута тржишта.

У Централној банци је успостављена функција интерне ревизије којом руководи главни интерни ревизор с правима и дужностима утврђеним чланом 20. Закона о Централној банци. Главног интерног ревизора Централне банке и његове замјенике именује гувернер уз одобрење Управног одбора Централне банке.

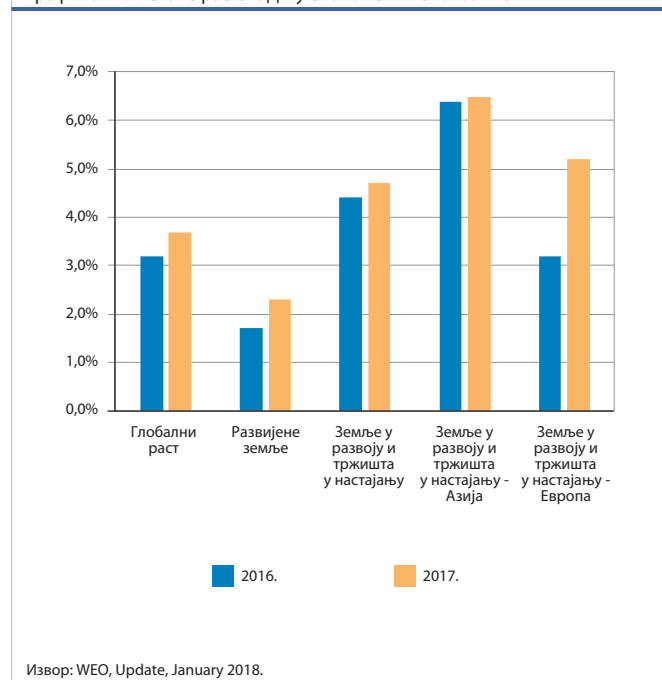
1. ЕКОНОМСКА КРЕТАЊА У 2017. ГОДИНИ

1.1 Међународно економско окружење

1.1.1 Трендови у реалном сектору

Убрзање глобалног економског раста, које је започело у другој половини 2016. године, настављено је у првој половини 2017. године. Након глобалног раста од 3,2% у 2016. години (2016/2015), у 2017. години је остварен реални раст свјетског БДП од 3,7% (2017/2016). Као и претходне године и у 2017. години тржишта у настајању и земље у развоју (стопа раста реалног БДП 4,7%), међу којима се издвајају земље Азије (6,5%) су расли по значајно вишој стопи од развијених земаља (графикон 1.1). Опоравак глобалне економске активности и даље траје, а очекује се наставак тренда и у средњем року (2018. година и 2019. година). Иако је опоравак снажан и у развијеним економијама, земље у развоју и тржишта у настајању највише доприносе глобалном расту, што су очекивања и за наредне периоде. Азијске земље у развоју и тржишта настајању, Кина и Индија првенствено, међу најзначајнијим су покретачима глобалног раста. Значајан раст економске активности је забиљежен, а очекује се и у наредним периодима, и у европским земљама у развоју и тржиштима у настајању, у које спада и БиХ.

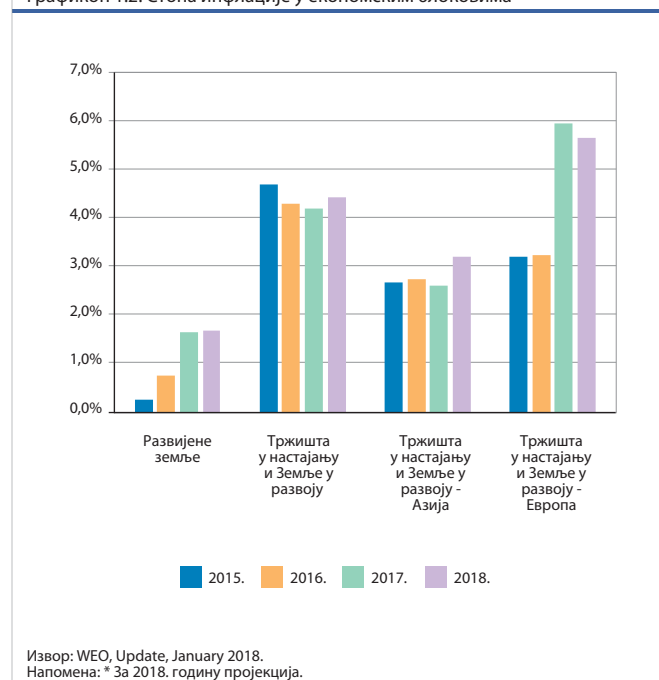
Графикон 1.1: Стопе раста БДП у економским блоковима

Инфлаторни притисци су знатно ојачали у 2017. години у развијеним земљама (графикон 1.2), мада је инфлација

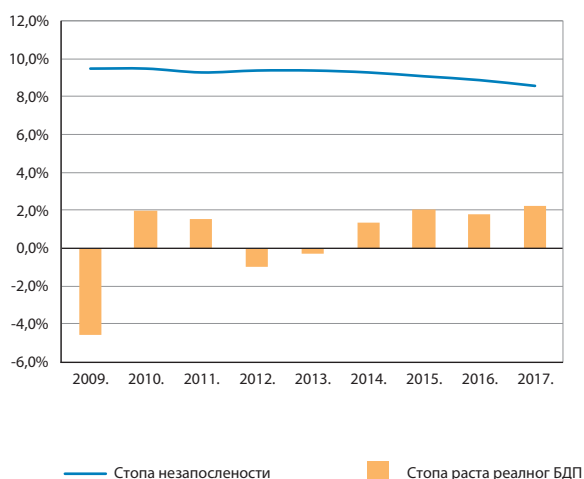
у већини ових земаља још увијек испод циљаног нивоа. Значајнији раст инфлације се не очекује у кратком, него тек у средњем року. У земљама у развоју и тржиштима у настајању је у 2017. години чак забиљежен и благи пад општег нивоа потрошачких цијена. Изузетак су европске земље у развоју и тржишта у настајању у којем је у 2017. години забиљежен значајан раст инфлације. Значајно виша инфлација, у односу на развијене Европске земље, у овом региону се очекује у средњорочном периоду.

Графикон 1.2: Стопа инфлације у економским блоковима*

Економски опоравак у ЕУ је снажан и евидентан је у свим регионима. Еврозона биљежи четврту годину узастопног економског раста, а раст у 2017. години је био 2,25% (графикон 1.3). Стопа раста реалног БДП у 2017. години је највише остварена стопа раста од 2007. године. Такође, услед раста економске активности, примјетан је и наставак тренда смањења броја незапослених у укупном радно активном становништву. Раст у еврозони упркос одсуству значајнијег раста у продуктивности, проузрокован је падом незапослености која се налази на најнижем нивоу од јануара 2009. године и износи 8,6%.

Графикон 1.3: Економија еврозоне

Извор: Европска комисија

Све државе у којима је у значајној мјери присутно радно активно становништво поријеклом из наше земље су оствариле додатни раст реалног БДП у 2017. години, слично као и у 2016. години, с том разликом што је промјена стопе раста реалног БДП у 2017. години (у односу на претходну годину) у просјеку значајно већа него у 2016. години (табела 1.1). У овој групи земаља издвајају се Словенија, Шведска и Хрватска са стопама раста реалног БДП-а у 2017. години од 4,72%, 3,19% и 3,18% респективно.

Послије двије године узастопне дефлације (2015. година и 2016. година) инфлација у Хрватској у 2017. години је поново позитивна и износи 1,3%. У Србији су инфлаторни притисци још јачи него у Хрватској, а стопа инфлације је у 2017. години достигла циљану вриједност од 3%. Стопа привредног раста у Србији је у 2017. години нижа него у претходној години. Србијански БДП је порастао за 1,9% (2017. години), а раст у 2016. години је био 2,8%.

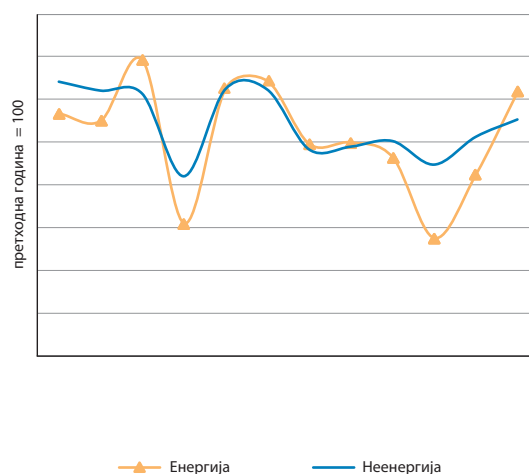
Табела 1.1: Прираст реалног БДП-а у одабраним земљама Европске уније

	Данска	Њемачка	Хрватска	Аустрија	Словенија	Шведска	ЕУ	Еврозона
2013.	0,71	0,00	1,12	-0,65	1,54	1,53	0,72	0,66
2014.	0,74	1,44	0,57	0,80	4,11	1,36	1,51	1,62
2015.	-0,07	-0,19	2,74	0,26	-0,72	1,92	0,58	0,73
2016.	0,07	0,20	0,74	0,36	0,89	-1,22	-0,37	-0,25
2017.	0,61	0,21	0,20	1,12	1,57	-0,11	0,40	0,42

Извор: Европска комисија. Напомена: БДП изражен у цијенама из 2010. године.

Први пут након пет година цијена енергената је виша у односу на претходну годину, а порасле су и цијене неенергената, мада је њихов раст значајно нижи од раста цијена енергената (графикон 1.4) Цијене енергената (2017/2016) су порасле за 23,6%, а неенергената за 5,6%, али још увијек су за око једну трећину и за око једну шестину ниже него у 2010. години, респективно. Послије четири године пада, цијена сирове нафте је порасла за 23,5% (2017/2016. године) и достигла је вриједност од 54,39 USD. У 2017. години цијена алуминијума и жељезне руде је 1.967,65 USD и 71,76 USD, што у односу на претходну годину представља готово идентичан пораст од 22,8%. Након четири године пада (2012-2015.) цијене пољопривредних производа су као и у 2016. години благо кориговане и у 2017. години (-0,48%). Цијена пића је смањена за 9% (2017/2016), а цијена хране је остала на истом нивоу. Цијена дрвета пада већ трећу годину узастопно (85,5% нивоа из 2010. године), док послје пет година пада, цијене метала биљеже значајан годишњи раст (24,19%).

Графикон 1.4: Индекс неенергетских и енергетских роба

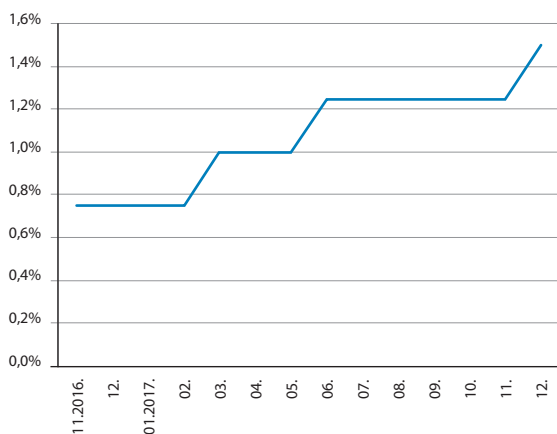

Извор: Свјетска банка

1.1.2 Монетарни трендови

Најзначајнија промјена у глобалним монетарним трендовима током 2017. године је наставак раста референтне каматне стопе FED-а (енг. Federal Funds Rate), (графикон 1.5). FED је повећао каматну стопу чак три пута, сваки пут за 0,25 б.п. Прво повећање (март) је смјестило референтну каматну стопу у интервал 0,75% - 1,0%, друго повећање (јуни) у интервал 1% - 1,25%, а треће повећање (децембар) у интервал 1,25% - 1,5%. Као разлози одлуке да се повећају каматне стопе навођени су реализовани и очекивани тржишни услови и инфлација, при чему се истицало да ће монетарна политика и даље остати прилагодљива и да ће подржавати опоравак тржишта рада и одрживи повратак ка инфлацији од 2%.

Графикон 1.5: Референтна каматна стопа Федералних резерви*

Извор: fred.stlouisfed.org. *

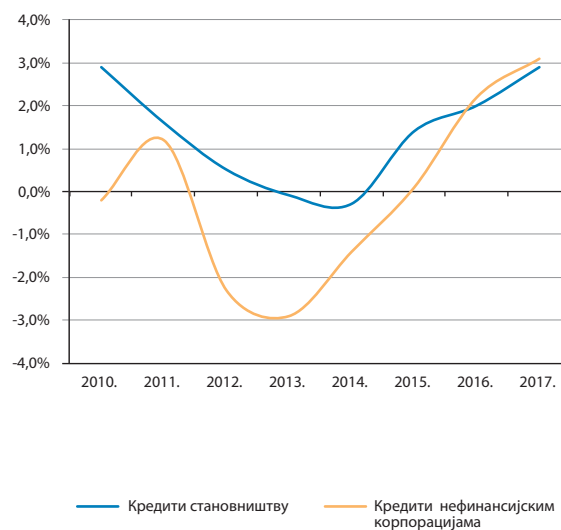
Напомена: На графикону је приказана горња граница интервала референтне каматне стопе

За разлику од FED-а, ЕЦБ није мијењала референтне каматне стопе. Каматна стопа на кредитне олакшице, главна стопа рефинансирања и каматна стопа на депозитне олакшице су остале на нивоу од 0,25%, 0% и -0,4% респективно. Након три године депрецијације, девизни курс евра у односу на амерички долар је значајно апрецирао (табела 1.2). Промјена девизног паритета EURUSD у 2017. години није допринијела повећању цјеновне конкурентности бх. спољнотрговинског сектора.

Крајем октобра 2017. године ЕЦБ је најавила да ће смањити мјесечни обим куповине активе са 60 милијарди EUR на 30 милијарди EUR и да ће ова промјена ступити на снагу од јануара 2018. године. ЕЦБ је оставила могућност наставка квантитативног попуштања (енг. quantitative easing), ако то буде потребно, до септембра 2018. године.

Као резултат експанзивне монетарне политике и раста БДП-а у 2017. години наставак је кредитни раст (графикон 1.6). Већ другу годину узастопно кредити нефинансијским предузећима, расту брже од кредита сектору становништва, што је један од показатеља повећања ефикасности монетарне политике, али и успјешног реструктурирања реалног сектора. Опоравак кредитног тржишта, је уз високе стопе привредног раста и приближавање стопе инфлације циљаној, индикатор да ће монетарна политика ЕЦБ у средњем року промјенити смјер што ће утицати и на раст домаћих каматних стопа.

Графикон 1.6: Кредитни раст у еврозони

Извор: Европска комисија

У односу на 2016. годину приноси на десетогодишње обвезнице у најразвијенијим земљама биљеже супротне промјене. У Њемачкој оне су услед ниске базе кориговане за двоструко 0,2% (2016. година) на 0,43% (2017. године), док су у САД само благо кориговани, са 2,41% на 2,45%.

Табела 1.2: Девизни курс EURUSD

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Курс	1,32	1,32	1,31	1,37	1,23	1,09	1,05	1,18
Промјена	-	0,0%	-0,8%	4,6%	-10,2%	-11,4%	-3,7%	12,4%

Извор: Европска комисија

До највећег пада приноса на десетогодишње обвезнице је дошло у Грчкој и то за 298 б.п. На крају 2017. године приноси на десетогодишње обвезнице су 4,12%, што импликује побољшање јавних финансија Грчке и већи степен одрживости јавног дуга. Приноси на финансијском тржишту су благо повећани и у

осталим земљама еврозоне (табела 1.3.), што импликује побољшање услова за инвестирање девизних резерви Босне и Херцеговине. Еурибор је и у 2017. години наставио пад, с импликацијама на смањење домаћих каматних стопа.

Табела 1.3: Финансијско тржиште еврозоне

	Приноси на десетогодишње обвезнице				12 m Euribor
	Њемачка	Француска	Италија	Шпанија	
2013.	1,93	2,56	4,13	4,15	0,56
2014.	0,54	0,83	1,89	1,61	0,33
2015.	0,63	0,99	1,60	1,77	0,06
2016.	0,21	0,69	1,82	1,38	-0,08
2017.	0,43	0,79	2,02	1,57	-0,19

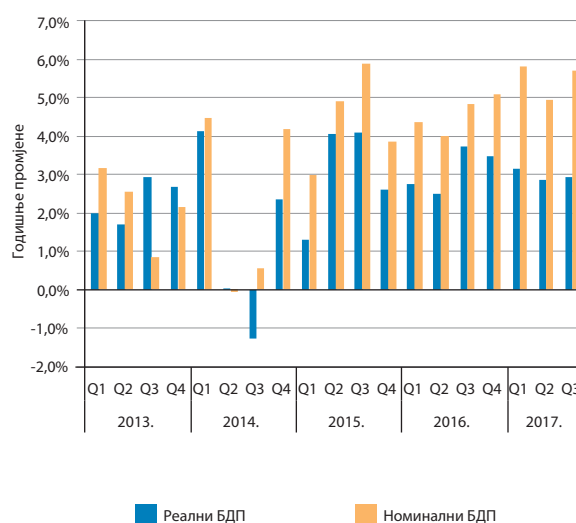
Извор: Bloomberg. Подаци су узети за последни радни дан у години.

1.2 Извјештај о стању привреде БиХ

Реални сектор економије у 2017. години карактерише раст индустријске производње у односу на претходну годину. Раст производње биљеже индустријска подручја прерађивачке индустрије и рударства, док с друге стране снажан пад биљежи производња и снабдијевање електричне енергије, гаса, паре и климатизације. Сљедствено расту производње наведених подручја, биљежи се снажан номинални раст извоза прерађивачке индустрије и рударства, док успркос паду производње номинални извоз електричне енергије биљежи најизраженије стопе раста¹ као резултат значајног ценовног ефекта. У грађевинарству је, као и у претходној години, забиљежен пад обима производње слиједом успоравања радова на изградњи цестовне инфраструктуре (посебно коридора Vc). Трговина биљежи значајне стопе раста свих облика трговинских активности. Кретање општег нивоа цијена у БиХ, мјерено индексом потрошачких цијена, показује јачање инфлаторног притиска у 2017. години и он је највећим дијелом узрокован повећањем спољних цијена (нафта). Истовремено, домаће цијене мјерене БДП дефлатором су у зони инфлације. На тржишту рада, према административним подацима и подацима из Анкете радне снаге 2017. године, биљежи се смањење броја незапослених и раст броја запослених лица. Тренд пораста номиналних нето плата настављен је у 2017. години.

Према службеној пројекцији Међународног монетарног фонда², номинални бруто друштвени производ (БДП) у БиХ износи 31,283 милијарде КМ за 2017. годину, што представља раст од 4,6% у односу на 2016. годину. Пројигирана стопа реалног раста БДП-а у односу на претходну годину износи 2,7%. Према подацима Агенције за статистику БиХ (БХАС)³ економија је у прва три квартала 2017. године, у односу на прва три квартала 2016. године, расла номинално по стопи од 5,5%. Према истом извору, раст реалног БДП-а у прва три квартала 2017. године процијењен је на 3,0% (графикон 1.7).

Графикон 1.7: Годишње промјене номиналног и реалног БДП-а

Извор: БХАС

¹ Према службеним подацима запажен је раст извоза у сљедећим дјелатностима: производње и снабдијевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизацију 43,6%, прерађивачка индустрије 16,4%, производња руда и камена 16,8%.

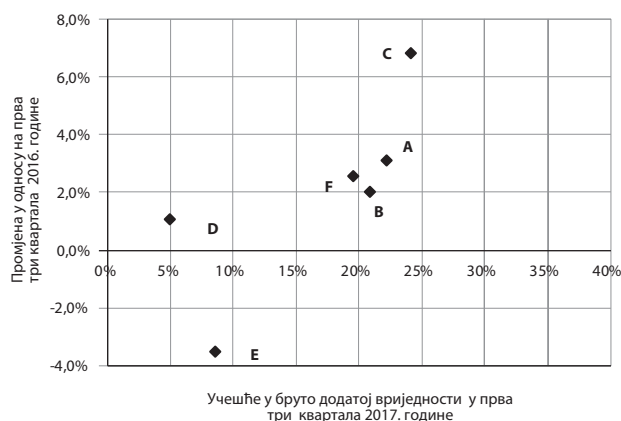
² Article IV Consultation with Bosnia and Herzegovina; саопштење ММФ-а из фебруара, 2018. године.

³ Бруто домаћи производ – квартални подаци, јануар 2018. године.

Тексти оквир 1: Допринос раста реалног БДП-а по активностима

У прва три квартала 2017. године раст реалне бруто додане вриједности генерисан је растом активности у већини (од укупно 19) економских дјелатности (графикон 1.8), с тим да су најизраженији раст биљежиле дјелатности: остале услужне дјелатности 31,1%, умјетност и забава 10,1%, трговина на велико и мало 9,7%, рударство 5,3%, финансијски сектор 4,6%, те прерађивачка индустрија 4,1%. На другој страни, значајни реални пад бруто додане вриједности забиљежен је у стручној, научној и техничкој дјелатности (-4,4%), пољопривреди (-3,5%), производњи и снабдијевању електричне енергије (-1,0%), те превозу и складиштењу (-0,8%).

Графикон 1.8: Основни узроци промјена у реалном БДП-у у БиХ, у прва три квартала

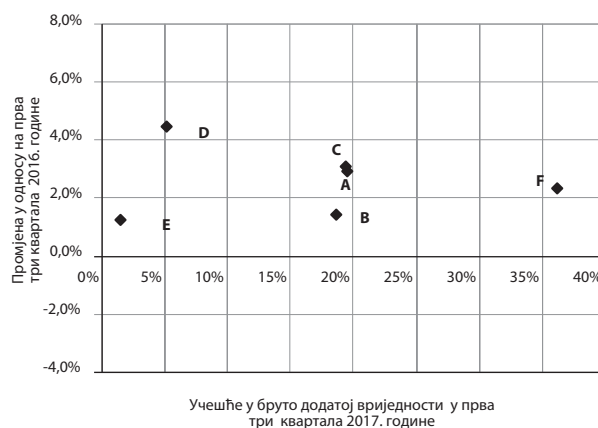

Извор: БХАС

Успоређујући допринос раста реалне бруто додане вриједности по активностима у БиХ с доприносом раста БДВ-а у ЕУ (графикон 1.9) за прва три квартала 2017. године примјетно како годишњи раст те структура БДВ-а имају поједине сличности, али истовремено и битне структурне различитости. Наиме, најизраженији допринос расту БДВ-а у БиХ, као и ЕУ, имају трговина, превоз, хотелерство и угоститељство (активност Ц), те индустријска производња. На другој страни, највећи раст БДВ-а у ЕУ биљежи грађевинарство (4,5%), док је раст исте активности у домаћој економији значајно нижи (1,1%) као резултат успоравање инфраструктурних инвестиција. Иначе, раст наведене активности у еврозони износи 2,9% чиме је видљиво да новије чланице Уније биљеже израженије стопе раста

ове активности од развијених земаља. Истовремено, пољопривреда у ЕУ биљежи раст од 1,2%, док у БиХ иста активност биљежи реално смањење. Успркос чињеници да су временске неприлике имале снажан утицај, пад наведене активности указује на недовољну развијеност овога сектора и мањак јавно-приватног партнерства, чиме се истиче потреба за даљње улагање у систем наводњавања и повећања осигурања у пољопривреди.

Графикон 1.9: Основни узроци промјена у реалном БДП-у у ЕУ, у прва три квартала

Извор: Еуростат

Легенда:

Група А: индустријска производња; статистичка подручја дјелатности Б (вађење руде и камена), Ц (прерађивачка индустрија) и Д (производња и снабдијевање електричном енергијом, плин и климатизација), Е (снабдијевање водом).

Група Б: буџетски корисници; статистичка подручја дјелатности О (јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање), П (образовање) и Q (дјелатност здравствене и социјалне заштите).

Група Ц: трговина; статистичко подручје дјелатности Г (трговина на велико и мало; поправак моторних возила и мотоцикала), Х (превоз и складиштење), И (хотелијерство и угоститељство).

Група Д: грађевинарство; статистичко подручје дјелатности Ф (грађевинарство).

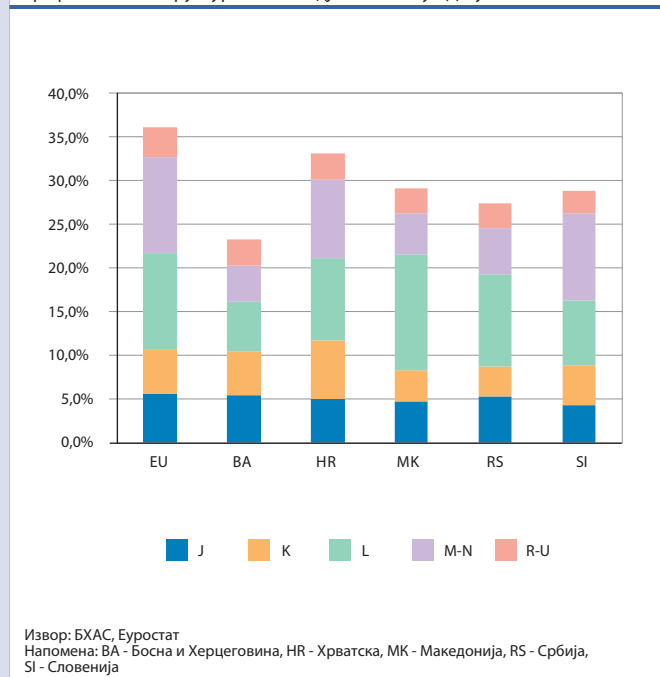
Група Е: пољопривреда; статистичко подручје дјелатности А (пољопривреда, шумарство и риболов).

Ф: Остало

Што се тиче структуре бруто додане вриједности у прва три квартала 2017. године, веће учешће у укупној бруто доданој вриједности у БиХ имају активности индустријске производње (2,7%), трговине и осталог (4,8%) те јавног сектора (2,2%), што је запажено у укупном учешћу БДВ-а за чланице ЕУ. Надаље, активност пољопривреде у укупном учешћу БДВ-а износи 8,5% у БиХ, док учешће исте активности у ЕУ износи 1,5%, што указује на значај пољопривредног сектора у домаћој економији. Истовремено, најизраженија разлика је

присутна за категорију остале активности, нарочито за стручне, научне и помоћне услужне дјеланности, те дјеланности пословања некретнинама (графикон 1.10). Према приказним подацима видљива су одступања учешћа ових активности не само према ЕУ, већ и према одабраним државама региона, чиме се истиче потреба за подстицањем структурног прилагођавања у наредном периоду.

Графикон 1.10: Структура осталих дјелатности у БДВ-у по земљама

Легенда:

J: Информације и комуникације.

K: Финансијске и осигуравајуће дјелатности.

L: Пословање некретнинама.

M-N: М (Стручне, научне и техничке дјелатности), Н

(Административне и помоћне услужне дјелатности).

R-U: Р (Умјетност и забава), С (Остале услужне дјелатности), Т

(Дјелатности домаћинства као послодавца),

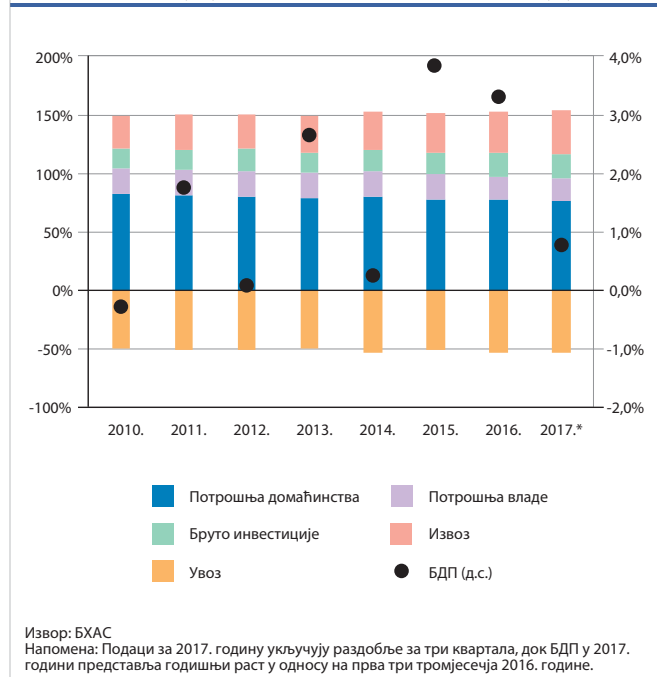
У (Дјелатности вантериторијалних организација и органа)

Напомена: Подаци за дјелатности Т и У нису доступни за БиХ

Узимајући у обзир структуру реалног БДП-а по расходној методи, видљиво је да у приказаном периоду (графикон 1.11) издаци за крајњу потрошњу домаћинства имају понајвећи утицај на кретање укупне економске активности, те исти просјечно износе 79,3% БДП-а, иако је у посљедње вријеме примјетан евидентан тренд смањења учешћа наведене потрошње. Што се тиче издатака за крајњу потрошњу владе, исти у просјеку износе 21,5% БДП-а, с тим да се такође биљежи смањење учешћа ове категорије у укупном БДП-у, што је посљедица и рационалније јавне потрошње. Просјечни издаци за бруто инвестиције су 18,6% БДП-а и већински

се односе на инвестиције у нова стална средства. Извоз у наведеном периоду у структури БДП-а износи 32,3%, док увоз износи 51,6%. Позитивнија структура БДП-а биљежи се у претходним годинама као резултат повећања учешћа бруто инвестиција и извоза тако да учешћа истих на крају трећег квартала 2017. године износе 20,8% и 37,0%, респективно.

Графикон 1.11: Структура реалног БДП-а по расходном приступу

1.2.1 Реални сектор

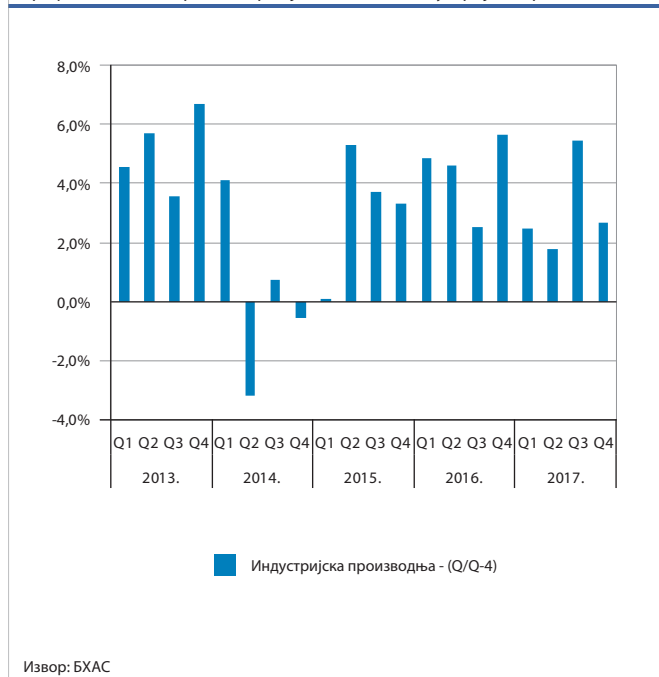
У склопу овог потпоглавља, а имајући у виду њихов значај за укупне економске активности бх. економије, посебан нагласак, у оквиру основних привредних дјелатности, стављен је на индустријску производњу, грађевинарство, те трговину. Поред активности у овим дјелатностима, изнесени су и основни трендови у општем нивоу цијена као и основне карактеристике тржишта рада (запосленост и плате) у 2017. години.

I Основне привредне дјелатности

Сва четири квартала 2017. године, посматрано на годишњем нивоу, карактерише раст индустријске производње. Захваљујући оваквом кварталном кретању, обим индустријске производње остварен у 2017. години већи је за 3,1% (графикон 1.12)⁴. При томе је, просјечан раст индустријске производње у 2017. години, мјерен у односу на базну 2010. годину, забиљежио двоцифрени раст од 15,0%, након што је у претходној години први пут забиљежен двоцифрени раст (11,6%), и може се сматрати повољним.

⁴ Годишња стопа промјене израчуната из календарски прилагођених индекса обима индустријске производње показује истовјетан раст од 3,1%.
Извор: Мјесечни индекси индустријске производње за БиХ децембар 2016. - децембар 2017. године (БХАС).

Графикон 1.12: Кварталне промјене индекса индустријске производње

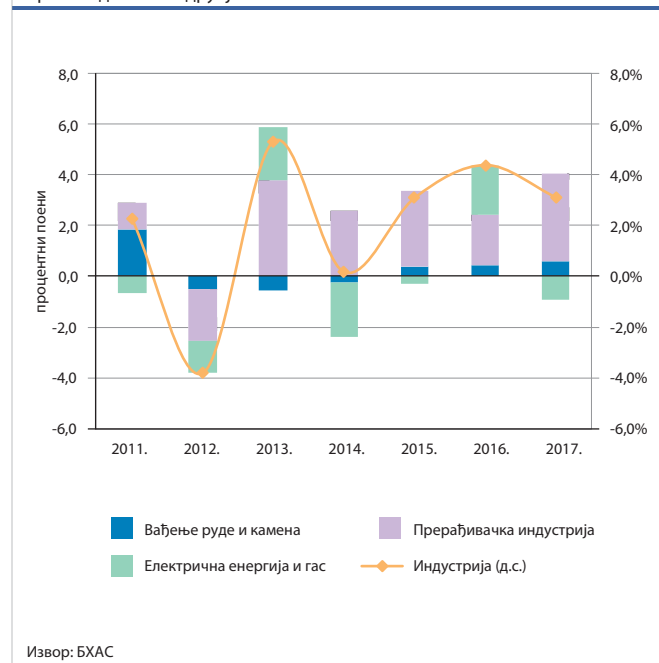

У 2017. години у индустријским подручјима рударства, те прерађивачке индустрије забиљежен је раст производње, док значајан пад биљежи производња и снабдијевање електричне енергије и гаса (графикон 1.13). Најзначајнији допринос расту индустријске производње у 2017. години, посматрано према подручјима дјелатности, забиљежила је прерађивачка индустрија (годишњи пораст од 5,3%)⁵, док негативан допринос расту биљежи производња и снабдијевање електричне енергије и гаса (годишњи пад 4,1%)⁶. Кључни допринос расту прерађивачке индустрије забиљежен је у следећим гранама: производња готових металних производа осим машина и опреме, производња папира, производња базних метала, те производња текстила. Раст производње у овим дјелатностима, које имају значајно учешће у укупној индустрији, позитивно се одразио на раст извоза. Што се тиче обима производње и снабдијевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (изузев гране 35.3 - производња и снабдијевање паром и климатизација), ово је подручје у претходним годинама било једна од кључних детерминанти кретања индустријске производње. У оквиру овог подручја посебно је значајан дио који се односи на производњу електричне енергије. Према посљедњим доступним подацима, у 2017. години кумулирана нето производња

електричне енергије је нижа за 5,4% у односу на исти период претходне године⁷. Иако је забиљежен пад производње у 2017. години, раст цијена електричне енергије је узроковао значајан раст вриједности извоза тако да је у односу на 2016. годину извоз већи за 43,6%⁸.

Надаље, подручје у коме је, такође, остварен раст и то у висини од 5,0%, јесте вађење руде и камена. У оквиру овог подручја забиљежен је раст дјелатности вађења угљена и лигнита. Раст количине угљена и лигнита у уској је вези с порастом извоза електричне енергије.

Графикон 1.13: Допринос годишњим промјенама индустријске производње по подручјима

Посматрајући учешће главних група производа индустријске производње (графикон 1.14) примјетно је како је у 2017. години забиљежен пораст већине главних група производа, с тим да пад индустријске производње биљежи група енергија, која има најзначајније учешће у индустријској производњи⁹. Послије енергије наредна главна група производа, посматрано по величини учешћа у укупној индустрији, јесу интермедијарни производи. Производња интермедијарних производа битна је, како за домаћу финалну производњу тако и за извоз, и то због чињенице да су интермедијарни производи у укупном извозу у 2017. години учествовали са 39,6%¹⁰. У оквиру ове групе изузетно висока стопа раста обима производње је забиљежена у производњи папира (годишњи раст 16,9%), те производњи базних

⁵ Прерађивачка индустрија је стопи раста укупне индустрије допринијела 3,5 процентна поена.

⁶ Производња и снабдијевање електричном енергијом и гасом је стопи раста укупне индустрије допринијела -0,9 процентних поена.

⁷ У укупној нето производњи електричне енергије у периоду од јануара до августа 2017. године учешће хидроелектрана је 24,7%, док је учешће термоелектрана 75,3%.

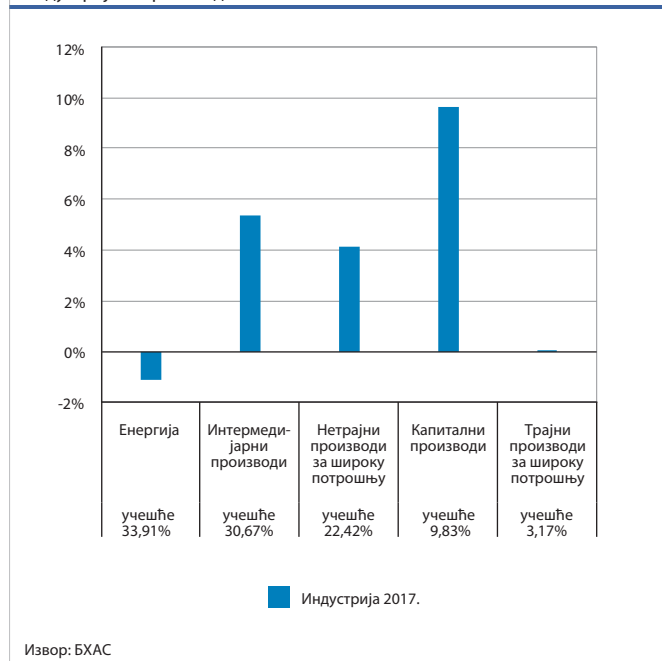
⁸ Извор: БХАС; Статистика робне размјене БиХ с иностранством, јануар-децембар 2017. године.

⁹ Као што је наведено значајан пад је забиљежен у производњи и снабдијевању ел. енергије и гаса (-4,11%), док производња кокса и рафинираних нафтних деривата стагнира (-0,01%).

¹⁰ Извоз интермедијарних производа у 2017. већи је номинално за 20,8% у односу на претходну годину.

метала (7,0%). При томе је извоз ових производа у 2017. години порастао за 14,3% и 22,0%, респективно.

Графикон 1.14: Стопе раста и учешће главних група производа индустријске производње

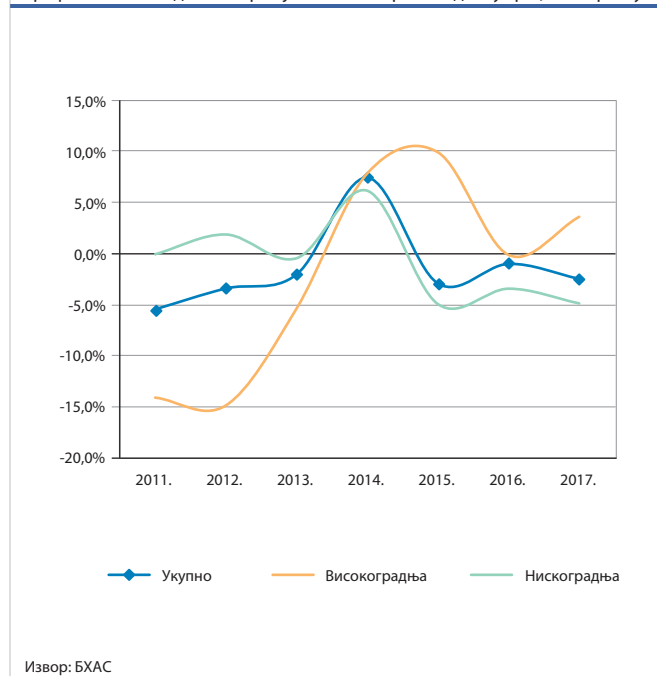

Иако се сљедећа група по учешћу у групама производа индустријске производње односи на нетрајне производе за широку потрошњу, у 2017. години значајнији допринос у укупном расту индустријске производње је остварен од раста производње капиталних производа. У оквиру ове групе производа високе стопе расту су остварене у производњи готових металних производа, осим машина и опреме (годишњи раст 11,8%), гдје раст извоза наведене дјелатности износио 21,1%. Нешто нижи годишњи раст по групама је забиљежен у производњи нетрајних производа за широку потрошњу, понајвише из разлога што је унутар ове групе забиљежено смањење годишње производње прехранбених производа, те одјеће. Стагнирање производње је забиљежено код трајних производа за широку потрошњу, што је резултирало занемаривом доприносу расту укупне индустрије. Унутар ове групе највеће учешће има дјелатност производње намјештаја која у посљедњим годинама биљежи континуирани годишњи раст.

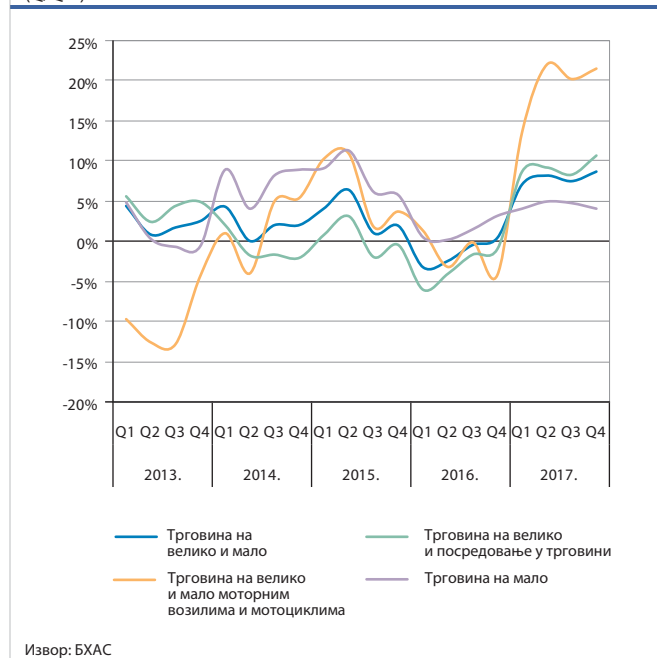
У економској дјелатности грађевинарства забиљежен је пад обима производње у 2017. години који је у односу на претходну годину мањи за 2,5%. Посматрајући годишње промјене производње у грађевинарству (графикон 1.15) примјећује се једино у 2014. години раст производње у грађевинарству, понајвише због великих активности у нискоградњи. Смањење индекса производње у грађевинарству у 2017. години је под

утицајем пада сегмента нискоградње који је у односу на претходну годину мањи за 4,9%, док је високоградња остварила раст у односу на прошлу годину (3,6%). Пад активности у нискоградњи нарочито се односи на застој у градњи коридора Vc.

Графикон 1.15: Годишње промјене обима производње у грађевинарству

Графикон 1.16: Годишње промјене индекса дистрибутивне трговине, (Q/Q-4)

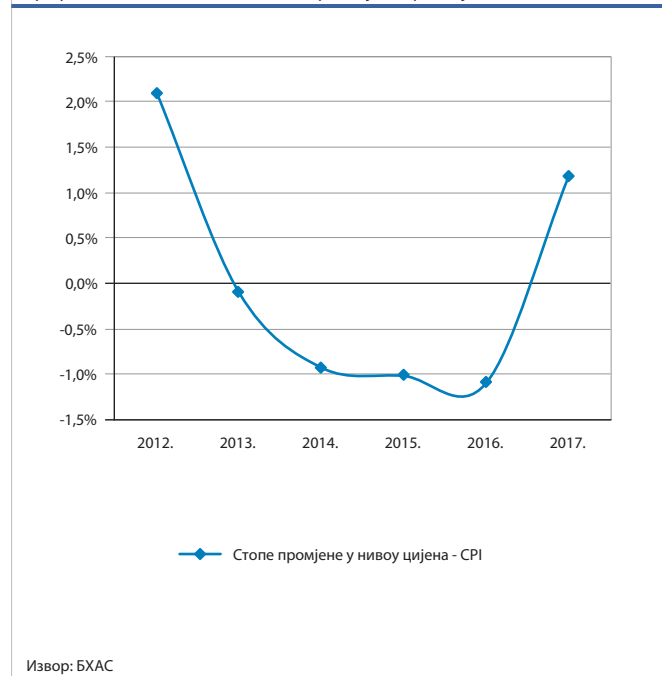
Трговина као појединачна дјелатност има највеће учешће у бруто доданој вриједности, који за три квартала 2017. године износи 17,3%. Посматрајући статистику дистрибутивне трговине (графикон 1.16), која укључује све облике трговинских активности, од набавке робе од произвођача до испоруке робе до крајњег потрошача

на домаћем тржишту¹¹, видљиво је како у сва четири квартала 2017. године промет трговине биљежи значајан раст, који на годишњем нивоу износи 8,0%, првенствено као резултат раста активности у трговини на велико и посредовање у трговини¹² (годишњи раст 9,3%) те трговини на мало¹³, која биљежи континуирани раст промета у посљедњим годинама, који на крају 2017. године износи 4,5% у односу на претходну годину. Трговина на велико и мало моторним возилима и мотоциклима, која има најниже учешће у укупној трговини, (6,1%) биљежи раст од 19,7%.

II Цијене

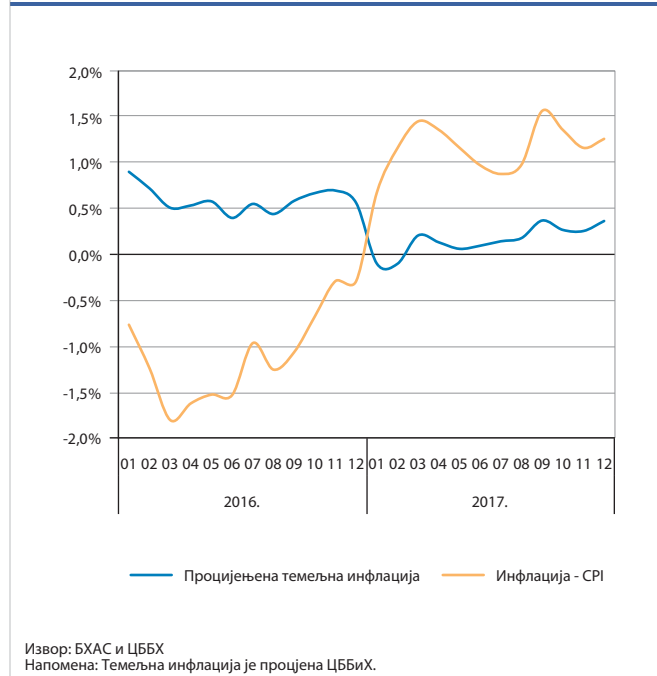
Дефлаторни притисци, присутни од трећег квартала 2013. године, прекинути су почетком 2017. године, тако да су просјечне потрошачке цијене у истој години забиљежиле годишњи раст од 1,2% (графикон 1.17), слиједом кретања цијена у одјељку хране и пића те превоза, према чему је евидентно да се у наредном периоду очекују додатни инфлаторни притисци, понајвише због увођења акциза на нафту и нафтне деривате, усклађивања додатних акциза на дуван и алкохолна пића, те кретања спољних цијена (хране и нафте)¹⁴.

Графикон 1.17: Годишња стопа инфлације/дефлације

У посматраном периоду стварна инфлација је под снажним утицајем два цијеновна одјељка¹⁵, у оквиру индекса потрошачких цијена, храна и безалкохолна пића (због цијена хране) и превоз (због цијена нафте). Цијеновни одјељци хране и безалкохолних пића те превоза имају високо учешће у потрошњи домаћинства и због тога у највећој мјери детерминишу кретање инфлације / дефлације у бх. економији¹⁶. Вриједности процијењене темељне инфлације¹⁷ указују да је у 2017. години успорен раст цијена осталих роба и услуга које улазе у састав индекса потрошачких цијена (графикон 1.18). Значајан пад цијена биљежи одјељак одјеће и обуће (-8,0%), што понајвише утиче на спорији раст вриједности процијењене темељне инфлације. Услед раста цијена нафте (годишњи раст 23,5%) на свјетским тржиштима у 2017. години, цијеновни одјељак превоз, уз годишњи раст од 5,5%, је током цијеле године вршио инфлаторне притиске на општи ниво потрошачких цијена. Истовремено, одјељак хране и безалкохолних пића, као категорија с највећим учешћем у потрошњи домаћинства, биљежи годишњи раст цијена од 0,9. Слиједом континуираног повећања акциза на дуванске производе и алкохолна пића, цијене овог одјељка такође биљеже значајан годишњи раст (5,2%).

Графикон 1.18: Стварна и процијењена темељна инфлација

¹¹ Извор: БХАС, Индекси промета дистрибутивне трговине

¹² Учешће трговине на велико и посредовање у укупној трговини износи 56,8%

¹³ Учешће трговине на мало износи 37,1%

¹⁴ Цијена нафте на свјетском тржишту у јануару 2018. године забиљежила је највиши ниво од краја 2014. године. Годишњи раст цијена у јануару текуће године износи 25,7%.

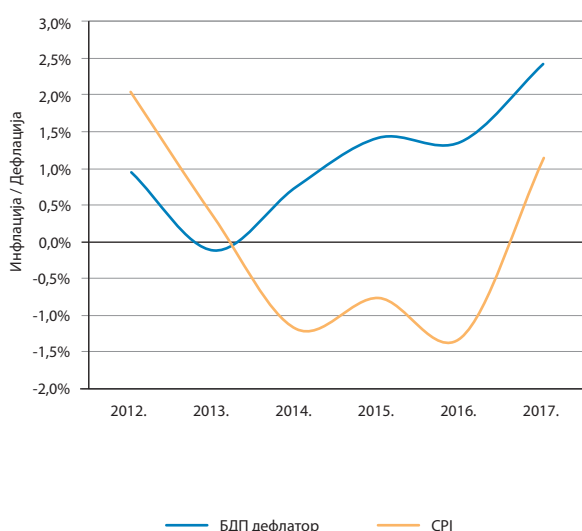
¹⁵ Одјељак одјеће и обуће такође је под снажним утицајем спољних цијена, али због нижег пондера од остала два одјељка у обзир су узети одјељци храна и безалкохолна пића те превоз.

¹⁶ Према посљедњим доступним подацима БХАС-а из 2016. године, у укупним трошковима домаћинства храна и безалкохолна пића учествују 33,09%, а превоз 12,79%.

¹⁷ Процијењена темељна инфлација добијена је тако што је службена инфлација умањена за ефекте промјена у цијенама у ова два одјељка. Као пондери коришћени су службени годишњи пондери за цијеновне одјељке објављени од БХАС. Пошто у моменту писања Годишњег извјештаја нису објављени пондери за 2017. годину коришћени су цијеновни пондери за 2016. годину.

Инфлација мјерена БДП дефлатором указује на убрзан раст цијена у прва три квартала 2017. године (графикон 1.19). Различити трендови кретања цијена мјерене помоћу БДП дефлатора и индекса потрошачких цијена могу се образложити високим учешћем производа који се не налазе у потрошачкој корпи (укључујући и потрошњу сектора владе), већ се продају директно предузећима или се, пак, извозе на инострана тржишта. БДП дефлатор указује да је у прва три квартала 2017. године забиљежен раст цијена производа и услуга у домаћој економији од 2,4% на годишњем нивоу. Раст БДП дефлатора у прва три квартала 2017. године, у поређењу с истим периодом претходне године, забиљежен је у већини дјелатности и то углавном у дјелатностима које се односе индустрију, трговину и превоз, док пад дефлатора је забиљежен једино у образовању и пољопривреди.

Графикон 1.19: Годишње промјене у нивоу цијена у прва три квартала

Извор: БХАС

БДП дефлатор у дјелатности превоз и складиштење у прва три квартала 2017. године у односу на исти период претходне године указује на раст домаћих цијена од 5,5 процентних поена. Посматрајући квартално кретање БДП дефлатора уочава се да се оно значајно подудара, с кретањем цијена CPI у ценовном одјељку превоз, што импликује да се цијене у овој дјелатности прилагођавају промјенама цијена на свјетским тржиштима. Истовремено, раст цијена превоза и складиштење једним дијелом узрокује раст дефлатора у дјелатности трговина на велико и мало (1,8%), вјероватно због учешћа транспортних трошкова у укупним трошковима

ове дјелатности. Годишње смањење производње енергије као и пораст цијена на иностраном тржишту утицали су на значајан раст цијена производње и снабдијевања електричне енергије (8,5%). Истовремено, најизраженији раст цијена забиљежен је у финансијској дјелатности и дјелатности осигурања (10,2%). Уколико се посматра БДП дефлатор по расходној методи, у прва три квартала 2017. године присутан је раст цијена свих саставница БДП-а у односу на исти период 2016. године, с тим да се издваја раст цијена извоза (6,2%), увоза (4,8%), те потрошње домаћинства (1,9%) што је битно израженији раст од раста просјечних потрошачких цијена у истом периоду (1,1%).

III Запосленост и плате

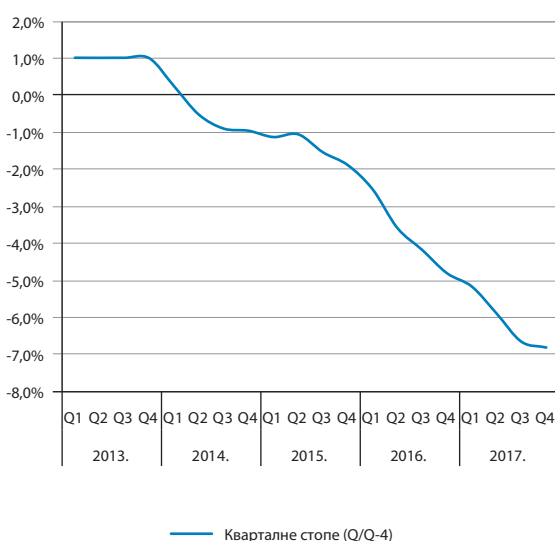
Према подацима из Анкете о радној снази, 2017. године стопа незапослености у БиХ је била 20,5% и нижа је у односу на 2016. годину за 4,9%¹⁸, чиме је настављен тренд пада стопе незапослености из претходних година. Административна стопа незапослености у децембру 2017. године била је 38,7% и нижа је за 2,2% у односу на децембар претходне године. Стопе незапослености значајно се разликују због различитог приступа у дефинисању и евиденцији, односно начину утврђивања њиховог статуса¹⁹. Према Анкети радне снаге, број незапослених у БиХ у 2017. години је 211 хиљада лица, док је према регистрованом броју у агенцијама за запошљавање значајно већи број незапослених (475 хиљада незапослених лица) и најсликовитије илуструје наведене разлике у евиденцији, односно третирању запослених и незапослених лица. Када се анализирају административни подаци, уочава се тренд пада незапослених лица на годишњем нивоу који је присутан како током цијеле 2017. године тако и током претходних година (графикон 1.20). Иако се ради о промјенама у броју незапослених према административним подацима (односно, стопама незапослености које су приближне 40%), чињеница је како на крају 2017. године у односу на претходну годину број незапослених лица смањен за 34.938 лица. Посматрајући кретање индекса на тржишту рада, видљиво је како раст запослености прати сличан тренд као раст броја пензионера, с тим да индекс запослености спорије расте (графикон 1.21), што представља притисак на финансирање растућих трошкова за исплату пензија. Пословање пензионих и социјалних фондова је додатно усложњено као резултат све израженијих негативних демографских промјена које се огледају у смањењу

¹⁸ Анкету о радној снази Агенција за статистику БиХ, заједно са статистичким заводима у оба ентитета, проводи једанпут годишње, а у складу с ILO методологијом. Енглеска скраћеница ILO – International Labour Organization – Међународна организација рада.

¹⁹ Административни подаци о незапосленим лицима садрже укупан број незапослених који се воде у евиденцијама Агенције за запошљавање у БиХ, док се подаци о незапослености из Анкете о радној снази изводе из података, који су прикупљени анкетирањем лица у домаћинствима, према међународним дефиницијама. Извор: БХАС; Анкета о радној снази 2017.

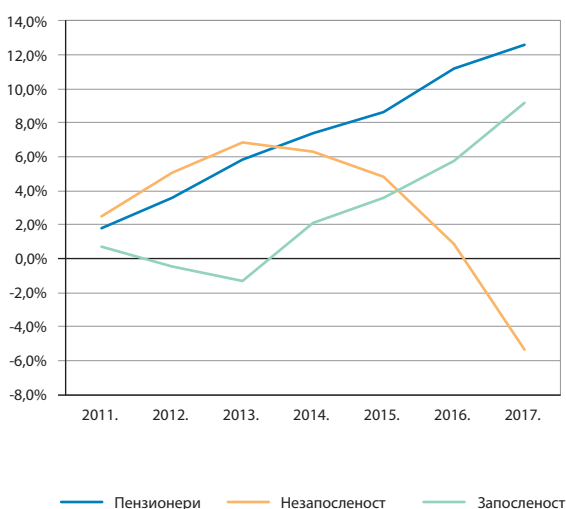
учешћа радног активног становништва и повећавању учешћа уздржаног становништва. У односу на 2010. годину, број запослених је већи за 65.778 лица, док је број пензионера већи за 79.566 лица, чиме се врши већи притисак на буџет приликом финансирање пензионог система. Што се тиче индекса незапослености, видљиво је како је тек крајем 2016. године забиљежен мањи број незапослених лица у односу на базну годину, с тим да је рапидан тренд смањења незапослених лица настављен у текућој години, када је у односу на инцијални период забиљежен мањи број незапослених, односно 40.708 лица.

Графикон 1.20: Стопе промјене броја незапослених, (Q/Q-4)

Извор: БХАС

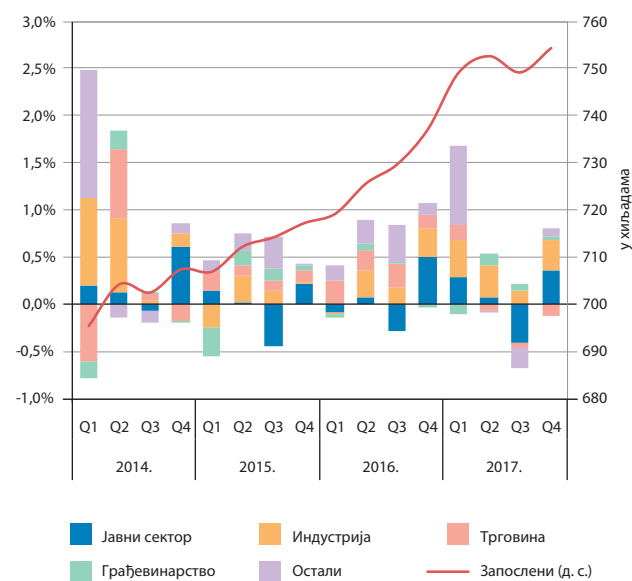
Графикон 1.21: Кретање одабраних индекса на тржишту рада, 2010=100

Извор: БХАС, ФЗ МИО/ПИО, Фонд ПИО РС

Према административним подацима, биљежи се раст броја запослених лица, који је на крају 2017. године већи за 15.248 лица (графикон 1.22). Посматрајући на кварталном нивоу, допринос повећању броја запослених видљив је сезонски утицај у појединим дјелатностима, нарочито примјетан за дјелатности јавног сектора²⁰. Према расту запослених на крају 2017. године по дјелатностима, носиоци раста броја запослених (73,1% укупног повећања), у односу на крај претходне године, су дјелатности прерађивачке индустрије (повећан број запослених за 8.629 лица или 5,9%), те хотелијерство и угоститељство (2.522 особа или 7,0%). Ипак, важно је истаћи да је у овим дјелатностима значајно појачана контрола запослених лица, односно њиховог радног статуса. На годишњем нивоу пад запослености је исказан у дјелатности пословање некретнинама (19,8%), стручној, научној и техничкој дјелатности (5,1%), те трговини (0,5%), што је вјероватно узроковано консолидацијом малопродајног тржишта.

Графикон 1.22: Доприноси расту броја запослених по подручјима

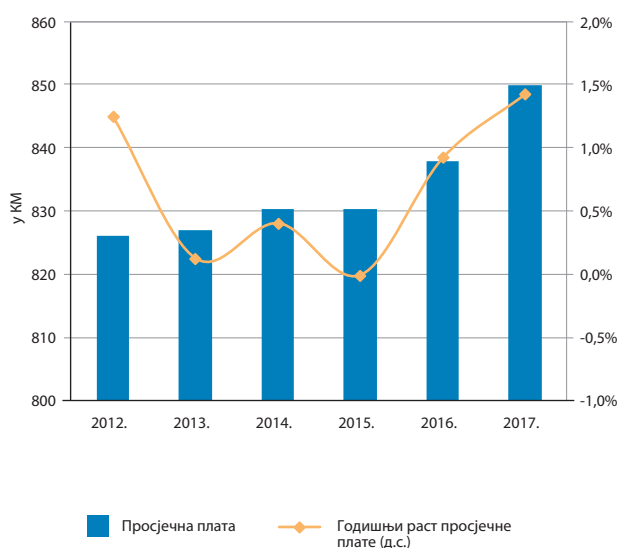

Извор: БХАС

Тренд раста просјечне номиналне нето плате забиљежен је у 2017. години (графикон 1.23), након што је интензивирао раст плате у другој половини 2016. године, понајвише као резултат измјене Закона о порезу на доходак у ФБиХ. Наведена мјера је утицала на раст плата у дјелатностима чије вриједности су ниже у односу на просјечну плату у БиХ. Најизраженији раст плата у 2017. години је забиљежен у стручним и техничким дјелатностима (12,6%), административним и помоћно услужним дјелатностима (7,6%), трговини (4,3%), грађевинарству (4,3%), те индустрији (4,2%).

²⁰ Јавни сектор укључује дјелатности: О (Јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање), Р (Образовање) и Q (Дјелатности здравствене заштите и социјалне помоћи).

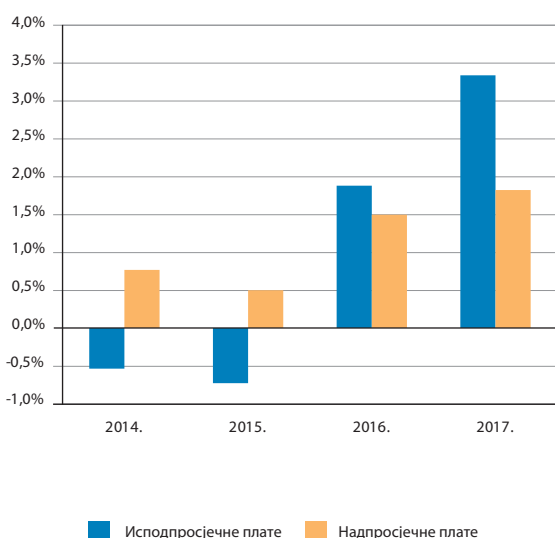
Графикон 1.23: Износ и постотак промјене просјечне годишње нето плате

Извор: БХАС
Напомена: Просјечана годишња плаћа подразумијева аритметички просјек просјечних плаћа по мјесецима.

Уколико се посматра раст исподпросјечних и надпросјечних номиналних плата према активностима (графикон 1.24) видљив је израженији раст исподпросјечних плата у посљедње двије године, као резултат већ наведене законске промјене. Наведене исподпросјечне плате у 2017. години износе 675 КМ, док у просјеку за исту годину надпросјечне плате износе 1.123 КМ.

Графикон 1.24: Годишњи раст плата и учешћа у БДВ-у по активностима

Извор: БХАС

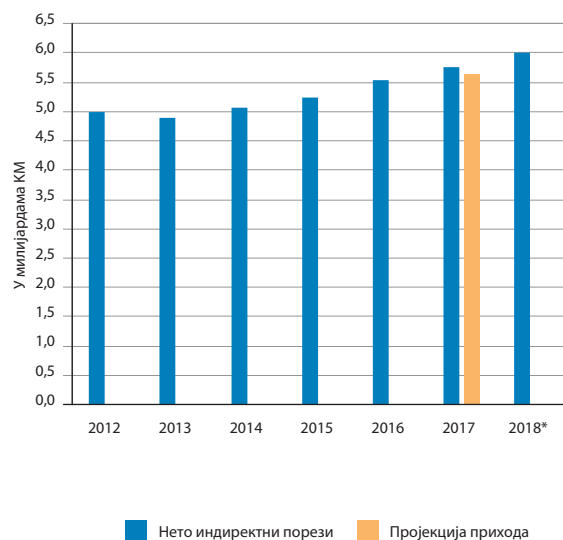
1.2.2 Фискални сектор

У 2017. години на свим нивоима је настављена фискална консолидација, започета у претходним годинама, а која је у складу с Реформском агендом

за период 2015-2018. Наведену консолидацију је обиљежило ограничење раста текуће потрошње. У складу с Глобалним фискалним оквиром, предвиђена је и промјена структуре јавне потрошње у правцу јачања капиталних инвестиција, а на терет смањења текућих расхода. Међутим, у 2017. години није дошло до значајнијег раста капиталне потрошње, првенствено због ограниченог приступа иностраним изворима финансирања, с обзиром на то да је повлачење већег дијела нових средстава било директно везано за усвајање измјена Закона о акцизама. Имајући у виду усвојене измјене Закона о акцизама и даље провођење реформских мјера, у 2018. години се очекује значајнији раст капиталних расхода.

У 2017. години настављен је стабилан растући тренд наплате прихода од индиректних пореза (графикон 1.25). Износ наплаћених нето прихода је највећи од оснивања Управе за индиректно опорезивање (5,73 милијарди КМ). Тако су приходи по овом основу, као главни извори средстава за финансирање буџета, на годишњем нивоу забиљежили раст у висини од 3,5% (220,0 милиона КМ). Главни допринос оваквим кретањима су позитивни трендови у наплати ПДВ-а на увоз, домаћи ПДВ, приходи од царине, путарина, акцизе на деривате нафте и дуванске прерађевине.

Графикон 1.25: Приходи од индиректних пореза

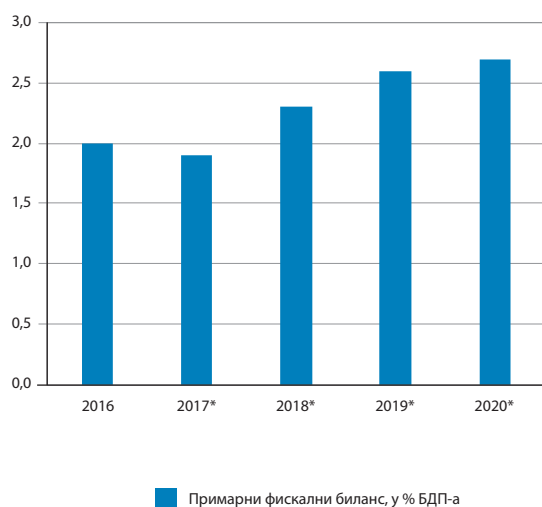

Извор: ЕРП БиХ

Такође, иако су очекивања била да ће примјена адаптираног Споразума о стабилизацији и придруживању с ЕУ допринијети знатном паду прихода од царина, забиљежен је нето пораст прихода од 20,9 милиона КМ. Иако су у 2017. години обиљежена позитивна кретања у сфери наплате прихода од индиректних пореза, ограничене могућности екстерног

задуживања су имале негативан утицај на низак ниво инфраструктурних радова. Имплементацијом усвојених мјера, очекује се већа реализација јавних инвестиција у 2018. години. У 2017. години у области индиректног опорезивања настављен је процес хармонизације политике опорезивања дуванских прерађевина у складу са стандардима ЕУ. Овај процес подразумијева континуирано суцесивно повећање специфичне акцизе на цигарете, док се не достигне минимална акциза на цигарете ЕУ, што у коначници има позитивне ефекте на прикупљање прихода. Према ERP-у, очекује се да ће се процес хармонизације акциза на цигарете са стандардима ЕУ окончати до 2020. У наредној години је планиран наставак позитивних трендова у наплати индиректних пореза, што ће дјелимично ублажити притисак на финансирање буџета у текућој години. Током примјене Програма економских реформи 2018-2020, пројциран је континуирани раст примарног фискалног суфицита, који би у 2020. требао достићи ниво од 2,7% БДП-а (графикон 1.26).

Графикон 1.26: Примарни фискални биланс, у % БДП-а

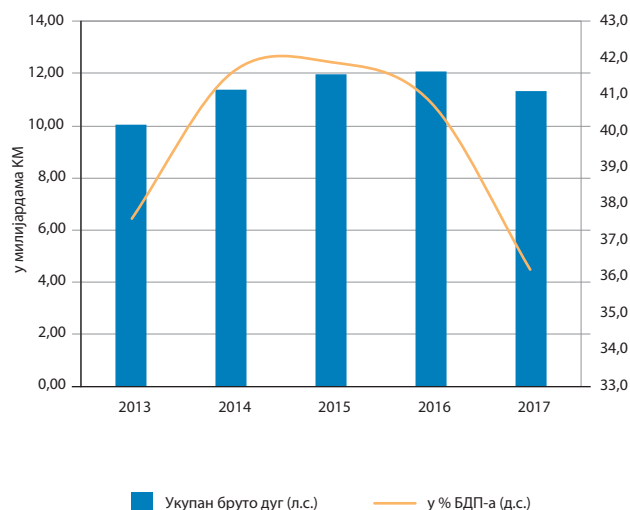

Извор: Управа за индиректно опорезивање

Укупан бруто дуг сектора владе у 2017. години је смањен (графикон 1.27), и то првенствено услед смањења јавног дуга сектора владе. Укупно сервисирани средства према иностраним кредиторима су износила 983,2 милиона КМ. Спољна задуженост сектора генералне владе биљежи пад у 2017. години, што је у складу с пројекцијама из Информације о стању јавне задужености у БиХ Министарства финансија и трезора БиХ, а у циљу постизања средњорочног циља из Глобалног фискалног оквира. Спољна задуженост сектора генералне владе на крају 2017. године је износила 8,15 милијарди КМ (графикон 1.28), што је у

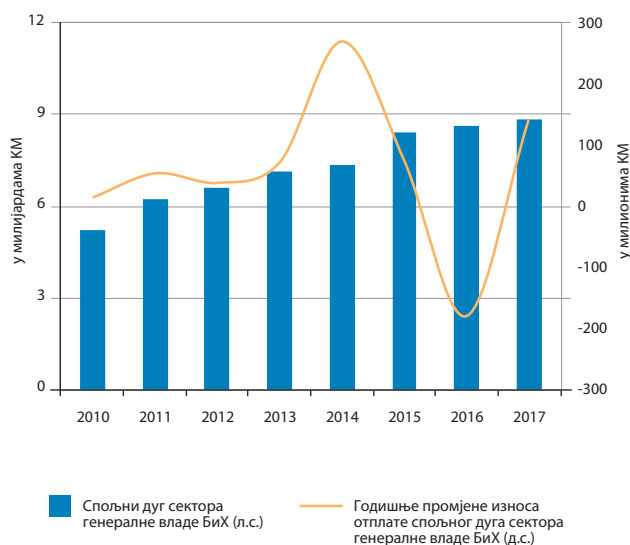
односу на претходну годину пад од 724,6 милиона КМ (8,1%). Према подацима Министарства финансија и трезора БиХ, планирана су издвајања за сервисирање спољног дуга сектора генералне владе у 2018. у износу од 1,24 милијарде КМ.

Графикон 1.27: Укупан бруто дуг сектора владе

Извор: Министарство финансија и трезора БиХ

Графикон 1.28: Спољни дуг сектора владе и годишње промјене износа отплате спољног дуга

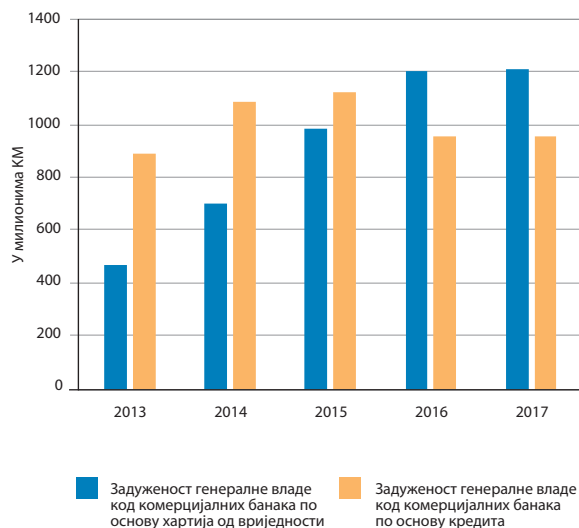

Извор: ЦББиХ

Задуживање генералне владе по основу дужничких папира с крајем 2017. године је износило 1,22 милијарде КМ. Већински купци ових папира су комерцијалне банке иако се у мањем обиму јављају и други инвеститори (осигуравајућа друштва, јавна предузећа). Истовремено, задуженост генералне владе по основу кредита од комерцијалних банака износила је 966,5 милиона

КМ. Тако је изложеност банака према сектору владе повећана за 0,7% у односу на исти период претходне године (графикон 1.29).

Графикон 1.29: Задуженост генералне владе код комерцијалних банака

Извор: ЦББиХ

Унутрашњи јавни дуг Федерације Босне и Херцеговине је у 2017. години смањен у односу на 2016. годину. Стање унутрашњег јавног дуга ФБиХ је на крају

Табела 1.4: Емисије јавног дуга бх. ентитета у 2017. години

	1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m	Укупно
Република Српска	-	-	7	-	2	1	3	2	2	17
Федерација Босне и Херцеговине	-	3	4	2	2	-	1	-	-	12
Укупно	-	3	11	2	4	1	4	2	2	29

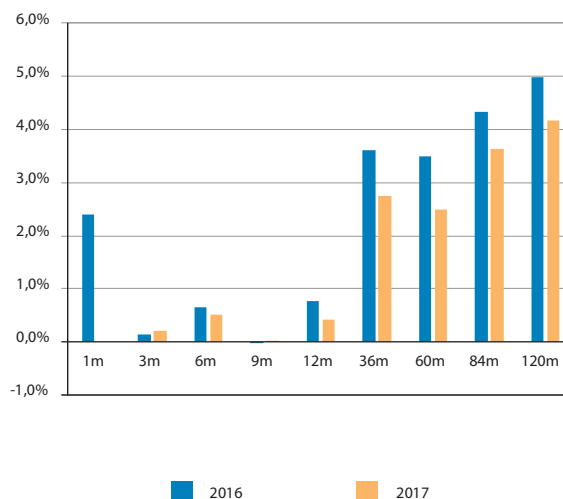
Извор: SASE и BLSE.

На примарном тржишту трезорских записа, с изузетком тржишта дванестомјесечних трезорских записа, не уочавају се значајне разлике у приносима (графикон 1.30), што се не може казати и за тржиште обвезница. Просјечне стопе приноса на примарном тржишту шестомјесечних трезорских записа и дванаестомјесечних трезорских записа су у 2017. години за 14 б.п. и 36 б.п. респективно ниже него у 2016. години. На тржишту обвезница, ове су разлике далеко израженије, а највећа је разлика код петогодишњих обвезница (-102 б.п.). За трогодишње, седмогодишње и десетогодишње обвезнице разлика (2016-2017. година) је -87 б.п. -70 б.п. -82 б.п. респективно.

2016. године било 1,016 милијарди КМ, док је у 2017. години унутрашњи јавни дуг 894,68 милиона КМ, што представља смањење од 12,01%. Република Српска је тек у јуну 2017. године објавила информације о унутрашњем јавном дугу за 2016. годину који износи 2,27 милијарди КМ, а то је само благо повећање (0,31%) у односу на 2015. годину.

Као и током претходних година и током 2017. године водећи рочни сегмент јавног дуга Републике Српске су били шестомјесечни трезорски записи, а примјетно је и јачање и даљи развој примарног тржишта обвезница поготово у Републици Српској. Федерација Босне и Херцеговине је емитовала значајно мањи број емисија јавног дуга него Република Српска (табела 1.4), а укупна вриједност њених емисија је била мања. Од 29 емисија 58,6% се односи на Републику Српску, а овај ентитет је апсорбовао приближно исти остварени износ емисија (55,8%), које су у 2017. години износиле 656,45 милиона КМ. У рочном сегменту до годину дана, бх. ентитети су емитовали 69% емисија од укупног броја емисија, а укупно је емитовано 9 обвезница. Учешће вриједности обвезница ентитета у укупним емисијама је било 38,5%, а овај однос се значајно разликује по ентитетима. Учешће вриједности обвезница у укупној вриједности емисија Федерације Босне и Херцеговине је 10,35%, а Републике Српске 60,94%.

Графикон 1.30: Просјечне стопе приноса на примарном тржишту јавног дуга бх. ентитета у 2016. години и у 2017. години

Извор: BLSE, SASE

За разлику од 2016. године, током 2017. године (табела 1.5) није било емисија с негативним стопама приноса, мада су се на примарном тржишту деветомјесечних и

дванаестомјесечних трезорских записа (Федерација Босне и Херцеговине) приноси приближили нули.

Табела 1.5.: Стопе приноса на примарном тржишту јавног дуга бх. ентитета у 2017. години

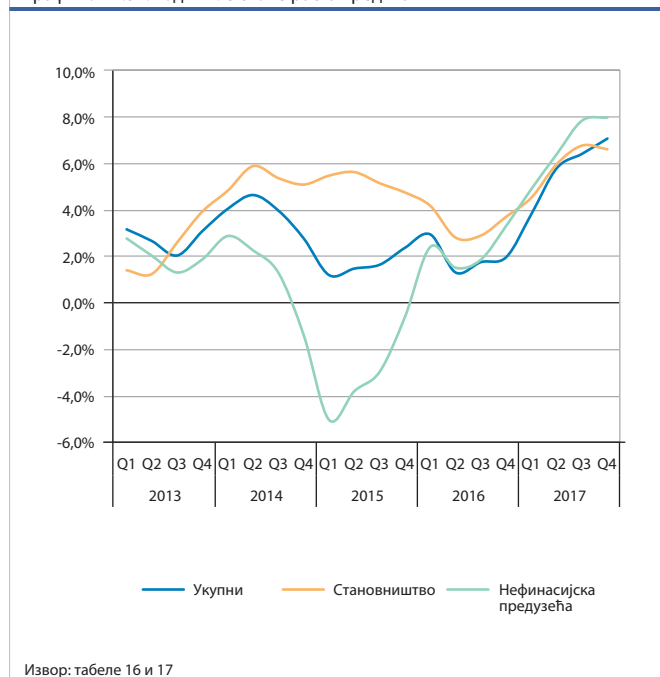
Р.Б.	Ентитет	у %							
		1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	120 m
1.	Република Српска	-	-	0,68	-	0,88	2,74	2,92	3,64
2.	Федерација БиХ	-	0,21	0,21	0,03	0,02	-	1,20	-
3.	Разлика (1-2) у п.п.			0,47		0,85		1,72	

Извор: SASE и BLSE.

1.2.3 Банкарски сектор

Билансна сума банкарског сектора повећана је за 8,2% током 2017. године, понајвише услед раста депозита домаћег сектора као и претходних година, и износила је 28,29 милијарди КМ у децембру²¹. Наставак тренда раста депозита и интензивнији него претходних година кредитни раст обиљежили су у 2017. години темељне активности банкарског сектора у БиХ. Кредити, који представљају најзначајнију ставку активе комерцијалних банака, повећани су на годишњем нивоу за око 7%. Годишње стопе раста кредита нефинансијским предузећима су више од истих за становништво у 2017. години након дужег периода (графикон 1.31).

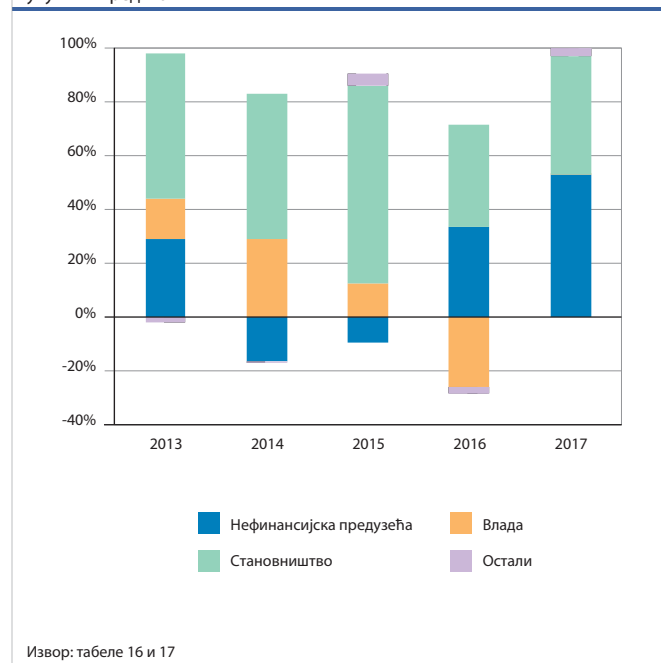
Графикон 1.31: Годишње стопе раста кредита

Графикон 1.32 илуструје допринос расту укупних кредита по секторима и указује да је приватни сектор имао доминантну улогу у расту кредита током године. Интензивнијем расту кредита предузећима, посебно

дугорочним кредитима, свакако су допринијели раст реалног БДП-а, посматран на годишњем нивоу, у готово свим економским дјелатностима, те интензивнија извозна активност. Томе је такође допринио и наставак тренда смањења просјечних пондерисаних активних каматних стопа током године (табеле 10 и 11).

Графикон 1.32: Допринос појединачних сектора промјени у стању укупних кредита

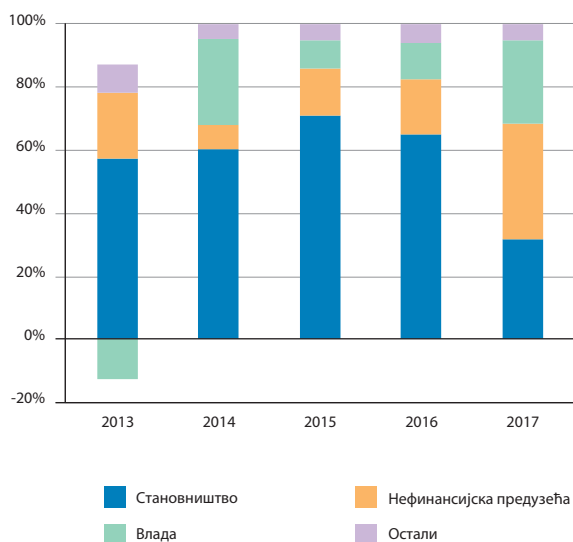

Укупни депозити су наставили тренд раста током цијеле године услед раста депозита приватног домаћег сектора, као и раста депозита владе. На графикону 1.33 приказан је допринос појединачних сектора расту депозита из којег је евидентно смањење доприноса сектора становништва у 2017. години у односу на претходне године. Овај сектор је учествовао са 31,8% у расту укупних депозита у 2017. години. На графикону се такође уочава допринос нефинансијских предузећа (36,9%) и сектора владе (26,3%) повећању

²¹ Unicredit leasing д.о.о. Сарајево припојено је UniCredit banci д.д. Мостар од 1. јула 2017. године, што се одразило на одређене показатеље, прије свега на билансну суму, кредите и кредитне обавезе према нерезидентима.

укупних депозита у 2017. години. Раст депозита владе узрокован је стабилним приходом од индиректних пореза на свим нивоима власти, те издавања хартија од вриједности ентитетских влада. Поред наведеног, извршена је исплата руског клириншког дуга надлежним институцијама БиХ у износу 206,0 милиона КМ у августу, што се одразило на повећање девизних резерви.

Графикон 1.33: Допринос појединачних сектора промјени у стању укупних депозита

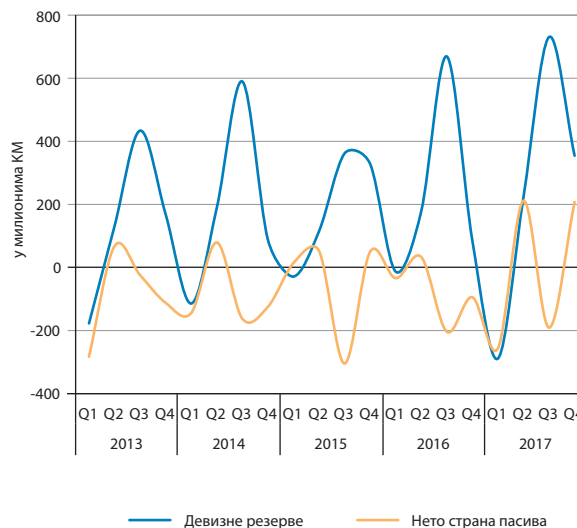

Извор: табеле 14 и 15

Уз умјерено задужење домаћих сектора код банака и истовремени бржи раст депозита, разлика између укупних кредита и депозита је наставила да се повећава. Омјер кредита у односу на депозите изражен у процентима износио је 93,7% на крају 2017. године, 3,2 процентна поена ниже у односу на крај 2016. године. Сходно томе, комерцијалне банке користе већим дијелом домаће изворе за нове пласмане. Међутим, врло битна је рочна усклађеност финансијских извора и пласмана, што је од посебног значаја за бх. банкарски систем у којем се значајан дио укупних депозита односи на преносиве депозите, који су расположиви на захтјев, без накнада и ограничења. Преносиви депозити су износили 48,6% укупних депозита у децембру 2017. године, што је више за 3,2 процентана поена у односу на децембар 2016. године. Услијед одсуства снажније кредитне експанзије комерцијалне банке немају потребу за додатним иностраним задужењима. Стога се обавезе банака по основу дугорочних кредита од нерезидената благо смањују, што се негативно одражава на кретање девизних резерви. У претходним годинама банкарски сектор кроз процес раздуживања имао је значајнију улогу у детерминисању промјена у девизним резервама

него је то случај у 2017. години, изузев у првом кварталу 2017. године. Тако су у 2017. години други фактори неутралисали смањење девизних резерви услијед раздуживања банака (графикон 1.34) (поглавље 2).

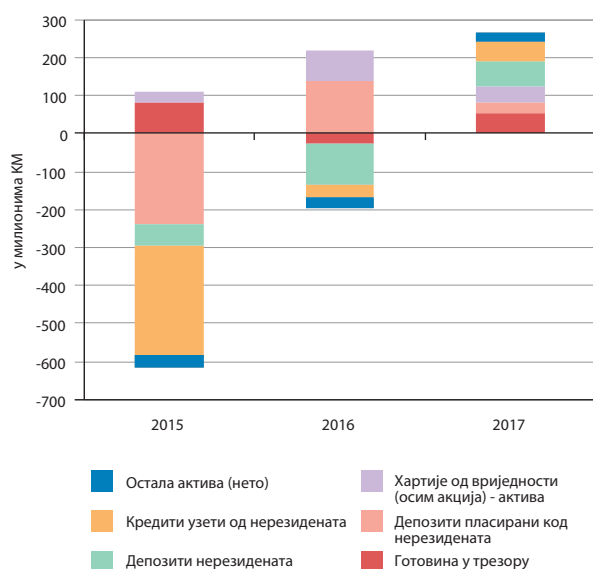
Графикон 1.34: Кварталне промјене у девизним резервама и нето страним пасиви комерцијалних банака

Извор: табеле 09 и 26

Нето страна пасива повећана је за 34,3 милиона КМ у децембру 2017. године у односу на децембар 2016. године, што је резултат значајнијег раста стране активе (147,9 милиона КМ) од стране пасиве (113,6 милиона КМ). Повећање стране валуте у трезору, депозита код нерезидената, те улагање у хартије од вриједности осим акција у иностранству објашњава 85,4% промјена у страним пасиви комерцијалних банака на годишњем нивоу. Током 2017. године кључни утицај на промјене у страним пасиви су имали депозити нерезидената (графикон 1.35). Банке уредно измирују доспјеле кредите према нерезидентима, а током године забиљежена су мања иностранна задужења појединих банака. Овдје је битно напоменути да је сатусна промјена припајања лизинг друштва матичној банци утицала на повећање кредита од нерезидената (134 милиона КМ).

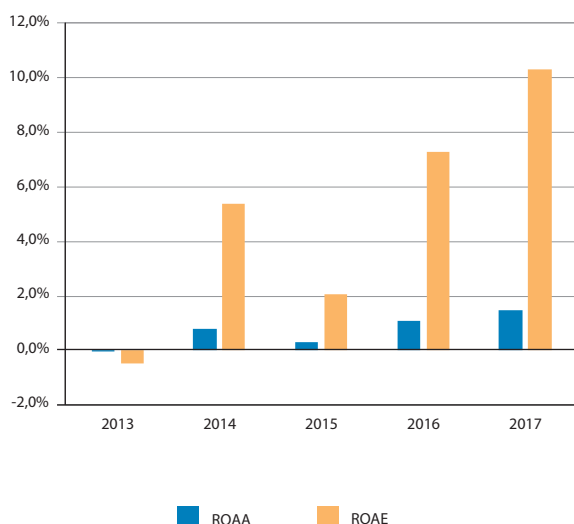
Графикон 1.35: Годишње промјене у ставкама стране активе и стране пасиве комерцијалних банака

Извор: ЦББиХ

Банкарски сектор БиХ пословао је позитивно у 2017. години (графикон 1.36). Нето добит, према прелиминарним подацима агенција за банкарство, износи 336,2 милиона КМ, што је више за 117,6 милиона КМ у односу на претходну годину. Већи дио од наведене добити, 95,8%, се односи на банке у већинском страном власништву. Као и претходних година, највећи дио добити концентрисан је у мањем броју највећих банака.

Графикон 1.36: Профитабилност просјечне активе (ROAA) и просјечног капитала (ROAE)

Извор: ФБА и АБРС, калкулација ЦББиХ

1.2.4 Спољни сектор

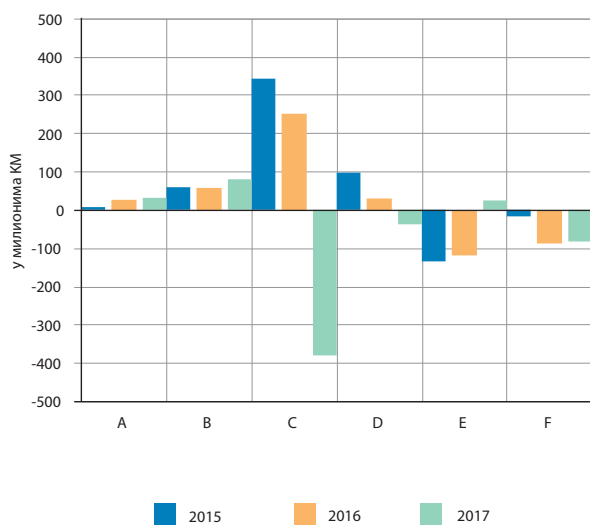
I Платни биланс

Платнобилансна позиција земље је у 2017. години благо погоршана. На рачуну текућих трансакција с иностранством, у 2017. години остварен је дефицит у износу од 1,51 милијарду КМ, те је дефицит текућег рачуна погоршан у односу на претходну годину и то за 4,0% (графикон 1.38). Основни узрок дефицита текућег рачуна је дефицит на рачуну робе, док је у размјени услуга и дохотка, како примарног тако и секундарног с иностранством дошло до креирања позитивног салда.

Повећање текућих трансакција с иностранством, нарочито на рачуну робе²² је одраз повећања економске активности у земљи, односно пораста БДП-а, што је евидентно кроз раст увоза, док је и опоравак економија у еврозони и окружењу, такође стимулисао раст домаће производње и посљедиочно БДП. Поред наведених фактора, кретање цијена енергената на свјетском тржишту је такође утицало на вриједности увоза и извоза. На рачуну робних трансакција је забиљежен дефицит у износу 7,08 милијарди КМ. У односу на претходну годину, дошло је до продубљења трговинског дефицита и то за 358,0 милиона КМ или 5,3%. Наша земља је нето увозник прехрамбених прерађевина, гдје дефицит износи 1,17 милијарди КМ, нафте и нафтних деривата, односно производа минералног поријекла, гдје негативан салдо износи 1,64 милијарде КМ. Надаље, увоз фармацеутских производа премашује извоз за 404,4 милиона КМ, као и текстилних производа за 626,7 милиона. Негативан робни салдо остварујемо и у трговини машинама, апаратима и електричним уређајима 1,23 милијарде КМ и у трговини транспортним средствима 923,9 милиона КМ. С друге стране, наша земља је нето извозник базних метала гдје је остварен суфицит од 20,8 милиона КМ, дрвета и производа од дрвета 523,1 милион КМ и намјештаја гдје је нето извоз износио 906,1 милиона КМ. Најзначајније годишње продубљење дефицита је забиљежено код производа минералног поријекла 381,1 милион КМ, гдје је доминантан утицај повећања цијене нафте на свјетском тржишту и код транспортних средстава (83,1 милиона КМ), као резултат повећане потражње (графикон 1.37).

²² Подаци о увозу и извозу по групама производа су преузети од Агенције за статистику БиХ (БХАС).

Графикон 1.37: Смањење/повећање трговинског дефицита по групама производа

Извор: БХАС

Легенда:

А - Дрво и производи од дрвета

Б - Намјештај

Ц - Производи минералног поријекла

Д - Машине, апарати и електрични уређаји

Е - Базни метали

Ф - Возила

С друге стране, позитиван утицај на трговински дефицит је имало повећање суфицита у групи намјештај, гдје је повећање износило 80,3 милиона КМ, због повећане тражење за овом групом производа од стране наших трговинских партнера, док је позитиван салдо у трговини базних метала резултат повећања и цијене базних метала и повећане потражње за овом групом производа (графикон 1.37).

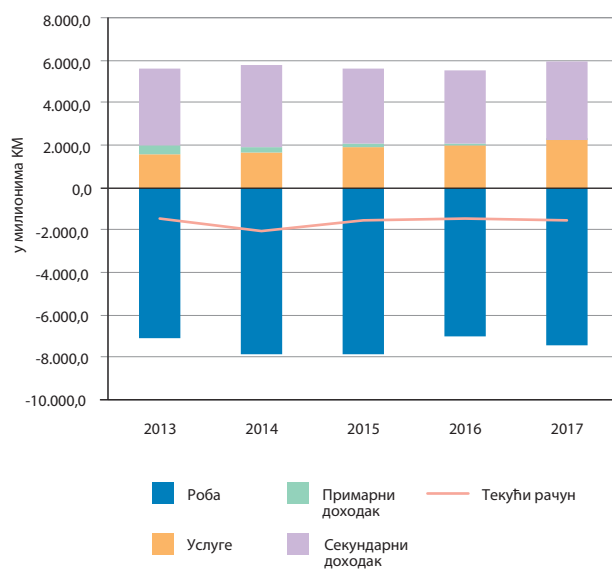
На рачуну услуга остварен је суфицит у износу од 2,23 милијарде КМ, те се нето прилив на рачуну услуга повећао за 9,0% (графикон 1.38). Укупан прилив по основу пружања услуга у иностранству износи 3,18 милијарди КМ. У области пружања услуга у иностранству, скоро половина прилива долази од туризма, односно ноћења страних туриста 1,43 милијарде КМ, затим од транспортних услуга 664,6 милиона КМ и од пружања услуга обраде и дораде робе 636,6 милиона КМ. Годишње повећање прилива је најзначајније у области туризма, гдје је повећан прилив од доласка страних туриста за 12,0%, као и од повећања прилива од транспортних услуга услед повећања обима трговине и повећања цијене транспорта, што се одразило и на расходе по овом основу. Одлив средстава по основу увоза услуга износи 957,5 милиона КМ, те је дошло до повећања одлива средстава за 8,7% у односу на 2016. годину, с

тим да је највеће повећање забиљежено код транспорта робе и путовања наших грађана у иностранство.

На рачуну дохотка, примарни доходак у протеклој години није имао значајан утицај на текући рачун у смислу доприноса смањењу дефицита, јер су приливи по основу примања запослених у страним организацијама скоро изједначени с расходима по основу камата на позајмљена средства свих сектора и исплата дивиденди за предузећа у страном власништву, гдје је и дошло до повећања на годишњем нивоу, јер су приливи на примарном рачуну углавном стабилни. Коначан салдо је позитиван, али износи свега 3,3 милиона КМ (графикон 1.38).

У 2017. години дознаке из иностранства износе 2,51 милијарда КМ, те је у односу на претходну годину регистровано повећање прилива и то за 170,5 милиона КМ (7,2%). Прилив по основу дознака је тек у овој години досегао ниво из 2007. године, односно ниво који је био забиљежен прије финансијске кризе. Опоравак економија из којих имамо највећи прилив радничких дознака је основни узрок повећања прилива по овом основу. Пензије, као други најзначајнији прилив на рачуну секундарног дохотка, износе 1,17 милијарди КМ, те је прилив и по овом основу повећан за 7,2%. Дакле, иако имамо значајан трговински дефицит, суфицит на рачуну доходака и услуга покрива готово 80% робног дефицита.

Графикон 1.38: Текући рачун и његове компоненте

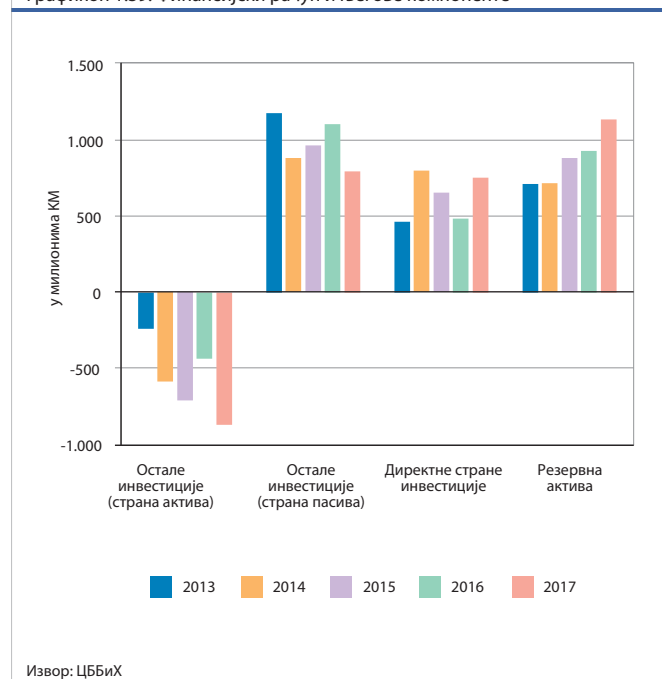

Извор: табела 21

Недостајућа средства за покривање дефицита текућих трансакција су се формирала на начин да је дошло до додатног задуживања, као и да је забиљежен прилив директних страних инвестиција. Директне

стране инвестиције су у 2017. години износиле 758,4 милиона КМ, од чега се половина прилива 384,3 милиона КМ односи на реинвестирану зараду, што представља значајно повећање капитала у оваквој форми у односу на претходну годину, а у складу је и с повећаним обимом трговине и потребом за финансирањем исте (графикон 1.39). У форми власничких хартија од вриједности уложено је 312,4 милиона КМ. Иако су се директне стране инвестиције удуплале на годишњем нивоу, директно страно улагање у посматраној години представља тек трећину прилива остварених у периоду прије кризе. Повећан обим трговине и трансакција с иностранством су довели до смањења финансијске aktive предузећа, али и становништва и то за 762,1 милиона КМ. У форми трговинских кредита као облика задуживања увозних предузећа прилив је износио 572,2 милиона КМ, гдје је годишњи прилив повећан у складу с повећањем увоза у 2017. години. Надаље, остали облици задуживања предузећа, односно дугорочни кредити износе 445,8 милиона КМ, гдје је дошло до благог смањења прилива на годишњем нивоу, услед доспијећа кредита на наплату. Владин сектор је у посматраној години више отплатио дугова, него што је износило ново задуживање. Уколико узмемо у обзир прилив по основу руског дуга, владин сектор је скоро неутралисао негативан салдо с иностранством на нивоу претходне године. У смислу финансирања текућег рачуна, допринос банкарског сектора је поприлично неутралан, јер је у протеклој години задуживање банкарског сектора износило је 66,0 милиона КМ. Све наведено је резултирало повећањем прилива девиза у земљу, што је допринијело да је резервна актива повећана за више од 1,0 милијарди КМ (графикон 1.39).

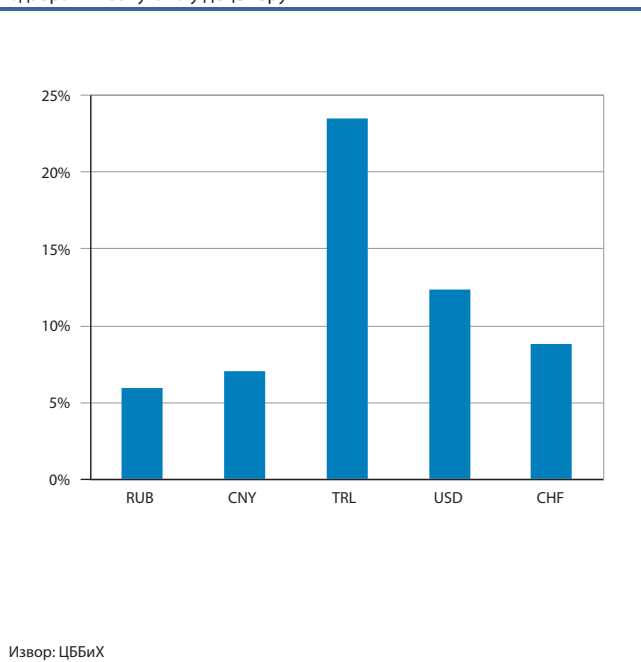
Графикон 1.39: Финансијски рачун и његове компоненте

II Номинални и реални ефективни девизни курс

Номинални ефективни курс КМ (NEER) у 2017. години има изразито апрецијацијски тренд, те је NEER на крају године износио 106,8 индексних поена. У односу на децембар претходне године, NEER је апрецирао за 1,38 п.п. Сва кретања NEER су узрокована кретањем номиналних курсева наших трговинских партнера у односу на EUR, нашу сидрену валуту. Тако је у протеклој години дошло до слабљења америчког долара у односу на EUR, највише због значајног раста економија еврозоне, те је КМ апрецирала у односу на амерички долар за 12,4%. Конвертибилна марка је значајније апрецирала према турској лири и то за 23,5%, што је опет одраз тренда слабљења лире према EUR, те руској рубљи за 6,0% (графикон 1.40).

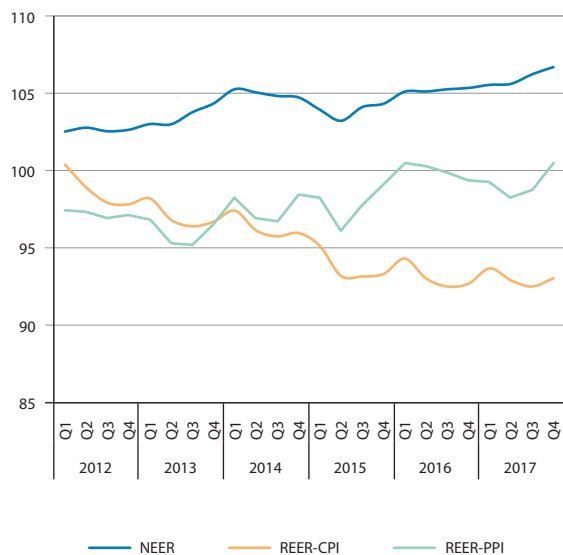
Графикон 1.40: Годишње промјене номиналног курса КМ према одабраним валутама у децембру

Реални ефективни курс REER мјерен и потрошачким и произвођачким цијенама има апрецијацијски тренд, с тим да је реални ефективни курс према потрошачким цијенама нижи од курса мјереног произвођачким цијенама. REER мјерен потрошачким цијенама је у првој половини године имао депрецијацијски тренд, иако је унутар периода било доста осцилација. У другој половини године дошло је до промјене тренда, те је REER мјерен потрошачким цијенама забиљежио апрецијацију. Оваква кретања REER су у складу с растом инфлације, иако је инфлација у БиХ још увијек нижа него у земљама главним трговинским партнерима. У децембру је REER-CPI повећан на годишњем нивоу за 39 б.п, док је апрецијација у односу на јуни 2017. године износила 62

б.п. REER мјерен произвођачким цијенама има растући тренд, услед раста NEER али и раста енергената и цијена метала на свјетском тржишту. Тако је REER-PPI на годишњем нивоу апрецирао за 1,76 п.п, док је у односу на јуни 2017. године апрецијација још израженија (2,71 п.п.) (графикон 1.41).

Графикон 1.41: Номинални и реални ефективни курс КМ

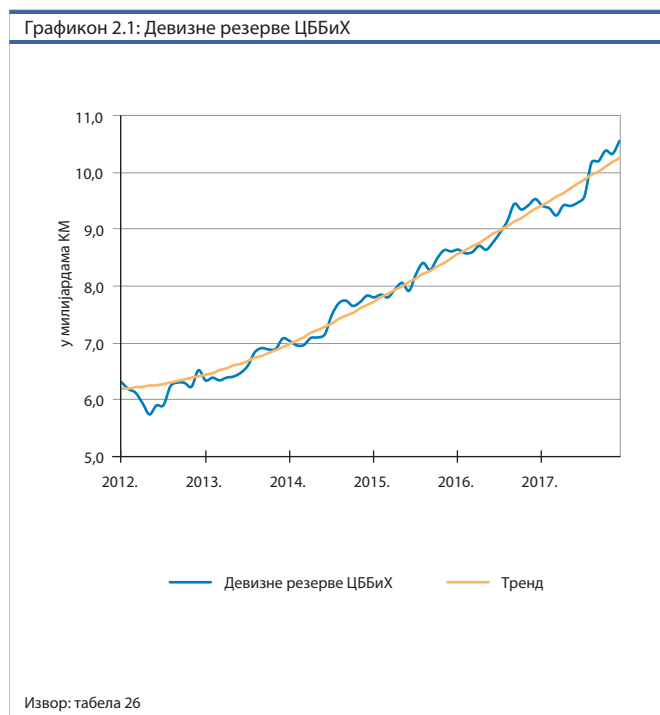

Извор: табела 39

**2. ИЗВЈЕШТАЈ О
АКТИВНОСТИМА ЦББиХ
У 2017. ГОДИНИ**

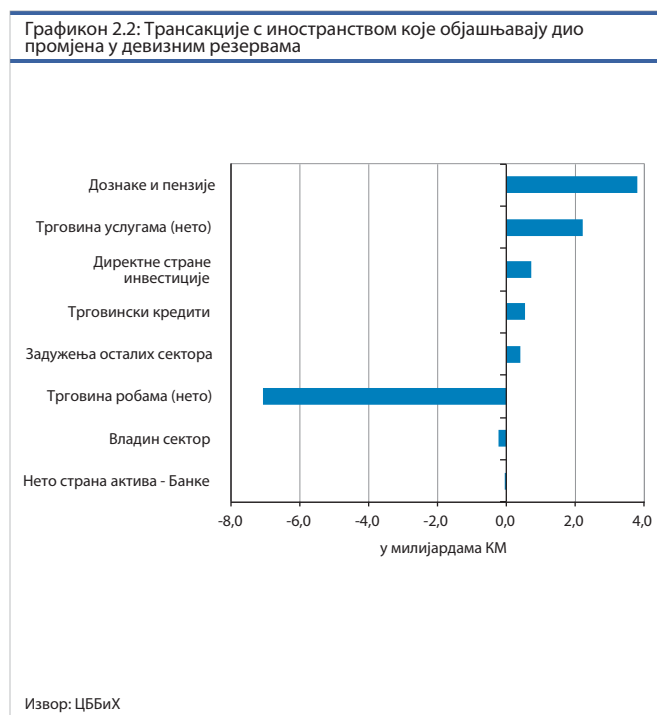
2. Извјештај о активностима ЦББиХ у 2017. години

Након смањења које је обиљежило прве мјесеце 2017. године, девизне резерве од шестог мјесеца биљеже снажан раст, чиме је настављен узлазни тренд кретања девизних резерви из претходних година (графикон 2.1, табела 24).

У трансакцијама с иностранством приливи по основу дознака и пензија, трговине услугама, те директних страних инвестиција дали су највећи позитиван допринос расту девизних резерви. Значајно учешће дали су и трговински кредити и остала задужења домаћих сектора према иностранству. С друге стране, дефицит у трговини робама се негативно одражава на кретање девизних резерви. Међутим, потребно је напоменути да се трансакције плаћања по основу трговине не могу посматрати строго у оквирима одређеног временског периода. Већи дио плаћања се обично врши с одгодом, али се дио роба и услуга може платити и авансно, те кроз поменуте трговинске кредите. Стога, ове токове и стања треба посматрати у релативном значају на кретање девизних резерви, а не у апсолутним износима. Трансакције владиног сектора обухватају плаћање обавеза по основу сервисирања јавног спољног дуга, повучена средства у виду нових задужења и прилив средстава по основу исплате руског клириншког дуга. Процес раздуживања банкарског сектора, који је у посткризним годинама имао значајну улогу у кретању девизних резерви, већ 2016. године забиљежио је

значајно успоравање. Посматрано на нивоу 2017. године, банкарски сектор је у својим трансакцијама с иностранством, израженим кроз промјене нето стране активе забиљежио врло скромна кретања (графикон 2.2). Поред трансакција с иностранством, на кретање девизних резерви утичу и девизне трансакције које се одвијају унутар земље, а које се не виде кроз платнобилансне токове, као и неформални привредни токови. Тако је укупан салдо куповине и продаје који је ЦББиХ остварила с банкама и интерним депонентима износио 1,05 милијарди КМ (табела 18). Детаљнију анализу о платнобилансним кретањима погледати у поглављу 1.2.4.²³

2.1 Монетарна политика

ЦББиХ је и у 2017. години испунила циљ дефинисан Законом, издавање домаће валуте према аранжману валутног одбора. У складу с чланом 31. Закона ЦББиХ је обавезна да осигура да укупан износ њене новчане пасиве никада не пређе еквивалентан износ њених нето девизних резерви, што је у потпуности и испуњено. Поред тога, Централна банка је дужна, прије расподеле профита институцији задуженој за буџет БиХ, на рачун генералне резерве издвојити дио профита тако да износ почетног капитала буде еквивалентан износу од пет процената укупног износа новчане пасиве приказане на рачунима Централне банке за крај те финансијске године.

²³ Подаци су преузети из тренутно расположивих статистичких извора и у току године ће сигурно бити измијењени услед редовних контрола и ревизија.

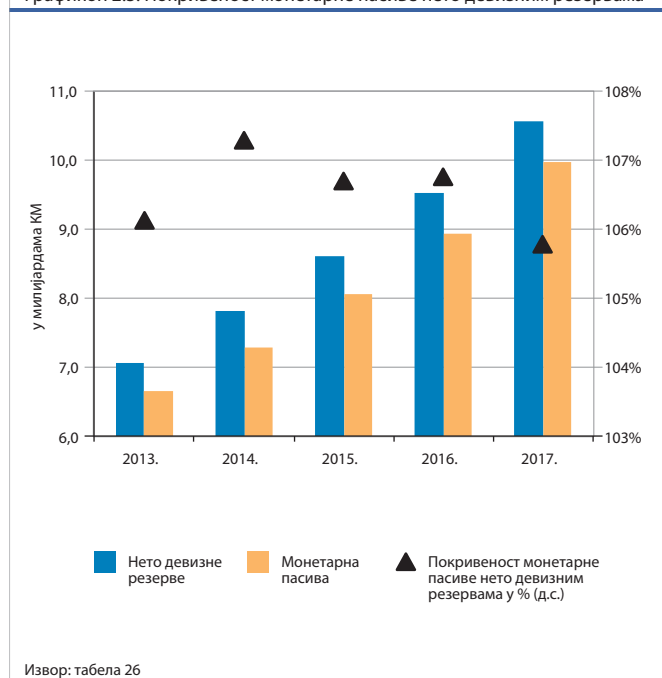
У складу са Законом, укупан износ новчане (монетарне) пасиве Централне банке је увијек збир:

(А) свих новчаница и кованог новца које су у оптицај ставиле централа, главне јединице и остале филијале Централне банке и

(Б) потражних салда свих рачуна који се држе у књигама Централне банке и њених организационих јединица од стране резидентних власника рачуна.

Износ нето стране активе, која представља позитивну разлику девизних резерви након покрића монетарне пасиве и обавеза према нерезидентима, током 2017. године осцилирао је усљед промјена у нивоу девизних резерви, али и монетарне пасиве. Крајем године нето страна актива износила је 577,84 милиона КМ, што је за 24,81 милион КМ (4,12%) мање у односу на стање на крају 2016. године. Девизне резерве на крају 2017. године су износиле 10.556,63 милиона КМ и повећане су за 1.025,49 милиона КМ, односно за 10,76% у односу на крај 2016. године, док је монетарна пасива у истом периоду забиљежила раст од 11,77% или за 1,051 милијарду КМ. Нето страна актива представља заштиту од шокова који могу имати негативан утицај на тржишну вриједност финансијских инструмената у које су девизне резерве инвестиране, а који могу умањити вриједност девизних резерви и угрозити принцип пуне покривености монетарне пасиве девизним резервама, као једног од основних принципа на којем се темељи стабилност и одрживост валутног одбора. Снажнији раст монетарне пасиве у односу на нето девизне резерве резултирао је нижом покривеношћу (за 96 б.п.) у односу на 2016. годину (графикон 2.3).

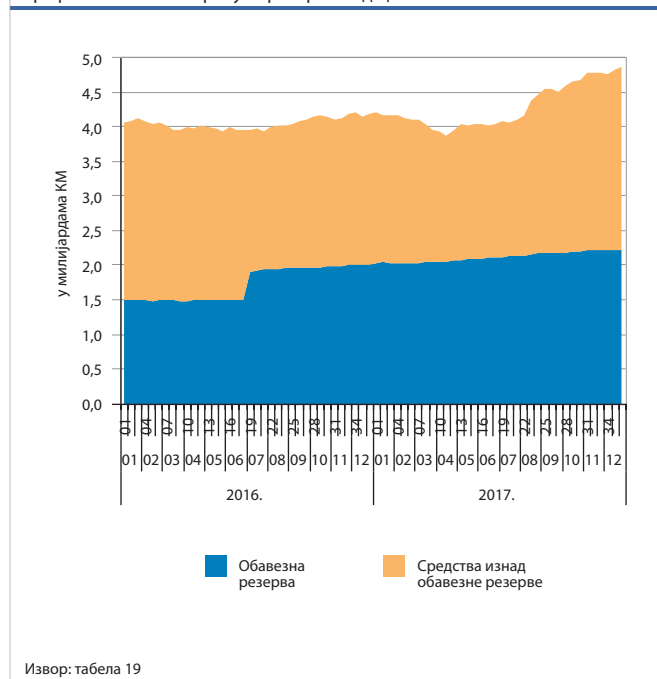
Графикон 2.3: Покривеност монетарне пасиве нето девизним резервама

2.2 Рачун резерви код ЦББиХ

ЦББиХ, има на располагању једино обавезну резерву као инструмент монетарне политике. У току 2017. године, ЦББиХ није мијењала стопу обавезне резерве, те се у складу с Одлуком из 2016. године примјењивала стопа од 10% на основицу за обрачун обавезне резерве, коју чине депозити и позајмљена средства (графикон 2.4).

Графикон 2.4: Стање рачуна резерви код ЦББиХ

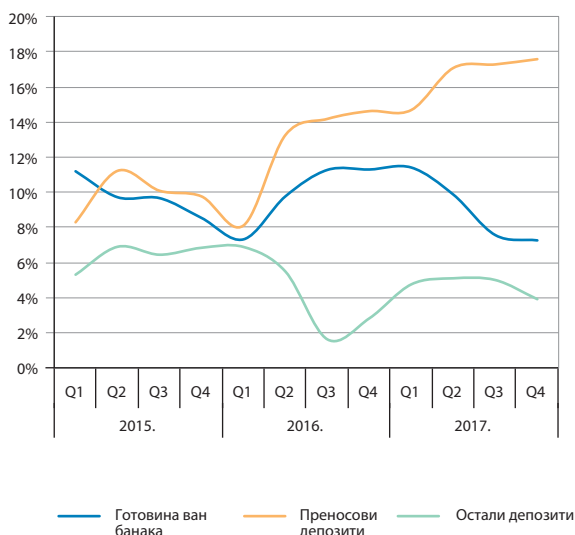

С крајем године основица за обрачун обавезне резерве је на нивоу од 22,18 милијарди КМ, уз годишње повећање у износу 2,10 милијарди КМ, што је примјеном важеће стопе резултирало и одговарајућим повећањем износа просјечне обавезне резерве на рачуну код ЦББиХ. Током године банке нису имале проблема с одржавањем обавезне резерве. Укупан број банака у систему обавезне резерве износи 24 и није било промјена у њиховом броју у односу на претходну годину. Салдо рачуна резерви с крајем године износио је 4,88 милијарди КМ уз годишње повећање у износу 673,7 милиона КМ (16,0%) (табела 19). Од тога, повећање вишка средстава износи 463,9 милиона КМ (21,1%). Депозити домаћих сектора доминантно одређују кретање основице за обрачун обавезне резерве.

У структури новчане масе, преносиви депозити биљеже највеће годишње стопе раста. Док готовина ван банака биљежи успоравање у односу на претходну годину, остали депозити су остварили нешто веће и прилично стабилне годишње стопе промјене у току сва четири квартала 2017. године (графикон 2.5). У складу с наведеним кретањима, монетарни агрегат М1, који чине

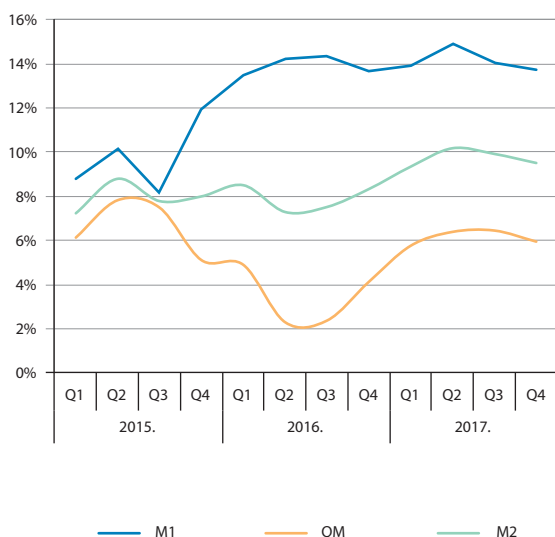
најликвидније компоненте новчане масе, готовина ван банака и преносиви депозити у домаћој валути, наставио је континуиран годишњи раст. Квази-новац, који обухвата остале депозите у домаћој валути, преносиве и остале депозите у иностраној валути, биљежи убрзање, што је резултирало и убрзањем раста новчане масе у ширем смислу, монетарног агрегата М2 (графикон 2.6).

Графикон 2.5: Годишње стопе раста компоненти новчане масе

Извор: табела 06

Графикон 2.6: Годишње стопе раста монетарних агрегата

Извор: табела 06

Основни показатељи ликвидности банкарског сектора у БиХ су на релативно задовољавајућем нивоу (табела 2.1). Раст готовине и преносивих депозита поново је, као и претходне године, утицао на побољшање индикатора ликвидности који мјери омјер ликвидних средстава према укупним средствима. Ликвидна средства према краткорочним финансијским обавезама су задржала приближно исти омјер као и претходне године. Краткорочне финансијске обавезе представљају укупне финансијске обавезе преостале рочности до једне године и биљеже повећање у односу на претходни период, што је понајвише резултат горепоменог раста преносивих депозита. Тако је омјер краткорочних финансијских према укупним финансијским обавезама порастао. Веома висок проценат краткорочних према укупним финансијским обавезама банака указује на рочну структуру извора која тренутно не погодује снажнијем расту дугорочних кредитних пласмана. Снажнији раст депозита у односу на кредитну активност резултирао је тиме да укупан износ депозита премашује укупан износ кредита током цијеле 2017. године.²⁴

Табела 2.1. Индикатори ликвидности банкарског сектора у БиХ

		Ликвидна средства према укупним средствима	Ликвидна средства према краткорочним финансијским обавезама	Депозити према кредитима	Краткорочне финансијске према укупним финансијским обавезама
2016.	Q1	25,0%	41,6%	96,5%	70,9%
	Q2	25,1%	41,5%	97,3%	71,5%
	Q3	25,9%	42,8%	99,6%	71,8%
	Q4	27,2%	44,1%	101,7%	72,8%
2017.	Q1	25,6%	41,6%	101,2%	72,8%
	Q2	26,0%	42,1%	101,1%	72,8%
	Q3	27,6%	43,8%	103,5%	74,4%
	Q4	28,4%	44,3%	105,1%	75,2%

Извор: ЦББиХ

²⁴ Методологија за компилирање индикатора финансијског здравља, ЦББиХ (март 2017. године), www.cbbh.ba

Основна ликвидна средства, односно ликвидна средства у ужем смислу, састоје се од готовине и депозита и других финансијских средстава с роком доспијећа мањим од три мјесеца, не рачунајући међубанкарске депозите.

Краткорочне финансијске обавезе дефинисане су Извјештајем о рочној усклађености aktive и пасиве банака и представљају укупне финансијске обавезе преостале рочности до једне године.

Укупне финансијске обавезе дефинисане су Извјештајем о рочној усклађености aktive и пасиве банака, а чине их: а) депозити и доспјеле неизмирене ванбилансне обавезе, б) узете позајмице од других банака, ц) обавезе према влади, д) обавезе по узетим кредитима и осталим позајмицама, е) субординисани дугови и субординисане обавезнице, и ф) остале финансијске обавезе.

2.3 Управљање девизним резервама

Процес и резултати управљања девизним резервама ЦББиХ, у периоду 2011-2017. године, били су у знатној мјери детерминисани кретањима на финансијским тржиштима на којим се, у складу са Законом о ЦББиХ и дефинисаном стратешком структуром резерви, инвестирају средства у инострану конвертибилну валуту.

Просјечна пондерисана нето каматна стопа на девизне резерве ЦББиХ од 2011. године константно опада; са 0,93% у 2011. години пала је на 0,22% у 2016. години, те на 0,18% у 2017. години. Овакво смањење је у великој мјери детерминисано трендовима у каматним стопама и приносима на тржишту еврозоне у посљедњих седам година. Просјечни једномјесечни еурибор (Euribor 1m) у 2011. години је износио 1,18%, док је у 2017. години износио -0,37%. Просјечни тромјесечни еурибор (Euribor 3m) у 2011. години је износио 1,39%, а у 2017. години -0,33%.

Просјечни приноси на државне двогодишње, трогодишње и петогодишње обвезнице свих рејтинга, а које су деноминирани у EUR, у 2011. години износили су 2,44%, 2,74%, и 3,30% респективно. Пад приноса у посљедњих шест година је био веома изражен, тако да су дневни просјечи приноси на државне двогодишње и трогодишње обвезнице свих кредитних рејтинга које су деноминирани у EUR негативни још од друге половине 2015. године. Од средине 2016. године негативни су били и дневни просјечи приноси на државне петогодишње обвезнице деноминирани у EUR свих нивоа кредитних рејтинга, али су у овом сегменту приноси поновно благо позитивни од краја 2016. године. Просјечни приноси на државне двогодишње и трогодишње обвезнице свих рејтинга деноминирани у EUR у 2017. години износили -0,39% (смањење са 0,32% у 2016. години) и -0,24% (-0,25% у 2016. години) респективно. Просјечни принос

на државне петогодишње обвезнице свих кредитних рејтинга које су деноминирани у EUR у 2017. години порастао на 0,18% са 0,01% у 2016. години.

ЦББиХ управља девизним резервама полазећи првенствено од принципа сигурности и ликвидности инвестирања, у складу са Законом о ЦББиХ и одговарајућим интерним актима (инвестиционим смјерницама, стратешком алокацијом активе и правилима и параметрима ризика). С обзиром да је према закону обавезна да више од 95% девизних резерви инвестира у финансијске инструменте деноминирани у EUR, ЦББиХ мора прихватити негативне и ниске тржишне приносе на државне дужничке хартије од вриједности и негативне каматне стопе на девизне депозите код страних банака, а што импликује ниже нето приходе од инвестирања средстава девизних резерви.

Одлуке о управљању и инвестирању девизних резерви доносе се на три нивоа у оквиру организације ЦББиХ: стратешком – Управни одбор; тактичком – Инвестициони комитет, и; оперативном – одјељења ЦББиХ надлежна за банкарство, управљање ризицима, мониторинг и анализе. Управни одбор утврђује инвестиционе смјернице, којим се дефинишу максимална толеранција на ризик, оптимална комбинација (енгл. trade-off) између ризика и поврата, стратешка алокација активе, инвестициона ограничења, инвестициони период и референтну вриједност (енг. benchmark) за оцјену перформанси. Инвестициони комитет дјелује у оквиру обавезујућих законских ограничења и Инвестиционих смјерница усвојених од стране Управног одбора при припреми правила и параметара ризика везаних за улагање девизних резерви. Одлучивање и одговорност за свакодневно управљање девизним резервама је повјерено организационим облицима задуженим за банкарске послове, управљање ризицима и мониторинг и анализе, који дјелују у складу са смјерницама и правилима и параметрима ризика.

Табела 2.2: Просјечна пондерисана каматна стопа на девизне резерве ЦББиХ и просјечне тржишне каматне стопе и приноси на државне обвезнице у еврозони

	ППКС	ЕЦБ - Главне операције рефинансирања (MROR)	у %				
			Euribor		EUR обвезнице		
			1m	3m	2 године	3 године	5 године
2011.	0,93	1,25	1,18	1,39	2,44	2,74	3,30
2012.	0,53	0,88	0,33	0,57	1,62	1,91	2,53
2013.	0,48	0,55	0,13	0,22	0,88	1,19	1,85
2014.	0,43	0,16	0,13	0,21	0,31	0,46	0,96
2015.	0,34	0,05	-0,07	-0,02	-0,04	0,07	0,40
2016.	0,22	0,01	-0,34	-0,26	-0,32	-0,25	0,01
2017.	0,18	0,00	-0,37	-0,33	-0,39	-0,24	0,18
Период 2008-2017	0,96	0,90	0,67	0,85	1,13	1,37	1,86

Извор: Bloomberg, ЦББиХ

У процесу управљања девизним резервама, током 2017. године континуирано су разматране доступне информације с релевантних тржишта новца и капитала у еврозони и свијету, као и доступне прогнозе које би могле утицати на инвестирање девизних резерви у текућој години, али и у наредном периоду. Такође су анализирани могућности и модалитети политике инвестирања и управљања девизним резервама ЦББиХ и инициране одговарајуће промјене политике инвестирања у циљу прилагођавања тржишним условима у еврозони. Додатно, континуирано су анализирани информације везане за кретање приноса на финансијским тржиштима на којима се врши инвестирање девизних резерви, као и информације везане за рејтинге инобанак код којих ЦББиХ има орочене депозите и средства на текућем рачуну и држава које су издаваоци хартија од вриједности заступљених у портфељу девизних резерви ЦББиХ, с циљем управљања кредитним ризиком.

Портфељ девизних резерви изложен је првенствено финансијским ризицима и то: каматном ризику, девизном ризику, кредитном ризику те ризику ликвидности. ЦББиХ ограничава изложеност кредитном ризику улагањем првенствено у обвезнице одабраних држава еврозоне те пласирањем депозита у одабране централне банке у еврозони, одабране пословне инобанке, уз услов да задовољавају стандарде подобности уговорне стране, те у Банку за међународна поравнања (енг. Bank for International Settlements, BIS). Основни принцип у управљању кредитним ризиком представља одговарајући критеријум одабира уговорних страна и дужничких хартија од вриједности с фиксним приходом и избјегавање превелике концентрације изложености кредитном ризику према појединој уговорној страни. Наведени стандарди и ограничења се преиспитују и по потреби ажурирају, при чему се води рачуна о званичним оцјенама водећих свјетских рејтинг агенција, као и показатељима добијеним примјеном интерних метода за процјену кредитног ризика. Каматни ризик, односно ризик смањења вриједности портфеља девизних резерви због непожељних кретања каматних стопа, контролише се примјеном тзв. референтног портфеља (енгл. benchmark portfolio), као и регулисањем дужине трајања (енгл. duration) укупног портфеља девизних резерви. Девизни ризик представља ризик промјене вриједности девизне aktive и пасиве због промјене валутних курсева у којима се држе девизне резерве у односу на домаћу валуту. Управљање девизним ризиком проводи се првенствено кроз усклађивање валутне структуре aktive и пасиве ЦББиХ.

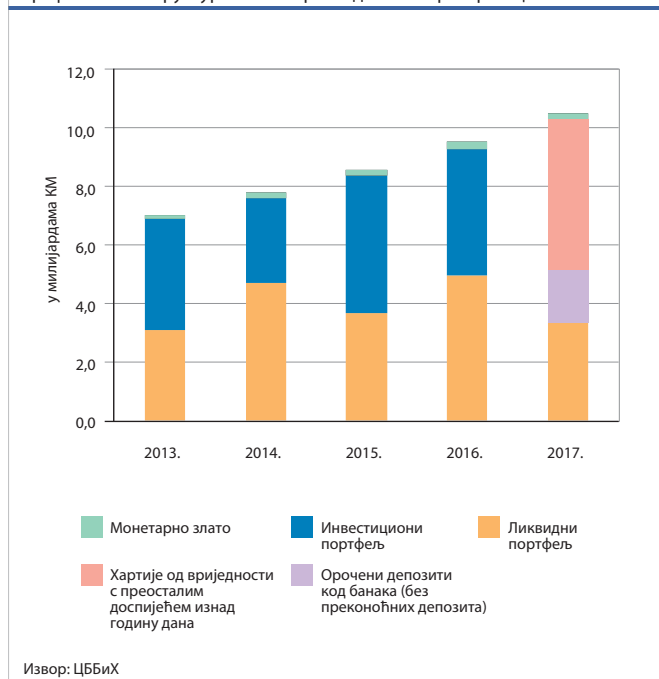
Инструменти којима се обезбјеђује дневна ликвидност јесу преконоћни депозити и средства на текућим

рачунима код централних банака земаља еврозоне, BIS-а и пословних инобанак које задовољавају критеријуме кредитног ризика, те доспијевајућа средства по свим инструментима.

Структуру девизних резерви на крају 2017. године чинили су: орочени депозити код банака, без преконоћних депозита (17,53%); ликвидни портфељ (31,62%); портфељ хартија од вриједности којима је до доспијећа остало више од годину дана (48,92%), и; монетарно злато (1,93%). Ликвидни портфељ на крају 2017. године се састојао од: рачуна код банака (6,36% укупних девизних резерви); преконоћних депозита (1,67% укупних девизних резерви); готовине у трезору ЦББиХ (2,24% укупних девизних резерви); специјалних права вучења (SDR) код ММФ-а (0,01% укупних девизних резерви), и; хартија од вриједности којима је до доспијећа преостало годину дана и мање (21,34% укупних девизних резерви). Портфељ хартија од вриједности којима је до доспијећа остало више од годину дана, на крају 2017. године, чинили су: хартије од вриједности расположиве за продају (48,92% укупних девизних резерви) и хартије од вриједности за држање до доспијећа (21,34% укупних девизних резерви). С циљем заштите од кредитног ризика, врши се инвестирање у хартије од вриједности одабраних европских земаља, уз ограничења максималног учешћа дужничких инструмената за сваку поједину земљу.

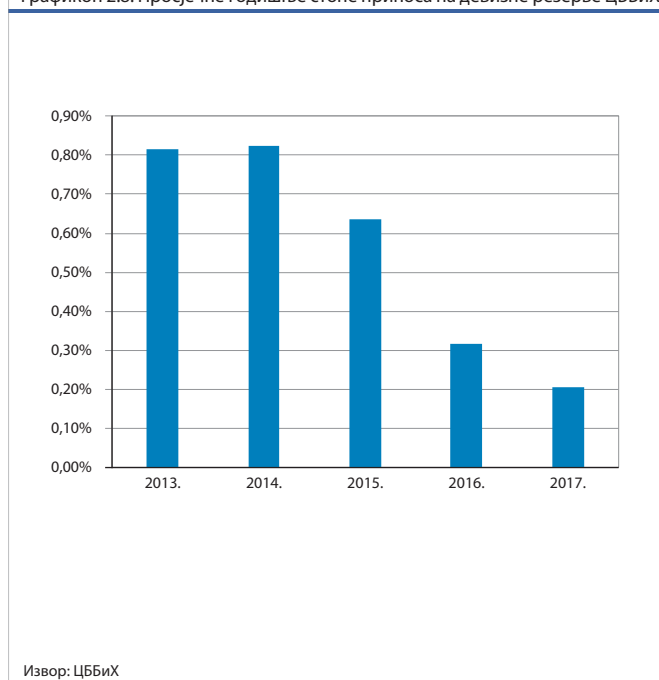
Учешће ликвидног портфеља се смањило на 31,62% с прошлогодисњих 52,40%, првенствено због промјене у класификацији структуре девизних резерви. Од 1. маја 2017. године промијењена је, између осталог, и класификација структуре девизних резерви на начин да су из ликвидног портфеља издвојени орочени депозити код банака (без преконоћних депозита) као посебна категорија. Од истог периода, ликвидни портфељ укључује хартије од вриједности за држање до доспијећа с преосталим доспијећем испод годину дана. Због кретања на међународним тржиштима, у односу на 2016. годину, смањена су средства депонована код нерезидентних банака (272 милиона КМ, односно, 9,15%), а пораст монетарне пасиве у односу на 2016. годину углавном је инвестиран у хартије од вриједности с фиксним приходом (повећање од 1,26 милијарди КМ, односно, 20,43%). Графикон 2.7 испод приказује структуру девизних резерви ЦББиХ, уз напомену да у 2017. години није дошло до промјене инструмената у структури девизних резерви, већ се користе други називи и други начин груписања инструмената на начин како је описано.

Графикон 2.7: Структура инвестирања девизних резерви ЦББиХ

Комбиновани нето ефекат на биланс успјеха свих улагања девизних средстава ЦББиХ у конвертибилну страну валуту и монетарно злато (нето монетарни девизни приходи) износи 20,12 милиона КМ, а изражен ефективном стопом приноса²⁵ за период 1.1.-31.12.2017. године износи 0,21% (графикон 2.8). Релативно ниске остварене стопе поврата на улагања у конвертибилну страну валуту посљедица су ниских стопа приноса на хартіје од вриєдності и углавном негативних каматних стопа на краткорочне депозите у еврима, које су током 2017. године преовладавале на финансијским тржиштима.

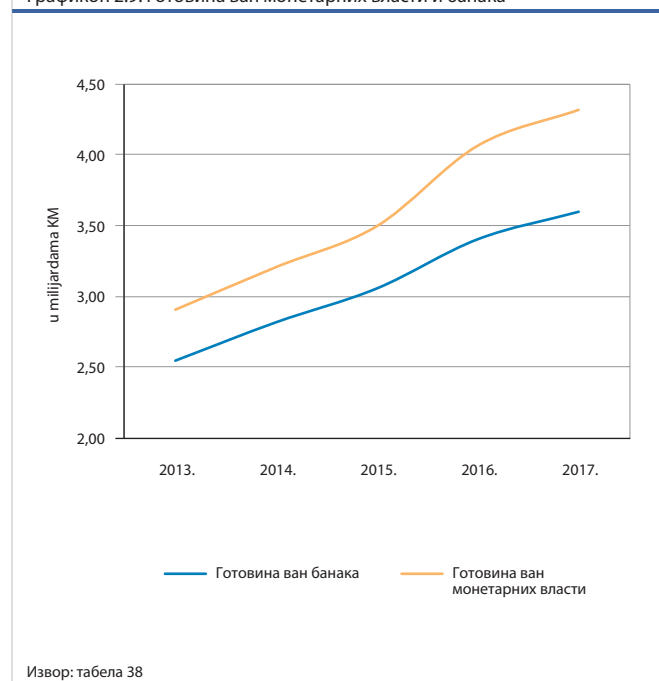
Графикон 2.8: Просјечне годишње стопе приноса на девизне резерве ЦББиХ

2.4 Управљање готовим новцем

На дан 31.12.2017. године, стање готовог новца у оптицају (ван банака) износило је 3,60 милијарди КМ (графикон 2.9), што је за 5,71% више у односу на 2016. годину. Тиме је настављен тренд раста из претходних година. Раст потражње за готовином од стране банака је резултат увећаних захтјева клијената за готовим новцем. Ово поткрепљују и подаци о картичном пословању, који указују на још увијек изражену преференцију становништа ка готовинском плаћању. Наиме, од укупне вриєдності трансакција реализованих употребом картица у земљи у износу 9,51 милијарду КМ, путем банкомата подигнуто је готовине у износу од 6,75 милијарди КМ (71,01% вриєдності). Додатну потражњу за готовином потичу и изузетно ниске каматне стопе на депозите, нарочито на кратак рок, што минимизира опортунитетни трошак држања готовине. У 2017. години је забиљежен наставак раста КМ у трезорима банака што је, дјелимично, и посљедица промјене политике обавезне резерве, односно, увођења негативне накнаде на вишак изнад обавезне резерве.

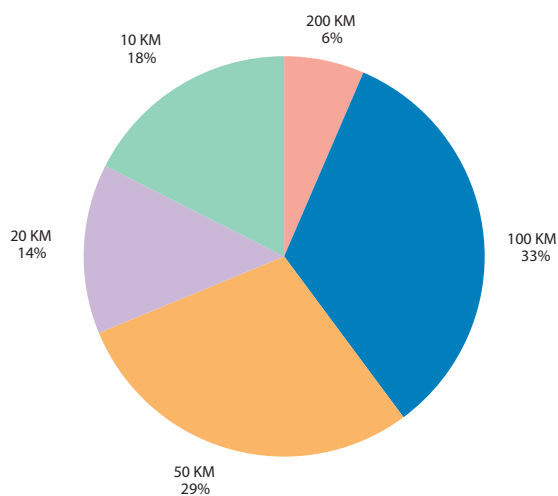
Графикон 2.9: Готовина ван монетарних власти и банака

Изван ЦББиХ, на крају 2017. године, било је 63,6 милиона новчаница КМ и 336,1 милион кованица КМ, укупне вриєдності 4,32 милијарде КМ, што је за 6,2% више у односу на 2016. годину. У погледу апоенске структуре новца ван ЦББиХ, најзаступљеније су биле новчанице од 100 КМ и 50 КМ, а код кованица апоен 10 Ф (графикони 2.10 и 2.11).

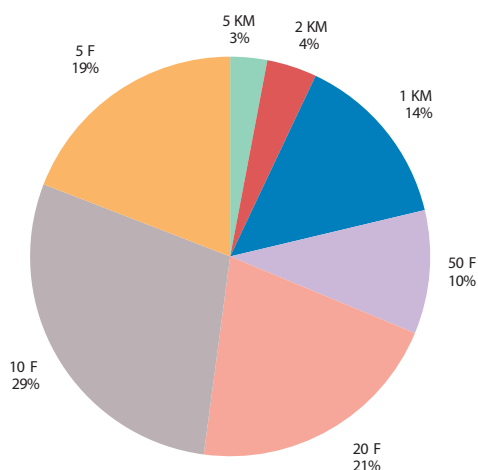
²⁵ Ефективна стопа приноса израчуната је тако да су укупни нето ефекти инвестирања средстава девизних резерви (у злато и у конвертибилну страну валуту) подијељени с просјечним стањем девизних резерви у посматраном периоду. При израчунавању укупних нето ефеката инвестирања средстава девизних резерви, у обзир су узети сви нето приходи од камате на хартіје од вриєдності и депозите, као и реализовани нето капитални добици/губици усљед продаје хартіја од вриєдності из портфела девизних резерви ЦББиХ.

Графикон 2.10: Апоенска структура новчаница

Извор: ЦББиХ

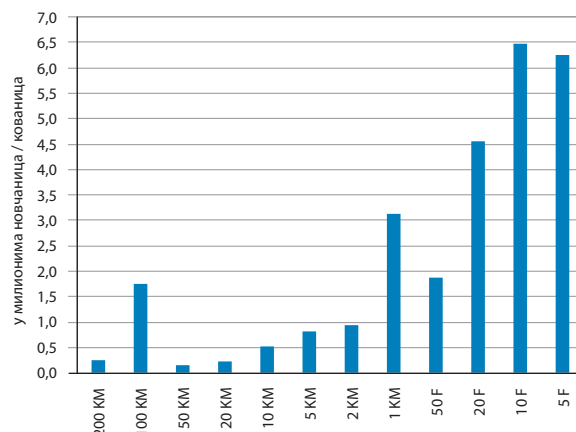
Графикон 2.11: Апоенска структура кованица

Извор: ЦББиХ

У односу на 2016. годину, количина новчаница ван ЦББиХ је повећана за 2,9 милиона комада (4,8%), укупне вриједности 240,7 милиона КМ (графикон 2.12). Количина кованица ван ЦББиХ је у истом периоду повећана за 24,1 милион комада (7,7%), укупне вриједности 11,9 милиона КМ (графикон 2.12).

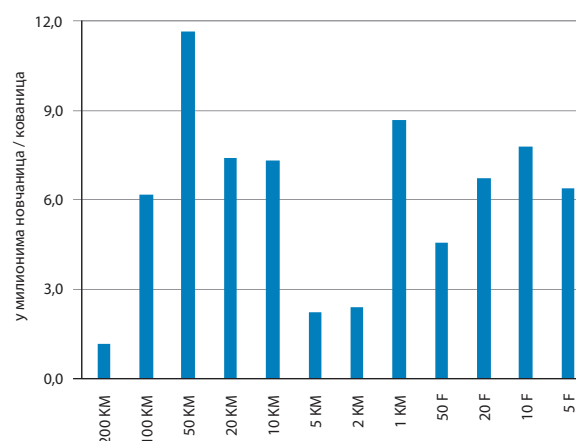
Графикон 2.12: Повећање броја новчаница и кованица по апоенима у односу на 2016. годину

Извор: ЦББиХ

Снабдијевање комерцијалних банака готовим новцем врши се путем трезора главних јединица и филијала ЦББиХ, лоцираних у Сарајеву, Бањој Луци, Мостару и Брчком, уз стриктно поштивање аранжмана валутног одбора. У току 2017. године комерцијалним банкама је издато 33,8 милиона комада новчаница и 38,8 милиона комада кованица, укупне вриједности 1,68 милијарди КМ (графикон 2.13).

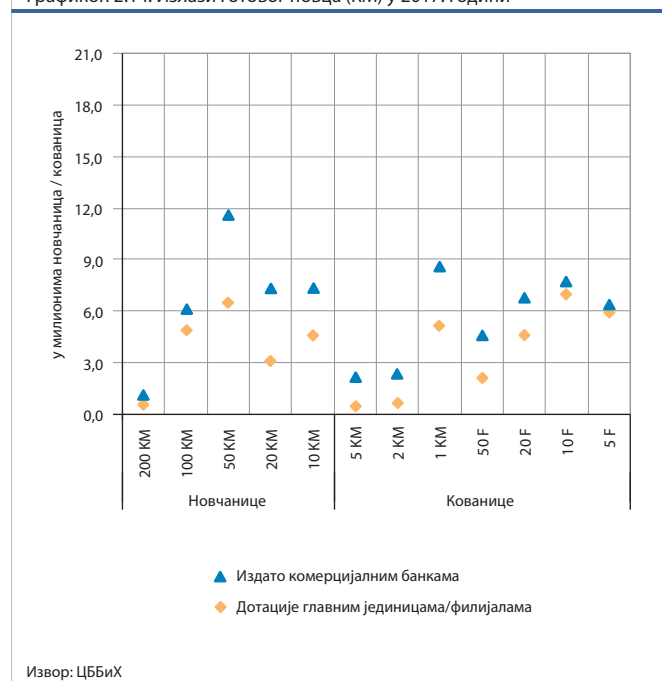
Графикон 2.13: Новчанице и кованице издате у 2017. години према апоенима

Извор: ЦББиХ

У истом периоду је из Одјељења трезора ЦУ главним јединицама и Филијали Брчко издато (дотације) 19,6 милиона комада новчаница и 25,9 милиона комада кованица, укупне вриједности 1,04 милијарде КМ. Графикон 2.14 испод импликује да је ЦББиХ водила рачуна о потраживањима комерцијалних банака за готовим новцем у одговарајућој апоенској структури. Пошто комерцијалне банке врше и значајан поврат готовог новца у трезоре ЦББиХ, дотације главним јединицама / филијалама ЦББиХ су, у правилу, знатно мање.

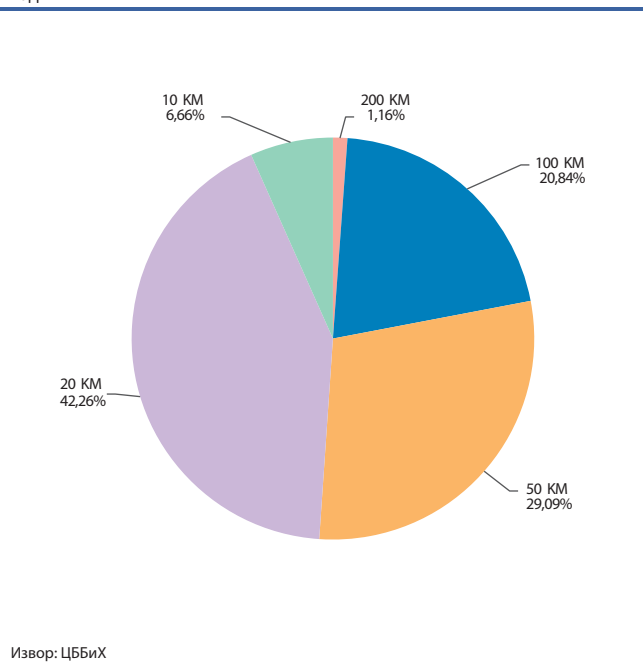
Графикон 2.14: Излази готовог новца (КМ) у 2017. години

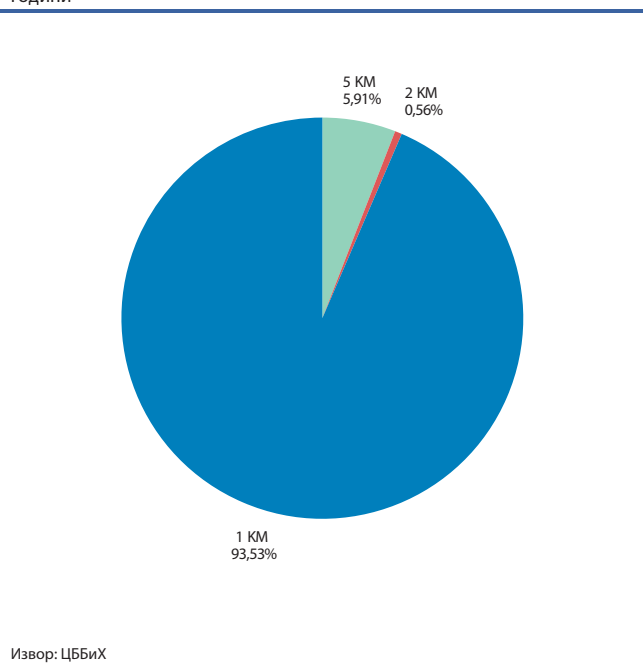
ЦББиХ врши континуирано повлачење новчаница неподобних за оптицај, које се уништавају у складу с важећим прописима. Повлачењем неподобних новчаница, и пуштањем у оптицај новчаница нове серије, ЦББиХ одржава задовољавајући квалитет новца у оптицају. У 2017. години уништено је 14,5 милиона комада новчаница и 8.167 кованица неподобних за оптицај, укупне вриједности 654,2 милиона КМ. Број замијењених новчаница у 2017. години био је у висини 22,7% од укупног броја новчаница КМ ван ЦББиХ на крају 2017. године.

У 2017. години, у ЦББиХ је регистрована 691 фалсификована новчаница конвертибилне марке, што је за 15,8% мање у односу на 2016. годину. Фалсификованих кованица конвертибилне марке је регистровано 2.303 комада, што је за 13,6% мање у односу на 2016. годину. Према апоенској структури, највише фалсификованих новчаница је било у апоену од 20 КМ (графикон 2.15), а фалсификованих кованица у апоену од 1 КМ (графикон 2.16).

Графикон 2.15: Апоенска структура фалсификованих новчаница у 2017. години

Графикон 2.16: Апоенска структура фалсификованих кованица у 2017. години

2.5 Одржавање платних система

Законску обавезу одржавања одговарајућих платних и обрачунских система ЦББиХ испунила је и у 2017. години: платни промет у земљи се одвијао неометано, кроз системе жиро клиринга и бруто поравнања у реалном времену (RTGS); одржавани су Централни регистар кредита (ЦРК) и Јединствени регистар трансакционих рачуна (ЈРТР); а обављан је и међународни клиринг плаћања с иностранством.

У 2017. години је забиљежен пораст и броја и вриједности укупних трансакција у платном промету (табела 2.3). У односу на 2016. годну, забиљежен је раст и броја и вриједности међубанкарских трансакција кроз системе жиро клиринга и RTGS-а (табела 20).

Као и у ранијим периодима, већина трансакција у међубанкарском платном промету обавља се у мањем броју банака; преко пет банака обављено је 50,4% укупне вриједности и 51,6% укупног броја трансакција у платном промету у 2017. години.

Табела 2.3: Платни промет преко комерцијалних банака

	Међубанкарске трансакције	Промијена у односу на претходну годину	Унутарбанкарске трансакције	Промијена у односу на претходну годину	Укупно	Промијена у односу на претходну годину
Број, у милионима						
2013.	35,8	5,8%	58,2	-10,1%	94,0	-4,6%
2014.	37,9	6,0%	59,7	2,6%	97,7	3,9%
2015.	39,1	3,0%	63,2	5,8%	102,3	4,7%
2016.	40,0	2,3%	63,7	0,8%	103,7	1,4%
2017.	41,1	2,8%	68,4	7,4%	109,5	5,6%
Вриједност, у милијардама КМ						
2013.	76,60	-6,0%	84,98	-5,5%	161,59	-5,8%
2014.	87,86	14,7%	87,84	3,4%	175,70	8,7%
2015.	85,11	-3,1%	99,69	13,5%	184,80	5,2%
2016.	88,38	3,8%	92,74	-7,0%	181,12	-2,0%
2017.	96,24	8,9%	117,10	26,3%	213,34	17,8%

Извор: ЦББиХ

Картично плаћање је забиљежило значајан пораст у односу на 2016. годину (табела 2.4), првенствено услед пораста промета на АТМ уређајима (енг. Automated teller machine, АТМ). Од укупног повећања промета на АТМ уређајима у односу на 2016. годину, 327,5 милиона ВАН (64,2%) се односи на промет картицама издатим у БиХ. С друге стране, повећање промета картицама на POS терминалима (мјесто продаје, енг. Point of sale, POS) од 210,0 милиона КМ највећим дијелом (63,2%) је узроковано повећањем промета картицама издатим ван БиХ (табела 2.5).

Табела 2.4: Преглед промета картицама на АТМ и POS уређајима

	2013	2014	2015	2016	2017
POS, у милијардама КМ	2,27	1,83	1,96	2,55	2,76
Промијена у односу на претходну годину	33,3%	-19,3%	7,0%	30,2%	8,2%
АТМ, у милијардама КМ	4,92	5,35	5,71	6,24	6,75
Промијена у односу на претходну годину	6,3%	8,7%	6,7%	4,9%	8,2%
Укупно, у милијардама КМ	7,18	7,18	7,66	8,79	9,51
Промијена у односу на претходну годину	13,5%	-0,1%	6,8%	11,3%	8,2%

Извор: ЦББиХ

Табела 2.5: Реализоване вриједности по картицама на принципу резидентности

Година	Подизање готовине		Куповина роба и услуга на POS терминалима	Укупно
	Банкомати	POS терминали		
Реализоване вриједности иностраних картица у БиХ, у милионима КМ				
2013.	969,0	85,6	324,4	1.379,0
2014.	807,9	70,9	266,1	1.144,9
2015.	911,9	61,3	327,8	1.300,9
2016.	995,4	79,6	394,7	1.469,7
2017.	1.177,9	35,0	527,3	1.740,2
Реализоване вриједности у иностранству картица издатих у БиХ, у милионима КМ				
2013.	124,8	0,0	312,1	436,9
2014.	140,5	1,7	232,6	374,9
2015.	145,3	8,0	277,5	430,8
2016.	155,5	1,9	336,2	493,7
2017.	147,4	1,7	380,3	529,5

Извор: ЦББиХ

Традиционално најзаступљенији бренд картица у БиХ је Visa (табела 2.6). Ипак, примјетан је тренд пада учешћа овог бренда у укупном броју издатих картица, а у 2017. години је први пут испод 50%. Далеко највећи број издатих картица су и даље дебитне картице, чије учешће је износило 81,8% у 2017. години.

Табела 2.6: Заступљеност картица према брендovima

Година	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Укупно
2013.	1.261.893	607.700	6.098	12.774	676	1.889.141
2014.	1.268.252	645.879	6.570	11.200	453	1.932.354
2015.	1.253.784	742.265	6.913	10.094	163	2.013.219
2016.	1.124.181	898.914	7.471	11.714	0	2.042.280
2017.	1.001.137	983.194	7.246	9.844	3.792	2.005.213

Извор: ЦББиХ

За разлику од ранијих периода, броја инсталираних АТМ и POS терминала (+132 у односу на претходну годину) није знатно растао. Овако релативно мало побољшање у доступности банкомата и терминала за безготовинско плаћање, имајући у виду значајан пораст промета на АТМ уређајима који генеришу резиденти, је позитиван сигнал с аспекта финансијске инклузије, али и смањења сиве економије. Од укупно 28.997 уређаја за картично плаћање и подизање готовине, 1.539 су били банкомати (+27 у односу на 2016. годину), 26.673 су POS терминали за трговину (+349 у односу на 2016. годину), а 785 уређаја су POS терминали за готовину (-244 у односу на 2016. годину). И даље је присутан наглашен тренд раста броја корисника интернет банкарства или неке врсте електронског банкарства, посебно у сегменту становништву. У односу на 2016. годину, број корисника е-банкарства је порастао за преко 107 хиљада клијената (27,9%), те је у 2017. годни свака четврта картица издата у БиХ била коришћена, између осталог, и за услуге е-банкарства. Колико је коришћење електронског банкарства у порасту посљедњих година најбоље илуструје чињеница да је у 2011. годни тек сваки осамнаести власних картице издате у БиХ користи ову врсту картичних услуга.

ЦББиХ је доприносила финансијској стабилности и одржавајући Централни регистар кредита (ЦРК), који је током 2017. године, на дневној основи, подацима ажурирало 27 банака (23 банке с дозволом за рад, три банке које су у ликвидацији и још увијек имају активна потраживања, те Развојна банка ФБиХ), 27 микрокредитних организација, те 19 лизинг компанија и осталих институција. У односу на 2016. годину, број приступних тачака повећан је за 41, на број од 1.325. Промјена у броју приступних тачака највише је узрокована повећањем броја у пословним банкама, које су са 1.180 приступних мјеста (86 више него у 2016. години) и даље далеко најзначајнији корисници информација похрањених у ЦРК.

У јединственом регистру трансакционих рачуна (ЈРТР) на крају 2017. године били су похрањени подаци о 707.337 трансакционих рачуна, од чега 224.946 активних (+3,2% у односу на 2016. годину), 75.236

блокираних (+5,6% у односу на 2016. годину) и 407.155 угашених и неактивних рачуна. ЈРТР се приступало са 1.264 приступне тачке које је користило: 27 банака, 18 микрокредитних организација, лизинг компанија и осигуравајућих кућа, те 88 других институција. Организационе јединице ЦББиХ у протеклој години издале су укупно 10.282 извода из ЈРТР.

ЦББиХ је и у 2017. години вршила међународни клиринг плаћања између БиХ и србијанских банака. Кроз систем клириншког начина обрачуна међународних плаћања са Србијом пласирано је укупно 10.602 налога (+2,7% у односу на 2016. годину), чија је вриједност била 172,1 милион евра (-12,9% у односу на 2016. годину). У систему плаћања између двију држава учествовало је пет банака из БиХ, од чега двије припадају истој банкарској групацији и на њих се односи највећи дио промета.

2.6 Улога фискалног и банкарског агента

Законом о Централној банци БиХ (члан 4, 52 и 54) дефинисана је могућност да Централна банка пружа банкарске услуге, извршава трансакције и дјелује као депозитар и заступник при плаћању те фискални агент (заступник) за чланство БиХ у међународним финансијским институцијама. На основу Уговора о обављању послова банкарског и фискалног агента између ЦББиХ и Министарства финансија и трезора БиХ, који је први пут потписан успостављањем институције Министарства финансија и трезора БиХ, а ажуриран 2017. године ЦББиХ пружа услуге домаћег и иностраног платног промета, управљања депозитним рачунима, КМ и девизним, и обавља конверзије средстава везаних за кредите и донације по уговорима које је закључила БиХ са међународним финансијским институцијама. ЦББиХ извршава трансакције за Министарство финансија и трезора БиХ у вези са сервисирањем спољног дуга БиХ, фискални је агент и извршава трансакције у вези с чланством БиХ у ММФ-у, депозитар је и извршава трансакције у домаћем платном промету за ММФ и групацију Свјетске банке (IBRD, IDA и MIGA) и друге међународне организације.

ЦББиХ пружа банкарске услуге и извршава трансакције по налогу Министарства финансија и трезора БиХ (даље: Министарство БиХ) у вези са сервисирањем спољног дуга БиХ. Министарство БиХ је надлежно за провођење процедура за задуживање и управљање државним дугом, обезбјеђује покриће обавеза у домаћој валути и води базу података о спољном дугу БиХ. Поред Закона о ЦББиХ, улога ЦББиХ и Министарства БиХ по пословима сервисирања спољног дуга БиХ дефинисана је Законом о задуживању, дугу и гаранцијама БиХ, Законом о финансирању институција БиХ, Законом о систему индиректног опорезивања у БиХ и Законом о уплатама на Јединствени рачун и расподјели прихода.

Послови, задаци, надлежности и међусобни односи између Министарства БиХ и ЦББиХ дефинисани су билатералним Уговором о сервисирању спољног дуга БиХ, који су двије институције закључиле први пут 2001. године (задња верзија закључена је 2013. године). ЦББиХ је према одредбама наведеног Уговора надлежна за:

- благовремено обезбјеђење потребних износа у страним валутама за плаћање доспјелих обавеза;
- благовремено и тачно извршење плаћања на основу налога / инструкција Министарства БиХ;
- кореспонденцију са страним банкама и кредиторима у вези с плаћањем обавеза, и;
- извјештавање Министарства БиХ о свим извршеним трансакцијама.

Средства потребна за сервисирање спољног дуга у домаћој валути обезбјеђује Министарство БиХ од Управе за индиректно опорезивање (УИО) и / или директним уплатама крајњих корисника кредита. У складу са закљученим Уговором о обављању послова банкарског и фискалног агента између ЦББиХ и УИО, а на основу Закона о уплатама на јединствени рачун и расподјели прихода, током 2017. године настављено је вођење јединственог рачуна УИО за прикупљање прихода од индиректних пореза. По овом аранжману, комерцијалне банке су на дневној основи трансферисале на рачун за евидентирање, држање и расподјелу прихода УИО код ЦББиХ све прикупљене приходе, а потом су се ти приходи по налогу УИО алоцирали на више рачуна по различитим намјенама у складу са законском регулативом и налогом УИО. На основу Закона о акцизама у 2016. години је настављен процес прикупљања средстава уплаћених по основу путарина на рачун УИО код ЦББиХ, те распоред ових средстава по налогу УИО према ентитетима и Брчко

дистрикту. Наведене трансакције се такође обављају свакодневно.

ЦББиХ је фискални агент и извршава трансакције у вези с чланством и аранжманима БиХ у ММФ-у од 2002. године, на основу одлуке Савјета министара БиХ која је званично објављена у службеним гласилима БиХ. Међусобни односи, надлежности и поступање пет институција у БиХ (ЦББиХ, Министарство финансија и трезора БиХ, Федерално министарство финансија, Министарство финансија Републике Српске и УИО) о питању финансијских аранжмана с ММФ-ом, дефинисани су Меморандумом о разумијевању (први је закључен 2002. године, на снази је онај из 2016. године). ЦББиХ је депозитар за рачуне (готовинске и хартије од вриједности) које ММФ држи код фискалног агента (обично су то централне банке) свих чланица у складу са Статутом (енгл. Articles of Agreement) ММФ-а. Да би се извршиле трансакције одобрења средстава од ММФ-а и плаћања обавеза према ММФ-у, ЦББиХ води намјенски депозитни рачун за трансакције с ММФ-ом, с подрачунима Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко дистрикта. ЦББиХ извршава трансакције с ММФ-ом након што надлежне институције у БиХ обезбиједе пуно покриће у домаћој валути на поменутом рачуну / подрачунима.

У складу са Статутом Свјетске банке, Централна банка је депозитар за чланице групе Свјетске банке: IBRD, IDA и MIGA. По налогу наведених чланица, ЦББиХ извршава трансакције купопродаје стране валуте за домаћу и извршава плаћања / трансфере крајњим корисницима у домаћем платном промету.

ЦББиХ је и у 2017. години, складу с Уговором закљученим с Агенцијом за осигурање депозита БиХ, обављала послове евиденције портфеља хартија од вриједности ове институције којим, према споразуму Агенције за осигурање депозита с иностраним портфељ менаџером, управља екстерни портфељ менаџер.

У августу 2017. године је извршена исплата клириншког дуга бившег СССР-а према БиХ по обрачунима у вези с робним прометом између бившег СССР-а и бивше СФРЈ према Споразуму између Владе Руске Федерације и Савјета министара БиХ. ЦББиХ је, у оквиру међудржавног споразума, потписала међубанкарски споразум с представницима државне Банке за развој и спољне економске односе (Внешекономбанк) из Русије и активно је била укључена у процес обрачуна и исплате дуга.

Такође, ЦББиХ је у складу са закљученим уговорима наставила дјеловати као банкарски и фискални агент Агенције за банкарство ФБиХ, Агенције за банкарство РС-а, Брчко дистрикта те за ентитетске регистре хартија од вриједности. Услуга коришћења електронског банкарства, уведена 2011. године с циљем унапређења и побољшања услуга банкарског и фискалног агента, пружана је и током 2017. године.

2.7 Прикупљање и креирање статистичких података

Статистичке активности у 2017. обиљежила је редовна компилација (прикупљање, верификација и обрада изворних података, те њихово агрегирање и класифицирање), што је праћено с редовним публиковањем и доставом података. Уз то се паралелно радило на проширивању статистике и подизању њеног квалитета.

Основу за статистичку продукцију представљају важеће међународне методологије и праксе у подручју макроекономских статистика: статистике монетарног и финансијског сектора; статистике платног биланса, и; статистике владиних финансија и финансијских рачуна. Свако од наведених статистичких подручја укључује низ одвојених статистичких истраживања и статистику, које се стављају на располагање широкој јавности путем публикација, веб странице и дистрибуције кроз уврштавање у публикације међународних институција. Поштујући обавезу о примјени одговарајућих међународних методологија и стандарда компилације, ЦББиХ је кроз своје статистичке активности у могућности да произведе квалитетне и правовремене статистичке показатеље, који су упоредиви с подацима из других економија. Корисници података укључују многобројне домаће владине институције, академску заједницу, пословну заједницу, међународне организације и укупну јавност у циљу праћења економских кретања у земљи као и за планирање економских политика.

Статистичке активности ЦББиХ су инкорпориране и усаглашене с осталим статистичким институцијама. Сарадња у оквиру домаћег статистичког система у БиХ захтијева континуирано договарање и синхронизацију. Нарочито, наглашена је сарадња с Агенцијом за статистику БиХ, како на нивоу стратешког планирања и методологија тако и у размјени података и допуњавању у раду. На међународном плану (Пододбор Европске комисије и Босне и Херцеговине, радне групе Еуростата, ЕЦБ-а, BIS-ов комитет за статистику, земље из региона)

представници ЦББиХ редовно учествуемо на радним састанцима (презентирање напретка и усклађивање праксе).

Главни нагласак у погледу методолошког усклађивања, а у складу с обавезама из Споразума о стабилизацији и придруживању, стављено је на хармонизирање с методологијама и праксама Европског статистичког система (ЕСС). БиХ је под наглашеним притиском да прошири своје статистике поштујући ЕУ регулативе из те области, стога је укључена у пројекте техничке помоћи. У току 2017. године је успјешно завршен вишекориснички IPA 2014 програм техничке помоћи, а ЦББиХ је реализовала компоненту MIP: индикатори макроекономских неравнотежа и статистика владиних финансија. Направљене су трансмисионе табеле за статистику владиних финансија и EDP (Процедуре прекомјерног дефицита; енг. excessive deficit procedure, EDP). Током 2017. године радило се и на реализацији раније започетог трогодишњег пројекта (који финансира швајцарска агенција SECO, а имплементира ММФ), а који ће земљама региона помоћи на успостављању статистике владиних финансија усклађених с ESA 2010 и EDP.

Средином 2017. године започет је рад и на новом вишекорисничком IPA 2015 програму техничке помоћи, у оквиру којег је ЦББиХ ангажована на три компоненте с циљевима: владине финансије (даља доградња и прилагођавање ESA 2010 и EDP); међународна трговина услугама (доградња и почетак редовне доставе Еуростату), и; индикатори макроекономских неравнотежа (развијање додатних индикатора). У склопу припремних активности за IPA 2015, припремане су формулације техничке помоћи, а у сарадњи с Агенцијом за статистику, те презентоване према Дирекцији за европске интеграције и Делегацији Европске комисије.

Поред редовне дисеминације података, ЦББиХ је наставила да испуњава додатне статистичке захтјеве домаћих институција (Дирекција за економско планирање, Агенција за промоцију страних инвестиција, Дирекција за европске интеграције, Министарство финансија и трезора БиХ, Министарство за економске односе и регионалну сарадњу РС).

У склопу међународних обавеза, ЦББиХ редовно доставља обимне сетове статистичких података (неки од корисника су: ММФ, Свјетска банка, ЕЦБ, Европска банка за обнову и развој, UNCTAD, Еуростат, BIS, УН Статистички одјел), а који се користе у аналитичке сврхе

или бивају публицирани од стране ових организација. Нарочито наглашена размјена информација се реализује с Еуростатом, јер ЦББиХ редовно извјештава у оквиру Мониторинга усклађености са статистичким захтјевима ЕУ те годишњег (двокружна) прикупљања података за земље у процесу проширивања. Достављају се подаци Свјетској банци за кварталну базу о јавном дугу, чиме је БиХ први пут уврштена у ту базу. За потребе размјене података унутар CEFTA групације, преузете су обавезе о извјештавању за CEFTA базу података о трговини услугама, страним директним инвестицијама. Као један од додатних послова је и израда извјештаја о приступу финансијама, који припрема ММФ и који обрађује доступне облике финансирања у земљи, кроз додатне показатеље.

2.8 Праћење системских ризика у финансијском систему

ЦББиХ врши функцију праћења финансијске стабилности која подразумева правовремено идентификовање рањивости у финансијском систему земље. Циљ дјеловања ЦББиХ у овом подручју је да се побољша разумијевање узрочно-последичних веза између финансијског система и макроекономског окружења, упозоре финансијске институције и други учесници на тржишту на постојеће ризике, покрене дијалог о ризицима и подуму корективне мјере којима ће се умањити посљедице материјализације ризика. Активности ЦББиХ на пољу праћења стабилности финансијског система обухватају и специјализовану комуникацију с релевантним домаћим и међународним институцијама којом се осигурава континуитет процеса праћења системских ризика, као и комуницирање о ризицима по финансијску стабилност са широм јавношћу. Допринос очувању финансијске стабилности ЦББиХ даје у оквиру чланства у Сталном одбору за финансијску стабилност БиХ, који, поред гувернера ЦББиХ и директора агенција за банкарство, чине и државни министар финансија и трезора и ентитетски министри финансија и директор Агенције за осигурање депозита Босне и Херцеговине.

ЦББиХ извјештава ширу јавност о ризицима по финансијску стабилност кроз редовну годишњу публикацију, Извјештај о финансијској стабилности, који се од 2007. године објављује на веб страници ЦББиХ. Објављивањем Извјештаја о финансијској стабилности ЦББиХ јавности жели указати на посљедице досадашњих макроекономских трендова и трендова у финансијском,

првенствено банкарском сектору на ризике и искушења с којима ће се финансијски систем суочити у наредним периодима.

Компилација и објављивање сета основних индикатора финансијског здравља према методологији ММФ-а такође је важан канал комуникације ЦББиХ са широм јавношћу. Индикатори финансијског здравља се објављују квартално на веб страници ЦББиХ од половине 2009. године, а од септембра 2011. године и на веб страници ММФ-а.

У 2017. години ЦББиХ је наставила активности на провођењу макроекономских тестова на стрес. Тестови на стрес се у ЦББиХ раде квартално и основни су алат за квантификацију ефеката системских ризика на банкарски систем. Детаљни резултати тестова на стрес се дијеле с агенцијама за банкарство, којима се доставља и Извјештај о резултатима тестова на стрес, у којем се на дескриптиван начин презентују системски ризици и будући трендови. О резултатима тестова на стрес се кроз одговарајућу форму Извјештаја о резултатима тестова на стрес упознаје и Стални одбор за финансијску стабилност. Агрегирани резултати тестова на стрес с подацима с краја године се објављују у Извјештају о финансијској стабилности.

Континуирана размјена информација, мишљења и искустава с другим релевантним домаћим и међународним институцијама и надоградња постојећих аналитичких капацитета ЦББиХ на пољу финансијске стабилности кроз едукацију и програме техничке помоћи осигурава усклађеност приступа анализирања системског ризика с најбољим праксама и садашњим трендовима, као и правовремену идентификацију системских ризика.

У 2017. години ЦББиХ је обављала и послове координације дјелатности агенција за банкарство, а који се односе на активности ентитетских агенција за банкарство о питањима супервизије банака, микрокредитних организација и друштава за лизинг и информисање о стању у овим институцијама. Послови координације укључивали су редовне састанке с представницима агенција за банкарство у складу с Меморандумом о принципима координације банкарске супервизије, сарадњи и размјени података и информација, што је резултирало успостављањем јаче координације и проширењем сарадње агенција и с организационим дијеловима ЦББиХ.

Информације о стању у банкарском сектору, микрокредитним организацијама и друштвима за лизинг размјењиване су квартално, а на састанцима координације банкарске супервизије су се разматрала питања која се односе на регулативу из области супервизије банака и о активностима ЦББиХ које могу допринијети квалитетнијој супервизији и анализи банкарског сектора. Остварена је и континуирана сарадња и с Агенцијом за осигурање депозита БиХ, Удружењем банака, Удружењем микрокредитног сектора и Удружењем сектора лизинг друштва.

2.9 Сарадња с међународним институцијама и рејтинг агенцијама

Процес придружења Европској унији (ЕУ) у 2017. години су обиљежиле активности на изради одговора на Упитник Европске комисије (ЕК), који је Босни и Херцеговини уручен крајем 2016. године. Од 3242 питања која садржи Упитник ЕК за БиХ, ЦББиХ је као надлежна институција или као заинтересирана страна,

учествовала у припреми одговора на 92 питања у области Економски критериј и осам поглавља Упитника:

- Поглавље 4: Слобода кретања капитала;
- Поглавље 9: Финансијске услуге;
- Поглавље 17: Економска и монетарна политика;
- Поглавље 18: Статистика;
- Поглавље 20: Подузетничка и индустријска политика;
- Поглавље 24: Правда, слобода и сигурност;
- Поглавље 32: Финансијска контрола;
- Поглавље 33: Финансијске и буџетске одредбе.

До краја јануара 2017. године, ЦББиХ је припремила одговоре, чиме је завршена прва фаза рада на Упитнику. Успоставом радних група, у складу с Одлуком о систему координације процеса европских интеграција у БиХ, у другој фази рада на Упитнику кроз међуинституционално усаглашавање и координацију одговора.

Током 2017. године представници ЦББиХ наставили су активан допринос процесу европских интеграција БиХ кроз израду информација, припрему извјештаја и података структурираних према захтјевима и методологији ЕК. ЦББиХ је учествовала у раду и

припремила материјале из своје надлежности за састанке Пододбора за економска и финансијска питања и статистику и Пододбора за унутрашње тржиште и конкуренцију. Додатно, ЦББиХ је учествовала у редовним годишњим активностима у склопу израде Програма економских реформи за период 2018-2020, укључујући процес консултација и дијалога с ЕЦБ као дио економског и финансијског дијалога ЕУ с кандидатима, као и редовни Годишњи министарски дијалог о економској политици у оквиру Савјета за економска и финансијска питања ЕУ.

У оквиру дугорочне стратегије усклађивања пракси, стандарда и политика са ЕУ стандардима централног банкарства, ЦББиХ је и протекле године радила на јачању институционалних капацитета, унапређењу ефикасности пословања, увођењу нових правила, политика, промјене пракси, даљег развоја и обуке особља у циљу унапређења припрема за приступ у Европски систем централних банака (ЕСЦБ), када БиХ уђе у ЕУ. Континуирана имплементација ЕУ стандарда у пословању ЦББиХ се остварује властитим капацитетима, кориштењем интерних ресурса, али и кроз приступ ЕУ IPA фондовима, те билатералну и мултилатералну сарадњу с другим централним банкама. Посебно је значајна ЕЦБ и ЕСЦБ који кроз техничку сарадњу доприносе побољшавању институционалних капацитета ЦББиХ.

У оквиру административне и институционалне подршке ЕУ, током 2017. године ЦББиХ је учествовала у процесу програмирања претприступне помоћи ЕУ IPA II кроз рад вишеинституционалне радне групе за сектор Демократија и управљање. Израда Секторског планског документа за БиХ (2018-2020) представља наставак процеса IPA II програмирања који је почео 2014. године, када је у склопу припреме новог буџета ЕУ за период 2014-2020 ЕК извршила ревизију пријашњег инструмента IPA и увела нови инструмент IPA II за период 2014-2020. У сектору Демократија и управљање, приоритети у којима ће учествовати ЦББиХ се односе на унапређење статистике и процеса економског планирања и израде Програма економских реформи. У склопу инструмента IPA 2018 биће осигурана подршка јачању институционалних капацитета централних банака Западног Балкана кроз усклађивање с међународним и европским стандардима у циљу јачања капацитета за развој политика централних банака и побољшања аналитичких алата, с фокусом на Програм економских реформи. Инструмент IPA 2019 ће се фокусирати на статистику, чиме ће у наредним годинама бити осигуран континуитет подршке реформи статистичког сектора у

БиХ у који је, уз државну Агенцију и ентитетске заводе за статистику, укључена и ЦББиХ.

У сарадњи с Владом Швајцарске, на основу амандмана о продужењу Споразума из 2013. године о „Програму билатералне помоћи и изградње капацитета“ између Швајцарског секретаријата за економске послове (Swiss State Secretariat for Economic Affairs - SECO) Владе Швајцарске и Централне банке, у 2017. години ЦББиХ је завршила прву фазу пројекта који је реализован у партнерству с Институтом за међународне студије (Graduate Institute of International Studies – GII) из Женеви у трајању 2014-2017. Централна банка је остварила резултате на унапређењу оперативних, техничких и институционалних капацитета, укључујући економски истраживачки рад. Циљ пројекта је припрема и увођење међународних стандарда и пракси централног банкарства усклађеним с изазовима и захтјевима ЕУ претприступног процеса у пословању централне банке у областима: економске анализе, унапређење процеса управљања девизним резервама, статистика и управљање људским ресурсима.

Општи допринос пројекта у овим пословним областима је пренос знања у директној сарадњи с међународним експертима реализацијом осам радионица у 2017. години на којима је учествовало око сто службеника, а главни резултати пројекта који су постигнути у овим областима јесу: унапријеђен капацитет за економске анализе у ЦББиХ, развијене вјештине за управљање девизним резервама кључне за валутни одбор, побољшано презентирање података према европским стандардима, и израђен систем процјене учинка особља. Посебан значај у истраживачком дијелу пројекта су завршена два истраживачка рада, а додатно још један рад из ЦББиХ је представљен на конференцији у Женеви у 2017. години. У наредној години планиран је наставак овог изузетно успјешног и значајног програма.

У 2017. години ЦББиХ је уз помоћ Владе Швајцарске радила и на програму новчаних дознака и плаћања који реализује Свјетска банка у циљу смањења трошкова слања новчаних дознака и повећање процента дознака које се шаљу путем формалних канала. Осигурана је техничка помоћ како би политике у погледу инфраструктуре платних система биле усклађене с Општим принципима за међународне услуге слања новчаних дознака и уведена функција oversighta. У склопу подршке Владе Швајцарске, Одјел за статистику ММФ-а је осигурао техничку помоћ и обуку за побољшање

капацитета за статистику државних финансија (GFS) у земљама Југоисточне Европе, укључујући и БиХ, те се континуирано радило на унапређењу статистичких капацитета и побољшању статистичке инфраструктуре у општем циљу припреме за улазак у ЕУ.

Поменућемо подршку Владе Њемачке у склопу Програма јачања јавних институција који реализује Deutsche Gesellschaft fur Internationale Zusammenarbeit (ger. GIZ). Сарадња је омогућила повећање ефикасности интерних процеса ЦББиХ. Током 2017. године се радило на побољшању интегрисаног система квалитета у складу са стандардом ISO 9001:2015 и стандардом за управљање заштитом информација ISO 27001:2013. Имплементација интегрисаног система управљања у ЦББиХ подразумијева развој управљачког система, сходно захтјевима QMS-a (Quality Management System) и ISMS-a (Information Security Management).

У организацији ЦББиХ, током 2017. године одржане су мисије међународних рејтинг агенција Standard&Poor's и Moody's Investors Service с релевантим међународним и домаћим институцијама у БиХ у циљу оцјене сувереног кредитног рејтинга БиХ. У току 2017. године обје међународне рејтинг агенције које је БиХ ангажовала у оцјени сувереног кредитног рејтинга, потврдиле су претходно утврђен кредитни рејтинг и то: агенција Standard&Poor's „Б / са стабилним изгледима“, а агенција Moody's Investors Service „Б3 / са стабилним изгледима“.

2.10 Процес интерне ревизије

Регулаторни оквир за обављање функције интерне ревизије представљају: Закон о Централној банци Босне и Херцеговине, Правилник о интерној ревизији у Централној банци, Приручник о раду интерне ревизије у Централној банци и обавезујуће смјернице Међународног оквира професионалне праксе интерне ревизије. Интерну ревизију у ЦББиХ обавља Канцеларија главног интерног ревизора (КГИР), организован као самостални организациони облик ЦББиХ. Основни циљ рада КГИР-а је да својом активношћу доприноси унапређењу пословања централне банке, остварењу формулисаних планова и постављених стратешких циљева, успостављању ефикасног система управљања ризицима, заштити ресурса и предузимању мјера против могућих губитака, као и осигурању досљедне примјене законских прописа и аката пословне политике ЦББиХ.

Уважавајући наведене циљеве, КГИР континуирано ради на унапређењу техника и метода рада, процјени

ефикасности и ефективности система интерних контрола и успостављању одређених процедура и инструмената за идентификацију, мјерење, праћење и контролу ризика којима је ЦББиХ изложена при обављању пословних активности. С циљем усаглашавања рада интерне ревизије с обавезујућим смјерницама Међународног оквира, Управни одбор је донио Правилник о интерној ревизији у Централној банци с примјеном од 1. марта 2017. У оквиру програма екстерне процјене квалитета функције интерне ревизије од стране експерата Народне банке Холандије, почетком 2017. извршена је процјена усклађености с обавезујућим смјерницама и с појединачним стандардима интерне ревизије на бази претходне самопроцјене КГИР-а.

Активности КГИР-а у 2017. години биле су усмјерене на извршавање дужности дефинисаних чланом 20. Закона о Централној банци, реализацији послова и задатака утврђених Планом рада Централне банке за 2017, Стратешким планом интерне ревизије за период 2014 - 2017. и Годишњим планом интерне ревизије за 2017. У циљу реализације утврђених задатака, главни интерни ревизор на бази процјене ризика је урадио стратешки и годишњи план интерне ревизије, према Методологији процјене ризика у ЦББиХ, разматран од Ревизорског комитета и усвојен од Управног одбора. У складу с Годишњим планом интерне ревизије за 2017. годину, главни интерни ревизор је донио динамички план којим су дефинисани рокови и тимови за провођење ревизија.

2.11 Остало

2.11.1 Управљање људским ресурсима

Највиши орган ЦББиХ је Управни одбор, које је надлежан за утврђивање монетарне политике и контролу њеног провођења, организацију и стратегију ЦББиХ у складу с овлашћењима утврђеним Законом. Управни одбор чине гувернер, који предсједава Одбором, и четири члана (табела 2.7). Управу Централне банке чине

Сходно наведеним планским актима, обављене су ревизије одређених функција, пословних процеса и активности ЦББиХ у организационим јединицама / облицима, у циљу оцјене о адекватности и ефикасности система интерних контрола, оцјене усаглашености рада са законима и прописима који се односе на ЦББиХ и интерним актима, плановима, успостављеним процедурама, инструкцијама и упутствима, као и процјене изложености ризику пословних процеса. У оквиру планираних ревизија обављана је ревизија усклађености пословних процеса са стандардима система за управљање информационом сигурношћу.

Ревизија се проводи на начин и по поступцима дефинисаним Приручником о раду интерне ревизије који доноси главни интерни ревизор. Континуирано се прати законска и међународна професионална регулатива за област интерне ревизије и у складу с промјенама врши се усаглашавање наведеног Приручника. Канцеларија је у 2017. години обавила 10 ревизија и пружала савјетодавне услуге за менаџмент ЦББиХ по различитим питањима. Запосленици КГИР-а унапређују своја знања, вјештине и остале компетенције кроз континуирани професионални развој. Едукација се обавља преко професионалних међународних асоцијација и институција, професионалних асоцијација и удружења интерних ревизора, рачуновођа и ревизора на државном и регионалном нивоу.

гувернер и три вицегувернера које је именовао гувернер уз одобрење Управног одбора. Задатак Управе је оперативно руковођење пословањем Централне банке. Сваки вицегувернер непосредно је одговоран за рад једног сектора Централне банке (видјети организациону схему ЦББиХ).

Табела 2.7: Руководна структура ЦББиХ на крају 2016. године

Управни одбор ЦББиХ	др Сенад Софтић, председавајући мр Анкица Колобарић, члан др Шериф Исовић, члан мр Триво Маринковић, члан др Љубиша Владушић, члан
Управа ЦББиХ	др Сенад Софтић, главни извршни функционер ЦББиХ мр Ернадина Бајровић, вицегувернер надлежан за Сектор за администрацију и финансије др Милица Лакић, вицегувернер надлежан за Сектор за монетарне операције, управљање девизним резервама и готовином Желимира Распудић, вицегувернер надлежан за Сектор за статистику, сервисирање спољног дуга, европске интеграције и платне системе

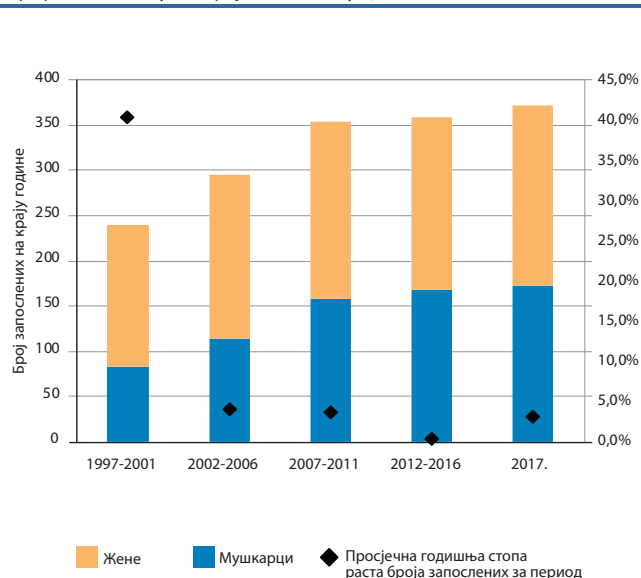
Извор: ЦББиХ

На дан 31.12.2017. године у ЦББиХ је било запослено 367 службеника у радно-правном статусу на неодређено и одређено вријеме, и пет службеника којима права и обавезе из радног односа на неодређено вријеме мирују због коришћења неплаћеног одсуства с рада. Број запослених је у годинама непосредно након успостављања ЦББиХ растао доста брзо јер је растао и број функција које је ЦББиХ преузела (графикон 2.17). Умјерен раст запослених у периоду 2002-2010 омогућио је развој основних функција ЦББиХ кроз стратешки одабир профила кадрова који су били неопходни за даље унапређење ефикасности пословања. У периоду 2011-2017. године број упослених је готово непромијењен, што је дјелимично и посљедица политике рационалног коришћења расположивих ресурса. Графикон такође сугерише да се временом кориговала и иницијална полна неуједначеност у структури запослених. Од укупног броја службеника на крају 2017. године, 53,23% биле су жене, а 46,77% мушкарци, а просјечна старост службеника била је 45 година.

Од укупног броја службеника, 76,34% били су с високом стручном спремом, а од тога девет доктора наука и 58 магистара. Интензивна едукација службеника, у виду семинара (значајним дијелом семинари у ЦББиХ),

конференција и предавања настављена је и у 2017. години.

Графикон 2.17: Укупан број запослених у ЦББиХ

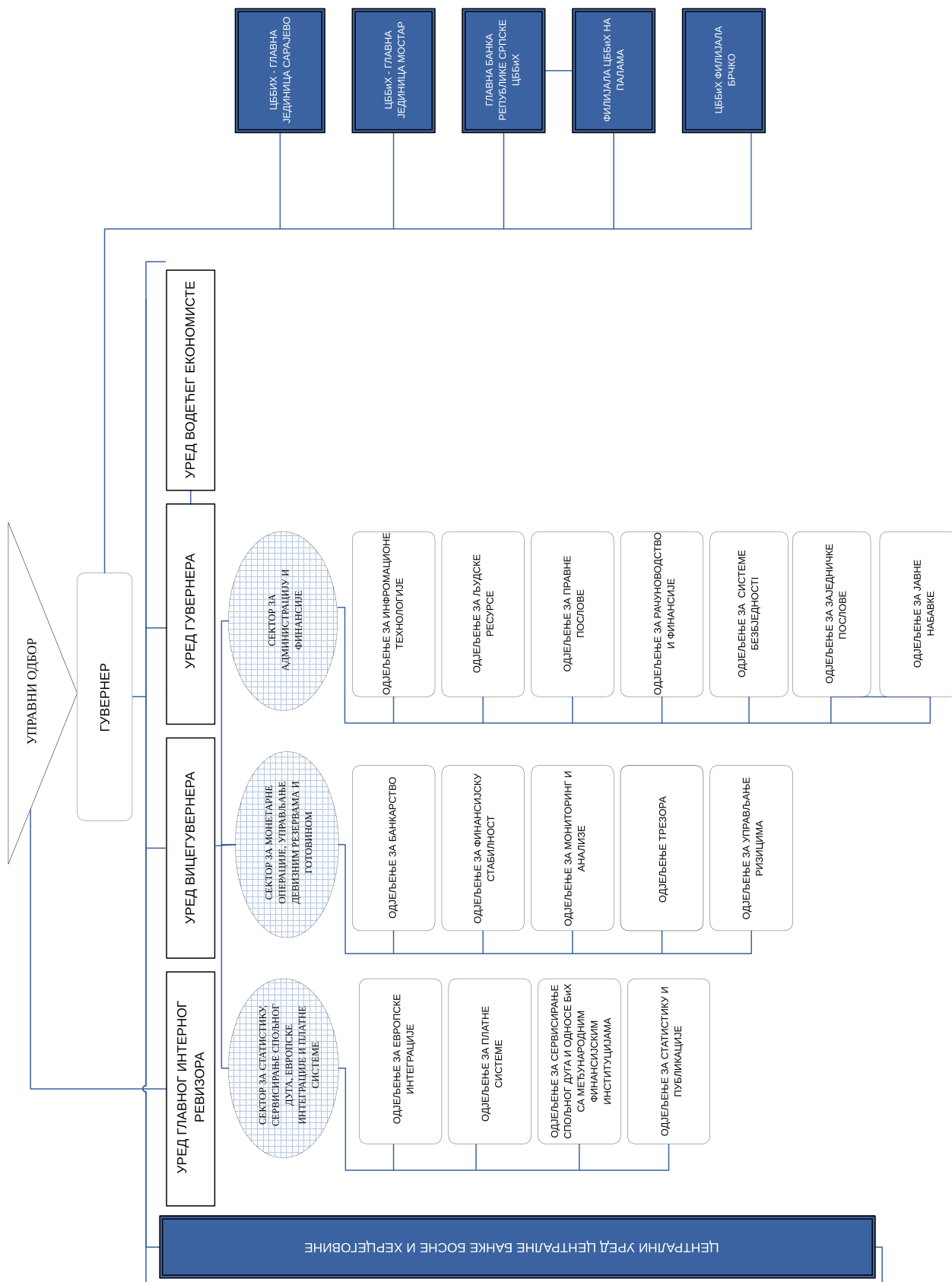

Извор: ЦББиХ

Напомена: Број запослених је стање на крају периода.

У оквиру Програма билатералне помоћи и изградње капацитета централних банака, током 2017. године радило се на успостављању система оцјењивања рада службеника ЦББиХ.

Организациона схема Централне банке Босне и Херцеговине

2.11.2 Комуницирање с јавности и друштвено одговорно пословање

Током 2017. године, ЦББиХ је интензивно информисала јавност о својим редовним активностима, али и другим догађањима за која су босанскохерцеговачки медији били заинтересовани. Својим активностима везаним за односе с јавношћу, ЦББиХ је као и до сада настојала сачувати репутацију одговорне и професионалне институције, која ужива повјерење највећег броја грађана и привредних субјеката. Израђена је Стратегија комуницирања ЦББиХ 2017-2021. године.

У јавним иступима, ЦББиХ је настојала презентирати јавности своју улогу у очувању монетарне и финансијске стабилности, посебно у сложеним и отежаним условима инвестирања девизних резерви на међународним финансијским тржиштима који су били изражени и током 2017. године, а који су се одразили и на приходе ЦББиХ. У складу са Стратегијом комуницирања о утицају кретања на финансијским тржиштима на финансијско пословање ЦББиХ, усвојеном од Управног одбора, ЦББиХ је и даље наставила информисати јавност и настојала осигурати разумијевање и подршку својим активностима у погледу улагања девизних резерви ЦББиХ у измијењеним, сложеним околностима.

Имајући у виду чињеницу да је и 2017. година била у знаку интензивнијих активности у погледу европских интеграција на нивоу БиХ, ЦББиХ је наставила давати свој допринос изради Акционог плана за имплементацију Комуникационе стратегије за информирање јавности о процесу приступања БиХ Европској унији.

У 2017. години, обиљежено је 20 година од почетка рада ЦББиХ, током којих је, својим независним и професионалним дјеловањем, успоставила и одржала монетарну стабилност као један од кључних фактора макроекономске стабилности. Поред досљедног провођења аранжмана валутног одбора, ЦББиХ се развијала, како би, у оквиру својих надлежности, дала допринос стабилности финансијског система и подршку економском развоју земље, и испуњавању преузетих међународних обавеза БиХ. Годишњица је реализована

кроз одржавање више пригодних активности, до којих се могу издвојити:

- Организовање међународне конференције под називом „20 година стабилности“ на којој су учествовали највиши домаћи и међународни дужносници, гувернери и други представници средишњих банака из Европе и региона, као и креатори политике и стручњаци из Европске уније и међународних финансијских институција;
- Промовисање монографије поводом јубилеја ЦББиХ;
- Постављање изложбе новца под називом „Трагом новца“ у Земаљском музеју;
- Израда корпоративног видеа ЦББиХ.

У оквиру финансијске едукације ЦББиХ је креирала прву сликовницу о новцу и историји новца у БиХ под називом „Новко и Новчица у свијету новца“. Промоција сликовнице је одржана 31. октобра, на Свјетски дан штедње, када је ученицима основних и средњих школа који су били у посјети Централној банци уручен примјерак сликовнице, уз већ традиционалну презентацију о улози ЦББиХ и штедњи новца.

И у 2017. години међу млађом популацијом забиљежен је велики интерес за рад ЦББиХ, те су, у оквиру активности институције на финансијској едукацији, организоване посјете ученика основних и средњих школа и факултета из свих дијелова БиХ. Централна банка је и у 2017. години градила позитиван имиџ кроз обучавање студената на феријалној пракси. Студенти се сваке године распоређују у организационе облике и додјељује им се ментор који у 20 радних дана има задатак да студенту објасни основну улогу ЦББиХ и да га упозна с пословним процесима тог организационог облика у којем има прилику да усвоји практично знање.

Централна банка је наставила с праксом стипендирања дјеце својих преминулих службеника и у 2017. години је организована редовна акција добровољног даривања крви.

3. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ И ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ ВАЊСКОГ РЕВИЗОРА

Одговорност Управе и Управног одбора за припрему и одобравање годишњих финансијских извјештаја

Управа је дужна за сваку финансијску годину припремити финансијске извјештаје који пружају истинит и вјеран приказ финансијског положаја Централне банке Босне и Херцеговине („Банке“) те резултата њеног пословања и новчаног тока, у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања („МСФИ“) које је објавио Одбор за међународне рачуноводствене стандарде („ОМРС“), те је одговорна за вођење одговарајућих рачуноводствених евиденција које у сваком тренутку омогућују припремање финансијских извјештаја. Управа има општу одговорност за подузимање корака који су јој у разумној мјери доступни како би јој омогућили очување имовине Банке, те спречавање и откривање превара и осталих неправилности.

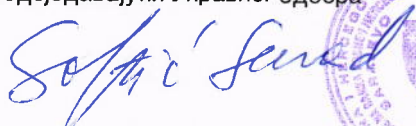
Управни одбор је одговоран за одабир прикладних рачуноводствених политика које су у складу са важећим законским захтјевима, а Управа је одговорна за њихову досљедну примјену, доношење разумних и разборитих претпоставки и процјена, те припремање финансијских извјештаја по начелу трајности пословања.

Управа је дужна поднијети на одобравање Управном одбору годишње финансијске извјештаје, а Управни одбор одобрава годишње финансијске извјештаје те их подноси Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.

Приложени финансијски извјештаји приказани на страницама од 58 до 103 одобрени су од стране Управног одбора 28. марта 2018. године и потписани у његово име:

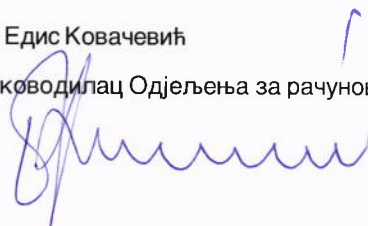
др Сенад Софтић

Предсједавајући Управног одбора

мр Едис Ковачевић

Руководилац Одјељења за рачуноводство и финансије

Извјештај независног ревизора

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Vase Pelagića 2/IV
78 000 Banja Luka
Republika Srpska
Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 509; +387 51 211 294
F +387 51 211 501
E office@grantthornton.ba
www.grantthornton.ba

Управном одбору Централне банке Босне и Херцеговине

Мишљење

Извршили смо ревизију приложених финансијских извјештаја Централне банке Босне и Херцеговине (у даљем тексту "Банка") који садрже извјештај о финансијском положају на дан 31. децембар 2017. године и извјештај о добити или губитку, извјештај о свеобухватној добити, извјештај о промјенама у капиталу и извјештај о новчаним токовима за годину која се завршава на наведени датум, као и преглед значајних рачуноводствених политика и напомена уз финансијске извјештаје.

По нашем мишљењу, приложени финансијски извјештаји приказују фер и објективно, по свим материјално значајним питањима, финансијски положај Централне банке Босне и Херцеговине на дан 31. децембар 2017. године, резултате њеног пословања, и новчане токове за годину која се завршава на наведени датум, у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Основа за мишљење

Спровели смо ревизију у складу са Међународним стандардима ревизије (МСР). Наше одговорности, према наведеним стандардима, додатно су описане у пасусу Одговорност ревизора за ревизију финансијских извјештаја. Независни смо у односу на Банку, у складу са Кодексом етике за професионалне рачуновође Одбора за међународне стандарде етике за рачуновође (IESBA Кодексом) као и у складу са етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију финансијских извјештаја Банке у Босни и Херцеговини, и испунили смо наше етичке обавезе у складу са тим захтјевима. Сматрамо да су ревизорски докази које смо прикупили довољни и одговарајући за пружање основе за давање нашег мишљења.

Одговорност Управе и Управног одбора Банке за финансијске извјештаје

Управа је одговорна за састављање и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања, и за оне интерне контроле које Управа одреди да су потребне за омогућавање састављања финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне грешке настале услед преваре или грешке.

При састављању финансијских извјештаја, Управа је одговорна за процјену способности Банке да настави са пословањем по начелу сталности, објелодањујући када је то примјењиво, питања која се односе на наставак пословања и коришћење рачуноводствене основе сталности пословања.

Управни одбор Банке одговоран је за надгледање процеса финансијског извјештавања Банке.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наши циљеви су да стекнемо разумно увјерење о томе јесу ли финансијски извјештаји као цјелина без значајног погрешног приказа, било због превара или грешака и да издамо ревизорски извјештај који укључује наше мишљење. Разумно увјеравање је виши ниво увјеравања, али није гаранција да ће ревизија обављена у складу са МСР увијек открити материјалне грешке када оне постоје. Грешке могу да произађу из криминалних радњи и грешака и сматрају се значајним ако појединачно или збирно могу утицати на економске одлуке корисника донесене на основу финансијских извјештаја.

Као саставни дио ревизије, обављене у складу са МСР, ми користимо професионално просуђивање и задржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такође:

- Идентификујемо и процјењујемо ризике значајног погрешног приказа финансијских извјештаја, због преваре или грешке, обликујемо и обављамо ревизијске поступке као реакцију на те ризике и прибављамо ревизијске доказе који су довољни да пруже основу за наше мишљење. Ризик неоткривања значајне материјалне грешке која је последица преваре је већи од ризика насталог услед грешке, јер превара може подразумевати дослук, фалсификовање, намјерно изостављање, погрешне интерпретације, или заобилажење интерних контрола;
- Постигнемо разумијевање интерних контрола релевантних за ревизију, у циљу креирања ревизијских процедура, које су одговарајуће у датим околностима, али не и у сврху изражавања мишљења о ефикасности интерних контрола Банке;
- Оцјењујемо адекватност примјењених рачуноводствених политика, разумности рачуноводствених процјена и повезаних објелодањивања које је створила Управа;
- Закључујемо о примјерности коришћења рачуноводствене основе засноване на временској неограничености пословања Управе и, темељно на прибављеним ревизијским доказима, закључујемо о томе постоји ли значајна неизвјесност у вези са догађајима или условима који могу довести до значајне сумње у могућност Банке да настави са пословањем. Уколико закључимо да постоји значајна неизвјесност, од нас се захтјева, да у свом ревизорском извјештају скренемо пажњу на овим објављивањима у финансијским извјештајима, или ако таква објављивања нису адекватна, да модификујемо мишљење. Наши закључци су засновани на ревизијским доказима који су прикупљени до дана израде ревизорског извјештаја. Међутим, будући догађаји или околности могу проузроковати престанак пословања Банке;
- Дајемо оцјену опште презентације, структуре и садржаја финансијских извјештаја, укључујући и објелодањивања, као и да ли финансијски извјештаји приказују трансакције и догађаје на начин на који се постиже фер презентација.

Grant Thornton

Остварили смо комуникацију са Управним одбором у вези са, између осталог, планираним обимом и временом обављања ревизије и значајних резултата ревизије, укључујући било које значајне недостатке интерне контроле које смо идентификовали у току наше ревизије.

Др Александар Џомбић
Директор
Грант Торнтон д.о.о.

Бања Лука, 28. март 2018.

Сузана Ставрић, Партнер

Грант Торнтон д.о.о.

Скопје, 28. март 2018.

Др Александар Џомбић
Овлашћени ревизор
Грант Торнтон д.о.о.

Бања Лука, 28. март 2018.

Kledian Kodra, Partner

Grant Thornton sh.p.k.

Тирана, 28. март 2018.

ИЗВЈЕШТАЈ О ДОБИТИ ИЛИ ГУБИТКУ

У хиљадама КМ	Напомена	за годину која је завршила 31. децембра	
		2017.	2016.
Приход од камата	4	29.008	28.740
Ефекти негативних каматних стопа од каматоносне финансијске имовине	4	(11.470)	(8.565)
Ефекти негативних пасивних каматних стопа на депозите домаћих комерцијалних банака	4	4.425	2.169
НЕТО ПРИХОД ОД КАМАТА		21.963	22.344
Приход од провизија и накнада	5	15.834	10.072
Расход од провизија и накнада	5	(562)	(533)
НЕТО ПРИХОД ОД ПРОВИЗИЈА И НАКНАДА		15.272	9.539
Нето реализовани добици од продаје финансијске имовине расположиве за продају	12	2.587	8.383
Нето (губици) / добици од курсних разлика	6	(560)	60
Остали приходи	7	1.560	1.571
ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ		40.822	41.897
Трошкови особља	8	(19.019)	(18.929)
Административни и остали оперативни трошкови	9	(7.583)	(6.793)
Амортизација	16	(2.035)	(2.113)
ОПЕРАТИВНИ ТРОШКОВИ		(28.637)	(27.835)
НЕТО ДОБИТ ЗА ГОДИНУ		12.185	14.062

Напомене на странама од 64 до 103 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О СВЕОБУХВАТНОЈ ДОБИТИ

У хиљадама КМ	Напомена	за годину која је завршила 31. децембра	
		2017.	2016.
НЕТО ДОБИТ ЗА ГОДИНУ		12.185	14.062
Остала свеобухватна добит			
<i>Ставке које се могу накнадно преносити у извјештај о добити или губитку</i>			
Монетарно злато			
Нето промјена у фер вриједности монетарног злата	13	(1.194)	22.788
		(1.194)	22.788
Финансијска имовина расположива за продају			
Нето промјена у фер вриједности финансијске имовине расположиве за продају	12	(15.890)	53.673
Фер вриједност реализованих добитака од финансијске имовине расположиве за продају пренешени у извјештај о добити или губитку	12	(2.587)	(8.383)
		(18.477)	45.290
Укупно остали свеобухватни (губитак) / добит		(19.671)	68.078
УКУПНО СВЕОБУХВАТНИ (ГУБИТАК) / ДОБИТ ЗА ГОДИНУ		(7.486)	82.140

Напомене на странама од 64 до 103 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ

У хиљадама КМ	на дан	Напомена	31. децембар	31. децембар
			2017.	2016.
АКТИВА				
Страна валута у готовини	10		236.402	194.846
Депозити код иностраних банака	11		2.698.650	2.970.397
Специјална права вучења у Међународном монетарном фонду	25, 30		1.531	2.642
Финансијска имовина расположива за продају	12		6.202.071	5.025.829
Монетарно злато	13		203.908	205.102
Улагања која се држе до доспијећа	14		1.214.062	1.132.328
Остала актива	15		11.656	4.626
Некретнине и опрема	16		45.465	44.681
Нематеријална имовина	16		1.072	794
Остала улагања	17		27.813	27.813
			10.642.630	9.609.058
ОБАВЕЗЕ, КАПИТАЛ И РЕЗЕРВЕ				
Готов новац у оптицају	18		4.319.360	4.066.804
Депозити банака	19		5.033.065	4.269.143
Депозити Владе и осталих депонената	20		624.708	590.392
Резервисања за обавезе и трошкове	21		1.650	1.611
Остале обавезе	22		11.212	13.676
Укупно обавезе			9.989.995	8.941.626
Почетни капитал			25.000	25.000
Генералне резерве (задржана добит)			542.766	537.892
Остале резерве			31.300	31.300
Резерве фер вриједности			53.569	73.240
Резерве фер вриједности – финансијска имовина расположива за продају			93.120	111.597
Резерве фер вриједности– монетарно злато			(39.551)	(38.357)
Укупно капитал и резерве	23		652.635	667.432
			10.642.630	9.609.058

Напомене на странама од 64 до 103 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА У КАПИТАЛУ

У хиљадама КМ

Стање на дан 1. јануара 2017.

Укупно свеобухватна добит за годину

Добит за годину

Остала свеобухватна добит

Расподјела добити

Расподјела добити у државни буџет (Напомена 24)

Стање на дан 31. децембра 2017.

Почетни капитал	Генералне резерве (задржана Добит)	Остале резерве	Резерве фер вриједности– финансијска имовина за продају	Резерве фер вриједност и– монетарно злато	Укупно
25.000	537.892	31.300	111.597	(38.357)	667.432
-	12.185	-	-	-	12.185
-	-	-	(18.477)	(1.194)	(19.671)
-	12.185	-	(18.477)	(1.194)	(7.486)
-	(7.311)	-	-	-	(7.311)
25.000	542.766	31.300	93.120	(39.551)	652.635

Напомене на странама од 64 до 103 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА У КАПИТАЛУ (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	Почетни капитал	Генералне резерве (задржана добит)	Остале резерве	Резерве фер вриједности – финансијска имовина расположива за продају	Резерве фер вриједности – монетарно злато	Укупно
Стање на дан 1. јануара 2016.	25.000	532.267	31.300	66.307	(61.145)	593.729
Укупно свеобухватна добит за годину						
Добит за годину	-	14.062	-	-	-	14.062
Остала свеобухватна добит	-	-	-	45.290	22.788	68.078
	-	14.062	-	45.290	22.788	82.140
Расподјела добити						
Расподјела добити у државни буџет (Напомена 24)	-	(8.437)	-		-	(8.437)
Стање на дан 31. децембра 2016.	25.000	537.892	31.300	111.597	(38.357)	667.432

Напомене на странама од 64 до 103 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА

за годину која је завршила 31. децембра

Напомена 2017. 2016.

У хиљадама КМ

НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ОПЕРАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Добит за годину		12.185	14.062
Усклађења:			
Амортизација	16	2.035	2.113
Нето реализовани добици од продаје финансијске имовине расположиве за продају		(2.587)	(8.383)
Приходи од донација	7	(132)	(218)
Резервисања за обавезе и трошкове	8	226	219
(Добитак) / губитак од отуђења некретнина и опреме		(43)	4
Приходи од дивиденди признати у извјештају о добити или губитку	7	(763)	(562)
Приходи од камате на улагања која се држе до доспијећа и финансијску имовину расположиву за продају признати у извјештају о добити или губитку	4	(28.979)	(28.726)
Нето новчани токови од оперативних активности прије промјена на пословној имовини и обавезама		(18.058)	(21.491)
Промијене на пословној имовини и обавезама			
(Повећање) депозита код иностраних банака		(680.291)	(195.444)
(Повећање) остале активе		(7.234)	(283)
Повећање готовог новца у оптицају		252.556	567.336
Повећање депозита		798.238	294.404
(Смањење) / повећање осталих обавеза		(1.206)	1.157
Исплата отпремнина		(187)	(60)
Нето новац од оперативних активности		343.818	645.619

НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ИНВЕСТИЦИОНИХ АКТИВНОСТИ

Приливи од продаје некретнина и опреме		46	-
Куповине некретнина, опреме и нематеријалне имовине		(3.100)	(2.764)
Приливи од доспијећа купона и доспијећа хартија од вриједности од финансијске имовине расположиве за продају		2.242.037	5.203.667
Куповине финансијске имовине расположиве за продају		(3.887.900)	(4.342.772)
Продаје финансијске имовине расположиве за продају		470.089	330.016
Наплаћена главница и камата од улагања која се држе до доспијећа		21.607	21.395
Куповине улагања која се држе до доспијећа		(90.720)	-
Примљена дивиденда		763	562
Нето новац од инвестиционих активности		(1.247.178)	1.210.104

НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ФИНАНСИЈСКИХ АКТИВНОСТИ

Расподјела добити у државни буџет		(8.437)	(18.827)
Нето новац од финансијских активности		(8.437)	(18.827)

Нето (смањење) / повећање новца и новчаних еквивалената **(911.797)** **1.836.896**

Новац и новчани еквиваленти на дан 1. јануара **2.973.081** **1.136.185**

Новац и новчани еквиваленти на дан 31. децембра **25** **2.061.284** **2.973.081**

Напомене на странама од 64 до 103 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Централна банка Босне и Херцеговине ("Банка") је основана у складу са Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, који је усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине („БиХ“) 20. јуна 1997. године, сагласно Општем оквирном споразуму за мир у Босни и Херцеговини.

Банка је почела са радом 11. августа 1997. године.

Основни циљеви и задаци Банке јесу:

- да дефинише, усвоји и контролише провођење монетарне политике БиХ путем издавања домаће валуте (конвертибилне марке или "КМ") уз пуно покриће у слободно конвертибилним девизним средствима;
- да држи и управља службеним девизним резервама Банке на сигуран и профитабилан начин;
- да спроводи монетарну политику у складу са Законом о Централној банци БиХ;
- да успостави и одржава одговарајуће платне и обрачунске системе;
- да координира дјелатности агенција за банкарство надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака;
- да прима депозите од државних и јавних институција БиХ и депозите од комерцијалних банака;
- да издаје прописе и смјернице за остваривање дјелатности Банке, у складу са Законом о Централној банци БиХ;
- да учествује у раду међународних организација које раде на учвршћивању финансијске и економске стабилности земље;
- да заступа БиХ у међународним организацијама о питањима монетарне политике.

Највиши орган Банке је Управни одбор који је надлежан за утврђивање монетарне политике и контролу њеног провођења, организацију и стратегију Банке, у складу са Законом о Централној банци Босне и Херцеговине.

Управу Банке чине гувернер и вицегувернери, које именује гувернер уз одобрење Управног одбора. Управа оперативно руководи пословањем Банке.

У складу са Законом о Централној банци Босне и Херцеговине гувернер, уз одобрење Управног одбора, именује главног интерног ревизора и три замјеника.

Банка послује преко Централног уреда, три главне јединице са сједиштем у Сарајеву, Мостару и Бањој Луци и двије филијале Брчко дистрикт и Пале, која је под надлежношћу Главне банке Републике Српске Централне банке Босне и Херцеговине Бања Лука.

Током 2016. и 2017. године, укључујући и период до датума издавања овог извјештаја, чланове Управног одбора, Управе, Канцеларије главног интерног ревизора и Ревизорског комитета чине:

Управни одбор

др Сенад Софтић	предсједавајући (од 11. августа 2015.)
мр Анкица Колобарић	члан (од 11. августа 2015.)
Мр Шериф Исовић	члан (од 1. новембра 2017.)
др Кемал Козарић	члан (до 31. октобра 2017.)
мр Триво Маринковић	члан (од 11. августа 2015.)
Др Љубиша Владушић	члан (од 11. августа 2015.)

1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ (НАСТАВАК)

Управа

др Сенад Софтић	гувернер (од 11. августа 2015.)
мр Ернадина Бајровић	вицегувернер (од 1. јануара 2013.)
др Милица Лакић	вицегувернер (од 1. јуна 2016. до 15. јуна 2017. и од 11. августа 2017.)
др Радомир Божић	вицегувернер (до 16. фебруара 2016. и од 16. јуна 2017. до 10. августа 2017.)
Мр Желимира Распудић	вицегувернер (од 1. јула 2017.)
мр Анкица Колобарић	вицегувернер (до 30. јуна 2017.)

Канцеларија главног интерног ревизора

Анита Дујмовић	главни интерни ревизор (од 24. октобра 2017.)
мр Едис Ковачевић	главни интерни ревизор (до 30. септембра 2017.)
Марица Булић	замјеник главног интерног ревизора (од 8. децембра 2017.)
Ангела Медић	замјеник главног интерног ревизора (до 30. новембра 2017.)
Стојанка Шаровић	замјеник главног интерног ревизора (од 4. септембра 2017.)
Крстиња Тошовић	замјеник главног интерног ревизора (до 21. августа 2017.)

Ревизорски комитет

др Мила Гаџић	члан (од 1. септембра 2015.)
др Сеад Кресо	члан (од 1. септембра 2015.)
Радомир Репија	члан (од 1. септембра 2015.)

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ

2.1. Изјава о усклађености

Финансијски извјештаји Банке припремљени су у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања („МСФИ”), објављеним од стране Одбора за међународне рачуноводствене стандарде.

2.2. Основа мјерења

Финансијски извјештаји су припремљени на основу историјског трошка изузев код поновног мјерења вриједности одређених финансијских инструмената и монетарног злата који су исказани по фер вриједности.

Историјски трошак је генерално формиран на основу фер вриједности дате накнаде у замјену за имовину.

Фер вриједност је цијена која би била остварена продајом или плаћена за пренос неке обавезе у редовној трансакцији међу тржишним учесницима на датум мјерења, неовисно о томе да ли је она директно видљива или процијењена неким другим методом вредновања. Приликом процијењивања фер вриједности имовине или обавезе, Банка узима у обзир карактеристике имовине или обавезе коју би тржишни учесници узели у обзир приликом процијењивања њихове цијене на датум мјерења.

Поред тога, за потребе финансијског извјештавања, мјерење фер вриједности је категоризовано на Ниво 1, 2 или 3 у зависности од степена доступности улазних података за мјерење фер вриједности као и значаја који улазни подаци имају на мјерење фер вриједности у цјелини, како слиједи:

- Улазни подаци Нивоа 1 су (неусклађене) цијене које котирају на активним тржиштима за идентичну имовину или обавезу које су Банци доступне на датум мјерења.
- Улазни подаци Нивоа 2 су улазни подаци, осим код котирањих цијена укључених у Ниво 1, који су доступни за предметну имовину, односно обавезу, било директно или индиректно.
- Улазни подаци Нивоа 3 су улазни подаци о предметној имовини, односно обавези који нису доступни.

Детаљније објаве о мјерењу фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза приказане су у Напомени 29.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)

2.3. Коришћење процјена и претпоставки

Припрема финансијских извјештаја у складу са МСФИ захтијева од Управе коришћење процјена и претпоставки које утичу на исказане износе имовине и обавеза, као и објављивање износа потенцијалне имовине и обавеза на извјештајни датум, те одговарајуће исказане износе прихода и расхода за извјештајни период. Стварни износи могу се разликовати од ових процјена.

Процјене и уз њих везане претпоставке континуирано се разматрају. Измјене рачуноводствених процјена признају се у периоду у којем је процјена измијењена уколико измјена утиче само на тај период или и у периоду измјене и у будућим периодима, ако измјена утиче и на текући и на будуће периоде.

Информације о износима гдје постоје значајне несигурности њихове процјене и кључне претпоставке приликом коришћења рачуноводствених политика које имају највећи утицај на износе признате у финансијским извјештајима Банке су објављене у Напомени 3.17.

2.4. Функционална и извјештајна валута

Финансијски извјештаји Банке приказани су у државној валути Босне и Херцеговине коју представља конвертибилна марка (КМ). Све финансијске информације су заокружене на најближу хиљаду (уколико није другачије наведено).

Службени курс КМ према Евра (EUR) одређен је Законом о Централној банци Босне и Херцеговине у износу 1,95583 КМ = 1 EUR. Према Закону, Банка је дужна да без рестриција купује и продаје КМ за EUR, унутар територије Босне и Херцеговине, по дефинисаном курсу.

Законом о Централној банци Босне и Херцеговине је дефинисано оперативно правило "валутни одбор" за издавање КМ, према којем се КМ издаје само уз куповину конвертибилне девизне валуте са пуним покрићем у нето страним активима.

2.5. Стандарди, тумачења и измјене постојећих стандарда на снази у текућем периоду

Сљедећи стандарди, измјене постојећих стандарда и тумачења, издати од Одбора за међународне рачуноводствене стандарде, на снази су за текући период:

- Измјене МРС 7: „Извјештај о новчаним токовима“ - Иницијатива за објављивање (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2017.),
- Измјене МРС 12: „Порез на добит“ - Признавање одгођене порезне имовине од нереализираних губитака (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2017.),
- Измјене МСФИ 12: „Објављивање удјела у другим субјектима“ укључено у Циклус годишњих побољшања за 2014.-2016. - различити стандарди (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2017.).

Примјена ових стандарда, измјена и тумачења нема значајан утицај на финансијске извјештаје Банке у текућем периоду.

2.6. Стандарди и тумачења који су објављени, а још нису у употреби

На дан издавања ових финансијских извјештаја, сљедећи стандарди, измјене постојећих стандарда и тумачења су објављени од стране ОМРС, али нису још на снази и нису раније усвојени од стране Банке:

- МСФИ 9: „Финансијски инструменти“ (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2018.),
- МСФИ 15: „Приходи из уговора с купцима“ (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2018.),
- МСФИ 16: „Најмови“ (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2019.),
- Измјене МСФИ 2: „Плаћање темељено на акцијама“ – Класификација и вредновање трансакција плаћања темељених на акцијама (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2018.),
- Измјене МСФИ 4: „Уговори о осигурању“ - Примјена МСФИ 9: „Финансијски инструменти“ са МСФИ 4: „Уговори о осигурању“ (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2018. или кад МСФИ 9: „Финансијски инструменти“ буде примјењен први пут),

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)

2.6. Стандарди и тумачења који су објављени, а још нису у употреби (наставак)

- Измјене МРС 40: „Улагања у некретнине“ - Преноси улагања у некретнине (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2018.),
- Циклус годишњих побољшања МСФИ за 2014.-2016. - Измјене МСФИ 1 и МРС 28 (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2018.),
- ИФРИЦ 22: „Трансакције у страним валутама и разматрање претплата“ (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2018.),
- ИФРИЦ 23: „Неизвјесност у порезним третманима“ (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2019.),
- МСФИ 17 „Уговори о осигурању“ (на снази за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2021.),
- Измјене МСФИ 10: „Консолидирани финансијски извјештаји“ и МРС 28: „Улагања у придружена друштва и заједничке подухвате“ - Продаја или компензација имовине између инвеститора и његовог придруженог друштва или заједничког подухвата (датум ступања на снагу за годишње периоде треба бити одређен).

Банка је изабрала да не усвоји ове стандарде, измјене и тумачење прије него они ступе на снагу. Банка предвиђа да усвајање ових стандарда, измјена и тумачења неће имати значајан утицај на финансијске извјештаје Банке, осим за МСФИ 9.

МСФИ 9: „Финансијски инструменти“ замјењује МРС 39: „Финансијски инструменти: Признавање и мјерење“ и на снази је за годишње периоде који почињу на или након 1. јануара 2018. године. МСФИ 9 уводи нови концепт класификације и мјерења финансијске имовине и нови модел „очекиваног кредитног губитка“ (ОКГ) за умањење финансијске имовине. Банка је усвојила нове рачуноводствене политике који укључују захтјеве МСФИ 9 и важеће су од 1. јануара 2018. године. Банка је такођер процијенила утицај МСФИ 9 на своју финансијску имовину и доградила и прилагодила постојеће пословне апликације, те усвојила нове акте како би укључила захтјеве МСФИ 9.

Банка је процијенила утицај МСФИ 9 у следећим подручјима:

Класификација и мјерење финансијских инструмената на или након 1. јануара 2018. године базира се на новом критерију који узима у обзир уговорне новчане токове финансијских инструмената и пословни модел у оквиру којег се њима управља. МСФИ 9 уводи три основне категорије класификације финансијске имовине: мјерена по амортизованом трошку (АТ), мјерена по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (ФВОСД) и мјерена по фер вриједности кроз добит или губитак (ФВДГ). МСФИ 9 елиминше постојеће категорије „по фер вриједности кроз добит или губитак“, „расположива за продају“, „која се држи до доспијећа“ и „кредити и потраживања“ по МРС 39.

На основу изабраног пословног модела, Банка је одлучила да класификује своју финансијску имовину у следеће категорије на дан 1. јануар 2018. године:

SDR код ММФ-а, који је био класификован у кредите и потраживања и мјерен по амортизованом трошку по МРС 39, мјери се по амортизованом трошку по МСФИ 9.

Депозити по виђењу и орочени депозити код иностраних банака, који су били класификовани у кредите и потраживања и мјерени по амортизованом трошку по МРС 39, мјере се по амортизованом трошку по МСФИ 9.

Кредити запосленим, који су били класификовани у кредите и потраживања и мјерени по амортизованом трошку по МРС 39, мјере се по амортизованом трошку по МСФИ 9.

Дужничке хартије од вриједности, које су биле класификоване у финансијску имовину расположиву за продају и мјерене по фер вриједности по МРС 39, мјере се по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (ФВОСД) по МСФИ 9.

Дужничке хартије од вриједности, које су биле класификоване у улагања која се држе до доспијећа и мјерене по амортизованом трошку по МРС 39, мјере се по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (ФВОСД) по МСФИ 9.

За власничке инструменте, који су били класификовани у финансијску имовину расположиву за продају по МРС 39 и нису се држали за трговање, Банка је направила неопозив избор како би приказала накнадне промјене фер вриједности у осталој свеобухватној добити по МСФИ 9.

Монетарно злато је дио девизних резерви Банке и класификовано је као финансијска имовина. Банка је преиспитала постојећу рачуноводствену политику за монетарно злато и промијенила рачуноводствени третман монетарног злата, са примјеном од 1. јануара 2018. године, како слиједи:

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)

2.6. Стандарди и шумаћења који су објављени, а још нису у употреби (наставак)

Монетарно злато ће бити почетно признато по фер вриједности, укључујући трансакцијске трошкове који се директно могу приписати стицању злата. Након почетног признавања, злато ће се накнадно мјерити по фер вриједности.

Нереализирани добити и губити који произлазе из промјена фер вриједности, а односе се на промјене у цијени злата, признават ће се на рачуну ревалоризацијских резерви у оквиру остале свеобухватне добити. У случају да нереализирани губити прелазе износ ревалоризацијске резерве, Банка ће одбити тај износ од добити расположиве за дистрибуцију за тај период.

Приликом продаје злата, Банка ће пренијети постојеће нереализиране добитке и губитке у добит или губитак.

Фер вриједност монетарног злата се исказује у EUR валути, преводећи га по фиксном курсу КМ на извјештајни датум, и биће мјерено по задњој послијеподневној цијени једне унце злата (Oz) на извјештајни датум, преузетој са Reuters-a.

Ефекти примјене рачуноводствене политике за монетарно злато ће бити евидентирани унутар генералних резерви (задржане добити) Банке на дан 1. јануар 2018. године.

Умањење базирано на очекиваним кредитним губицима биће признато за финансијску имовину Банке која се тренутно води као депозити код иностраних банака, финансијска имовина расположива за продају и улагања која се држе до доспијећа. Умањење за SDR код ММФ-а, кредите запосленим и остала финансијска потраживања се рачуна користећи поједностављени приступ.

Имплементација МСФИ 9 и промјена рачуноводствене политике за монетарно злато ће утицати на почетна стања имовине и капитала Банке на дан 1. јануар 2018. године.

УТИЦАЈ НА ФИНАНСИЈСКУ ИМОВИНУ

У хиљадама КМ

	31. децембар 2017.	Преправљање почетног стања		1. јануар 2018.
Страна валута у готовини	236.402	-	Страна валута у готовини	236.402
Депозити код иностраних банака	2.698.650	(1.635)	Депозити код иностраних банака	2.697.015
Специјална права вучења у ММФ-у	1.531	-	Специјална права вучења у ММФ-у	1.531
Финансијска имовина расположива за продају	6.202.071	-	Финансијска имовина по ФВОСД	7.473.857
Улагања која се држе до доспијећа	1.214.062	57.724	-	-
Монетарно злато	203.908	(50)	Монетарно злато	203.858
Остала улагања	27.813	-	Остала улагања	27.813
Остала финансијска имовина	2.746	(30)	Остала финансијска имовина	2.716
УКУПНО	10.587.183	56.009	УКУПНО	10.643.192

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ

Рачуноводствене политике наведене у наставку примјењене су приликом састављања и презентовања ових финансијских извјештаја.

3.1. Приходи и расходи од камата

Приходи и расходи од камата признају се у извјештају о добити или губитку примјеном метода ефективне каматне стопе. Ефективна каматна стопа је стопа која тачно дисконтује процијењена будућа новчана плаћања и примитке кроз очекивани вијек трајања финансијске имовине или обавезе (или, гдје је примјерено, за краћи период) до нето књиговодствене вриједности финансијске имовине или обавезе. Приликом израчуна ефективне каматне стопе, Банка процјењује будуће новчане токове, узимајући у обзир сва уговорна права одређеног финансијског инструмента, не узимајући у обзир будуће кредитне губитке.

Израчун ефективне каматне стопе укључује све трансакционе трошкове, накнаде и провизије које су уговорне стране платиле или примиле, а које су саставни дио ефективне каматне стопе. Трансакциони трошкови укључују све инкременталне трошкове који се могу директно приписати набавци или издавању финансијске имовине или обавезе.

Приходи и расходи од камата приказани у извјештају о добити или губитку обухватају камате, израчунате методом ефективне каматне стопе, на финансијску имовину и финансијске обавезе које се мјере по амортизованом трошку.

3.2. Приходи и расходи од провизија и накнада

Приходи и расходи од провизија и накнада који су саставни дио ефективне каматне стопе на финансијску имовину или обавезу се укључују у мјерење ефективне каматне стопе.

Остали приходи и расходи од провизија и накнада се углавном састоје од накнада примљених и плаћених на домаће и иностране платне трансакције и признају се у извјештају о добити или губитку, по извршењу одређене услуге.

3.3 Трансакције у страним валутама

Трансакције исказане у страним валутама прерачунавају се у функционалну валуту по курсу важећем на датум трансакције. Монетарна имовина и обавезе исказане у страним валутама прерачунавају се у функционалну валуту на датум извјештавања, по курсу важећем на тај датум. Немонетарна имовина и обавезе у страним валутама мјерене по историјском трошку изражене су по курсу важећем на датум трансакције и не прерачунавају се поново на датум извјештавања.

Курсне разлике произашле из поновног прерачунавања трансакција, те имовина и обавезе деноминоване у страним валутама, признају се у извјештају о добити или губитку.

Средњи курс:	31. децембар 2017. KM	31. децембар 2016. KM
USD	1,63081	1,85545
SDR	2,322489	2,494348

3.4. Приход од дивиденде

Приход од дивиденде на власничке хартије од вриједности признаје се у извјештају о добити или губитку када се успостави право Банке да прима уплате.

3.5. Финансијски инструменти

Финансијска имовина и финансијске обавезе се признају када Банка постане једна од уговорних страна на коју се примјењују уговорни услови финансијског инструмента.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.5. Финансијски инструменти (наставак)

Финансијска имовина и финансијске обавезе се почетно мјере по фер вриједности. Трансакциони трошкови директно повезани са стицањем или издавањем финансијске имовине или финансијских обавеза, осим за имовину и обавезе који се класификују по фер вриједности кроз добит или губитак, се додају или одузимају из фер вриједности финансијске имовине или финансијских обавеза по потреби приликом почетног признавања. Трансакциони трошкови директно повезани са стицањем финансијске имовине или финансијских обавеза по фер вриједности кроз добит или губитак се признају директно у добит или губитак.

Метод ефективне каматне стопе

Метод ефективне каматне стопе је метод израчунавања амортизованог трошка финансијске имовине или финансијске обавезе (или групе финансијске имовине или финансијских обавеза) и распоређивања прихода и расхода од камата током одређеног периода. Ефективна каматна стопа је стопа која тачно дисконтује процијену будућа новчана плаћања или примитке (укључујући све накнаде и ставке плаћене или примљене између уговорних страна које чине саставни дио ефективне каматне стопе, трансакционе трошкове и остале премије и дисконте) кроз очекивани вијек трајања финансијског инструмента или, гдје је то могуће, краћег периода, до нето књиговодствене вриједности финансијске имовине или финансијске обавезе.

3.5.1. Финансијска имовина

Финансијска имовина се признаје и престаје признавати на датум трансакције који представља датум када је куповина или продаја финансијског инструмента извршена Банци односно од стране Банке и почетно се мјери по фер вриједности укључујући трансакционе трошкове, осим за оне финансијске инструменте који су класификовани по фер вриједности кроз добит или губитак који се почетно мјере по фер вриједности.

Финансијска имовина је класификована у следеће категорије: „по фер вриједности кроз добит или губитак“, „расположива за продају“, „која се држи до доспијећа“ и „кредити и потраживања“.

Класификација финансијске имовине зависи од природе и сврхе финансијске имовине и одређена је у тренутку почетног признавања. На датуме 31. децембра 2017. и 2016. године Банка не посједује финансијску имовину по фер вриједности кроз добит или губитак.

Кредити и потраживања

Потраживања (која укључују и депозите код иностраних банака) која имају фиксна или одредива плаћања и не котирају на активном тржишту су класификована као кредити и потраживања.

Кредити и потраживања се почетно признају по фер вриједности укључујући и трансакционе трошкове.

Након почетног признавања, кредити и потраживања се мјере по амортизованом трошку користећи метод ефективне каматне стопе, умањено за било која умањења вриједности. Приходи од камата се признају користећи ефективну каматну стопу.

Улагања која се држе до доспијећа

Дужничке хартије од вриједности влада са фиксним или одредивим плаћањима и фиксним датумима доспијећа које Банка има чврсту намеру и способност држати до доспијећа се класификују као улагања која се држе до доспијећа. Улагања која се држе до доспијећа се исказују по амортизованом трошку користећи метод ефективне каматне стопе умањено за било која умањења вриједности, а приход се признаје на бази ефективног приноса.

Финансијска имовина расположива за продају

Власничке и дужничке хартије од вриједности у посједу Банке су класификоване као расположиве за продају и исказане су по фер вриједности. Фер вриједност се утврђује на начин описан у Напомени 29. Некотирани власнички инструменти чија се фер вриједност не може поуздано утврдити, мјере се по трошку, умањено за умањења. Добити и губици који произлазе из промјена у фер вриједности власничких и дужничких хартија од вриједности се признају у осталој свеобухватној добити у оквиру рачуна резерве фер вриједности, са изузетком губитака од умањења вриједности, камате израчунате примјеном метода ефективне каматне стопе и добитака и губитака по основу курсних разлика на финансијску имовину који се признају директно у добит или губитак. Приликом уступања или утврђивања умањења вриједности улагања, сав кумулативни добитак или губитак претходно признат на рачуну резерве фер вриједности у осталој свеобухватној добити се укључује у добит или губитак за тај период.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.5. Финансијски инструменти (наставак)

3.5.1. Финансијска имовина (наставак)

Дивиденда на власничке хартије од вриједности расположиве за продају признаје се у добит или губитак када се успостави право Банке да прима уплате.

Фер вриједност финансијске имовине расположиве за продају која је деноминована у страниој валути исказује се у тој страниој валути и прерачунава по средњем курсу на датум извјештавања. Промјене у фер вриједности по основу курсних разлика произашлих из промјене у амортизованом трошку имовине се признају у добит или губитак, а остале промјене се признају у капиталу.

Умањење вриједности финансијске имовине

На сваки датум извјештавања процјењује се постоје ли показатељи за умањење вриједности финансијске имовине. Финансијска имовина је умањена када постоји објективни доказ, као последица једног или више догађаја насталих након почетног признавања финансијске имовине, о томе да су процијењени будући новчани токови улагања измијењени.

Објективни доказ умањења вриједности може укључивати:

- значајне финансијске потешкоће друге стране; или
- неплаћање или кашњење у исплати уговорене камате или главнице; или
- назнаке да ће дужник или издавалац ући у поступак ликвидације или стечаја.

Појединачно значајна имовина се тестира на умањење вриједности одвојено. Преостала финансијска имовина се процјењује групно. Појединачно значајна имовина за коју нема објективног доказа о умањењу вриједности се затим укључује у групно процјењивање имовине за умањење вриједности. За потребе групног вредновања умањења вриједности, финансијска имовина се групише на основу сличних обиљежја кредитног ризика.

За финансијску имовину која се води по амортизованом трошку, износ умањења је разлика између књиговодствене вриједности имовине и њене садашње вриједности процијењених будућих новчаних токова дисконтованој по првобитној ефективној каматној стопи те имовине.

Књиговодствена вриједност финансијске имовине умањује се за износ умањења путем рачуна исправке вриједности. Када се потраживање сматра ненаплативим, оно се отписује у корист рачуна исправке вриједности. Накнадне наплате раније отписаних износа терете рачун исправке вриједности. Промјене у књиговодственој вриједности рачуна исправке вриједности признају се у добит или губитак.

Уколико у наредном периоду, с изузетком власничких хартија од вриједности расположивих за продају, износ губитка од умањења за дужничке хартије од вриједности класификоване као расположиве за продају се смањи и смањење се може повезати са догађајем насталим након што је губитак од умањења вриједности признат, претходно признати губитак од умањења вриједности се укида кроз добит или губитак у мјери у којој књиговодствена вриједност улагања на датум укидања умањења вриједности не прелази износ амортизованог трошка који би био да умањења вриједности није било.

У случају власничких хартија од вриједности расположивих за продају, свако повећање фер вриједности настало након признавања губитака од умањења се признаје у осталој свеобухватној добити.

Престанак признавања финансијске имовине

Банка престаје признавати финансијску имовину само онда када уговорна права на новчане примитке од имовине истекну или када Банка пренесе финансијску имовину и суштински све ризике и користи од власништва имовине на други субјект.

3.5.2. Финансијске обавезе

Финансијске обавезе се класификују било као финансијске обавезе "по фер вриједности кроз добит или губитак" било као "остале финансијске обавезе". На датуме 31. децембра 2017. и 2016. године Банка нема финансијских обавеза у категорији "по фер вриједности кроз добит или губитак".

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.5. Финансијски инструменти (наставак)

3.5.2. Финансијске обавезе (наставак)

Остале финансијске обавезе

Остале финансијске обавезе, укључујући готов новац у оптицају, депозите од домаћих банака и депозите од Владе и осталих депонената, почетно се мјере по фер вриједности, умањени за трансакционе трошкове.

Остале финансијске обавезе се накнадно мјере по амортизованом трошку користећи метод ефективне каматне стопе, а расходи од камате се признају на бази ефективног приноса.

Пресјанак признавања финансијских обавеза

Банка престаје признавати финансијске обавезе када, и само када, су обавезе Банке измирене, отказане или су истекле.

3.6. Монетарно злато

Злато се иницијално признаје по трошку стицања, који представља фер вриједност плаћених накнада укључујући трошкове стицања везаних за инвестицију. Након иницијалног признавања, злато се накнадно мјери по фер вриједности. Добити и губици који произлазе из промјена у фер вриједности, а односе се на промјене у цијени злата те курсне разлике због прерачунавања америчког долара у конвертибилну марку, признају се у резерви фер вриједности у оквиру остале свеобухватне добити док се злато не прода, када се признају као реализовани добити или губици у извјештају о добити или губитку.

Фер вриједност монетарног злата исказана је у америчким доларима (USD), примјењујући средњи курс на датуме извјештавања објављен од стране Банке, а мјери се према посљедњој понуђеној цијени једне унце злата (Oz) преузетој са Reutersa на датум извјештавања.

Добити и губици по основу курсних разлика од прерачунавања цијене злата из америчког долара у конвертибилну марку признају се као дио усклађивања фер вриједности у резерви фер вриједности у осталој свеобухватној добити.

3.7. Новац и новчани еквиваленти

Новац и новчани еквиваленти за потребе извјештавања о новчаним токовима састоје се од следећих категорија: жиро рачуни, страна валута у готовини, девизни депозити по виђењу, депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће од датума стицања и специјална права вучења у Међународном монетарном фонду.

3.8. Некретнине, опрема и нематеријална имовина

Некретнине, опрема и нематеријална имовина је имовина набављена из властитих средстава Банке и новчаних и неновчаних донација.

Некретнине, опрема и нематеријална имовина исказују се по историјском трошку умањеном за акумулисану депрецијацију/амортизацију и акумулисане губитке од умањења вриједности. Трошак укључује куповну цијену и све трошкове који су директно повезани са довођењем имовине у радно стање за намјеравану употребу. Одржавање и поправке, замјене те побољшања мањег значаја признају се као расход кад су настали. Значајна побољшања и замјене се капитализирају.

Имовина у припреми исказана је по трошку набавке укључујући трошкове фактурисане од трећих лица. Након завршетка, сви акумулирани трошкови имовине пребацују се на одговарајућу категорију некретнина, опреме и нематеријалне имовине, на које се накнадно примјењују одговарајуће стопе амортизације.

Депрецијација и амортизација се обрачунавају на сву имовину осим за земљиште и имовину у припреми према линеарном методу по прописаној стопи која је утврђена за постепено отписивање трошка набавке имовине кроз њен процијењени корисни вијек трајања. Процијењене стопе депрецијације и амортизације за 2016. и 2017. годину су дате како слиједи:

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.8. Некрећнине, опрема и нематеријална имовина (наставак)

Софтвер	20,0%
Друга нематеријална имовина	20,0%
Зграде	1,3% до 4,0%
Опрема	11,0% до 20,0%
Намјештај	10,0% до 12,5%
Возила	15,5%

Добици и губици од отуђења некретнина и опреме признају се у извјештају о добити или губитку.

Корисни вијек трајања некретнина, опреме и нематеријалне имовине се преиспитује и прилагођава на годишњем нивоу минимално, ако је потребно и примјењује се проспективно.

3.9. Умањење вриједности нефинансијске имовине

Књиговодствена вриједност нефинансијске имовине Банке се прегледа на сваки датум извјештавања у сврху оцјењивања постоје ли знаке умањења вриједности. Уколико постоје, процјењује се надокнадива вриједност имовине. Губитак од умањења вриједности се признаје увијек када књиговодствена вриједност имовине или јединица које стварају новац прелази њену надокнадиву вриједност. Губици од умањења вриједности признају се у извјештају о добити или губитку.

Надокнадива вриједност остале имовине је већа вриједност при упоређивању њене употребне вриједности у односу на фер вриједност, умањена за трошкове продаје. У процјењивању употребне вриједности, очекивани будући новчани токови се дисконтују на садашњу вриједност користећи дисконтну стопу прије опорезивања која одражава тренутна тржишна очекивања временске вриједности новца и ризике специфичне за ту имовину. За имовину која не генерише независне новчане приливе, надокнадиви износ се одређује за јединицу која ствара новац којој имовина припада.

Губитак од умањења се укида уколико је дошло до промјена у процјенама коришћеним у одређивању надокнадивог износа. Губитак од умањења се укида само у мјери у којој књиговодствена вриједност имовине не прелази књиговодствену вриједност која би се могла одредити, без амортизације, да није било претходно признатог губитка од умањења вриједности те имовине.

3.10. Резервисања за обавезе и трошкове

Резервисања се признају кад Банка, као посљедицу прошлог догађаја, има садашњу законску или изведену обавезу за коју је вјероватно да ће бити потребан одлив ресурса који садрже економске користи ради подмирења обавезе и износ обавезе се може поуздано процијенити. Резервисања се утврђују дисконтовањем очекиваних будућих новчаних токова користећи стопу која одражава тренутну тржишну процјену временске вриједности новца и ризике специфичне за ту обавезу.

Резервисања за обавезе и трошкове одржавају се на нивоу који Управа Банке сматра довољним за покривање насталих губитака. Управа одређује адекватност резервисања на основу увида у поједине ставке, текуће економске услове, карактеристике ризика одређених категорија трансакција као и остале релевантне факторе.

Резервисања се укидају само за оне трошкове за које је резервисање изворно признато. Ако одлив економских користи за подмирење обавеза више није вјероватан, резервисање се укида.

3.11. Донације

Донације за имовину, а које обухватају и неновчане донације, почетно се признају као одгођени приход по фер вриједности који се признаје као приход од донације на системској основи током периода корисног вијека те имовине. Донације које Банка добије као компензацију за трошкове признају се системски у извјештају о добити или губитку као приход од донације у истом периоду у којем су признати и трошкови.

3.12. Порези

Према члану 69. Закона о Централној банци Босне и Херцеговине, Банка, њена актива, имовина и приход, као и њена пословања и трансакције, ослобођени су свих пореза и царина.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.13. Гошњов новац у оптицају

Банка управља издавањем и повлачењем домаћих новчаница и кованица. Припадајућа пасива за издати готов новац у оптицају је евидентирана у извјештају о финансијском положају.

Приликом повлачења готовог новца из оптицаја, исти се признаје као обавеза у оквиру готовог новца у оптицају до формалног рока повлачења из оптицаја. Износи који нису повучени након формалног рока за повлачење из оптицаја признају се као приход.

Трошкови који се односе на производњу и дизајн новчаница и кованица почетно су признати као одгођени трошкови који се накнадно амортизирају кроз остале оперативне трошкове. Од фебруара 2017. године, Банка је повећала период разграничења ових трошкова са три на пет година.

3.14. Управљање средствима за и у име њрећих лица

Банка води одређене рачуне у страним валутама везане уз споразуме између влада БиХ и њених конститутивних ентитета, те иностраних влада и финансијских организација, као и рачуне у страним валутама државних институција и агенција те комерцијалних банака за које Банка дјелује као агент.

3.15. Примања зајослених

Крајкорочна примања зајослених

У складу са домаћим прописима, а у име својих запосленика, Банка уплаћује порез на доходак и доприносе за пензијско, инвалидско, здравствено осигурање и осигурање од незапослености, на и из плате, који се обрачунавају по законским стопама током године од износа бруто плате. Банка плаћа ове порезе и доприносе у корист институција Федерације Босне и Херцеговине (на федералном и кантоналном нивоу), Републике Српске и Брчко дистрикта.

Осим тога, накнаде за топли оброк, превоз и регрес исплаћују се у складу са домаћим законским захтјевима. Ови трошкови се признају у извјештају о добити или губитку у периоду у којем су настали.

Дугорочна примања зајослених

Према домаћим законским прописима, приликом одласка у пензију запосленици Банке имају право на отпремнину, а по испуњењу законских услова као што су старост или године проведене у радном односу, која се у складу са интерним актима Банке додјељује у висини од шест редовних мјесечних плата запосленика исплаћених у задњих шест мјесеци.

Такве исплате се третирају као остала дугорочна примања запослених која годишње обрачунава овлашћени актуар користећи метод пројектоване кредитне јединице. Дисконтна стопа која се користи за обрачун обавезе креће се у распону каматних стопа домаћих корпоративних обвезница и владиних обвезница које постоје на тржишту.

3.16. Финансијски аранжман БиХ са Међународним монетарним фондом

На основу финансијских аранжмана сачињених крајем 2002. године између Босне и Херцеговине и Међународног монетарног фонда ("ММФ"), извјештај о финансијском положају Банке садржи сљедеће ставке које се односе на чланство Босне и Херцеговине у ММФ-у: држање специјалних права вучења ("SDR"), обрачуната камата на држање SDR, рачун бр. 1 и рачун бр. 2 ММФ-а.

Остале активне и пасивне ставке које се односе на ММФ, а које припадају или које су одговорност Босне и Херцеговине, евидентирани су на посебном повјерљачком фонду у оквиру ванбилансне евиденције (видјети Напомену 30).

3.17. Значајне рачуноводствене претпоставке и основа неизвјесности процјене

Код примјене рачуноводствених политика Банке, како је описано у Напомени 3, Управа је дужна да врши процјене, оцјене и претпоставке о књиговодственим износима имовине и обавеза који се не могу извести из осталих извора. Процјене и повезане претпоставке се темеље на ранијем искуству и осталим факторима који се сматрају релевантним. Стварни резултати могу се разликовати од ових процјена.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.17. Значајне рачуноводствене претпоставке и основа неизвјесности процјене (наставак)

Процјене и претпоставке се прегледавају на текућој основи. Измјене рачуноводствених процјена признају се у периоду у којем је процјена измијењена уколико измјена утиче само на тај период или у периоду измјене и будућим периодима уколико утиче на текући и будуће периоде.

Кључне претпоставке и процјене везане за материјално значајне позиције извјештаја о финансијском положају су приказане у наставку.

Фер вриједности имовине

Пословна политика Банке је да објави информације о фер вриједности имовине или обавеза за које постоје званичне тржишне информације или се вриједност може израчунати на основу алтернативних техника вредновања и када се фер вриједност значајно разликује од књиговодствене вриједности. По мишљењу руководства Банке, износи у финансијским извјештајима одражавају највјеродостојнију и најкориснију процјену фер вриједности за потребе финансијског извјештавања у складу са МСФИ.

Депрецијација и амортизација и примјењене стопе депрецијације и амортизације

Обрачун депрецијације и амортизације и стопе депрецијације и амортизације су засновани на процијењеном економском корисном вијеку трајања некретнина, постројења, опреме и нематеријалне имовине. Једном годишње Банка процијењује економски корисни вијек трајања на основу тренутних предвиђања.

4. ПРИХОД И РАСХОД ОД КАМАТА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2017.	2016.
Приход од камата остварен по основу:		
- финансијске имовине расположиве за продају (Напомена 12)	16.358	17.194
- улагања која се држе до доспијећа (Напомена 14)	12.621	11.532
- депозита код иностраних банака	18	11
- остало	11	3
	29.008	28.740
Ефекти негативних каматних стопа од каматносног финансијског имовине по основу:		
- орочених депозита код иностраних банака	(8.887)	(6.138)
- депозита по виђењу код иностраних банака	(2.583)	(2.427)
	(11.470)	(8.565)
Ефекти негативних пасивних каматних стопа на депозите домаћих комерцијалних банака	4.425	2.169
Нето приход од камата	21.963	22.344

Основицу за обрачун камата на депозите комерцијалних банака чине укупни депозити комерцијалних банака на рачунима резерви у обрачунском периоду, који се састоје од износа обавезних резерви и вишка изнад обавезних резерви.

У периоду 01/01/2016.-30/06/2016. године основицу за обрачун обавезних резерви комерцијалних банака чинили су депозити и позајмљена средства, осим средстава позајмљених од нерезидената и средстава која ентитетске владе пласирају у развојне пројекте.

Стопе депозита и позајмљених средстава који су чинили основицу за обрачун обавезних резерви у периоду 01/01/2016.-30/06/2016. године износиле су како слиједи:

	(у %)
Краткорочни депозити и позајмљена средства	10,00
Дугорочни депозити и позајмљена средства	7,00

4. ПРИХОД И РАСХОД ОД КАМАТА (НАСТАВАК)

У периоду 01/01/2016.-30/06/2016. године на наведене ставке није се обрачунавала камата уколико Банка није инвестирала средства у депозите до мјесец дана услјед изостанка могућности да на тржишту оствари позитивну каматну стопу на овај вид улагања или уколико је из било којег разлога Банка остварила просјечну негативну каматну стопу на депозите инвестирани до мјесец дана.

Од 1. маја 2015. године на износ обавезних резерви обрачунавала се накнада која се добије као просјек EONIA-е (једнодневна међубанкарска каматна стопа у еврозони) који је у истом периоду забиљежен на тржишту умањен за 10 базних поена или минимум нула, у случају да просјек EONIA-е умањен за 10 базних поена има негативну вриједност, а на вишак изнад обавезних резерви обрачунавала се нулта стопа накнаде.

У периоду 01/07/2016.-31/12/2017. године основицу за обрачун обавезне резерве комерцијалних банака чине депозити и позајмљена средства, без обзира на то у којој се валути средства изразе. Такођер, утврђена је јединствена стопа обавезне резерве од 10% коју Банка примјењује на основицу за обрачун обавезне резерве.

На износ средстава обавезне резерве Банка не обрачунава накнаду док се на износ средстава изнад обавезне резерве обрачунава накнада која је једнака 50% стопе коју примјењује Европска централна банка на депозите комерцијалних банака.

Ефекти негативних каматних стопа од каматносног финансијског имовине су резултат негативних каматних стопа на орочена средства и средства на текућим рачунима, а које се у складу с актуелним тржишним условима нису могле избјећи.

Ефекти негативних пасивних каматних стопа на депозите домаћих комерцијалних банака су резултат негативне каматне стопе на износ средстава изнад обавезне резерве, а која је у периоду 01/07/2016.-31/12/2017. године износила 0,20%.

5. ПРИХОД И РАСХОД ОД ПРОВИЗИЈА И НАКНАДА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2017.	2016.
Приход од провизија и накнада:		
- од домаћих комерцијалних банака	14.720	9.592
- од услуга за Владу и друге небанкарске комитенте	1.114	480
	15.834	10.072
Расход од провизија и накнада:		
- трансакције са банкама у иностранству	(562)	(533)
	(562)	(533)
Нето приход од провизија и накнада	15.272	9.539

Почетком 2017. године Банка је повећала тарифе накнада за услуге које пружа комерцијалним банкама и другим небанкарским комитентима.

6. НЕТО (ГУБИЦИ) / ДОБИЦИ ОД КУРСНИХ РАЗЛИКА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2017.	2016.
Приходи од курсних разлика	577	1.078
Трошкови од курсних разлика	(1.137)	(1.018)
Нето (губици) / добици	(560)	60

7. ОСТАЛИ ПРИХОДИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2017.	2016.
Приход од дивиденде (Напомена 17)	763	562
Приход од донација	132	218
Остали приходи	665	791
УКУПНО	1.560	1.571

8. ТРОШКОВИ ОСОБЉА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2017.	2016.
Плате	10.280	10.543
Порези и доприноси	5.846	6.013
Остала примања запосленика	2.667	2.304
Трошкови резервисања (Напомена 21)	226	69
УКУПНО	19.019	18.929

Трошкови запослених укључују 3.540 хиљада КМ (2016.: 3.541 хиљаду КМ) обавезних доприноса за пензионо осигурање плаћених јавним заводима за пензионо осигурање Босне и Херцеговине. Доприноси се рачунају као постотак бруто плате. На дан 31. децембра 2017. године Банка је имала 367 запослених радника (2016.: 361 запосленог радника).

9. АДМИНИСТРАТИВНИ И ОСТАЛИ ОПЕРАТИВНИ ТРОШКОВИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2017.	2016.
Трошкови одржавања	2.494	2.587
Трошкови производње и дизајна новчаница и кованица	1.429	599
Остали административни и оперативни трошкови	3.660	3.607
УКУПНО	7.583	6.793

Током 2017. године, Банка је установила да су потребе за готовим новцем пројектоване на период од пет година и сукцесивно се пуштају у оптицај стога је, од фебруара 2017. године Банка промијенила број година по којима разграничава трошкове производње и дизајна новчаница и кованица са три на пет година. Као резултат ревидиране процјене, трошкови производње и дизајна новчаница и кованица за извјештајни период су били мањи за 793 хиљаде КМ него што би били да је Банка примјенила трогодишњи период за амортизацију.

Да је Банка примјенила трогодишњи период за амортизацију, трошкови производње и дизајна новчаница и кованица би били већи за 2.329 хиљада КМ у укупном износу за наредне двије године.

10. СТРАНА ВАЛУТА У ГОТОВИНИ

Страну валуту у готовини представља:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Готовина у трезорима у валутама:		
- EUR	236.330	194.768
- CHF	36	40
- USD	19	21
- GBP	17	17
УКУПНО	236.402	194.846

11. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА

Анализа орочених депозита и депозита по виђењу код иностраних банака према валутама, дата је како слиједи:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Орочени депозити:		
- EUR	2.027.067	2.265.332
	2.027.067	2.265.332
Депозити по виђењу:		
- EUR	666.153	699.285
- USD	2.921	4.286
- Остале валуте	2.509	1.494
	671.583	705.065
УКУПНО	2.698.650	2.970.397

Орочени депозити код иностраних банака, анализирани према преосталој уговореној рочности, дати су како слиједи:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
До мјесец дана	993.768	742.008
Од једног до два мјесеца	136.200	644.529
Од два до три мјесеца	449.303	683.351
Од три до четири мјесеца	117.154	-
Од четири до дванаест мјесеци	330.642	195.444
УКУПНО	2.027.067	2.265.332

Током 2017. године негативне каматне стопе на депозите по виђењу су се кретале у распону од 0,74% до 0,30% годишње (2016.: негативне каматне стопе од 0,68% до 0,20% годишње), каматне стопе на орочене депозите су се кретале у распону од 0,65% до 0,36% годишње (2016.: од 0,54% до 0,34% годишње).

Депозити код иностраних банака укључују негативну обрачунату камату у износу од 1.580 хиљада КМ на дан 31. децембра 2017. године (2016.: укључивали су негативну обрачунату камату у износу од 1.679 хиљада КМ).

Просјечна стопа негативног ефективног приноса на депозите је износила 0,43% (2016.: негативни ефективни принос 0,39%).

11. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА (НАСТАВАК)

Анализа депозита код иностраних банака према врсти банке у коју су инвестирани, дата је како слиједи:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Комерцијалне банке	1.430.350	1.114.751
Централне банке	1.268.300	1.855.646
УКУПНО	2.698.650	2.970.397

Географска анализа депозита код иностраних банака може се извршити на следећи начин:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Луксембург		
Орочени депозити	837.201	624.880
Депозити по виђењу	156.307	293.192
	993.508	918.072
Француска		
Орочени депозити	469.182	-
Депозити по виђењу	78.137	78.073
	547.319	78.073
Швајцарска		
Орочени депозити	525.373	586.048
Депозити по виђењу	1.538	4.180
	526.911	590.228
Њемачка		
Орочени депозити	-	664.357
Депозити по виђењу	434.215	329.620
	434.215	993.977
Холандија		
Орочени депозити	97.662	390.047
Депозити по виђењу	-	-
	97.662	390.047
Велика Британија		
Орочени депозити	97.649	-
Депозити по виђењу	-	-
	97.649	-
САД		
Орочени депозити	-	-
Депозити по виђењу	1.386	-
	1.386	-
Укупно орочени депозити	2.027.067	2.265.332
Укупно депозити по виђењу	671.583	705.065
УКУПНО	2.698.650	2.970.397

12. ФИНАНСИЈСКА ИМОВИНА РАСПОЛОЖИВА ЗА ПРОДАЈУ

Финансијска имовина расположива за продају представља квалитетне дужничке хартије од вриједности са високим степеном утрживости и ликвидности, кредитног рејтинга од AAA до BBB (Fitch). Портфељ се састоји од краткорочних и дугорочних дужничких хартија од вриједности са фиксном каматном стопом, које издају владе страних држава. Финансијска имовина расположива за продају деноминована је у EUR.

Структура финансијске имовине расположиве за продају је сљедећа:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Дужничке хартије од вриједности	6.143.154	4.986.018
Обрачуната камата	58.917	39.811
УКУПНО	6.202.071	5.025.829

Просјечна стопа ефективног приноса на финансијску имовину расположиву за продају износила је 0,35% (2016.: 0,48%).

Географска анализа финансијске имовине расположиве за продају може се извршити на сљедећи начин:

	31. децембар 2017.		31. децембар 2016.	
	у хиљадама КМ	%	у хиљадама КМ	%
Француска	1.654.622	26,67	1.136.535	22,61
Белгија	976.652	15,75	1.011.011	20,12
Њемачка	732.285	11,81	541.175	10,77
Шпанија	728.413	11,74	900.412	17,92
Аустрија	644.753	10,40	438.424	8,72
Холандија	565.017	9,11	177.704	3,54
Италија	552.722	8,91	585.423	11,64
Финска	341.643	5,51	229.082	4,56
Словачка	5.964	0,10	6.063	0,12
УКУПНО	6.202.071	100,00	5.025.829	100,00

Анализа промјена фер вриједности финансијске имовине расположиве за продају може се извршити на сљедећи начин:

У хиљадама КМ	2017.	2016.
Почетно стање на дан 1. јануара	5.025.829	6.145.872
Куповине током године	3.887.900	4.342.772
Продаје током године	(470.089)	(330.016)
Приход од камата признат током године (Напомена 4)	16.358	17.194
Наплаћена главница и камата	(2.242.037)	(5.203.667)
Усклађивање фер вриједности	(15.890)	53.674
Закључно стање на дан 31. децембра	6.202.071	5.025.829

Нето реализовани добици од продаје финансијске имовине расположиве за продају износили су 2.587 хиљада КМ у 2017. години (2016.: 8.383 хиљаде КМ).

13. МОНЕТАРНО ЗЛАТО

Банка држи монетарно злато на рачуну у банци у Швајцарској, а физички је лоцирано у трезору Банке Енглеске. Вриједност монетарног злата на дан 31. децембра 2017. године износи 203.908 хиљада КМ, што представља 96.000 унци злата по вриједности од 2.124 КМ по унци (2016.: 205.102 хиљаде КМ, што је представљало 96.000 унци злата по вриједности од 2.136 КМ по унци).

Анализа промјена фер вриједности монетарног злата може се извршити на следећи начин:

У хиљадама КМ

	2017.	2016.
Почетно стање на дан 1. јануара	205.102	182.315
Куповине током године	-	-
Резерве фер вриједности - монетарно злато		
- Промјене у цијени злата	25.387	14.307
- (Губици) / добици од курсних разлика по основу конверзије USD / КМ	(26.581)	8.480
Закључно стање на дан 31. децембра	203.908	205.102

14. УЛАГАЊА КОЈА СЕ ДРЖЕ ДО ДОСПИЈЕЋА

Сва улагања која се држе до доспијећа имају кредитни рејтинг од AAA до BBB (Fitch) и деноминована су у EUR.

Структура улагања која се држе до доспијећа је следећа:

У хиљадама КМ

	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Дужничке хартије од вриједности	1.206.306	1.124.596
Обрачуната камата	7.756	7.732
УКУПНО	1.214.062	1.132.328

Просјечна стопа ефективног приноса на улагања која се држе до доспијећа износила је 1,04% (2016.:1,01%).

Географска анализа улагања која се држе до доспијећа може се извршити на следећи начин:

	31. децембар 2017.		31. децембар 2016.	
	у хиљадама КМ	%	у хиљадама КМ	%
Француска	411.431	33,90	321.083	28,36
Италија	216.636	17,84	221.688	19,57
Белгија	203.629	16,77	204.721	18,08
Финска	180.686	14,88	181.263	16,01
Аустрија	161.278	13,28	162.106	14,32
Холандија	40.402	3,33	41.467	3,66
УКУПНО	1.214.062	100,00	1.132.328	100,00

Анализа промјена у улагањима која се држе до доспијећа може се извршити на следећи начин:

У хиљадама КМ

	2017.	2016.
Почетно стање на дан 1. јануара	1.132.328	1.142.191
Куповине током године	90.720	-
Приход од камата признат током године (Напомена 4)	12.621	11.532
Наплаћена главница и камата	(21.607)	(21.395)
Закључно стање на дан 31. децембра	1.214.062	1.132.328

15. ОСТАЛА АКТИВА

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Активна временска разграничења	7.931	1.306
Потраживања од домаћих банака	1.690	1.036
Нумизматичке збирке	764	885
Остала разна актива	236	378
Жиро рачуни	598	376
Кредити запосленим	436	640
Аванси	1	5
Потраживања од службеника по основу мањка готовог новца	600	600
Умањено за: Исправка вриједности осталих потраживања	(600)	(600)
УКУПНО	11.656	4.626

На дан 31. децембра 2017. године активна временска разграничења укључују трошкове у износу од 7.564 хиљаде КМ насталих по основу производње новчаница и кованица (31. децембар 2016.: 141 хиљаду КМ насталих по основу производње кованица). Како је објашњено у Напомени 3.13., почевши од фебруара 2017. године, ови трошкови се почетно разграничавају и накнадно амортизују кроз период од пет година (2016: три године).

16. НЕКРЕТНИНЕ, ОПРЕМА И НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА

У хиљадама КМ	Земљиште и зграде		Опрема и намјештај		Возила		Остало		Имовина у припреми		Некретнина и опрема укупно		Софтвери и остала нематеријална имовина		Нематеријална имовина у припреми		УКУПНО
Набавна вриједност На дан 1. јануара 2016.	42.992	23.816	1.827	945	114	1.763	69.694	14.219	-	45	14.219	83.913					
	-	800	-	9	1.763	2.572	147	192	-	-	192	2.764					
	-	(2.040)	-	(34)	-	(2.074)	(103)	(103)	-	-	(103)	(2.177)					
	-	48	-	-	(48)	-	-	-	-	-	-	-					
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
На дан 31. децембра 2016.	42.992	22.624	1.827	920	1.829	661	70.192	14.263	45	14.308	84.500						
	162	1.257	425	45	661	2.550	313	550	237	550	3.100						
	-	(396)	(327)	(9)	-	(732)	(121)	(121)	-	(121)	(853)						
	1.214	553	-	41	(1.808)	-	46	-	(46)	-	-						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
На дан 31. децембра 2017.	44.368	24.038	1.925	997	682	-	72.010	14.501	236	14.737	86.747						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
	3.616	19.830	1.681	648	-	25.775	13.310	13.310	-	13.310	39.085						
	506	1.189	57	54	-	1.806	307	307	-	307	2.113						
	-	(2.037)	-	(33)	-	(2.070)	(103)	(103)	-	(103)	(2.173)						
На дан 31. децембра 2016.	4.122	18.982	1.738	669	-	25.511	13.514	13.514	-	13.514	39.025						
	518	1.111	80	54	-	1.763	272	272	-	272	2.035						
	-	(393)	(327)	(9)	-	(729)	(121)	(121)	-	(121)	(850)						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
На дан 31. децембра 2017.	4.640	19.700	1.491	714	-	26.545	13.665	13.665	-	13.665	40.210						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
Нето књиговодствена вриједност На дан 1. јануара 2017.	38.870	3.642	89	251	1.829	-	44.681	749	45	794	45.475						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
	39.728	4.338	434	283	682	-	45.465	836	236	1.072	46.537						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						

На датуме 31. децембра 2017. и 2016. године Банка није имала никаквих терећења по основу својих некретнина, опреме и нематеријалне имовине.

17. ОСТАЛА УЛАГАЊА

Структура осталих улагања је сљедећа:

У хиљадама КМ

Власничке хартије од вриједности

	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Акције Банке за међународна поравнања (BIS) Базел (Напомена 23)	27.803	27.803
Акције SWIFT-а	10	10
УКУПНО	27.813	27.813

Власничке хартије од вриједности се састоје од обичних акција Банке за међународна поравнања (у даљем тексту: BIS) по номиналној вриједности од 5.000 SDR по акцији (плаћених у износу од 25% њихове номиналне вриједности). Акције BIS-а и SWIFT-а представљају некотиране власничке инструменте чија се фер вриједност не може поуздано одредити и стога се евидентирају по трошку стицања.

Акције SWIFT-а се састоје од двије обичне акције и њихова укупна вриједност је 10 хиљада КМ.

Током године Банка је примила дивиденде од BIS-а у износу од 763 хиљаде КМ (2016.: 562 хиљаде КМ) (Напомена 7).

18. ГОТОВ НОВАЦ У ОПТИЦАЈУ

Готов новац у оптицају се може анализирати на сљедећи начин:

У хиљадама КМ

	2017.	2016.
Готов новац стављен у оптицај – почетно стање 1. јануара	4.066.804	3.499.468
Повећање готовог новца у оптицају током године	252.556	567.336
Готов новац стављен у оптицај – укупно стање 31. децембра	4.319.360	4.066.804

Од валуте стављене у оптицај у укупном износу од 4.319.360. хиљада КМ са 31. децембром 2017. године, 605 хиљада КМ стављено је у оптицај изван Босне и Херцеговине (2016.: 605 хиљада КМ од 4.066.804 хиљаде КМ).

		31. децембар 2017.		31. децембар 2016.	
	Номинална вриједност	Ком.	Вриједност у хиљадама КМ	Ком.	Вриједност у хиљадама КМ
Кованице	0,05	64.264.227	3.213	58.005.994	2.900
Кованице	0,10	96.699.045	9.670	90.219.478	9.022
Кованице	0,20	70.032.596	14.007	65.465.345	13.093
Кованице	0,50	33.609.811	16.805	31.728.243	15.864
Кованице	1	47.884.620	47.885	44.751.826	44.752
Кованице	2	13.585.230	27.170	12.654.299	25.309
Кованице	5	10.020.723	50.104	9.212.158	46.061
Новчанице	10	11.150.353	111.504	10.635.610	106.356
Новчанице	20	8.718.265	174.365	8.483.902	169.678
Новчанице	50	18.379.804	918.990	18.230.190	911.510
Новчанице	100	21.225.491	2.122.549	19.475.164	1.947.515
Новчанице	200	4.115.492	823.098	3.873.719	774.744
УКУПНО		399.685.657	4.319.360	372.735.928	4.066.804

19. ДЕПОЗИТИ БАНАКА

Структура депозита банака приказана је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Депозити домаћих комерцијалних банака	5.032.593	4.268.467
Рачуни резерви организационих дијелова Банке	436	640
Посебни депозити комерцијалних банака – блокирана средства	36	36
УКУПНО	5.033.065	4.269.143

Депозити домаћих комерцијалних банака служе за испуњавање обавеза према обавезним резервама, за поравнање платних задужења и за трансакције између комерцијалних банака и Банке. На дан 31. децембра 2017. године укупан износ од 5.032.593 хиљаде КМ представља депозите 24 банке (2016.: износ од 4.268.467 хиљада КМ представљао је депозите 24 банке).

Камата на депозите домаћих комерцијалних банака је обрачуната у складу са Законом о Централној банци Босне и Херцеговине) и није обрачунавана у периоду 01/01/2016-30/06/2016, а у периоду 01/07/2016-31/12/2017 обрачунавана је на износ вишка изнад обавезне резерве. Промјене у политици обрачунавања каматних стопа на депозите домаћих комерцијалних банака током извјештајних периода приказане су у Напомени 4.

Депозити банака укључују негативну обрачунату камату у износу од 449 хиљада КМ на дан 31. децембра 2017. године (31. децембар 2016: укључивали су негативну обрачунату камату у износу од 376 хиљада КМ).

20. ДЕПОЗИТИ ВЛАДЕ И ОСТАЛИХ ДЕПОНЕНАТА

Структура депозита Владе и осталих депонената приказана је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Депозити за буџет институција БиХ	448.079	460.478
Депозити осталих влада и владиних институција	100.503	77.940
Депозити јавних институција	76.120	51.968
Депозитни рачун по трансакцијама Међународног монетарног фонда	6	6
УКУПНО	624.708	590.392

21. РЕЗЕРВИСАЊА ЗА ОБАВЕЗЕ И ТРОШКОВЕ

Резервисања за обавезе и трошкове се односе на резервисања за отпремнине запосленим и резервисања за потенцијалне обавезе по основу судских спорова.

Судски спорови

Банка се појављује као тужена страна у неколико судских процеса који произлазе из њеног пословања. Банка оспорава те тужбе и на основу правног савјета сматра да исти неће довести до других материјално значајних обавеза, осим за износ од 150 хиљада КМ који је већ резервисан у 2016. години.

Промјене у резервисањима за обавезе и трошкове приказане су у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	2017.	2016.
Почетно стање на дан 1. јануара	1.611	1.452
Исплаћене отпремнине	(187)	(60)
Нето трошак у извјештају о добити или губитку (Напомена 8)	226	69
Резервисања за отпремнине запосленим	1.650	1.461
Резервисања за судске спорове	-	150
Стање на дан 31. децембра	1.650	1.611

22. ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ

Структура осталих обавеза дата је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Обавезе по основу расподеле добити у државни буџет (Напомена 24)	7.311	8.437
ММФ-ови рачуни број 1 и 2 (Напомена 30)	1.593	1.711
Добављачи	1.533	1.493
Укалкулисани трошкови и остала пасива	419	229
Одложени приход	300	416
Депозити Свјетске банке	56	447
Обавезе према запосленицима	-	943
УКУПНО	11.212	13.676

23. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВЕ

Структура капитала и резерви је приказана у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Почетни капитал	25.000	25.000
Генералне резерве (задржана добит)	542.766	537.892
Остале резерве	31.300	31.300
Резерве фер вриједности	53.569	73.240
<i>Резерве фер вриједности - финансијска имовина</i>		
<i>расположива за продају</i>	93.120	111.597
<i>Резерве фер вриједности - монетарно злато</i>	(39.551)	(38.357)
УКУПНО	652.635	667.432

Почетни капитал

Почетни капитал представља номинални капитал који је према Закону о Централној банци Босне и Херцеговине уплаћен 12. јуна 1998. године.

Генералне резерве (задржана добит)

Генералне резерве (задржана добит) чини акумулисана недистрибуисана добит Банке од почетка њеног рада, 11. августа 1997. године.

Остале резерве

Остале резерве се односе на:

- резерве од донација у износу од 3.497 хиљада КМ, и односе се на новчане донације примљене од Савјета министара Босне и Херцеговине 12. јуна 1998. године. Статус ових резерви је регулисан Одлуком Управног одбора Банке уз одобрење Предсједништва Босне и Херцеговине. Право располагања резервама од донација је у надлежности Управног одбора Банке.
- средства примљена у складу са Споразумом о сукцесији бивше Југославије у износу од 27.803 хиљаде КМ и односе се на акције Банке код Банке за међународна поравнања (BIS) Базел (видјети Напомену 17).

Резерве фер вриједности

Резерве фер вриједности чине нереализовани добити или губици који настају као резултат обрачуна фер вриједности финансијске имовине расположиве за продају и монетарног злата.

24. РАСПОДЈЕЛА ДОБИТИ

Расподјела нето добити Банке врши се сагласно Закону о Централној банци Босне и Херцеговине.

Одредбама цитираног закона дефинисани су критеријуми распоdjеле чисте добити, по којима Банка усмјерава 60% текуће добити на рачун институције задужене за буџет Босне и Херцеговине, уколико задовољи критеријум да износ почетног капитала и генералних резерви (задржане добити) буде једнак 5,00% укупног износа монетарне пасиве.

Овај однос, прије распоdjеле добити у 2017. години износио је 5,64% (2016.: 6,24%). Сагласно одлуци Управног одбора, 60% нето добити за финансијску 2017. годину у износу од 7.311 хиљада КМ (2016.: 8.437 хиљада КМ) распоређено је државном буџету, а 40%, односно износ од 4.874 хиљаде КМ усмјерен је у генералне резерве (задржану добит) Банке (2016.: 5.625 хиљада КМ).

2017.**Прије распоdjеле добити**

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива (готов новач у оптицају и домаћи депозити)	9.977.133
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	562.892
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	5,64%

Распоdjела добити

	(у хиљадама КМ)
Нето добит прије распоdjеле	12.185
Распоdjела добити у државни буџет	7.311
Распоdjела добити у генералне резерве (задржану добит)	4.874

Након распоdjеле добити

	(у хиљадама КМ)
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	567.766
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	5,69%

2016.**Прије распоdjеле добити**

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива (готов новач у оптицају и домаћи депозити)	8.926.339
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	557.267
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	6,24%

Распоdjела добити

	(у хиљадама КМ)
Нето добит прије распоdjеле	14.062
Распоdjела добити у државни буџет	8.437
Распоdjела добити у генералне резерве (задржану добит)	5.625

Након распоdjеле добити

	(у хиљадама КМ)
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	562.892
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	6,31%

25. НОВАЦ И НОВЧАНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

За потребе Извјештаја о новчаним токовима, новац и новчани еквиваленти се састоје од:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Девизни депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће, од датума стицања	1.151.332	2.069.888
Девизни депозити по виђењу	671.583	705.065
Страна валута у готовини	236.402	194.846
Специјална права вучења у Међународном монетарном фонду	1.531	2.642
Жиро рачуни	436	640
УКУПНО	2.061.284	2.973.081

26. АРАНЖМАН ВАЛУТНОГ ОДБОРА

Закон о Централној банци Босне и Херцеговине захтијева да укупан износ њене монетарне пасиве никада не буде већи од њених нето девизних резерви.

Детаљи поштовања тог правила су следећи:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Страна актива	10.556.624	9.531.144
Пасива према нерезидентима	1.649	2.158
Нето девизне резерве (страна актива минус пасива према нерезидентима)	10.554.975	9.528.986
Монетарна пасива	9.977.133	8.926.339
Нето страна актива (нето девизне резерве минус монетарна пасива)	577.842	602.647

Монетарну пасиву Банке по Закону о Централној банци Босне и Херцеговине чине готов новац у оптицају и домаћи депозити банака и других резидената.

27. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА

Банка у оквиру свог редовног пословања ступа у трансакције са повезаним лицима. Имајући у виду да је Банка основана актом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, а да је почетни капитал уплаћен од стране Савјета министара БиХ, трансакције које се одвијају у оквиру редовних операција Банке са државом и државним институцијама представљају трансакције са повезаним лицима. Поред тога, Банка сматра да има директан однос повезане особе са члановима управљачке структуре, блиским члановима породица чланова управљачке структуре и друштвима под контролом, заједничком контролом или значајним утицајем чланова управљачке структуре и блиских чланова њихових породица.

Трансакције са државом и државним институцијама приказане су у следећим табелама:

27. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (НАСТАВАК)**У хиљадама КМ****2017.**

	Изложеност	Пасива	Приходи	Расходи
Држава	-	492.837	-	-
<i>Државне институције</i>				
Управа за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине	-	10.146	-	-
Агенција за осигурање депозита Босне и Херцеговине	-	45.879	-	-
УКУПНО	-	548.862	-	-

У хиљадама КМ**2016.**

	Изложеност	Пасива	Приходи	Расходи
Држава	-	502.124	-	-
<i>Државне институције</i>				
Управа за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине	-	22.839	-	-
Агенција за осигурање депозита Босне и Херцеговине	-	23.288	-	-
УКУПНО	-	548.251	-	-

Накнаде кључним члановима управљачке структуре

Укупне накнаде кључним члановима управљачке структуре (чланови Управе и Управног одбора) у 2017. години износиле су 991 хиљаду КМ, од чега се 626 хиљада КМ односило на плате и остале накнаде, а 365 хиљада КМ на порезе и доприносе (у 2016. години укупан износ од 898 хиљада КМ односио се на плате и остале накнаде у износу од 562 хиљада КМ, а 336 хиљада КМ на порезе и доприносе).

28. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА

Извјештај о финансијском положају Банке се углавном састоји од финансијских инструмената. Ови инструменти излажу Банку финансијским ризицима, укључујући кредитни ризик, тржишне ризике и ризик ликвидности.

28.1. Кредитни ризик

Кредитни ризик представља ризик настанка финансијског губитка за Банку уколико уговорна страна везано за финансијски инструмент не испуни своје уговорне обавезе и за Банку произлази из улагања у депозите у другим банкама и улагања у хартије од вриједности (девизне резерве). Управљање овом врстом ризика остварује се путем одабира уговорних страна високог кредитног рејтинга, додијељеног од стране међународно признатих рејтинг агенција, ограничењем рока, контролисањем обима и динамике инвестирања. Кредитни рејтинзи се прате на дневној основи.

За средства која су евидентирана у ванбилансној евиденцији, Банка није изложена кредитном ризику, јер сав ризик који евентуално може резултирати из основа пласмана тих средстава сносје уговорно власници средстава (видјети Напомену 30).

28.1.1. Концентрација кредитног ризика

Банка је изложена кредитном ризику кроз ставке финансијских извјештаја које задовољавају дефиницију њене финансијске имовине.

Максимална изложеност кредитном ризику прије колапсера или другог заложног средстава

Сљедећа табела приказује максималну изложеност Банке кредитном ризику по типовима финансијске имовине:

У хиљадама КМ	Максимална изложеност	
	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Кљиговодствени износ		
Страна валута у готовини	236.402	194.846
Депозити код иностраних банака	2.698.650	2.970.397
Специјална права вучења у ММФ-у	1.531	2.642
Финансијска имовина расположива за продају	6.202.071	5.025.829
Монетарно злато	203.908	205.102
Улагања која се држе до доспијећа	1.214.062	1.132.328
Остала улагања	27.813	27.813
Остала финансијска имовина	2.746	2.217
УКУПНО	10.587.183	9.561.174

Банка не држи колатерале и остала заложна средства у циљу покривања кредитног ризика. На дан 31. децембра 2017. године Банка има потраживање у износу од 25 хиљада КМ које је доспјело (на дан 31. децембра 2016. године нема имовину која је доспијела или умањена).

Концентрација кредитног ризика

Укупни депозити код иностраних банака са стањем на дан 31. децембра 2017. године износе 2.698.650 хиљада КМ (2016.: 2.970.397 хиљада КМ). Највећи износ тих средстава инвестиран је у једну инострану банку са појединачном концентрацијом која прелази износ укупног капитала и резерви Банке (у 2016. години у двије иностране банке са појединачном концентрацијом која прелази износ укупног капитала и резерви Банке).

Појединачна концентрација кредитног ризика која прелази износ укупног капитала и резерви Банке:

31. децембар 2017.			31. децембар 2016.		
Рејтинг	у хиљадама КМ	%		у хиљадама КМ	%
AAA	993.508	36,81	AAA	918.072	30,91
-	-	-	AAA	859.501	28,94

28. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**28.1. Кредитни ризик (наставак)****28.1.1. Концентрација кредитног ризика (наставак)****Концентрација према кредитном рејтингу**

Табела у прилогу представља анализу концентрације кредитног ризика за финансијску имовину Банке на дан 31. децембар 2017. године (у хиљадама КМ).

Кредитн и рејтинг	Страна валута у готовин и	Депозити код инострани х банака	Специјалн а права вучења код ММФ-а	Финансијска имовина распољив а за продају	Монетарн о злато	Улагања која се држе до доспијећа	Остала улагања	Остала финансијск а имовина	УКУПНО
AAA	-	1.715.536	-	1.297.302	-	40.402	-	-	3.053.240
AA+	-	-	-	986.396	-	341.964	-	-	1.328.360
AA	-	78.137	-	1.654.622	-	411.431	-	-	2.241.839
AA-	-	97.662	-	976.652	-	203.629	-	-	1.277.943
A+	-	-	-	5.964	-	-	-	-	5.964
A	-	566.831	-	-	-	-	-	-	469.182
A-	-	238.946	-	-	-	-	-	-	238.946
II ¹	-	1.538	1.531	-	203.908	-	27.813	-	234.790
BBB+	-	-	-	728.413	-	-	-	-	728.413
BBB	-	-	-	552.722	-	216.636	-	-	769.358
Без рејтинга	236.402	-	-	-	-	-	-	2.746	239.148
ТОТАЛ	236.402	2.698.650	1.531	6.202.071	203.908	1.214.062	27.813	2.746	10.587.183

Табела у прилогу представља анализу концентрације кредитног ризика за финансијску имовину Банке на дан 31. децембар 2016. године (у хиљадама КМ).

¹Међународне институције

28. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**28.1. Кредитни ризик (наставак)****28.1.1. Концентрација кредитног ризика (наставак)**

Кредитн и рејтинг	Страна валута у готовини	Депозити код инострани х банака	Специјалн а права вучења код ММФ-а	Финансијска имовина распољив а за продају	Монетарн о злато	Улагања која се држе до доспијећа	Остала улагања	Остала финансијск а имовина	УКУПНО
AAA	-	2.363.620	-	718.879	-	41.467	-	-	3.123.966
AA+	-	-	-	667.506	-	343.369	-	-	1.010.875
AA	-	78.073	-	1.136.535	-	321.083	-	-	1.535.691
AA-	-	390.047	-	1.011.011	-	204.721	-	-	1.605.779
A+	-	-	-	6.063	-	-	-	-	6.063
A	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A-	-	134.477	-	-	-	-	-	-	134.477
II ²	-	4.180	2.642	-	205.102	-	27.813	-	239.737
BBB+	-	-	-	900.412	-	-	-	-	900.412
BBB	-	-	-	585.423	-	221.688	-	-	807.111
Без рејтинга	194.846	-	-	-	-	-	-	2.217	197.063
ТОТАЛ	194.846	2.970.397	2.642	5.025.829	205.102	1.132.328	27.813	2.217	9.561.174

Географска концентрација ризика финансијске имовине са изложеношћу кредитном ризику

Сљедећа табела даје информацију о изложености финансијске имовине Банке кредитном ризику по књиговодственим износима, разврстано по географским регијама на 31. децембар 2017. и 2016. године. За потребе ове објаве, Банка је разврстала изложености по регијама на основу домицилне земље уговорне стране.

У хиљадама КМ	EU земље	Земље нечланице EU	Босна и Херцеговина	Укупно
Страна валута у готовини	-	-	236.402	236.402
Депозити код иностраних банака	2.170.353	528.297	-	2.698.650
SDR код ММФ-а	-	1.531	-	1.531
Финансијска имовина распољива за продају	6.202.071	-	-	6.202.071
Монетарно злато	-	203.908	-	203.908
Улагања која се држе до доспијећа	1.214.062	-	-	1.214.062
Остала улагања	10	27.803	-	27.813
Остала финансијска имовина	-	-	2.746	2.746
31. децембар 2017.	9.586.496	761.539	239.148	10.587.183
31. децембар 2016.	8.538.336	825.775	197.063	9.561.174

²Међународне институције

28. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

28.2. Тржишни ризик

Банка прати и управља валутним и каматним ризиком као основним тржишним ризицима. Валутни ризик је ризик пада вриједности финансијских инструмената деноминираних у страној валути услед промјене девизних курсева. Каматни ризик је ризик пада тржишне вриједности финансијских инструмената услед неповољних кретања каматних стопа. Управљање тржишним ризицима се врши постављањем квантитативних ограничења за изложеност валутном ризику која је прихватљива за Банку и прате се на дневној основи. Циљ управљања тржишним ризицима јесте контрола и управљање ризицима у оквиру прихватљивих параметара, како би се оптимизирао поврат.

У сврху квантификације ефеката тржишног ризика на вриједност девизних резерви, од 2017. године, Банка користи концепт „вриједности под ризиком“ (VaR). Вриједност под ризиком представља статистичку методологију помоћу које се процјењује максимална промјена вриједности девизних резерви услед промјене цијене финансијских инструмената и промјене девизних курсева уз одређени степен поузданости за одређени временски период. Банка при обрачуна VaR примјењује ниво поузданости од 99% за временски интервал од десет дана, као што је препоручено стандардом Базел II.

Промијене цијена инструмената и промијене девизних курсева су базирани на историјским промијенама цијена и промијенама девизних курсева за инструменте и валуте које чине девизне резерве на крају мјесеца.

На дан 31. децембар 2017. године, изложеност девизних резерви којима управља Банка (VaR уз ниво поузданости 99% за временски интервал од десет дана), која укључује промијене цијена инструмената и промијене девизних курсева у односу на КМ износи 28.045 хиљада КМ (2016.: 33.606 хиљада КМ), што представља еквивалент 0,26% девизних резерви (2016.: 0,35% девизних резерви). VaR проистиче од промијене девизних курсева у истом периоду, на диверзификованој основи, са укљученим промијенама цијене злата, као и промијенама цијена инструмената у које су инвестирана средства девизних резерви.

	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Валутни ризик	911	13.922
Каматни ризик	27.134	19.684
Укупно VaR	28.045	33.606

28.2.1. Девизни ризик

Банка је изложена девизном ризику кроз трансакције у страним валутама. Ово је ризик од промјене вриједности финансијских инструмената услед промјена у девизним курсевима. Изложеност девизном ризику произлази из активности везаних за депозите и инвестиције.

Управљање и контролу девизног ризика Банка осигурава строгим поштовањем одредби Закона о Централној банци Босне и Херцеговине и Инвестиционих смјерница Банке.

Наведеним актима су тачно дефинисани лимити држања активе и пасиве у свакој страној валути. Највећи дио новчане активе држи се у EUR, а максималан износ који се може држати у другим конвертибилним валутама подложним промијенама тржишног курса не смије прелазити 50% укупног износа капитала и резерви Банке.

Банка је имала сљедећу девизну позицију на дан 31. децембра 2017. и 31. децембра 2016. године:

28. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**28.2. Тржишни ризик (наставак)****28.2.1. Девизни ризик (наставак)****31. децембар 2017.**

У хиљадама КМ	EUR	USD	Остале стране валуте	КМ	Укупно
Страна валута у готовини	236.330	19	53	-	236.402
Депозити код иностраних банака	2.693.220	2.921	2.509	-	2.698.650
Специјална права вучења у Међународном монетарном фонду	-	-	1.531	-	1.531
Финансијска имовина расположива за продају	6.202.071	-	-	-	6.202.071
Монетарно злато	-	203.908	-	-	203.908
Улагања која се држе до доспијећа	1.214.062	-	-	-	1.214.062
Остала улагања	10	-	-	27.803	27.813
Остала финансијска имовина	81	-	-	2.665	2.746
Укупно финансијска имовина	10.345.774	206.848	4.093	30.468	10.587.183
Готов новац у оптицају	-	-	-	4.319.360	4.319.360
Депозити банака	-	-	-	5.033.065	5.033.065
Депозити Владе и осталих депонената	-	-	-	624.708	624.708
Остале финансијске обавезе	902	3	-	9.605	10.510
Укупно финансијске обавезе	902	3	-	9.986.738	9.987.643
НЕТО ДЕВИЗНА ПОЗИЦИЈА	10.344.872	206.845	4.093	(9.956.270)	599.540

31. децембар 2016.

У хиљадама КМ	EUR	USD	Остале стране валуте	КМ	Укупно
Страна валута у готовини	194.768	21	57	-	194.846
Депозити код иностраних банака	2.964.617	4.286	1.494	-	2.970.397
Специјална права вучења у Међународном монетарном фонду	-	-	2.642	-	2.642
Финансијска имовина расположива за продају	5.025.829	-	-	-	5.025.829
Монетарно злато	-	205.102	-	-	205.102
Улагања која се држе до доспијећа	1.132.328	-	-	-	1.132.328
Остала улагања	10	-	-	27.803	27.813
Остала финансијска имовина	-	-	-	2.217	2.217
Укупно финансијска имовина	9.317.552	209.409	4.193	30.020	9.561.174
Готов новац у оптицају	-	-	-	4.066.804	4.066.804
Депозити банака	-	-	-	4.269.143	4.269.143
Депозити Владе и осталих депонената	-	-	-	590.392	590.392
Остале финансијске обавезе	483	3	39	12.518	13.043
Укупно финансијске обавезе	483	3	39	8.938.857	8.939.382
НЕТО ДЕВИЗНА ПОЗИЦИЈА	9.317.069	209.406	4.154	(8.908.837)	621.792

Банка није изложена ризику промјене курса EUR због аранжмана валутног одбора чиме је конвертибилна марка везана за EUR по курсу 1EUR : 1,95583 KM.

28. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**28.2. Тржишни ризик (наставак)****28.2.2. Каматни ризик**

Изложеност Банке тржишном ризику промјена у каматним стопама је концентрисана у инвестиционом портфељу. Пословање Банке је подложно ризику промјене каматних стопа уколико што каматносна имовина и обавезе доспијевају или се камата мијења у различитим периодима или у различитим износима.

Банка је изложена каматном ризику приликом инвестирања девизних резерви. Банка управља инвестиционим портфељем са циљем минимизирања каматног ризика. Инвестиције носе различите каматне стопе, зависно од периода инвестирања, уз максималан рок инвестирања од једне године за депозите и десет година за хартије од вриједности.

Сљедећа табела приказује изложеност Банке каматном ризику на крају године.

31. децембар 2017.

У хиљадама КМ	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Бескаматно	Укупно
Страна валута у готовини	-	-	-	-	236.402	236.402
Депозити код иностраних банака	1.824.495	875.735	-	-	(1.580)	2.698.650
Специјална права вучења у Међународном монетарном фонду	1.531	-	-	-	-	1.531
Финансијска имовина расположива за продају	1.593.488	4.549.666	-	-	58.917	6.202.071
Монетарно злато	-	-	-	-	203.908	203.908
Улагања која се држе до доспијећа	112.767	1.093.539	-	-	7.756	1.214.062
Остала улагања	-	-	-	-	27.813	27.813
Остала финансијска имовина	35	84	114	16	2.497	2.746
Укупно финансијска имовина	3.532.316	6.519.024	114	16	535.713	10.587.183
Готов новац у оптицају	-	-	-	-	4.319.360	4.319.360
Депозити банака	2.550.518	-	-	-	2.482.547	5.033.065
Депозити Владе и осталих депонената	-	-	-	-	624.708	624.708
Остале финансијске обавезе	-	-	-	-	10.510	10.510
Укупно финансијске обавезе	2.550.518	-	-	-	7.437.125	9.987.643
КАМАТНА НЕУСКЛАЂЕНОСТ	981.798	6.519.024	114	16	(6.901.412)	599.540

28. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**28.2. Тржишни ризик (наставак)****28.2.2. Каматни ризик**

31. децембар 2016.

У хиљадама КМ	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Бескаматно	Укупно
Страна валута у готовини	-	-	-	-	194.846	194.846
Депозити код иностраних банака	2.776.632	195.444	-	-	(1.679)	2.970.397
Специјална права вучења у Међународном монетарном фонду	2.642	-	-	-	-	2.642
Финансијска имовина расположива за продају	2.097.594	2.888.424	-	-	39.811	5.025.829
Монетарно злато	-	-	-	-	205.102	205.102
Улагања која се држе до доспијећа	116.689	1.007.907	-	-	7.732	1.132.328
Остала улагања	-	-	-	-	27.813	27.813
Остала финансијска имовина	37	111	195	61	1.813	2.217
Укупно финансијска имовина	4.993.594	4.091.886	195	61	475.438	9.561.174
Готов новац у оптицају	-	-	-	-	4.066.804	4.066.804
Депозити банака	2.039.880	-	-	-	2.229.263	4.269.143
Депозити Владе и осталих депонената	-	-	-	-	590.392	590.392
Остале финансијске обавезе	-	-	-	-	13.043	13.043
Укупно финансијске обавезе	2.039.880	-	-	-	6.899.502	8.939.382
КАМАТНА НЕУСКЛАЂЕНОСТ	2.953.714	4.091.886	195	61	(6.424.064)	621.792

28.3. Ризик ликвидности

Ризик ликвидности се односи на могуће потешкоће у брзој ликвидацији дијела активе, што је могуће у ситуацији у којој су тржишни услови неповољни и такођер, када дође до непожељног кретања цијена. Ликвидна имовина се дефинише као она имовина чија конверзија у новчана средства подразумијева минималне трансакционе трошкове и чија је вриједност најближа тржишној вриједности.

С обзиром на обавезу гарантовања конвертибилности КМ, дневна ликвидност треба бити обезбијеђена рочном усклађеношћу девизних резерви Банке.

Оквир за ликвидност треба да усклади прогнозиране потенцијалне потребе за ликвидношћу са одговарајућим ликвидним инструментима. Ликвидност сваког појединачног финансијског инструмента подобног за инвестирање треба да буде размотрена на одговарајући начин прије него што се изврши инвестирање у тај инструмент.

Анализа рочности

Рочност финансијских обавеза Банке на дан 31. децембра 2017. и 2016. године приказана је у табелама у наставку на основу преосталог уговорног доспијећа од датума извјештавања.

Готов новац у оптицају је распоређен у период до три мјесеца.

28. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**28.3. Ризик ликвидности (наставак)****31. децембар 2017.**

У хиљадама КМ	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Без одређеног доспијећа	Укупно
Готов новац у оптицају	4.319.360	-	-	-	-	4.319.360
Депозити банака	5.033.065	-	-	-	-	5.033.065
Депозити Владе и осталих депонената	624.708	-	-	-	-	624.708
Остале финансијске обавезе	3.199	7.311	-	-	-	10.510
УКУПНО ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	9.980.332	7.311	-	-	-	9.987.643

31. децембар 2016.

У хиљадама КМ	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Без одређеног доспијећа	Укупно
Готов новац у оптицају	4.066.804	-	-	-	-	4.066.804
Депозити банака	4.269.143	-	-	-	-	4.269.143
Депозити Владе и осталих депонената	590.392	-	-	-	-	590.392
Остале финансијске обавезе	4.606	8.437	-	-	-	13.043
УКУПНО ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	8.930.945	8.437	-	-	-	8.939.382

29. МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ

29.1 Фер вриједност финансијске имовине и финансијских обавеза Банке који се мјере по фер вриједности на понављајућем нивоу, из периода у период

Део финансијске имовине Банке мјери се по фер вриједности на крају сваког извјештајног периода. Наредна табела пружа информације о томе како се утврђује фер вриједност такве финансијске имовине (с посебним освртом на коришћене технике вредновања и улазне податке).

Финансијска имовина / Финансијске обавезе	Фер вриједност на дан		Хијерархија фер вриједности	Технике вредновања и кључни улазни подаци
	31. децембер 2017.	31. децембер 2016.		
1) Финансијска имовина расположива за продају (видјети Напомену 12)	Дужничке хартије од вриједности којима се тргује на берзама у другим земљама: - Француска - 1.654.622 хиљаде КМ - Белгија - 976.652 хиљаде КМ - Њемачка - 732.285 хиљада КМ - Шпанија - 728.413 хиљада КМ - Аустрија - 644.753 хиљаде КМ - Холандија - 565.017 хиљада КМ - Италија - 552.722 хиљаде КМ - Финска - 341.643 хиљаде КМ - Словачка - 5.964 хиљаде КМ	Дужничке хартије од вриједности којима се тргује на берзама у другим земљама: - Француска – 1.136.535 хиљада КМ - Белгија - 1.011.011 хиљада КМ - Њемачка - 541.175 хиљада КМ - Шпанија - 900.412 хиљада КМ - Аустрија - 438.424 хиљаде КМ - Холандија - 177.704 хиљаде КМ - Италија - 585.423 хиљаде КМ - Финска - 229.082 хиљаде КМ - Словачка - 6.063 хиљаде КМ	Ниво 2	Усаглашене цијене – (пондерисани) просјек квота више учесника који предлажу кво те цјеновном сервису.
2) Монетарно злато (видјети Напомену 13)	Племенити метали којима се тргује на берзама у другим земљама: Швајцарска - 203.908 хиљада КМ	Племенити метали којима се тргује на берзама у другим земљама: Швајцарска - 205.102 хиљаде КМ	Ниво 1	Цијена која котира на активном тржишту.

29. МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ (НАСТАВАК)

29.2 Фер вриједност финансијске имовине и финансијских обавеза Банке који се не мјере по фер вриједности на понављајућем нивоу, из периода у период (али за које се захтијева објављивање фер вриједности).

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.		31. децембар 2016.	
	Књиговодствена вриједност	Фер вриједност	Књиговодствена вриједност	Фер вриједност
Финансијска имовина				
<i>Кредити и потраживања</i>				
- Страна валута у готовини	236.402	236.402	194.846	194.846
- Депозити код иностраних банака	2.698.650	2.690.797	2.970.397	2.963.885
- Специјална права вучења у Међународном монетарном фонду	1.531	1.531	2.642	2.642
<i>Улагања која се држе до доспијећа</i>				
- Улагања која се држе до доспијећа	1.214.062	1.264.030	1.132.328	1.185.052
- Остала улагања	27.813	27.813	27.813	27.813
- Остала финансијска актива	2.746	2.746	2.217	2.217
Финансијске обавезе				
<i>Финансијске обавезе држане по амортизованом трошку:</i>				
- Готов новац у оптицају	4.319.360	4.319.360	4.066.804	4.066.804
- Депозити банака	5.033.065	5.021.274	4.269.143	4.261.731
- Депозити Владе и осталих депонената	624.708	623.244	590.392	589.367
- Остале финансијске обавезе	10.510	10.510	13.043	13.043

Управа сматра да књиговодствени износи стране валуте у готовини, специјалних права вучења код Међународног монетарног фонда, остале финансијске активе, готовог новца у оптицају и осталих финансијских обавеза признатих у финансијским извјештајима одговарају њиховој тржишној вриједности.

На датуме 31. децембра 2017. и 2016. године хартије од вриједности расположиве за продају укључују и акције Банке за међународна поравнања (BIS) у вриједности од 27.803 хиљаде КМ и акције SWIFT-а у вриједности од 10 хиљада КМ чија се фер вриједност не може поуздано утврдити и стога се евидентирају по трошку.

Фер вриједност финансијске имовине и финансијских обавеза укључена горе у категорије за Ниво 2 утврђена је у складу са општеприхваћеним моделима процјењивања базираних на анализи дисконтваног новчаног тока, са дисконтном стопом као најзначајнијим улазним податком, а која одражава кредитни ризик уговорне стране. Банка користи дисконтну стопу која представља пондерисани просјек каматних стопа на депозите правних лица, за цијело банкарско тржиште у БиХ.

30. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ

Банка води одређене рачуне у страним валутама везане уз споразуме између влада Босне и Херцеговине и иностраних влада и финансијских организација. Како ови рачуни нису нити актива нити пасива Банке, они нису укључени у извјештај о финансијском положају Банке.

Такођер, ванбилансне ставке садрже девизне рачуне државних институција и агенција, као и комерцијалних банака, за које Банка дјелује као агент.

30. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ (НАСТАВАК)

Ванбилансне ставке се састоје од:

У хиљадама КМ	31. децембар 2017.	31. децембар 2016.
Хартије од вриједности и средства трећих лица која се држе код иностраних банака	43.566	356.294
Депозити USAID-а	2.825	2.539
Депозити нерезидената	2.825	2.539
Депозити Савјета министара БиХ	28.785	20.941
Депозити Савјета министара БиХ на основу сукцесије	41	39
Депозити Савјета министара БиХ – сервисирање спољног дуга БиХ	12.977	7.943
Депозити Савјета министара БиХ – буџет институција БиХ	758	874
Остали депозити Савјета министара БиХ	15.009	12.085
Депозити осталих резидената	9.922	7.131
Депозити – пензије из Немачке	247	375
Депозитни рачуни банака	9.675	6.756
Депозити резидената	38.707	28.072
Инвестиције везане за хартије од вриједности -Агенција за осигурање депозита БиХ	2.034	325.683
Инвестиције резидената везане за хартије од вриједности	2.034	325.683
Обавезе за хартије од вриједности и средства трећих лица	43.566	356.294

Депозити USAID-а

На основу Уговора о финансијској помоћи између Босне и Херцеговине и Сједињених Америчких Држава за финансирање реконструкције, отворени су посебни каматносни рачуни. Банка за наведене рачуне не обрачунава камате и провизије.

Инвестиције резидената везане за хартије од вриједности

Банка је омогућила Агенцији за осигурање депозита Босне и Херцеговине да инвестира у хартије од вриједности отварајући рачуне (готовински рачун и рачун за хартије од вриједности) који гласе на Банку и Агенцију за осигурање депозита Босне и Херцеговине. Све трансакције на овим рачунима одвијају се између Агенције за осигурање депозита Босне и Херцеговине и asset managera. Банка за наведене рачуне не обрачунава камате.

Чланство Босне и Херцеговине у ММФ-у

Као депозитар за чланство Босне и Херцеговине у ММФ-у, Банка држи ММФ-ове рачуне број 1 и 2 и осигурава услуге чувања хартија од вриједности БиХ који се издају за покриће чланства у ММФ-у и за реоткуп обавеза. Банка држи SDR као дио своје функције управљања девизним резервама. Банка дјелује као фискални агент у име БиХ у њеним односима са ММФ-ом, али није одговорна за средства и обавезе везане уз чланство

30. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ (НАСТАВАК)

Консолидована позиција која слиједи приказује сажетак позиција Босне и Херцеговине код ММФ-а:

**Консолидована позиција чланства Босне и Херцеговине у ММФ-у
на дан 31. децембра 2017. године**

У хиљадама КМ

Актива		
Квота	615.924	
Држање SDR	1.529	
Обрачуната камата на држање SDR	2	
Укупно актива	617.455	
Пасива		
ММФ-ов рачун бр. 1 (Напомена 22)		1.540
ММФ-ов рачун бр. 2 (Напомена 22)		53
Хартије од вриједности		1.205.738
Рачуни плативих трошкова		1.898
Алокација SDR		373.656
Обрачуната камата на алокацију SDR		447
Укупно пасива		1.583.332
Нето чланска позиција код ММФ-а		
Обавезе БиХ према ММФ-у које углавном настају из реоткупа и прилагођавања вриједности валуте	965.877	
Нето чланска позиција	965.877	
	1.583.332	1.583.332
Укупно консолидована позиција – актива и пасива		
ММФ-ов рачун бр. 1	(1.540)	(1.540)
ММФ-ов рачун бр. 2	(53)	(53)
Укупно бруто позиција БиХ у ММФ-у – актива и пасива	1.581.739	1.581.739

Држање SDR, обрачуната камата на држање SDR, ММФ-ов рачун бр. 1 и ММФ-ов рачун бр. 2 одражавају рачуне који се држе у извјештају о финансијском положају Банке.

За потребе Консолидоване позиције Босне и Херцеговине у ММФ-у, бруто позиција БиХ увећана је за ММФ-ове рачуне број 1 и 2.

30. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ (НАСТАВАК)

Консолидована позиција чланства Босне и Херцеговине у ММФ-у
на дан 31. децембра 2016. године

У хиљадама КМ

Актива		
Квота	661.501	
Држање SDR	2.641	
Обрачуната камата на држање SDR	1	
Укупно актива	664.143	
Пасива		
ММФ-ов рачун бр. 1 (Напомена 22)		1.654
ММФ-ов рачун бр. 2 (Напомена 22)		57
Хартије од вриједности		1.687.755
Рачуни плативих трошкова		2.157
Алокација SDR		401.306
Обрачуната камата на алокацију SDR		144
Укупно пасива		2.093.073
Нето чланска позиција код ММФ-а		
Обавезе БиХ према ММФ-у које углавном настају из реоткупа и прилагођавања вриједности валуте	1.428.930	
Нето чланска позиција	1.428.930	
	2.093.073	2.093.073
Укупно консолидована позиција – актива и пасива		
ММФ-ов рачун бр. 1	(1.654)	(1.654)
ММФ-ов рачун бр. 2	(57)	(57)
Укупно бруто позиција БиХ у ММФ-у – актива и пасива	2.091.362	2.091.362

31. ДОМАЋИ ПЛАТНИ СИСТЕМ И СИСТЕМ ЗА ПОРАВНАЊА

У складу са Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, Банка је одговорна за успостављање и одржавање домаћег платног система и система за поравнање. Од јануара 2001. године, Банка је успоставила два система поравнања у циљу обезбјеђења ефикасног поравнања домаћих међубанкарских платних трансакција: систем бруто поравнања у реалном времену („БПРВ“) и жироклиринг („ЖК“).

Кредитни ризик

БПРВ систем омогућава учесницима тј. Банци и лиценцираним комерцијалним банкама да врше појединачна и тренутна поравнања платних налога одобравајући и задужујући рачун за поравнање у домаћој валути отворен код Банке. Кроз ЖК систем Банка обезбјеђује клиринг услуге које проистичу по основу извршавања платних налога по принципу мултилатералног клиринга.

Сваки учесник платних система је дужан да прије поравнања платних налога има обезбјеђена средства на рачуну за поравнање отвореном код Банке и мора задовољавати одређене техничке захтјеве.

У складу са улогом Банке како је дефинисано Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, Банка не смије на било који начин кредитирати учеснике БПРВ и ЖК система с циљем обезбјеђивања ликвидности у систему на било који начин.

Оперативни ризик

У циљу минимизирања оперативног ризика унутар домаћег платног система и система за поравнање, издата су Оперативна правила за БПРВ и ЖК системе која одређују минималне стандарде сигурности за функционисање система.

Важећи сигурносни циљеви, политике и процедуре имају сврху да обезбиједе сигурносне мјере и карактеристике. Компјутерски системи и мреже функционишу у складу са успостављеним циљевима и политикама. Сигурносни циљеви и политике се периодично прегледају. Од сваког појединог учесника се такође захтијева да посједује одређене безбједносне мјере и контроле за извршавања плаћања.

Банка је дефинисала следеће процедуре за поравнања у случају непредвиђених ситуација:

- **Планови и мјере за непредвиђене ситуације:** у случају прекида у редовном функционисању платног система и система за поравнање или неког другог непредвиђеног догађаја, Банка је дефинисала мјере за непредвиђене ситуације како би обезбиједила континуитет у функционисању поузданих, исправних и законитих платних трансакција у платном систему и систему за поравнање.
- **Резервна локација:** Банка је осим примарне локације за платне системе (БПРВ, ЖК и SWIFT), на којој постоје редувантни системи (у случају пада једног, прелази се на други систем на примарној локацији), успоставила и функционалан DR (Disaster Recovery) систем на локацији Главне банке Републике Српске Централне банке Босне и Херцеговине Бања Лука.

Управа Банке сматра да систем посједује довољан капацитет за одржавање поузданог оперативног рада.

32. ДОГАЂАЈИ ПОСЛИЈЕ ДАТУМА ИЗВЈЕШТАВАЊА

На дан 14. фебруара 2018. године дозначена је друга транша по основу Проширеног аранжмана (Extended Fund Facility – EFF) са Међународним монетарним фондом (ММФ) на рачун Банке у износу од 145.829 хиљада КМ (протувриједност 63.413 хиљада SDR).

Након увећања наведеног износа за рефундацију ММФ-ових накнада за обезбјеђење средстава и умањене ММФ-ове накнаде за услуге, укупан износ за распоdjелу је био 145.822 хиљаде КМ.

Распоdjела је извршена према уобичајеном омјеру: 1/3 за рачун Министарства финансија Републике Српске тј. 48.607 хиљада КМ и 2/3 за рачун Федералног министарства финансија тј. 97.215 хиљада КМ.

Укупан износ cjелокупног Проширеног аранжмана ММФ-а за БиХ је 443,042 милиона SDR.

Изузев наведене објаве, у периоду између 31. децембра 2017. године и датума издавања ових финансијских извјештаја није било догађаја који би захтијевали усклађивање или који су значајни, али не захтијевају усклађивање.

4. ПУБЛИКАЦИЈЕ И ВЕБ СЕРВИСИ

Мјесечни економски преглед	Кратка информација о посљедним трендовима у макроекономском окружењу, која се од маја 2013. године објављује на веб страници ЦББиХ. Публикација је до тада била интерна.
Билтен	Квартална публикација, обухвата податке монетарне и финансијске статистике, податке о платним трансакцијама, податке реалног сектора и податке платног биланса Босне и Херцеговине.
Годишњи извјештај	Публикација садржи извјештај о пословању ЦББиХ у току године и финансијске извјештаје које ЦББиХ доставља Предсједништву БиХ и Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.
Извјештај о финансијској стабилности	Годишња публикација садржи оцјену ризика који произилазе из макроекономског окружења и трендова у финансијском систему те процјену отпорности система на идентификоване ризике.
Специјалне теме истраживања	Повремена публикација која се објављује на веб страници ЦББиХ.
Монографија ЦББиХ	Јубиларна публикација поводом обиљежавања двадесете годишњице ЦББиХ
ВЕБ СТРАНИЦА www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBIH	Отвореност и транспарентност дјеловања ЦББиХ сматра изузетно важним за вјеродостојност, јавну одговорност и повјерење које ужива међу становништвом и другим институцијама у БиХ и у међународним институцијама. На основу Правилника о раду ЦББиХ, ЦББиХ има обавезу да обавјештава јавност о свом раду давањем благовремених информација, објављивањем извјештаја, издавањем службених публикација, одржавањем конференција за штампу. Веб страница ЦББиХ постоји од 1998. Садржи основне податке о ЦББиХ, Закон о ЦББиХ, презентира новчанице и кованице Босне и Херцеговине, те нумизматичка издања ЦББиХ; на страници се такође може наћи велики број публикација и статистичких података (годишњи извјештаји, мјесечни биланси стања, квартални билтени, извјештај о финансијској стабилности, платни биланс БиХ, платни промет...), те списак свих комерцијалних банака у БиХ. Публикације и статистички подаци се објављују у општеприхваћеним форматима DOC, XLS и PDF. На страници се такође објављује курсна листа која се мијења једном дневно, те остале релевантне новости и саопштења за јавност. Материјал се објављује на босанском, хрватском, српском и енглеском језику. У 2013. години ЦББиХ је, ради повећања отворености и транспарентности те досезања што ширих друштвених слојева, покренула службени профил на друштвеној мрежи Twitter. Путем тог профила објављују се подаци који се иначе објављују на веб страници банке www.cbbh.ba, као и додатне информације и подаци за које постоји процјена да су релевантни. Начин комуникације прилагођен је циљаној јавности.

5. СТАТИСТИЧКЕ ТАБЕЛЕ

Т01: Главни економски индикатори

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.*
Номинални БДП БиХ (у милионима КМ)¹⁾, текуће цијене	25.519	24.799	25.365	26.231	26.223	26.779	27.359	28.586	29.900	31.283
Годишњи раст реалног БДП-а (у %)¹⁾	5,4	-3,0	0,9	1,0	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,1	2,7
Индекс потрошачких цијена у БиХ²⁾	у процентима									
Просјечна годишња стопа раста CPI	7,4	-0,4	2,1	3,7	2,1	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1	1,2
Годишња стопа раста CPI за децембар	3,8	0,0	3,1	3,1	1,8	-1,2	-0,4	-1,3	-0,3	1,3
Буџет опште владе³⁾	у процентима БДП-а									
Приходи	42,8	41,7	42,9	43,3	43,8	42,7	43,8	43,0	42,7	...
Расходи ⁴⁾	44,9	46,1	45,3	44,6	45,8	44,8	45,8	42,3	41,5	...
Салдо	-2,1	-4,3	-2,4	-1,2	-2,0	-2,2	-2,0	0,7	1,2	...
Новац и кредит	у процентима БДП-а									
Новац у ширем смислу (M2)	48,7	51,2	53,7	55,0	56,9	60,1	63,1	65,2	69,6	70,7
Кредити невладиним секторима	54,4	53,8	54,0	54,4	56,1	56,5	56,2	55,0	56,0	55,8
Платни биланс										
Бруто девизне резерве										
У милионима КМ	6.296	6.212	6.458	6.424	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.557
У милионима USD	4.710	4.416	4.372	4.569	4.274	4.797	5.309	4.883	5.391	6.083
У мјесецима увоза робе и услуга	5,0	6,2	6,0	5,3	5,3	5,8	6,1	6,8	7,3	7,3
Салдо текућег рачуна										
У милионима КМ	-3.515	-1.588	-1.531	-2.483	-2.266	-1.425	-2.021	-1.556	-1.450	-1.512
У милионима USD	-2.630	-1.129	-1.037	-1.766	-1.488	-967	-1.371	-883	-820	-870
У процентима БДП-а	-13,8	-6,4	-6,0	-9,5	-8,6	-5,3	-7,4	-5,4	-4,9	-4,8
Салдо робне размјене										
У милионима КМ	-10.472	-7.436	-7.186	-7.827	-7.779	-7.099	-7.874	-7.191	-7.040	-7.500
У милионима USD	-7.834	-5.286	-4.866	-5.566	-5.108	-4.817	-5.342	-4.080	-3.982	-4.322
У процентима БДП-а	-41,1	-30,0	-28,3	-29,8	-29,7	-26,5	-28,8	-25,2	-23,5	-24,0
Спољни дуг сектора владе⁵⁾										
У милионима КМ	4.240	5.236	6.291	6.663	7.212	7.563	8.442	8.691	8.871	8.146
У милионима USD	3.056	3.839	4.272	4.408	4.861	5.330	5.249	4.855	4.781	4.995
У процентима БДП-а	16,6	21,1	24,8	25,4	27,5	28,2	30,9	30,4	29,2	26,0
Сервисирање спољног дуга сектора владе⁵⁾										
У милионима КМ	230	246	301	340	413	685	761	581	723	983
У милионима USD	172	175	204	242	271	465	516	330	409	567
У процентима извоза робе и услуга	3,4	4,0	4,0	4,0	4,9	7,6	8,2	5,9	6,8	8,1

Напомена:

1) Извор: Агенција за статистику БиХ, "Бруто домаћи производ за Босну и Херцеговину 2005-2015/ESA 2010, те саопштење: Бруто домаћи производ-квартални подаци, јануар 2018.

* БДП за 2017. годину је процјена Међународног монетарног фонда, те се користи као прелиминарни податак, до објављивања званичног БДП-а од стране Агенције за статистику БиХ.

2) Извор: Агенција за статистику БиХ

3) Извор: GFS, Централна банка БиХ

4) Расходи укључују и нето набавку сталних средстава.

5) Извор: Министарство финансија и трезора БиХ

** Подаци ревидирани од 2009. године у складу с примљеним извјештајем од Министарства финансија и трезора БиХ од 01.02.2018. и укључују кредит ЈП Путеви РС и директан дуг Брчко Дистрикта.

T02: Бруто домаћи производ Босне и Херцеговине (текуће цијене)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.*
Номинални БДП (у милионима КМ)	25.519	24.799	25.365	26.231	26.223	26.779	27.359	28.586	29.900	31.283
Номинални БДП (у милионима USD)	19.092	17.628	17.174	18.655	17.221	18.173	18.561	16.218	16.912	18.026
БДП по становнику БиХ (у КМ)	7.205	7.001	7.163	7.414	7.418	7.584	7.759	8.126	8.516	8.928
БДП по становнику БиХ (у USD)	5.390	4.977	4.850	5.273	4.872	5.147	5.264	4.610	4.817	5.144
Годишњи раст реалног БДП (у %)	5,4	-3,0	0,9	1,0	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,1	2,7
Број становника (у хиљадама) ¹⁾	3.542	3.542	3.541	3.538	3.535	3.531	3.526	3.518	3.511	3.504
Просјечни годишњи курс BAM/USD	1,336600	1,406800	1,476900	1,406117	1,522700	1,473557	1,474019	1,762605	1,768011	1,735482

Извор: Агенција за статистику БиХ, "Бруто домаћи производ за Босну и Херцеговину 2005-2015/ESA 2010, те саопштење: Бруто домаћи производ-квартални подаци, јануар 2018. Податак о просјечном годишњем курсу BAM/USD извор је ЦББиХ.

1) Број становника је преузет из ТБ 01 - "Бруто домаћи производ према производном, доходном и расходном приступу, 2016.

Процјена броја становника за 2017. годину укључује доступне податке о природном прирасту с крајем септембра 2017. године;

Извор: Агенција за статистику БиХ

* БДП за 2017. годину је процјена Међународног монетарног фонда, те се користи као прелиминарни податак, до објављивања службеног БДП-а од стране Агенције за статистику БиХ.

Т03: Индекс индустријске производње

Година	Мјесец	Мјесец / исти мјесец претходне године			Период / исти период претходне године		
		ФБиХ	РС	БиХ	ФБиХ	РС	БиХ
2006.	12.	106,7	128,5	...	110,4	119,1	...
2007.	12.	98,4	102,0	...	108,6	101,4	106,6
2008.	12.	109,4	199,6	...	107,9	116,8	107,3
2009.	12.	90,1	121,0	95,5	88,4	119,0	96,7
2010.	12.	112,7	114,1	108,7	104,2	105,0	101,6
2011.	12.	93,6	93,9	100,4	102,5	104,7	105,6
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	95,7	95,8	94,8
2013.	12.	107,7	104,7	107,0	107,4	104,1	106,4
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	101,9
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	100,4	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2017.	01.	100,3	120,6	105,8	100,3	120,6	105,8
	02.	102,0	104,0	102,6	101,2	111,5	104,1
	03.	102,5	94,8	99,7	101,6	104,8	102,5
	04.	100,6	110,3	103,3	101,4	106,2	102,7
	05.	102,2	93,6	99,5	101,5	103,5	102,0
	06.	99,7	106,8	102,5	101,2	104,1	102,1
	07.	110,0	98,6	106,4	102,5	103,2	102,7
	08.	110,6	95,2	105,8	103,5	102,2	103,1
	09.	108,5	95,5	104,2	104,0	101,4	103,3
	10.	104,1	101,2	103,9	104,1	101,4	103,3
	11.	104,5	104,4	104,6	104,1	101,7	103,5
	12.	100,4	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1

Извор: Агенција за статистику БиХ, Федерални завод за статистику ФБиХ и Републички завод за статистику РС.

Биљешка: Индекс индустријске производње за период / исти период претходне године у децембру представља годишњи индекс у односу на претходну годину.

T04: Индекс потрошачких цијена за БиХ (CPI)

Година	Мјесец	Мјесец/претходни мјесец текуће године	Мјесец/исти мјесец претходне године	Период/исти период претходне године
1998.	12.	...	121,2	113,3
2006.	12.	...	104,6	106,1
2007.	12.	...	104,9	101,5
2008.	12.	...	103,8	107,4
2009.	12.	...	100,0	99,6
2010.	12.	...	103,1	102,1
2011.	12.	...	103,1	103,7
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,8	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2017.	01.	101,2	100,7	100,7
	02.	100,3	101,2	100,9
	03.	100,2	101,5	101,1
	04.	99,6	101,4	101,2
	05.	99,9	101,2	101,2
	06.	99,5	101,0	101,1
	07.	99,6	100,9	101,1
	08.	99,8	101,0	101,1
	09.	100,6	101,6	101,1
	10.	100,6	101,4	101,2
	11.	100,0	101,2	101,2
	12.	100,0	101,3	101,2

Извор: Агенција за статистику БиХ од 2006, а до 2006. Федерални завод за статистику ФБиХ и Републички завод за статистику РС.

Биљешка: До 2006. приказан је индекс цијена на мало на нивоу БиХ и израчунат је као пондерисани просјек мјесечних индекса цијена ентитета, гдје пондер представља учешће ентитета у БДП-у (види напомену за T01).

За 2006. и даље приказан је индекс потрошачких цијена.

Индекс цијена за период/исти период претходне године у децембру представља годишњи индекс у односу на претходну годину.

T05: Просјечне бруто и нето плате и пензије

Година	Мјесец	Бруто плате				Нето плате				Пензије		
		ФБиХ	РС	Брчко	БиХ	ФБиХ	РС	Брчко	БиХ	ФБиХ	РС	Брчко
1998.		507	258	...	454	329	172	...	296	153	...	...
1999.		551	314	...	503	374	216	...	343	174	87	...
2000.		607	387	...	539	413	277	...	372	176	115	...
2001.		652	444	792	598	443	309	504	409	170	105	...
2002.		710	528	1.031	660	483	347	676	446	189	120	138
2003.		771	576	1.057	717	524	379	695	484	192	133	148
2004.		785	643	1.076	748	533	423	707	505	203	166	169
2005.		820	707	1.050	798	558	465	676	538	221	190	188
2006.		887	793	1.048	869	603	521	674	586	238	215	208
2007.		974	875	1.088	935	662	585	684	645	284	230	243
2008.		1.105	1.132	1.139	1.113	751	755	730	752	340	309	310
2009.		1.204	1.204	1.194	1.204	792	788	769	790	346	335	326
2010.		1.223	1.199	1.234	1.217	804	784	797	798	341	321	316
2011.		1.248	1.326	1.262	1.271	819	809	800	816	349	321	319
2012.		1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311
2013.		1.275	1.333	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2017	01.	1.316	1.304	1.296	1.312	859	815	833	846	371	342	327
	02.	1.277	1.358	1.295	1.299	834	848	834	838	374	342	326
	03.	1.328	1.326	1.284	1.327	867	828	831	854	373	342	325
	04.	1.297	1.317	1.270	1.302	847	821	823	839	372	341	325
	05.	1.335	1.342	1.299	1.336	871	837	839	860	372	341	325
	06.	1.320	1.326	1.294	1.321	861	828	830	851	372	341	324
	07.	1.313	1.330	1320	1.318	857	830	843	849	371	341	324
	08.	1.335	1.333	1312	1.334	871	832	835	858	371	341	324
	09.	1.301	1.330	1307	1.310	850	830	841	844	372	341	324
	10.	1.322	1.332	1318	1.325	863	831	849	853	372	351	329
	11.	1.331	1.334	1336	1.332	868	832	853	857	372	351	329
	12.	1.341	1.338	1324	1.340	875	835	851	862	372	351	329

Извор: Агенција за статистику БиХ, Федерални завод за статистику ФБиХ, Републички завод за статистику РС и Статистички биро Брчко дистрикта.

Биљешка: Од 1. 1. 2006. у бруто и нето плате на нивоу БиХ укључене су и плате Брчко дистрикта.

T06: Монетарни агрегати

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Готовина ван монетарних власти	Депозити банака код монетарних власти	Преносиви депозити других домаћих сектора код монетарних власти	Готовина ван банака	Преносиви депозити у домаћој валути	Остали депозити у домаћој валути	Преносиви депозити у иностраној валути	Остали депозити у иностраној валути	Резервни новац	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14= 12+13
2006.	12.	2.154,2	2.891,9	10,5	1.978,3	2.761,4	1.365,4	691,3	3.105,4	5.056,6	4.739,8	5.162,0	9.901,8
2007.	12.	2.439,7	3.777,1	12,2	2.185,3	3.546,6	1.726,5	833,8	3.661,1	6.229,0	5.731,9	6.221,3	11.953,2
2008.	12.	2.552,4	3.144,2	7,4	2.302,4	3.388,8	1.776,2	1.107,2	3.864,7	5.704,0	5.691,2	6.748,1	12.439,3
2009.	12.	2.267,7	3.375,1	6,0	2.009,5	3.536,3	1.844,3	1.078,0	4.241,0	5.648,9	5.545,8	7.163,3	12.709,1
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,8	3.689,2	1.991,0	1.209,8	4.526,4	5.899,7	5.900,0	7.727,2	13.627,1
2011.	12.	2.645,1	3.192,8	11,1	2.366,4	3.819,0	2.285,7	1.100,1	4.846,1	5.848,9	6.185,5	8.231,9	14.417,4
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2017.	01.	4.054,7	4.179,7	61,0	3.330,9	5.978,3	3.903,9	1.621,4	5.490,3	8.295,4	9.309,1	11.015,6	20.324,7
	02.	4.050,6	4.109,2	61,2	3.356,7	5.989,4	3.942,6	1.618,1	5.519,1	8.220,9	9.346,1	11.079,8	20.425,9
	03.	4.074,4	3.968,5	60,6	3.382,4	5.992,4	3.984,5	1.592,7	5.591,7	8.103,4	9.374,8	11.168,8	20.543,6
	04.	4.138,7	4.054,0	72,2	3.467,3	6.100,4	3.954,6	1.603,3	5.568,8	8.264,9	9.567,6	11.126,6	20.694,3
	05.	4.134,2	4.019,6	72,2	3.412,9	6.174,6	4.002,7	1.718,7	5.538,3	8.225,9	9.587,4	11.259,7	20.847,2
	06.	4.180,2	4.077,4	73,7	3.468,0	6.281,1	4.008,3	1.633,5	5.566,1	8.331,2	9.749,1	11.207,9	20.957,1
	07.	4.272,4	4.086,3	73,1	3.572,4	6.430,6	4.025,4	1.655,2	5.541,3	8.431,7	10.003,1	11.221,9	21.225,0
	08.	4.332,9	4.567,4	73,1	3.631,3	6.604,1	4.053,5	1.693,9	5.527,7	8.973,4	10.235,5	11.275,1	21.510,6
	09.	4.334,0	4.543,6	74,1	3.616,6	6.643,9	4.058,4	1.734,4	5.564,3	8.951,7	10.260,5	11.357,2	21.617,6
	10.	4.304,2	4.753,9	85,4	3.556,6	6.816,2	4.069,6	1.861,9	5.602,4	9.143,5	10.372,8	11.533,9	21.906,7
	11.	4.261,9	4.786,0	74,8	3.519,3	6.876,8	4.090,3	1.765,9	5.630,8	9.122,8	10.396,1	11.487,0	21.883,1
	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види биљешку на страни 49.

Биљешка: Готовина изван монетарних власти је преузета из Биланса стања ЦББиХ и представља готов новац изван Централне банке (монетарних власти). Депозити комерцијалних банака представљају средства комерцијалних банака на рачунима код ЦББиХ. Преносиви депозити других домаћих сектора код монетарних власти представљају депозите других домаћих сектора (осим депозита централне владе). Централна влада представља институције БиХ, владе ентитета, ентитетске фондове социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Фондови социјалне сигурности/заштите на ентитетском нивоу (из Федерације БиХ: Фонд ПИО, Фонд здравства Федерације БиХ, Фонд за запошљавање Федерације БиХ, а из Републике Српске: Фонд пензијско-инвалидског осигурања РС, Фонд здравства РС, Фонд за запошљавање РС и Фонд за дјечију заштиту РС) класификовани су на ниво централне владе. Готовина изван банака је преузета из Биланса стања ЦББиХ (табела 8) и представља готов новац у оптицају изван Централне банке (монетарних власти) и готов новац изван комерцијалних банака. Преносиви или трансферабилни депозити у домаћој валути су преузети из Монетарног прегледа (табела 7) и представљају депозите нецентралне владе (депозите кантона и опћина), депозите јавних и приватних предузећа, осталих финансијских институција и депозите осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих некласификованих сектора). Остали депозити у домаћој валути, преносиви и остали депозити у иностраној валути су преузети из Монетарног прегледа (табела 7) и представљају депозите нецентралне владе (депозите кантона и опћина), депозите јавних и приватних предузећа, осталих финансијских институција и депозите осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих некласификованих сектора). Резервни новац (примарни новац или монетарна база) је у цијелости преузет из Биланса стања ЦББиХ (табела 8), а чине га готов новац изван монетарних власти, депозити комерцијалних банака и депозити осталих домаћих сектора (осим централне владе) код монетарних власти. Према националној дефиницији, новчану масу чине сви преносиви и остали депозити домаћих небанкарских и невладиних сектора, као и сектора локалне владе у домаћој и иностраној валути. Депозити ентитетских фондова социјалне сигурности/заштите прикључени су централној влади на ентитетском нивоу и тиме искључени из Новчане масе или Монетарних агрегата. Монетарни агрегат M1 чине готовина изван банака и преносиви депозити у домаћој валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Монетарни агрегат QM је дефинисан као истоимена позиција у Монетарном прегледу (табела 7) и обухвата остале депозите у домаћој валути, преносиве и остале депозите у иностраној валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Новчану масу M2 чине монетарни агрегати, новац M1 и квази-новац QM.

T07: Монетарни преглед

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	АКТИВА											Укупно
		Нето страна актива				Потраживања од домаћих сектора							
		Страна актива	Страна пасива	5 = 3+4	Потраживања од централне владе (нето)	Потрживања од кантона и општина	Потраживања од нефинансијских јавних предузећа	Потраживања од нефинансијских приватних предузећа	Потраживања од осталих финансијских институција	Потраживања од осталих домаћих сектора	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
2006.	12.	7.835,7	-3.696,4	4.139,3	-971,9	62,3	248,3	4.086,1	89,4	4.450,8	7.965,0	12.104,3	
2007.	12.	10.285,0	-4.818,5	5.466,5	-2.378,4	96,1	271,3	5.315,7	159,6	5.793,5	9.257,9	14.724,4	
2008.	12.	9.429,7	-6.000,0	3.429,7	-1.655,8	148,3	256,4	6.751,6	169,2	6.804,5	12.474,1	15.903,8	
2009.	12.	9.430,9	-5.386,9	4.043,9	-1.294,6	195,6	268,2	6.682,5	103,0	6.411,3	12.365,8	16.409,8	
2010.	12.	9.300,8	-4.397,0	4.903,8	-996,9	270,8	351,3	6.965,5	80,2	6.424,3	13.095,3	17.999,1	
2011.	12.	9.175,9	-3.779,7	5.396,2	-440,3	323,1	360,2	7.166,9	94,0	6.770,1	14.274,0	19.670,2	
2012.	12.	9.044,2	-3.559,7	5.484,4	-182,6	386,3	390,9	7.473,1	73,7	6.874,4	15.015,8	20.500,2	
2013.	12.	9.733,5	-3.330,9	6.402,6	-19,1	422,5	451,6	7.556,4	67,4	7.133,6	15.612,5	22.015,1	
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9	
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1	
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6	
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	
2017.	01.	11.996,6	-2.180,7	9.815,9	199,3	512,3	372,1	7.704,5	60,9	8.126,2	16.975,4	26.791,3	
	02.	11.950,5	-2.135,1	9.815,4	225,1	507,5	377,6	7.812,4	62,4	8.157,9	17.143,0	26.958,4	
	03.	11.911,9	-2.221,1	9.690,7	239,8	499,1	380,1	7.936,1	78,7	8.252,1	17.385,8	27.076,5	
	04.	12.124,4	-2.321,3	9.803,1	216,2	499,2	379,2	7.977,7	76,3	8.326,6	17.475,2	27.278,3	
	05.	12.188,3	-2.295,9	9.892,4	202,8	499,0	372,3	8.008,3	81,9	8.400,4	17.564,7	27.457,1	
	06.	12.177,2	-2.471,8	9.705,4	251,6	504,1	376,1	8.078,9	91,8	8.464,2	17.766,7	27.472,1	
	07.	12.473,2	-2.586,1	9.887,1	198,2	503,7	388,8	8.193,0	92,8	8.526,6	17.903,1	27.790,3	
	08.	13.078,4	-2.508,8	10.569,6	-83,1	496,7	386,7	8.125,8	93,1	8.563,1	17.582,4	28.151,9	
	09.	13.098,3	-2.466,3	10.632,0	-149,4	496,7	387,0	8.158,8	93,6	8.600,4	17.587,1	28.219,1	
	10.	13.380,2	-2.444,3	10.935,8	-217,0	509,2	391,6	8.194,0	87,5	8.649,6	17.614,9	28.550,7	
	11.	13.199,2	-2.351,8	10.847,4	-239,9	503,7	385,9	8.247,6	81,6	8.674,4	17.653,3	28.500,7	
	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види биљешку на страни 49.

Биљешка: Монетарни преглед приказује консолидоване податке Биланса стања ЦББиХ - монетарних власти (табела 8) и Консолидованог биланса комерцијалних банака БиХ (табела 9). Нето страна актива представља разлику између збира страних актива ЦББиХ - монетарних власти и комерцијалних банака БиХ и збира страних пасива ЦББиХ - монетарних власти и комерцијалних банака БиХ. Домаћи кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих сектора уз напомену да су потраживања од централне владе исказана у нето износу, тј. умањена за депозите централне владе код ЦББиХ и код комерцијалних банака БиХ. Централна влада представља институције БиХ, владе ентитета, ентитетске Фондове социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Према новој методологији, фондови социјалне сигурности/заштите се класификују на ниво централне владе као ентитетски ванбуџетски фондови, што се директно одражава на податке о нето потраживањима од централне владе у Монетарном прегледу.

T07: Монетарни преглед

- на крају периода, у милионима КМ -

ПАСИВА																
Година	Мјесец	Новчана маса (M2)										Хартије од вриједности	Кредити	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	Укупно
		Новац (M1)		Квази-новац (QM)												
		Готовина изван банака	Преносиви депозити у домаћој валути	5=3+4	Преносиви депозити у иностраној валути	Остали депозити у домаћој валути	Остали депозити у иностраној валути	8	9=6+7+8	10=5+9						
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14		
2006.	12.	1.978,3	2.761,4	4.739,8	691,3	1.365,4	3.105,4	5.162,0	9.901,8	0,0	114,0	1.897,3	191,2	12.104,3		
2007.	12.	2.185,3	3.546,6	5.731,9	833,8	1.726,5	3.661,1	6.221,3	11.953,2	5,2	106,1	2.355,0	304,9	14.724,4		
2008.	12.	2.302,4	3.388,8	5.691,2	1.107,2	1.776,2	3.864,7	6.748,1	12.439,3	17,9	264,3	2.770,9	411,4	15.903,8		
2009.	12.	2.009,5	3.536,3	5.545,8	1.078,0	1.844,3	4.241,0	7.163,3	12.709,1	13,6	446,7	2.821,8	418,5	16.409,8		
2010.	12.	2.210,8	3.689,2	5.900,0	1.209,8	1.991,0	4.526,4	7.727,2	13.627,1	9,1	595,1	3.042,3	725,4	17.999,1		
2011.	12.	2.366,4	3.819,0	6.185,5	1.100,1	2.285,7	4.846,1	8.231,9	14.417,4	0,0	675,3	3.592,8	984,7	19.670,2		
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.052,9	2.672,7	5.041,4	8.767,0	14.909,7	0,0	712,4	3.767,1	1.111,1	20.500,2		
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.202,4	9.398,0	16.093,6	0,0	707,9	3.815,2	1.398,4	22.015,1		
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9		
2015	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1		
2016	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6		
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2		
2017.	01.	3.330,9	5.978,3	9.309,1	1.621,4	3.903,9	5.490,3	11.015,6	20.324,7	8,0	505,7	4.447,7	1.505,2	26.791,3		
	02.	3.356,7	5.989,4	9.346,1	1.618,1	3.942,6	5.519,1	11.079,8	20.425,9	7,9	505,7	4.509,8	1.509,1	26.958,4		
	03.	3.382,4	5.992,4	9.374,8	1.592,7	3.984,5	5.591,7	11.168,8	20.543,6	7,9	503,9	4.533,1	1.487,9	27.076,5		
	04.	3.467,3	6.100,4	9.567,6	1.603,3	3.954,6	5.568,8	11.126,6	20.694,3	8,0	503,7	4.582,1	1.490,3	27.278,3		
	05.	3.412,9	6.174,6	9.587,4	1.718,7	4.002,7	5.538,3	11.259,7	20.847,2	8,0	492,8	4.626,2	1.482,9	27.457,1		
	06.	3.468,0	6.281,1	9.749,1	1.633,5	4.008,3	5.566,1	11.207,9	20.957,1	8,0	480,6	4.550,4	1.476,0	27.472,1		
	07.	3.572,4	6.430,6	10.003,1	1.655,2	4.025,4	5.541,3	11.221,9	21.225,0	8,0	488,2	4.608,2	1.460,9	27.790,3		
	08.	3.631,3	6.604,1	10.235,5	1.693,9	4.053,5	5.527,7	11.275,1	21.510,6	7,9	479,4	4.668,9	1.485,1	28.151,9		
	09.	3.616,6	6.643,9	10.260,5	1.734,4	4.058,4	5.564,3	11.357,2	21.617,6	7,9	457,4	4.692,0	1.444,1	28.219,1		
	10.	3.556,6	6.816,2	10.372,8	1.861,9	4.069,6	5.602,4	11.533,9	21.906,7	8,0	437,7	4.733,0	1.465,3	28.550,7		
	11.	3.519,3	6.876,8	10.396,1	1.765,9	4.090,3	5.630,8	11.487,0	21.883,1	8,0	433,2	4.724,5	1.452,0	28.500,7		
	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2		

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види биљешку на страни 49.

Биљешка: Новац M1 чине готовина изван банака и преносиви депозити у домаћој валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Квази-новац QM обухвата остале депозите у домаћој валути, преносиве и остале депозите у иностраној валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Новчану масу M2 чине монетарни агрегати, новац M1 и квази-новац QM. Осталу пасиву чине вриједности папири, кредити, дионице и други капитал и остале ставке (нето). Према новој методологији, као посебни финансијски инструменти на страни пасиве се исказују кредити (уз које се додаје обрачуната камата), као и дионице и други капитал. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе. У остале ставке (нето) су такође укључени и ограничени депозити, противставке фондова и владини фондови за кредитирање.

T08: Биланс стања ЦББиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	АКТИВА			ПАСИВА						
		Страна актива	Потраживања од приватног сектора	Укупно	Резервни новац		Страна пасива	Депозити централне владе	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	Укупно
					Готовина ван монетарних власти						
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9	10	11	12=7+...+11
2006.	12.	5.479,5	2,3	5.481,8	2.154,2	5.056,6	1,0	126,1	301,0	-2,9	5.481,8
2007.	12.	6.726,3	2,2	6.728,5	2.439,7	6.229,0	0,9	74,8	386,4	37,4	6.728,5
2008.	12.	6.323,6	2,1	6.325,6	2.552,4	5.704,0	1,0	23,4	499,3	97,9	6.325,6
2009.	12.	6.239,9	1,9	6.241,8	2.267,7	5.648,9	0,9	56,7	502,5	33,0	6.241,8
2010.	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3
2011.	12.	6.451,4	1,6	6.453,0	2.645,1	5.848,9	1,1	66,2	547,6	-10,8	6.453,0
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6
2017	01.	9.440,0	1,1	9.441,1	4.054,7	8.295,4	2,9	537,6	642,1	-36,9	9.441,1
	02.	9.395,6	1,2	9.396,8	4.050,6	8.220,9	2,5	538,4	672,5	-37,5	9.396,8
	03.	9.269,0	2,0	9.271,0	4.074,4	8.103,4	2,0	548,0	655,0	-37,5	9.271,0
	04.	9.446,9	1,7	9.448,6	4.138,7	8.264,9	2,4	559,1	668,1	-46,0	9.448,6
	05.	9.437,2	2,0	9.439,2	4.134,2	8.225,9	1,9	584,2	673,3	-46,2	9.439,2
	06.	9.493,5	2,2	9.495,7	4.180,2	8.331,2	1,7	569,2	644,3	-50,7	9.495,7
	07.	9.608,3	1,7	9.610,0	4.272,4	8.431,7	2,7	578,7	647,3	-50,4	9.610,0
	08.	10.202,8	2,0	10.204,8	4.332,9	8.973,4	2,3	603,5	675,6	-50,0	10.204,8
	09.	10.228,0	2,1	10.230,1	4.334,0	8.951,7	2,1	668,7	659,3	-51,7	10.230,1
	10.	10.412,8	1,8	10.414,6	4.304,2	9.143,5	2,8	640,0	680,6	-52,3	10.414,6
	11.	10.358,7	1,8	10.360,5	4.261,9	9.122,8	2,4	609,1	678,8	-52,5	10.360,5
	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Биљешка: Страна актива ЦББиХ - монетарних власти обухвата злато, девизе у трезору ЦББиХ, девизне депозите код иностраних банака, располагање SDR, стране вриједносне папире и остало. Резервни новац (примарни новац или монетарна база) чине готов новац изван монетарних власти, депозити комерцијалних банака и депозити осталих домаћих сектора (осим централне владе) код монетарних власти. Готовина изван банака представља готов новац у оптицају изван централне банке (монетарних власти) и готов новац изван комерцијалних банака. Страна пасива ЦББиХ обухвата краткорочне обавезе према нерезидентима, депозите нерезидената и остале краткорочне обавезе према нерезидентима и обавезе према ММФ-у (рачуни 1 и 2). Депозити централне владе код ЦББиХ представљају преносиве и остале депозите институција БиХ, влада ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности и Брчко дистрикта у домаћој валути. Дионице и други капитал обухватају дионички капитал, резултат текуће године, опште и посебне резерве и прилагођавање/поновно утврђивање вриједности. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе.

Т09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

АКТИВА									
Година	Мјесец	Резерве	Страна актива	Потраживања од генералне владе	Потраживања од нефинансијских јавних предузећа	Потраживања од нефинансијских приватних предузећа	Потраживања од осталих финансијских институција	Потраживања од осталих домаћих сектора	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2006.	12.	3.063,6	2.356,1	69,8	248,3	4.086,1	89,4	4.448,9	14.362,2
2007.	12.	4.022,9	3.558,6	127,5	271,3	5.315,7	159,6	5.791,7	19.247,3
2008.	12.	3.393,3	3.106,1	265,5	256,4	6.751,6	169,2	6.802,8	20.744,9
2009.	12.	3.632,0	3.190,3	355,5	268,2	6.682,5	103,0	6.409,8	20.641,1
2010.	12.	3.679,8	2.814,2	465,4	351,3	6.965,5	80,2	6.423,0	20.779,3
2011.	12.	3.469,7	2.724,5	904,7	360,2	7.166,9	94,0	6.768,9	21.488,9
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3	21.925,4
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.067,7
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2017.	01.	4.906,3	2.556,6	2.244,7	372,1	7.704,5	60,9	8.125,8	25.971,0
	02.	4.804,7	2.554,9	2.265,3	377,6	7.812,4	62,4	8.157,5	26.034,8
	03.	4.661,8	2.642,9	2.302,9	380,1	7.936,1	78,7	8.251,6	26.254,0
	04.	4.728,2	2.677,5	2.322,2	379,2	7.977,7	76,3	8.326,1	26.487,3
	05.	4.747,2	2.751,1	2.382,2	372,3	8.008,3	81,9	8.399,9	26.742,8
	06.	4.796,0	2.683,7	2.380,8	376,1	8.078,9	91,8	8.463,7	26.871,0
	07.	4.795,0	2.865,0	2.320,3	388,8	8.193,0	92,8	8.526,2	27.181,0
	08.	5.277,4	2.875,6	2.234,4	386,7	8.125,8	93,1	8.562,6	27.555,7
	09.	5.265,2	2.870,3	2.227,2	387,0	8.158,8	93,6	8.599,8	27.602,0
	10.	5.505,3	2.967,3	2.248,5	391,6	8.194,0	87,5	8.649,2	28.043,4
	11.	5.534,2	2.840,6	2.256,1	385,9	8.247,6	81,6	8.674,0	28.019,9
	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види биљешку на страни 49.

Биљешка: Консолидовани биланс комерцијалних банака обухвата Консолидоване билансе комерцијалних банака Главне јединице Сарајево, Главне јединице Мостар, Главне банке Републике Српске, Брчко дистрикта (од јула 2001. до новембра 2002), НБРС (до децембра 1998) и НББиХ (до новембра 2002). Консолидована су међусобна потраживања и обавезе између комерцијалних банака. Резерве банака састоје се од готовине у трезорима банака и депозита банака код ЦББиХ. Страна актива комерцијалних банака обухвата: девизе у трезорима, преносиве и остале депозите у инострану валуту код нерезидената, кредите нерезидентима, вриједносне папире нерезидената у инострану валуту и остала потраживања од нерезидената. Потраживања од генералне владе обухватају потраживања од свих нивоа влада: централне владе (институције БиХ, владе ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности и Брчко дистрикта) и нецентралне владе (влада кантона и опћинских влада). Потраживања од осталих домаћих сектора обухватају: потраживања од нефинансијских јавних предузећа, нефинансијских приватних предузећа, осталих финансијских институција и осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих неklasификованих сектора). Биланс стања комерцијалних банака Федерације БиХ садржи поред активног подбиланса и податке пасивног подбиланса. Пасивни подбиланс садржи обавезе по страним кредитима и старој девизној штедњи грађана до 31. марта 1992. Ове обавезе ће преузети Министарство финансија Федерације БиХ у процесу приватизације у складу с ентитетским Законом о почетном билансу предузећа и банака и Законом о приватизацији.

Т09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	ПАСИВА										Укупно
		Депозити централне владе	Преносиви депозити других домаћих сектора у домаћој валути	Преносиви депозити других домаћих сектора у иностраној валути	Остали депозити других домаћих сектора у домаћој валути	Остали депозити других домаћих сектора у иностраној валути	Хартије од вриједности	Кредити	Страна пасива	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2006.	12.	853,3	2.751,0	691,3	1.365,4	3.105,4	0,0	114,0	3.695,4	1.596,3	190,2	14.362,2
2007.	12.	2.335,0	3.534,4	833,8	1.726,5	3.661,1	5,2	106,1	4.817,5	1.968,6	259,1	19.247,3
2008.	12.	1.749,7	3.381,4	1.107,2	1.776,2	3.864,7	17,9	264,3	5.999,0	2.271,6	312,9	20.744,9
2009.	12.	1.397,9	3.530,3	1.078,0	1.844,3	4.241,0	13,6	446,7	5.386,1	2.319,4	383,9	20.641,1
2010.	12.	1.121,7	3.680,5	1.209,8	1.991,0	4.526,4	9,1	595,1	4.395,7	2.508,4	741,7	20.779,3
2011.	12.	955,7	3.807,9	1.100,1	2.285,7	4.846,1	0,0	675,3	3.778,6	3.045,1	994,3	21.488,9
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.052,9	2.672,7	5.041,4	0,0	712,4	3.558,6	3.191,3	1.134,1	21.925,4
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.202,4	0,0	707,9	3.329,9	3.348,9	1.427,8	23.067,7
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2017.	01.	995,7	5.917,2	1.621,4	3.903,9	5.490,3	8,0	505,7	2.177,8	3.805,6	1.545,4	25.971,0
	02.	994,4	5.928,2	1.618,1	3.942,6	5.519,1	7,9	505,7	2.132,6	3.837,3	1.548,8	26.034,8
	03.	1.016,2	5.931,8	1.592,7	3.984,5	5.591,7	7,9	503,9	2.219,1	3.878,1	1.528,1	26.254,0
	04.	1.047,8	6.028,1	1.603,3	3.954,6	5.568,8	8,0	503,7	2.319,0	3.913,9	1.540,2	26.487,3
	05.	1.096,2	6.102,4	1.718,7	4.002,7	5.538,3	8,0	492,8	2.294,0	3.952,9	1.536,8	26.742,8
	06.	1.056,0	6.207,4	1.633,5	4.008,3	5.566,1	8,0	480,6	2.470,1	3.906,1	1.534,9	26.871,0
	07.	1.039,7	6.357,5	1.655,2	4.025,4	5.541,3	8,0	488,2	2.583,4	3.960,9	1.521,4	27.181,0
	08.	1.217,4	6.531,1	1.693,9	4.053,5	5.527,7	7,9	479,4	2.506,4	3.993,2	1.545,0	27.555,7
	09.	1.211,3	6.569,8	1.734,4	4.058,4	5.564,3	7,9	457,4	2.464,2	4.032,7	1.501,5	27.602,0
	10.	1.316,3	6.730,8	1.861,9	4.069,6	5.602,4	8,0	437,7	2.441,6	4.052,4	1.522,8	28.043,4
	11.	1.383,2	6.802,0	1.765,9	4.090,3	5.630,8	8,0	433,2	2.349,4	4.045,7	1.511,4	28.019,9
	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види биљешку на страни 49.

Биљешка: Депозити централне владе укључују преносиве и остале депозите у домаћој и иностраној валути институција БиХ, влада ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Преносиви и остали депозити других домаћих сектора у домаћој и иностраној валути представљају обавезе банака према нецентралној влади (кантона и опћина), нефинансијским јавним предузећима, нефинансијским приватним предузећима, осталим финансијским институцијама и осталим домаћим секторима (становништву, непрофитним институцијама и осталим неklasификованим секторима). Страна пасива комерцијалних банака обухвата обавезе банака према нерезидентима по основу преносивих и осталих депозита, кредита, вриједносних папира, трговинских кредита и аванса и осталих рачуна дуговања. Према новој методологији, кредити на страни пасиве су приказани као посебан финансијски инструмент, уз које се додаје обрачуната камата.

Дионице и други капитал обухватају дионички капитал, задржани приход, резултат текуће године, опште и посебне резерве и прилагођавање/поновно утврђивање вриједности. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе. Остале ставке (нето) такође обухватају и ограничене депозите.

T10: Каматне стопе на кредите становништву
у процентима, на годишњем нивоу

		Становништво																	
		Каматне стопе на кредите у КМ				Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом										Револвинг кредити, прекорачења и кредитне картице (кредитна погодност и продужени кредит)*			
		Потрошачки кредити		Остали кредити		Потрошачки кредити		Стамбени кредити				Остали кредити				Каматне стопе на кредите у КМ		Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом	
Година	Период	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	преко 1 до 5 година ИПФКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	преко 1 до 5 година ИПФКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	преко 1 до 5 година ИПФКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	преко 1 до 5 година ИПФКС	преко 5 година ИПФКС	преко 10 година ИПФКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	преко 1 до 5 година ИПФКС	преко 5 година ИПФКС	Прекорачења	Кредитна картица с продуженим кредитом	Прекорачења		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Пондерисани мјесечни просјечи																			
2012.	12.	8,058	7,159	8,686	8,030	8,193	...	6,626	8,288	7,425	6,990	8,969	8,905	8,149	13,123	13,825	13,742		
2013.	12.	7,738	...	7,664	7,018	7,248	8,542	6,360	7,497	7,375	6,056	8,429	8,412	8,599	12,442	14,622	13,907		
2014.	12.	7,499	7,728	7,151	7,090	5,689	8,182	6,138	6,819	6,522	6,172	8,290	7,570	7,693	11,516	14,652	13,858		
2015.	12.	7,797	4,790	7,236	6,819	...	6,919	5,609	6,163	6,081	5,822	7,616	7,163	7,436	12,367	14,706	12,740		
2016.	12.	8,150	6,060	6,986	6,214	...	7,349	5,221	5,981	5,330	5,277	7,745	6,714	6,450	12,456	14,688	11,680		
2017.	12.	4,159	...	5,944	6,261	...	7,169	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191		
2017.	1.	6,454	5,934	7,574	6,724	...	7,922	5,087	5,589	5,279	5,400	7,581	6,894	7,071	12,383	14,685	11,618		
	2.	...	6,300	7,563	6,576	...	8,020	4,952	5,129	4,924	5,176	7,588	6,972	7,381	12,431	14,686	11,556		
	3.	7,622	...	7,223	6,130	...	...	4,624	4,655	4,944	4,922	7,173	6,683	6,949	12,419	14,690	11,491		
	4.	8,125	...	6,767	6,102	...	7,351	4,394	4,271	4,927	4,577	7,138	6,871	6,747	12,397	14,698	11,500		
	5.	8,134	...	6,762	6,119	...	7,388	4,381	4,083	4,828	4,780	7,168	6,859	6,717	12,434	14,697	11,453		
	6.	5,801	4,304	6,634	6,081	...	...	4,435	4,119	4,777	4,869	6,991	6,797	6,669	12,278	14,688	11,398		
	7.	6,936	4,198	6,536	6,278	...	...	4,300	4,045	4,554	4,588	7,055	7,085	7,011	12,380	14,685	11,381		
	8.	...	...	6,515	6,303	...	6,988	4,392	4,041	4,654	4,672	7,152	7,386	7,096	12,393	14,676	11,387		
	9.	4,819	...	6,630	6,037	...	7,499	4,222	4,284	4,836	4,955	6,968	6,647	6,849	12,368	14,702	11,395		
	10.	2,758	5,624	6,802	6,093	...	7,220	4,159	4,637	4,825	4,831	6,537	6,050	6,337	12,368	14,690	11,335		
	11.	...	...	6,369	6,208	...	6,990	4,240	4,141	4,760	4,866	6,459	6,370	6,404	12,395	14,694	11,254		
	12.	4,159	...	5,944	6,261	...	7,169	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191		
Износи кредита (нови послови)																- у хиљадама КМ -			
2012.	12.	1.650	95	13.330	2.196	355	...	12.884	663	2.562	3.705	89.858	13.413	3.306	611.936	160.052	53.001		
2013.	12.	473	...	62.268	5.512	390	422	11.481	763	2.493	2.900	105.523	17.232	7.034	538.077	114.753	49.438		
2014.	12.	200	507	47.019	10.525	89	1.043	13.696	385	1.067	4.948	92.582	23.137	8.174	477.047	104.227	47.031		
2015.	12.	51	292	34.379	18.377	...	118	10.486	432	990	4.021	112.780	14.553	15.293	530.393	100.377	56.325		
2016.	12.	37	207	55.519	23.435	...	491	11.206	961	1.275	5.159	64.833	23.133	18.529	521.185	93.033	59.127		
2017.	12.	483	...	49.832	14.785	...	569	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	89.901	56.786		
2017.	1.	18	151	40.976	16.670	...	169	7.648	1.276	1.158	2.856	48.875	16.338	23.249	527.743	47.066	91.926		
	2.	...	234	45.212	20.836	...	308	7.672	714	1.847	4.524	62.982	18.981	36.384	519.382	45.125	90.541		
	3.	108	...	83.797	34.527	...	...	18.397	785	4.030	6.956	95.839	29.969	45.111	517.808	45.868	90.381		
	4.	44	...	74.011	31.854	...	589	19.559	1.033	4.023	4.784	75.808	23.046	48.605	513.717	45.737	89.470		
	5.	90	...	65.981	27.088	...	421	21.897	897	3.426	6.521	88.879	8.836	41.728	523.291	46.094	90.079		
	6.	106	144	61.145	27.798	...	...	21.786	537	3.026	8.674	89.666	10.648	36.621	518.460	46.713	89.838		
	7.	257	163	64.703	26.887	...	...	15.963	417	2.916	6.429	75.474	7.357	26.140	522.597	47.269	89.554		
	8.	...	...	64.367	23.480	...	486	18.357	398	4.121	9.481	56.668	12.973	24.068	524.388	47.011	89.946		
	9.	164	...	39.629	17.608	...	303	15.621	395	2.261	6.731	80.975	21.824	29.444	531.211	47.922	89.304		
	10.	302	250	43.317	15.137	...	471	14.490	290	3.234	7.177	88.974	29.540	45.441	535.814	48.707	90.924		
	11.	...	...	43.521	15.281	...	437	18.020	508	2.754	11.897	76.322	22.717	38.976	535.843	50.026	89.748		
	12.	483	...	49.832	14.785	...	569	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	89.901	56.786		

Биљешка:

*Каматне стопе у табели за револвинг кредите и кредитне картице и износи тих кредита се односе на постојеће послове (преостала стања).

ИПФКС - иницијални период фиксне каматне стопе ... недовољан број података за објављивање

У склопу каматних стопа на револвинг кредите и кредитне картице прикупљају се и подаци о кредитним картицама с кредитном погодности. С обзиром да кредитне картице с кредитном погодности подразумевају бескаматну одгуду плаћања.

(0% кс), исте се и не публикују. Нема података за каматне стопе на кредите у иностраној валути по кредитним картицама и прекорачењима становништву.

T11: Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима
у процентима, на годишњем нивоу

		Нефинансијска предузећа													
		Каматне стопе на кредите у КМ				Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом									
		до износа од 0,25 мил EUR	преко 0,25 мил EUR до 1 мил EUR	Преко износа 1 мил EUR	до износа од 0,25 мил EUR		преко 0,25 мил EUR до 1 мил EUR		Преко износа 1 мил EUR				Револвинг кредити и прекорачења*		
Година	Период	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	преко 1 до 5 година ИПФКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	преко 1 до 5 година ИПФКС	преко 5 година ИПФКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	преко 1 до 5 година ИПФКС	преко 5 година ИПФКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Каматне стопе на кредите у КМ	Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Пондерисани мјесечни просјаци															
2012.	12.	8,245	8,005	6,691	6,670	7,689	8,727	7,765	7,998	6,414	7,914	7,000	7,029	6,509	
2013.	12.	8,011	7,526	6,460	7,223	7,834	8,231	8,016	6,731	6,707	7,867	6,417	6,838	6,517	
2014.	12.	7,071	7,097	5,798	6,090	6,668	7,572	6,997	6,175	6,479	5,444	4,875	6,355	6,311	
2015.	12.	6,608	6,409	4,988	5,626	6,687	5,816	6,189	5,812	5,902	6,260	5,953	5,519	5,955	
2016.	12.	5,977	5,420	4,623	4,315	5,845	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,707	4,868	
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131	
2017.	1.	5,827	5,377	4,619	4,287	5,921	5,339	4,733	5,212	4,200	4,695	5,238	4,644	4,811	
	2.	5,603	5,509	4,531	4,112	5,902	4,872	4,630	5,578	4,641	4,753	5,272	4,565	4,742	
	3.	5,474	5,398	4,184	3,969	6,060	5,199	4,886	5,246	4,317	4,474	5,127	4,489	4,692	
	4.	5,454	5,233	3,898	3,962	5,614	5,018	4,782	5,577	4,046	4,165	4,600	4,425	4,754	
	5.	5,397	5,063	3,959	4,241	5,827	4,991	4,795	5,146	4,311	4,299	4,261	4,367	4,586	
	6.	5,487	5,222	3,798	3,925	5,650	4,757	4,721	5,219	4,080	4,298	4,567	4,293	4,624	
	7.	5,355	5,048	3,487	3,879	5,487	4,966	4,799	5,256	3,901	4,432	4,255	4,250	4,462	
	8.	5,494	5,377	3,730	3,704	5,371	5,004	4,528	5,221	3,860	...	4,807	4,265	4,461	
	9.	5,153	5,391	3,609	3,632	5,437	4,892	4,975	5,086	4,080	5,026	4,862	4,166	4,411	
	10.	5,022	5,112	3,628	4,058	4,944	4,635	4,983	4,713	4,033	4,806	5,479	4,107	4,354	
	11.	5,410	4,934	3,639	3,501	5,533	4,615	4,750	4,755	4,215	4,960	5,299	4,061	4,236	
	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	4,011	4,601	3,518	4,011	4,131	
Износи кредита (нови послови)													- у хиљадама КМ -		
2012.	12.	59.827	3.218	78.180	69.492	31.020	12.444	6.103	25.115	11.663	5.238	68.638	1.804.800	598.167	
2013.	12.	58.148	2.808	61.373	59.503	36.938	14.643	5.331	47.739	3.490	11.397	63.237	1.712.557	593.756	
2014.	12.	57.589	3.428	59.350	45.951	51.005	11.580	4.490	51.621	13.600	10.177	138.835	1.562.823	574.250	
2015.	12.	50.117	14.157	56.173	42.450	17.594	13.003	6.571	30.490	19.323	14.047	35.546	1.667.461	534.778	
2016.	12.	48.482	19.022	68.596	35.951	18.266	15.794	5.580	10.638	6.238	18.458	45.779	1.865.259	461.392	
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315	
2017.	1.	25.880	9.392	43.177	43.855	7.039	5.441	3.702	13.662	8.326	4.885	14.700	1.854.822	459.656	
	2.	35.597	16.415	36.083	27.326	11.687	8.650	3.028	11.311	6.973	6.372	58.476	1.959.903	458.202	
	3.	46.818	20.558	58.911	45.750	14.550	11.779	5.066	33.578	9.467	15.618	41.566	1.981.951	449.053	
	4.	41.842	14.074	58.860	19.825	9.554	12.479	7.696	17.797	5.435	10.886	103.919	2.023.042	432.400	
	5.	39.620	14.969	54.008	42.670	12.519	10.509	4.282	16.518	13.799	7.138	62.481	2.007.292	455.283	
	6.	40.500	15.980	65.338	61.573	10.970	8.069	6.165	16.860	7.426	16.533	58.466	2.050.402	463.795	
	7.	39.217	13.592	56.771	34.600	9.335	8.677	5.902	22.404	6.934	6.519	78.334	2.059.626	409.031	
	8.	30.280	11.339	50.260	23.415	7.912	9.758	2.742	19.703	4.837	-	33.412	2.027.200	389.799	
	9.	38.727	12.165	64.500	27.294	8.073	8.021	5.812	12.237	7.518	7.949	45.475	2.092.995	369.280	
	10.	47.774	10.829	43.045	49.250	9.583	13.224	6.134	28.920	8.175	10.099	52.530	2.113.367	367.856	
	11.	41.108	12.484	42.866	48.254	13.777	12.214	5.009	24.318	12.186	14.611	36.353	2.108.108	390.443	
	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315	

Биљешка:

Ревидирана серија података о каматним стопама на кредите нефинансијским предузећима у КМ с валутном клаузулом, до износа 0,25 мил. EUR, промјенљива стопа и до 1 године ИПФКС, за период јануар 2015. – новембар 2017. године, због искључења података једне банке с каматним стопама које не одражавају кретање на тржишту.

* Каматне стопе у табели за револвинг кредити и кредитне картице и износи тих кредита се односе на постојеће послове (преостала стања).

ИПФКС - иницијални период фиксне каматне стопе ... недовољан број података за објављивање

У склопу каматних стопа на револвинг кредити и кредитне картице прикупљају се и подаци о кредитним картицама с кредитном погодности. С обзиром да кредитне картице с кредитном погодности подразумијевају бескаматну одгуду плаћања (0% кс), исте се и не публикују

Нема података за каматне стопе на кредите у иностраној валути по кредитним картицама и прекорачењима нефинансијским предузећима.

T12: Каматне стопе на депозите становништва и нефинансијских предузећа
у процентима, на годишњем нивоу

Становништво									
Година	Период	Депозити у КМ и депозити с валутном клаузулом				Депозити у EUR			
		с договореним доспијећем				с договореним доспијећем			
		до 1 године	преко 1 и до 2 године	преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	до 1 године	преко 1 и до 2 године	преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Пондерисани мјесечни просјеци									
2012.	12.	2,079	3,163	4,407	0,140	2,384	3,298	3,993	0,342
2013.	12.	1,973	3,189	3,754	0,116	2,068	3,127	3,927	0,240
2014.	12.	1,263	2,764	2,973	0,089	1,431	2,901	3,170	0,181
2015.	12.	1,062	2,164	2,358	0,091	1,236	2,128	2,684	0,129
2016.	12.	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062
2017.	01.	0,550	1,570	2,028	0,070	0,434	1,516	2,006	0,093
	02.	0,473	1,655	1,814	0,067	0,402	1,429	1,705	0,089
	03.	0,369	1,779	1,757	0,077	0,462	1,593	2,103	0,087
	04.	0,352	1,700	1,639	0,066	0,304	1,539	1,606	0,086
	05.	0,362	1,596	1,593	0,058	0,335	1,583	1,447	0,069
	06.	0,436	1,715	1,509	0,057	0,307	1,657	1,494	0,068
	07.	0,481	1,466	1,512	0,057	0,331	1,485	1,572	0,067
	08.	0,422	1,492	1,520	0,055	0,344	1,426	1,573	0,066
	09.	0,567	1,468	1,573	0,056	0,359	1,297	1,617	0,065
	10.	0,396	1,490	1,477	0,055	0,467	1,306	2,064	0,064
	11.	0,378	1,451	1,892	0,055	0,338	1,320	1,522	0,062
	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062
Износ депозита (нови послови) - у хиљадама КМ -									
2012.	12.	22.786	32.900	32.655	1.691.057	30.445	77.512	40.687	689.308
2013.	12.	19.637	34.381	21.954	1.923.736	29.340	74.954	57.798	731.719
2014.	12.	24.762	33.097	19.050	2.115.947	28.079	72.251	48.611	787.586
2015.	12.	15.246	29.802	27.103	2.540.711	22.363	57.842	54.185	921.532
2016.	12.	12.326	33.407	37.407	3.052.215	15.650	50.354	53.399	1.046.384
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762
2017.	01.	11.586	23.640	27.354	3.065.931	14.340	43.252	41.055	1.075.798
	02.	10.803	24.114	24.581	3.090.258	13.943	42.639	39.652	1.084.848
	03.	7.974	29.053	26.301	3.124.024	10.743	54.799	90.492	1.084.142
	04.	7.753	19.368	18.987	3.163.551	11.617	44.186	38.155	1.097.170
	05.	9.799	20.993	24.748	3.164.343	12.404	46.965	38.051	1.109.685
	06.	7.533	25.518	19.733	3.192.100	10.755	49.448	27.827	1.133.377
	07.	7.393	23.001	14.995	3.213.209	12.906	42.184	41.623	1.144.992
	08.	7.974	21.497	23.786	3.238.372	13.912	53.142	35.189	1.159.203
	09.	11.798	23.461	27.806	3.242.965	11.881	41.791	52.794	1.179.900
	10.	9.253	22.159	21.810	3.245.554	13.213	42.409	89.352	1.206.167
	11.	8.369	25.155	30.724	3.263.078	10.648	47.435	63.074	1.193.825
	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762

Биљешка:

* Каматне стопе на депозите по виђењу и износи тих депозита се односе на постојеће послове (преостала стања).
Каматне стопе на депозите с договореним доспијећем и износи тих депозита се односе на нове послове.
Депозити у иностраној валути обухваћају све стране валуте осим EUR.

T12: Каматне стопе на депозите становништва и нефинансијских предузећа
у процентима, на годишњем нивоу

Нефинансијска предузећа										
Депозити у иностраној валути		Депозити у КМ и с валутном клаузулом				Депозити у EUR			Депозити у иностраној валути	
с договореним доспијећем	Депозити по виђењу (преконоћни)*	с договореним доспијећем			Депозити по виђењу (преконоћни)*	с договореним доспијећем			Депозити по виђењу (преконоћни)*	Депозити по виђењу (преконоћни)*
		до 1 године	преко 1 и до 2 године	преко 2 године		до 1 године	преко 1 и до 2 године	преко 2 године		
		13	14	15	16	17	18	19	20	21
Пондерисани мјесечни просједи										
1,953	0,092	3,467	4,540	4,063	0,176	1,456	4,026	...	0,136	0,098
1,232	0,075	1,686	3,862	3,933	0,219	2,458	3,517	...	0,144	0,157
0,916	0,064	0,760	2,867	3,369	0,203	1,890	...	2,319	0,132	0,094
0,966	0,061	0,930	1,428	1,937	0,122	0,609	2,469	...	0,097	0,057
0,423	0,057	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	...	2,124	0,083	0,048
0,572	0,046	0,708	1,588	...	0,045	0,588	...	...	0,019	0,033
0,324	0,056	0,720	1,538	...	0,078	...	...	...	0,086	0,043
0,415	0,055	0,602	1,233	1,435	0,081	...	...	1,772	0,079	0,047
0,289	0,059	0,923	1,023	2,102	0,072	...	1,349	...	0,073	0,046
0,449	0,060	0,468	0,712	2,187	0,067	...	1,263	...	0,056	0,035
0,516	0,051	0,607	1,334	1,782	0,066	...	...	...	0,063	0,031
0,415	0,051	0,569	0,914	2,027	0,059	...	...	1,663	0,062	0,035
0,362	0,050	0,524	1,213	1,795	0,059	...	0,153	...	0,056	0,036
0,375	0,049	1,125	0,983	1,669	0,053	1,046	1,243	...	0,047	0,027
0,458	0,048	0,809	1,465	...	0,053	0,852	...	...	0,031	0,025
0,416	0,049	1,145	0,954	1,856	0,052	0,531	1,890	...	0,020	0,031
0,660	0,046	0,432	0,978	1,735	0,048	...	...	...	0,016	0,038
1,588	0,046	0,708	1,588	...	0,045	0,588	...	...	0,019	0,033
Износ депозита (нови послови) - у хиљадама КМ -										
11.233	217.349	45.600	53.329	3.973	1.536.916	17.408	1.248	...	319.103	44.031
5.744	235.804	20.855	22.272	5.378	1.889.799	6.398	40.153	...	427.605	42.477
4.240	213.851	26.218	15.491	4.029	1.920.631	1.277	...	1.381	494.367	63.957
7.180	233.901	16.591	61.505	8.118	2.029.544	3.118	10.252	...	475.393	63.119
3.090	261.142	19.822	14.794	8.874	2.168.102	1.663	...	17.116	523.643	75.169
3.981	287.026	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	...	...	677.882	89.421
3.178	264.891	18.288	5.201	...	2.213.016	...	...	...	556.809	84.397
2.368	269.560	8.903	3.657	35.301	2.153.024	...	...	29.477	543.752	86.127
5.145	272.508	11.298	5.761	8.952	2.115.039	...	1.452	...	556.432	89.103
2.424	268.915	6.439	8.151	17.561	2.122.509	...	3.357	...	540.883	97.095
2.405	275.449	6.868	12.953	20.400	2.200.924	...	...	...	571.389	109.758
1.845	276.625	19.465	27.259	2.791	2.245.040	...	...	47.527	516.182	97.004
2.985	272.498	12.774	53.215	31.846	2.353.728	...	326	...	555.589	112.856
3.043	273.560	7.659	10.495	265	2.430.308	6.406	3.935	...	585.217	100.673
2.608	277.385	10.427	9.044	...	2.432.223	1.245	...	...	622.875	97.606
4.350	302.620	42.943	9.436	14.042	2.523.670	26.613	1.243	...	669.117	83.696
24.345	285.863	7.584	12.990	19.428	2.553.482	...	...	...	677.940	81.907
3.981	287.026	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	...	...	677.882	89.421

Биљешка:

* Каматне стопе на депозите по виђењу и износи тих депозита се односе на постојеће послове (преостала стања).

Каматне стопе на депозите с договореним доспијећем и износи тих депозита се односе на нове послове.

Депозити у иностраној валути обухваћају све стране валуте осим EUR.

T13: Укупни депозити и кредити комерцијалних банака
- на крају периода, у милионима КМ -

Године	Мјесец	Депозити			Кредити		
		Преносиви депозити	Остали депозити	Укупни депозити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити	Укупни кредити
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2006.	12	4.004,4	4.758,1	8.762,5	2.057,0	6.755,6	8.812,6
2007.	12.	5.105,8	6.980,7	12.086,5	2.541,4	8.954,2	11.495,5
2008.	12.	4.904,3	6.970,0	11.874,4	3.427,5	10.708,6	14.136,1
2009.	12.	5.214,4	6.877,0	12.091,4	3.391,5	10.293,3	13.684,8
2010.	12.	5.556,9	6.972,4	12.529,3	3.614,8	10.530,3	14.145,1
2011.	12.	5.518,1	7.474,1	12.992,2	3.972,1	10.929,9	14.901,9
2012.	12.	5.306,9	8.018,8	13.325,8	4.271,2	11.271,3	15.542,5
2013.	12.	5.771,9	8.477,3	14.249,2	4.318,6	11.707,7	16.026,4
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2017.	01.	8.173,7	9.741,3	17.914,9	4.173,8	13.005,8	17.179,6
	02.	8.180,7	9.808,2	17.988,9	4.286,5	13.049,9	17.336,4
	03.	8.116,6	9.988,3	18.104,9	4.346,3	13.233,5	17.579,8
	04.	8.254,8	9.935,8	18.190,6	4.319,4	13.350,5	17.669,9
	05.	8.509,7	9.936,8	18.446,5	4.348,0	13.400,8	17.748,8
	06.	8.513,5	9.947,2	18.460,7	4.340,8	13.589,3	17.930,1
	07.	8.658,5	9.949,9	18.608,5	4.305,0	13.814,3	18.119,4
	08.	9.068,0	9.945,0	19.012,9	4.221,0	13.817,1	18.038,2
	09.	9.150,9	9.977,6	19.128,5	4.256,2	13.863,1	18.119,3
	10.	9.561,0	10.010,2	19.571,2	4.285,0	13.913,0	18.198,0
	11.	9.565,0	10.097,8	19.662,8	4.285,6	13.975,8	18.261,5
	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види биљешку на страни 49.

Биљешка:

Укупни депозити представљају обавезе комерцијалних банака БиХ према свим домаћим институционалним секторима у домаћој и иностраној валути. Укупни кредити представљају потраживања комерцијалних банака БиХ од свих институционалних сектора, у домаћој и иностраној валути.

T14: Секторска структура преносивих депозита код комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

ДЕПОЗИТИ ДОМАЋИХ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ СЕКТОРА													
Година	Мјесец	Депозити институција БиХ	Депозити влада ентитета	Депозити влада кантона	Депозити влада општина	Депозити фондова социјалне заштите	Депозити осталих финансијских институција	Депозити нефинансијских јавних предузећа	Депозити нефинансијских приватних предузећа	Депозити непрофитних организација	Депозити домаћинства	Остали депозити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	44,2	393,7	348,6	169,8	124,3	156,0	697,6	1.067,2	139,6	853,3	10,1	4.004,4
2007.	12.	45,7	544,5	381,0	242,0	147,5	186,2	740,3	1.321,0	176,2	1.311,7	9,6	5.105,8
2008.	12.	52,3	255,2	271,7	204,0	108,2	137,5	781,8	1.328,9	161,3	1.558,8	44,7	4.904,3
2009.	12.	41,4	416,0	352,7	187,9	148,6	146,5	852,2	1.280,0	173,1	1.601,4	14,5	5.214,4
2010.	12.	58,8	458,1	291,0	194,6	149,7	144,2	723,8	1.444,3	172,4	1.904,0	16,1	5.556,9
2011.	12.	42,2	413,1	290,9	190,0	154,8	176,9	688,5	1.447,8	182,1	1.917,2	14,7	5.518,1
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,5	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	558,9	305,9	146,3	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2017.	01.	102,1	470,0	409,8	241,7	63,0	212,1	591,5	2.347,7	273,1	3.444,2	18,6	8.173,7
	02.	103,8	459,8	418,2	266,9	70,8	222,3	542,4	2.322,3	274,9	3.480,3	18,9	8.180,7
	03.	94,2	421,5	452,7	269,5	76,5	198,8	554,6	2.239,5	259,7	3.531,8	17,9	8.116,6
	04.	106,7	444,6	461,4	277,8	72,2	225,4	633,8	2.185,2	257,7	3.565,3	24,7	8.254,8
	05.	120,8	489,8	491,4	283,3	78,0	232,9	595,7	2.357,3	272,4	3.570,0	18,1	8.509,7
	06.	107,8	486,1	528,1	273,5	78,6	206,1	583,1	2.340,6	274,8	3.616,3	18,4	8.513,5
	07.	108,4	456,4	514,5	288,9	81,0	220,1	601,5	2.449,5	279,0	3.638,8	20,4	8.658,5
	08.	108,7	636,5	537,6	295,1	97,8	283,3	554,2	2.580,0	288,1	3.666,8	19,8	9.068,0
	09.	111,8	637,5	588,1	312,8	97,3	245,1	566,5	2.594,2	291,2	3.683,8	22,6	9.150,9
	10.	156,4	712,0	640,0	318,2	100,0	248,3	626,3	2.719,7	295,6	3.724,4	20,2	9.561,0
	11.	162,3	704,0	654,8	314,2	147,0	247,5	619,4	2.672,8	291,6	3.731,1	20,2	9.565,0
	12.	150,8	612,8	558,9	305,9	146,3	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види биљешку на страни 49.

Биљешка:

Преносиви депозити су расположиви на захтјев без накнада и ограничења, могу се директно употребити за плаћања трећим лицима, посебни штедни рачуни с којих је дозвољен пренос средстава на преносиве депозите.

T15: Секторска структура осталих депозита код комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

ДЕПОЗИТИ СВИХ ДОМАЋИХ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ СЕКТОРА													
Година	Мјесец	Депозити институција БиХ	Депозити влада ентитета	Депозити влада кантона	Депозити влада општина	Депозити фондова социјалне заштите	Депозити осталих финансијских институција	Депозити нефинансијских јавних предузећа	Депозити нефинансијских приватних предузећа	Депозити непрофитних организација	Депозити домаћинства	Остали депозити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	22,7	222,3	35,6	33,0	42,4	168,3	405,0	516,0	50,9	3.246,9	15,1	4.758,1
2007.	12.	11,8	1.457,4	56,4	47,4	124,0	217,5	537,8	595,4	59,8	3.854,2	18,9	6.980,7
2008.	12.	16,0	1.211,7	21,3	50,1	101,5	334,0	758,5	743,7	78,1	3.647,0	8,2	6.970,0
2009.	12.	4,7	725,3	20,9	48,8	61,7	478,8	753,5	606,0	100,5	4.062,0	14,8	6.877,0
2010.	12.	22,5	383,2	16,8	41,2	49,2	438,8	825,0	504,5	91,2	4.580,4	19,6	6.972,4
2011.	12.	62,8	237,8	24,0	30,0	41,7	567,5	816,3	471,5	79,1	5.134,1	9,2	7.474,1
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	778,9	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.018,8
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,0	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.477,3
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2017.	01.	73,3	238,3	20,9	29,3	35,4	771,6	689,7	476,4	121,0	7.269,4	15,9	9.741,3
	02.	70,8	239,4	19,7	30,3	36,3	779,9	743,9	472,3	123,9	7.274,2	17,5	9.808,2
	03.	71,4	308,1	20,1	30,3	32,7	783,7	745,6	510,3	124,3	7.343,1	18,9	9.988,3
	04.	70,1	307,1	20,2	34,1	35,2	782,9	692,8	503,4	122,9	7.347,4	19,7	9.935,8
	05.	68,0	287,0	21,9	35,5	40,7	791,4	733,6	495,2	117,9	7.326,7	18,8	9.936,8
	06.	65,1	267,2	22,4	37,5	40,6	808,0	743,3	495,6	116,0	7.332,2	19,4	9.947,2
	07.	104,3	240,9	24,1	36,4	38,1	799,1	755,0	509,8	118,1	7.306,5	17,7	9.949,9
	08.	72,2	266,2	26,0	38,0	25,3	813,8	755,9	506,5	117,0	7.308,1	16,0	9.945,0
	09.	53,7	271,5	26,6	41,1	29,7	816,2	758,5	502,5	117,4	7.340,4	20,0	9.977,6
	10.	38,7	272,1	24,1	41,1	27,4	823,6	749,1	533,7	117,5	7.354,3	28,7	10.010,2
	11.	77,4	273,4	24,2	38,6	26,0	822,9	767,4	548,8	117,0	7.386,1	16,1	10.097,8
	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види биљешку на страни 49.

Биљешка:

Остали депозити дозвољавају аутоматско повлачење средстава али не и плаћање трећим лицима, штедне и орочене депозите, остале депозите - остало.

T16: Секторска структура краткорочних кредита комерцијалних банака
- на крају периода, у милионима КМ -

КРЕДИТИ ДОМАЋИМ ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ СЕКТОРИМА													
Година	Мјесец	Кредити институцијама Бих	Кредити владама ентитета	Кредити владама кантона	Кредити владама општина	Кредити фондовима социјалне заштите	Кредити осталим финансијским институцијама	Кредити нефинансијским јавним предузећима	Кредити нефинансијским приватним предузећима	Кредити непрофитним организацијама	Кредити становништву	Остали кредити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	0,1	6,2	2,2	1,4	0,1	30,1	77,6	1.453,4	11,8	466,6	7,5	2.057,0
2007.	12.	0,0	6,3	2,3	0,3	0,0	53,5	73,8	1.819,0	17,0	564,5	4,6	2.541,4
2008.	12.	0,0	6,0	2,3	10,4	0,1	69,8	76,5	2.579,8	32,8	645,7	4,2	3.427,5
2009.	12.	3,2	8,7	2,2	31,7	33,5	33,4	80,0	2.459,8	10,6	716,4	12,0	3.391,5
2010.	12.	0,1	6,1	2,3	21,9	40,6	28,1	69,1	2.624,0	13,5	801,9	7,1	3.614,8
2011.	12.	0,0	11,9	1,4	21,5	26,0	37,4	70,1	2.935,2	5,9	858,4	4,2	3.972,1
2012.	12.	0,0	2,6	0,7	22,2	9,9	41,1	73,8	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.271,2
2013.	12.	0,0	12,9	0,6	40,1	35,3	28,5	89,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.318,6
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2017.	01.	0,0	53,5	4,3	20,0	50,8	22,2	90,2	3.019,7	7,0	891,4	14,7	4.173,8
	02.	0,0	63,1	7,4	20,8	61,1	23,5	72,1	3.127,0	7,8	887,8	15,9	4.286,5
	03.	0,0	52,6	8,3	21,0	52,0	32,3	80,6	3.190,1	7,6	886,2	15,8	4.346,3
	04.	0,0	49,1	8,0	21,4	35,1	34,9	79,0	3.185,2	7,3	883,1	16,2	4.319,4
	05.	0,0	49,8	7,1	18,4	22,4	37,3	76,6	3.220,0	6,6	893,9	15,9	4.348,0
	06.	0,0	48,6	10,1	17,2	21,6	37,5	74,5	3.221,6	7,5	885,7	16,5	4.340,8
	07.	0,0	46,7	8,8	15,6	34,2	38,6	80,5	3.163,5	8,8	891,7	16,7	4.305,0
	08.	0,0	47,1	5,8	14,9	11,2	37,4	78,4	3.106,5	8,5	894,5	16,6	4.221,0
	09.	0,0	45,6	4,7	14,6	10,0	37,1	82,1	3.137,2	10,4	898,3	16,1	4.256,2
	10.	0,0	48,7	2,8	14,2	19,2	33,4	78,3	3.158,7	9,5	904,2	16,1	4.285,0
	11.	0,0	48,8	2,6	13,8	8,2	25,8	75,1	3.189,9	9,2	896,6	15,7	4.285,6
	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види биљешку на страни 49.

Биљешка:

До 2006. укупна потраживања од свих нивоа влада и фондова (краткорочно и дугорочно) су приказана у табели краткорочних кредита (колоне 3, 4, 5, 6, 7) у укупном износу, јер изворни подаци не дају рочну структуру потраживања за владе и фондове. Краткорочни кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих институционалних сектора до једне године, у домаћој и страној валути.

T17: Секторска структура дугорочних кредита комерцијалних банака
- на крају периода, у милионима КМ -

КРЕДИТИ ДОМАЋИМ ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ СЕКТОРИМА													
Година	Мјесец	Кредити институцијама Бих	Кредити владама ентитета	Кредити владама кантона	Кредити владама општина	Кредити фондовима социјалне заштите	Кредити осталим финансијским институцијама	Кредити нефинансијским јавним предузећима	Кредити нефинансијским приватним предузећима	Кредити непрофитним организацијама	Кредити становништву	Остали кредити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	0,0	0,4	1,3	56,2	0,6	31,8	167,7	2.592,7	10,3	3.893,0	1,5	6.755,6
2007.	12.	0,7	8,8	1,1	92,3	15,5	77,9	195,0	3.439,2	18,5	5.104,4	0,9	8.954,2
2008.	12.	1,7	95,6	0,9	132,5	13,5	73,9	177,2	4.142,2	19,5	6.051,1	0,5	10.708,6
2009.	12.	1,4	89,2	2,1	155,5	19,7	43,6	185,8	4.186,9	17,4	5.590,8	0,9	10.293,3
2010.	12.	0,1	105,8	40,2	201,6	26,5	27,0	270,8	4.309,5	17,4	5.522,3	9,1	10.530,3
2011.	12.	0,0	233,2	42,8	251,1	38,8	25,4	285,3	4.186,7	12,7	5.846,4	7,5	10.929,9
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	313,0	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.271,3
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	361,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	11.707,7
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2017.	01.	0,0	288,6	226,2	259,0	101,1	23,9	278,2	4.646,3	11,7	7.170,5	0,4	13.005,8
	02.	0,0	282,6	222,2	254,6	100,3	24,6	301,7	4.645,9	10,0	7.207,5	0,4	13.049,9
	03.	0,0	324,5	216,5	250,5	95,7	31,1	295,8	4.708,6	9,8	7.300,7	0,4	13.233,5
	04.	0,0	318,0	211,9	255,1	106,4	26,5	296,5	4.752,2	10,3	7.373,1	0,4	13.350,5
	05.	0,0	311,5	208,6	260,9	101,4	30,3	292,1	4.748,3	10,1	7.437,1	0,4	13.400,9
	06.	0,0	353,0	204,2	266,3	97,9	39,8	296,9	4.810,6	12,5	7.507,7	0,3	13.589,3
	07.	0,0	343,0	199,2	273,9	98,0	40,2	303,6	4.989,5	12,4	7.554,3	0,3	13.814,3
	08.	0,0	327,5	195,2	274,4	90,8	41,1	303,6	4.980,5	12,2	7.591,5	0,3	13.817,1
	09.	0,0	343,3	190,2	277,6	87,9	42,1	300,2	4.985,3	12,9	7.623,7	0,2	13.863,1
	10.	0,0	334,2	210,9	272,0	87,5	41,1	308,5	4.981,9	12,7	7.664,0	0,2	13.913,0
	11.	0,0	333,5	212,4	264,6	82,1	43,6	306,1	5.020,7	12,5	7.700,2	0,2	13.975,8
	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види биљешку на страни 49.

Биљешка:

До 2006. укупна потраживања од свих нивоа влада и фондова (краткорочно и дугорочно) су приказана у табели краткорочних кредита (колоне 3, 4, 5, 6, 7) у укупном износу јер изворни подаци не дају рочну структуру потраживања за владе и фондове. Дугорочни кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих институционалних сектора преко једне године, у домаћој и страној валути.

T18: Куповина и продаја КМ

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Продаја	Куповина	Салдо	Кумулатив салда
1	2	3	4	5(3-4)	6
2006.		3.316.074	2.181.712	1.134.362	4.880.802
2007.		3.878.146	2.822.867	1.055.279	5.936.081
2008.		4.933.211	5.564.318	-631.108	5.304.973
2009.		4.197.642	4.234.491	-36.849	5.268.124
2010.		5.273.777	5.014.550	259.227	5.527.351
2011.		5.088.041	5.162.710	-74.669	5.452.682
2012.		5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.		4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2017.	01.	314.881	418.412	-103.531	8.360.098
	02.	312.555	375.373	-62.819	8.297.280
	03.	421.708	529.257	-107.550	8.189.730
	04.	522.189	364.058	158.131	8.347.861
	05.	509.831	508.563	1.268	8.349.129
	06.	749.293	658.692	90.601	8.439.731
	07.	938.815	840.010	98.805	8.538.535
	08.	1.333.621	756.323	577.298	9.115.834
	09.	620.321	630.332	-10.011	9.105.823
	10.	765.497	556.433	209.064	9.314.887
	11.	805.290	847.076	-41.787	9.273.100
	12.	1.182.377	936.655	245.721	9.518.821

T19: Просјечне обавезне резерве

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Основица за обрачун обавезне резерве*	Просјечне обавезне резерве	Просјечан салдо рачуна обавезних резерви код ЦББиХ	Разлика
1	2	3	4	5	6=5-4
2008.		17.320.130	2.961.865	3.630.571	668.706
2009.		16.194.265	1.754.398	3.010.417	1.256.019
2010.		15.617.849	1.624.905	3.154.793	1.529.888
2011.		15.227.393	1.323.886	2.959.315	1.635.429
2012.		14.755.574	1.257.850	2.711.013	1.453.163
2013.		15.162.241	1.290.758	3.103.865	1.813.107
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2017.	01.	20.383.300	2.038.330	4.193.367	2.155.037
	02.	20.360.577	2.036.058	4.137.602	2.101.544
	03.	20.440.989	2.044.099	4.037.032	1.992.933
	04.	20.594.783	2.059.478	3.924.350	1.864.872
	05.	20.862.763	2.086.276	4.041.640	1.955.364
	06.	21.081.265	2.108.126	4.046.262	1.938.136
	07.	21.231.283	2.123.128	4.091.430	1.968.302
	08.	21.542.794	2.154.279	4.344.400	2.190.120
	09.	21.785.669	2.178.567	4.548.132	2.369.565
	10.	21.945.254	2.194.525	4.654.556	2.460.030
	11.	22.249.300	2.224.930	4.796.097	2.571.167
	12.	22.220.255	2.222.025	4.825.215	2.603.190

Биљешка:

Од 1. јула 2016. године стопа обавезне резерве коју примјењује ЦББиХ на основицу за обрачун обавезне резерве износи 10%.

Од 1. јула 2016. године ЦББиХ примјењује нове стопе за обрачун накнаде на средства на рачуну резерви банака: Централна банка БиХ на рачуну резерви комерцијалне банке у обрачунском периоду не обрачунава накнаду на износ средстава обавезне резерве, а на износ средстава изнад обавезне резерве обрачунава накнаду по стопи која је једнака 50% стопе коју примјењује Европска централна банка на депозите комерцијалних банака (Deposit Facility Rate).

Од 1. маја 2015. године Централна банка обрачунава накнаду банци на износ средстава те банке на рачуну резерви код Централне банке у обрачунском периоду, како слиједи:

- на износ обавезне резерве – просјек EONIA-е који је у истом периоду забиљежен на тржишту умањен за 10 базних поена, или минимум нула,

- на износ средстава изнад обавезне резерве – нулта стопа накнаде.

Нулта стопа накнаде на обавезну резерву примјењује се у случају да је просјечна EONIA умањена за 10 базних поена имала негативну вриједност.

Од 1. септембра 2014. стопа накнаде се утврђује на основу пондерисаног просјека каматних стопа које је у истом периоду на тржишту остварила Централна банка на депозите инвестиране до мјесец дана, с тим да се на износ обавезне резерве обрачунава 70% или минимум нула, а на износ средстава изнад обавезне резерве 90% од наведене стопе или минимум нула.

Од 1. августа 2011. године стопа накнаде се утврђује на основу пондерисаног просјека каматних стопа које је у истом периоду на тржишту остварила Централна банка на депозите инвестиране до мјесец дана, с тим да се на износ обавезне резерве обрачунава 70%, а на износ средстава изнад обавезне резерве 90% од наведене стопе.

Од 1. фебруара 2011. г стопа обавезне резерве на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа до једне године је смањена са 14% на 10%, док је стопа обавезне резерве на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа преко једне године остала непромјењена.

Од 1. јула 2010. године стопа накнаде на износ обавезне резерве је промјењена и обрачунава се на основу просјека каматне стопе коју је у истом периоду остварила Централна банка на "overnight" депозите, док је стопа накнаде на износ средстава изнад обавезне резерве остала непромјењена.

Од 1. маја 2009. год. стопа обавезне резерве на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа преко једне године износи 7%.

Од 1. априла 2009. год. стопа накнаде се утврђује:- на износ средстава који је банка дужна да држи као обавезне резерве по стопи 0.50%,- на износ средстава изнад обавезне резерве по стопи која се утврђује на основу просјека каматних стопа које је у истом периоду на тржишту остварила Централна банка на депозите инвестиране до мјесец дана.

Од 1. јануара 2009. г стопа обавезне резерве је 14% на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа до једне године, а 10% на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа преко једне године.

Од 11. октобра 2008. год. стопа обавезне резерве је смањена са 18% на 14%.

Од 1. јануара 2008. год. стопа обавезне резерве је повећана са 15% на 18%.

*Основицу за обрачун обавезне резерве чине депозити и позајмљена средства у домаћој и другим валутама изражени у КМ.

T20: Трансакције у платном промету
 - у милионима КМ -

Година	Мјесец	RTGS		ЖИРОКЛИРИНГ		УКУПНО	
		бр. трансакција	износ	бр. трансакција	износ	бр. трансакција	износ
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2006.		591.823	37.280	24.309.113	10.448	24.900.936	47.728
2007.		704.702	48.174	27.662.395	12.018	28.367.097	60.193
2008.		766.690	57.335	28.831.882	13.009	29.598.572	70.345
2009.		692.669	52.283	28.346.898	12.175	29.039.567	64.458
2010.		713.755	55.281	31.060.911	12.498	31.774.666	67.779
2011.		760.459	63.608	31.729.367	13.046	32.489.826	76.653
2012.		763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.		773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2017.	01.	66.631	5.410	2.951.538	1.115	3.018.169	6.525
	02.	70.264	5.339	3.153.733	1.173	3.223.997	6.512
	03.	85.486	6.306	3.587.741	1.396	3.673.227	7.702
	04.	78.784	6.192	3.224.703	1.307	3.303.487	7.499
	05.	84.234	6.602	3.430.355	1.408	3.514.589	8.011
	06.	86.283	6.875	3.396.530	1.404	3.482.813	8.279
	07.	84.614	6.689	3.368.531	1.387	3.453.145	8.076
	08.	87.901	7.550	3.451.198	1.463	3.539.099	9.013
	09.	81.065	6.724	3.205.877	1.348	3.286.942	8.072
	10.	89.002	6.957	3.547.319	1.479	3.636.321	8.436
	11.	85.831	7.372	3.319.298	1.407	3.405.129	8.779
	12.	95.948	7.838	3.474.495	1.502	3.570.443	9.340

T21: Платни биланс Босне и Херцеговине
 - у милионима КМ -

Година	ТЕКУЋИ И КАПИТАЛНИ РАЧУН					Укупно	ФИНАНСИЈСКИ РАЧУН	НЕТО ГРЕШКЕ И ПРОПУСТИ
	Текући рачун				Капитални рачун			
	Роба	Услуге	Примарни доходак	Секундарни доходак				
2013.	-7.099	1.624	357	3.694	337	-1.088	-909	179
2014.	-7.874	1.667	216	3.969	442	-1.579	-1.434	145
2015.	-7.191	1.883	183	3.570	360	-1.196	-1.168	28
2016.	-7.040	2.046	37	3.507	297	-1.153	-918	235
2017.	-7.500	2.230	3	3.754	300	-1.212	-1.034	178
2012. Q1	-1.744	341	98	827	75	-403	-537	-134
Q2	-1.865	418	-108	930	80	-545	-409	136
Q3	-2.200	497	100	943	91	-569	-428	141
Q4	-1.969	374	115	977	88	-415	-432	-16
2013. Q1	-1.607	338	83	837	78	-272	-449	-177
Q2	-1.618	436	-106	926	80	-282	-215	67
Q3	-1.869	481	128	951	91	-218	-25	192
Q4	-2.005	370	251	980	89	-316	-220	96
2014. Q1	-1.733	386	79	833	76	-359	-473	-114
Q2	-1.912	391	-87	989	85	-535	-369	165
Q3	-2.135	508	66	1.071	153	-338	-174	164
Q4	-2.094	383	159	1.076	128	-347	-418	-71
2015. Q1	-1.564	381	49	877	99	-159	-353	-194
Q2	-1.880	505	-39	901	99	-415	-378	36
Q3	-1.938	590	-18	891	80	-395	-245	150
Q4	-1.809	408	191	901	82	-227	-191	36
2016. Q1	-1.537	402	24	745	68	-298	-258	39
Q2	-1.859	538	-36	904	77	-374	-253	122
Q3	-1.788	612	7	927	77	-165	-41	124
Q4	-1.857	494	41	931	75	-315	-366	-50
2017. Q1	-1.606	443	38	839	71	-216	-335	-118
Q2	-1.978	598	-69	993	76	-380	-245	135
Q3	-1.857	673	0	965	77	-143	-62	80
Q4	-2.059	516	36	958	76	-474	-392	81

Извор података: ЦББиХ; Статистика платног биланса.

Напомена: Платни биланс БиХ урађен је у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за платни биланс и међународну инвестициону позицију, шесто издање – ВРМ6).

Подаци за период 2015-2016 су ревидирани и објављени заједно са подацима за 2017.

Најважније ревизије за период 2015-2016 настале су као резултат:

- коришћења нових објављених података домаћих и страних институција (статистичке и друге владине агенције и институције, те BIS банка, OECD и друге стране институције).

Детаљнија методолошка објашњења се налазе на web страници, www.cbbh.ba под статистика.

T22: Платни биланс БиХ: Текући и капитални рачун
 - у милионима КМ -

ТЕКУЋИ РАЧУН														
КАПИТАЛНИ РАЧУН														
Укупно			Роба		Услуге		Примарни доходак		Секундарни доходак					
Година	Потражује	Дугује	Салдо	Потражује	Дугује	Потражује	Дугује	Потражује	Дугује	Потражује	Дугује	Потражује	Дугује	Салдо
2007.	11.764	13.811	-2.047	3.542	12.022	2.569	707	1.553	883	4.101	200	415	0	415
2008.	12.543	16.058	-3.515	4.158	14.355	2.694	782	1.656	713	4.036	209	383	0	383
2009.	11.046	12.634	-1.588	3.756	11.193	2.446	894	1.265	309	3.579	238	350	0	350
2010.	12.200	13.731	-1.531	5.015	12.201	2.518	804	881	468	3.787	257	389	0	389
2011.	13.157	15.640	-2.483	6.029	13.856	2.374	781	935	725	3.818	278	357	0	357
2012.	13.311	15.577	-2.266	6.067	13.846	2.416	785	874	669	3.954	277	334	0	334
2013.	13.873	15.297	-1.425	6.645	13.743	2.391	768	864	507	3.973	279	337	0	337
2014.	14.519	16.541	-2.021	6.847	14.721	2.450	783	955	739	4.267	298	442	0	442
2015.	14.773	16.329	-1.556	7.194	14.385	2.742	859	928	746	3.909	339	360	0	360
2016.	15.404	16.855	-1.450	7.697	14.738	2.926	880	929	892	3.852	345	297	0	297
2017.	17.244	18.754	-1.509	8.992	16.492	3.188	955	948	945	4.116	362	300	0	300
2012. Q1	2.903	3.381	-478	1.338	3.082	472	131	199	101	894	67	75	0	75
Q2	3.487	4.112	-625	1.660	3.525	611	192	218	326	997	68	80	0	80
Q3	3.588	4.248	-660	1.547	3.747	792	295	233	133	1.016	73	91	0	91
Q4	3.333	3.836	-504	1.522	3.491	541	167	223	109	1.047	70	88	0	88
2013. Q1	3.082	3.432	-350	1.491	3.098	478	141	207	123	906	70	78	0	78
Q2	3.646	4.007	-361	1.806	3.424	625	190	218	323	996	70	80	0	80
Q3	3.689	3.998	-308	1.683	3.552	755	274	231	103	1.019	68	91	0	91
Q4	3.455	3.860	-405	1.664	3.669	532	163	208	-43	1.051	71	89	0	89
2014. Q1	3.198	3.633	-435	1.546	3.279	524	138	225	146	903	70	76	0	76
Q2	3.582	4.202	-620	1.698	3.610	585	195	238	326	1.060	71	85	0	85
Q3	3.990	4.480	-491	1.792	3.927	790	282	258	192	0	80	153	0	153
Q4	3.750	4.225	-475	1.811	3.905	551	169	235	75	1.153	76	128	0	128
2015. Q1	3.387	3.644	-258	1.666	3.230	534	153	238	189	949	72	99	0	99
Q2	3.720	4.234	-513	1.802	3.682	711	206	219	258	989	88	99	0	99
Q3	4.011	4.487	-475	1.869	3.807	914	324	249	268	979	88	80	0	80
Q4	3.655	3.964	-309	1.858	3.667	584	176	222	31	992	91	82	0	82
2016. Q1	3.270	3.636	-366	1.657	3.194	562	160	221	197	830	85	68	0	68
Q2	3.894	4.346	-452	1.950	3.808	733	195	223	258	988	84	77	0	77
Q3	4.206	4.448	-242	1.985	3.773	954	342	256	249	1.011	84	77	0	77
Q4	4.034	4.425	-391	2.106	3.963	676	183	229	188	1.023	91	75	0	75
2017. Q1	3.767	4.054	-287	1.999	3.605	611	168	229	191	929	90	71	0	71
Q2	4.379	4.836	-456	2.253	4.231	809	210	237	306	1.080	87	76	0	76
Q3	4.805	5.025	-220	2.444	4.301	1.051	379	253	253	1.057	92	77	0	77
Q4	4.292	4.839	-546	2.296	4.355	717	198	230	194	1.050	92	76	0	76

Извор података: ЦББиХ; Статистика платног биланса.

Напомена: Платни биланс БиХ урађен је у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за платни биланс и међународну инвестициону позицију, шесто издање – ВРМ6).

Подаци за период 2015-2016 су ревидирани и објављени заједно са подацима за 2017.

Најважније ревизије за период 2015-2016 настале су као резултат:

- коришћења нових објављених података домаћих и страних институција (статистичке и друге владине агенције и институције, те BIS банка, OECD и друге стране институције).

Детаљнија методолошка објашњења се налазе на веб страници, www.cbbh.ba под статистика.

T23: Платни биланс БиХ: Финансијски рачун
 - у милионима КМ -

Година	ФИНАНСИЈСКИ РАЧУН				
	Директне инвестиције	Портфолио инвестиције	Остале инвестиције	Резервна актива	Укупно*
2007.	-2.560	4	-453	1.242	-1.766
2008.	-1.315	29	-1.551	-462	-3.300
2009.	-344	274	-957	-104	-1.131
2010.	-532	173	-857	258	-957
2011.	-674	46	-1.378	-33	-2.039
2012.	-506	19	-1.391	73	-1.806
2013.	-342	144	-1.420	709	-909
2014.	-784	107	-1.469	712	-1.434
2015.	-487	110	-1.671	881	-1.168
2016.	-470	161	-1.540	930	-918
2017.	-664	166	-1.672	1.136	-1.034
2012. Q1	-26	-6	-191	-314	-537
Q2	-134	45	-90	-230	-409
Q3	-107	-18	-697	394	-428
Q4	-240	-2	-413	224	-432
2013. Q1	-295	51	-37	-168	-449
Q2	-164	26	-317	241	-215
Q3	4	21	-498	447	-25
Q4	113	46	-568	189	-220
2014. Q1	-250	13	-76	-161	-473
Q2	-230	31	-333	163	-369
Q3	-116	-20	-663	625	-174
Q4	-189	83	-397	85	-418
2015. Q1	-105	-14	-183	-52	-353
Q2	-213	-44	-334	213	-378
Q3	-105	77	-595	378	-245
Q4	-64	91	-560	342	-191
2016. Q1	-164	1	-34	-62	-258
Q2	-54	44	-395	152	-253
Q3	-118	79	-695	692	-41
Q4	-135	37	-417	148	-366
2017. Q1	-294	71	145	-257	-335
Q2	-88	19	-436	260	-245
Q3	-165	65	-710	747	-62
Q4	-117	12	-673	386	-392

Извор података: ЦББиХ; Статистика платног биланса.

Напомена: Платни биланс БиХ урађен је у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за платни биланс и међународну инвестициону позицију, шесто издање – ВРМ6).

Подаци за период 2015-2016 су ревидирани и објављени заједно са подацима за 2017.

Најважније ревизије за период 2015-2016 настале су као резултат:

- коришћења нових објављених података домаћих и страних институција (статистичке и друге владине агенције и институције, те BIS банка, OECD и друге стране институције).

Детаљнија методолошка објашњења се налазе на web страници, www.cbbh.ba под статистика.

* Вриједност под ставком Укупно укључује и вриједности финансијских дериватива.

T24: Сервисирање спољног дуга сектора владе

- у хиљадама КМ -

Кредитор	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.		
							Главница	Камата	Укупно
Јавни кредитори	269.064	339.601	617.207	693.718	515.617	648.016	791.570	117.508	909.078
Међународне и регионалне организације	226.021	290.493	559.130	620.692	425.697	549.724	692.149	93.783	785.931
Европска инвестициона банка	30.871	38.236	40.804	51.583	59.051	79.346	68.992	20.003	88.995
EBRD - Европска банка за обнову и развој	72.598	75.034	90.998	112.436	121.045	112.893	84.610	5.155	89.765
Свјетска банка - IDA	43.102	49.547	51.296	56.489	67.968	104.563	104.778	38.077	142.855
Свјетска банка - IBRD ¹⁾	48.164	51.290	45.057	43.490	51.235	52.836	43.118	9.403	52.520
Развојна банка Савјета Европе ¹⁾	651	991	1.818	3.086	4.112	4.740	4.252	1.054	5.306
Међународни фонд за развој пољопривреде	1.932	2.341	6.412	2.902	3.784	4.113	3.659	582	4.241
ММФ	15.463	64.134	318.723	338.799	106.677	179.498	374.917	15.606	390.523
ЕВРОФИМА	8.398	0	0	0	0	0	0	0	0
Европска комисија	4.844	8.919	4.022	11.907	11.824	11.735	7.823	3.903	11.726
Влада и владине агенције	43.043	49.108	58.077	73.026	89.919	98.293	99.422	23.725	123.147
Париски клуб ¹⁾	28.470	30.493	31.746	33.811	38.344	40.906	32.686	10.369	43.055
Саудијски фонд за развој	2.607	3.050	4.808	4.505	6.698	7.818	7.766	1.914	9.680
Остала билатерала ²⁾	11.966	15.566	21.523	34.710	44.877	49.568	58.970	11.441	70.411
Приватни кредитор	70.927	73.682	67.604	67.177	65.706	75.090	73.046	1.109	74.155
Лондонски клуб ¹⁾	70.927	73.682	67.604	67.177	65.706	75.090	73.046	1.109	74.155
Укупно	339.992	413.283	684.810	760.895	581.323	723.106	864.616	118.617	983.233

Извор: Министарство за финансије и трезор БиХ.

1) Дуг настао прије 1992.

2) Остала билатерала садржи следеће кредиторе: Fortis банка, Влада Јапана, ОПЕК, KFW, Влада Шпаније, Извоз-Увоз Банка Кореје (EximBank), Аустријска банка, Белгија, Банка за рад и привреду (BAWAG), Raiffeisen банка

T25: Спољни дуг опште владе БиХ по кредиторима**

- у хиљадама КМ -

Кредитор	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015	31.12.2016.	31.12.2017.*
Јавни кредитори									
Међународне и регионалне организације									
Европска инвестициона банка	368.263	537.870	704.579	973.305	1.197.893	1.461.725	1.549.248	1.762.048	1.801.241
Европска банка за обнову и развој	357.804	427.819	481.540	677.713	895.992	1.012.997	982.148	947.254	832.260
Свјетска банка - IDA	1.497.460	1.738.590	1.803.033	1.769.456	1.692.110	1.804.537	1.931.027	1.964.849	1.909.596
Свјетска банка - IBRD ⁵⁾	571.289	657.000	694.148	677.664	624.593	715.638	854.582	843.766	763.521
Европска развојна банка	31.834	35.843	37.180	36.776	35.180	63.239	74.890	80.361	95.558
Међународни фонд за развој пољопривреде	56.108	64.100	68.235	70.302	69.067	74.676	78.478	78.609	75.926
Међународни монетарни фонд	388.705	767.071	784.851	950.444	851.771	1.061.656	1.036.624	1.028.123	591.554
ЕВРОФИМА ¹⁾	13.146	7.839	0	0	0	0	0	0	0
Европска комисија	78.233	74.322	70.410	62.587	250.346	242.523	234.700	226.876	219.053
Остало ²⁾	10.295	14.163	14.033	12.690	13.644	20.460	43.912	92.046	122.309
Влада и владине агенције									
Саудијски развојни фонд	24.605	24.519	33.780	49.628	68.419	86.457	101.893	103.034	137.404
Париски клуб ¹⁾	828.455	834.959	825.224	781.672	755.540	815.779	771.129	747.450	668.172
Јапан	57.642	69.858	73.248	62.324	48.251	47.081	51.160	68.319	93.351
Кувајт ³⁾	29.381	30.829	28.997	27.971	24.212	23.485	15.541	24.854	36.578
Остало ³⁾⁴⁾	198.101	316.369	395.378	446.030	468.033	498.354	511.800	534.955	522.650
Приватни кредитори									
Лондонски клуб ¹⁾	651.298	599.205	541.875	479.306	416.737	354.168	291.599	218.554	145.508
Остало	73.717	90.687	106.621	133.936	151.182	159.511	162.516	149.563	131.365
Укупно	5.236.336	6.291.044	6.663.132	7.211.804	7.562.971	8.442.288	8.691.248	8.870.661	8.146.046

Извор: Извјештај Министарства финансија и трезора БиХ

Билешка: Стање дуга на крају периода Q4 представља стање дуга на крају године. Стање дуга је добијено прерачуном валуте у којој је кредит уговорен у КМ по курсној листи ЦББиХ важећој за посматрани датум.

1) Дуг настао прије 1992.

2) Укључује ОПЕС фонд.

3) Укључује и директно задужење ентитетских влада.

4) Ова категорија укључује BAWAG, Извозно-увозну банку Кореје, KFW, Владе Белгије и Шпаније

5) Укључује стари и нови дуг

* Прелиминарни подаци

** Подаци ревидирани у складу с примљеним извјештајем од Министарства финансија и трезора БиХ од 01.02.2018. и укључују кредит ЈП Путеви РС и директан дуг Брчко Дистрикта.

T26: Девизне резерве ЦББиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Бруто девизне резерве							Нето девизне резерве	Монетарна пасива	Нето страна актива ЦББиХ
		Злато	Држање SDR	Страна валута у трезору ЦББиХ	Депозити код нерезидентних банака	Остало	Инвестиције у хартије од вриједности				
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2006.	12.	0,0	0,6	55,2	5.002,7	0,0	393,3	5.451,7	5.450,7	5.182,6	268,1
2007.	12.	0,0	0,4	40,1	5.971,1	80,7	606,2	6.698,5	6.697,6	6.303,9	393,7
2008.	12.	0,0	0,4	212,2	4.727,9	49,9	1.305,3	6.295,7	6.294,8	5.727,5	567,3
2009.	12.	63,3	5,7	107,4	3.298,0	2,2	2.735,4	6.212,1	6.211,2	5.705,5	505,7
2010.	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	5.969,6	486,8
2011.	12.	151,3	1,1	93,6	4.385,6	0,0	1.792,0	6.423,6	6.422,5	5.915,1	507,4
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2017.	01.	213,8	6,1	208,3	2.718,9	0,0	6.265,1	9.412,2	9.409,3	8.833,0	576,3
	02.	221,4	2,6	212,6	2.629,2	0,0	6.302,0	9.367,8	9.365,3	8.759,3	606,0
	03.	218,4	2,6	212,6	2.590,1	0,0	6.217,5	9.241,2	9.239,2	8.651,4	587,8
	04.	217,8	6,2	212,7	2.760,3	0,0	6.222,1	9.419,0	9.416,7	8.824,0	592,7
	05.	213,1	2,5	212,9	2.595,2	0,0	6.385,6	9.409,4	9.407,5	8.810,2	597,3
	06.	204,2	2,5	215,3	2.497,9	0,0	6.545,7	9.465,7	9.463,9	8.900,4	563,5
	07.	203,2	2,5	216,1	2.369,4	0,0	6.789,4	9.580,5	9.577,7	9.010,5	567,3
	08.	208,2	2,3	218,4	2.610,5	0,0	7.135,6	10.175,0	10.172,6	9.576,9	595,8
	09.	203,4	1,3	218,9	2.568,9	0,0	7.207,7	10.200,2	10.198,1	9.620,4	577,7
	10.	205,5	1,4	218,8	2.610,1	0,0	7.349,3	10.385,0	10.382,3	9.783,6	598,7
	11.	202,3	1,5	219,0	2.563,4	0,0	7.344,7	10.330,9	10.328,5	9.731,8	596,7
	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Биљешка: Бруто девизне резерве чине стања билансних позиција краткорочне стране активе ЦББиХ (злато, располагање ЦББиХ SDR-ом, девизе у трезору ЦББиХ, преносиви депозити у страниој валути код нерезидентних банака и остало) и инвестирања у хартије од вриједности од јула 2006. по одлуци Инвестиционог комитета ЦББиХ. Нето девизне резерве представљају разлику између бруто девизних резерви и обавеза према нерезидентима. Монетарну пасиву ЦББиХ чине новац изван монетарних власти и депозити резидената код монетарних власти. Нето страна актива ЦББиХ представља разлику између нето девизних резерви и монетарне пасиве ЦББиХ.

T27: Спољнотрговинска размјена БиХ
 - у милионима КМ -

Година	Мјесец	Извоз робе	Увоз робе	Салдо извоза и увоза робе	Покривеност увоза извозом у %
1	2	3	4	5=(3-4)	6=(3/4)x100
2006.		5.164	11.389	-6.224	45,3
2007.		5.937	13.898	-7.962	42,7
2008.		6.712	16.293	-9.581	41,2
2009.		5.530	12.348	-6.818	44,8
2010.		7.096	13.616	-6.521	52,1
2011.		8.222	15.525	-7.303	53,0
2012.		7.858	15.253	-7.395	51,5
2013.		8.380	15.170	-6.790	55,2
2014.		8.682	16.199	-7.518	53,6
2015.		8.987	15.852	-6.864	56,7
2016.		9.418	16.161	-6.743	58,3
2017.		11.054	18.134	-7.081	61,0
2017.	01.	723	1.011	-288	71,5
	02.	821	1.399	-578	58,7
	03.	946	1.569	-623	60,3
	04.	914	1.503	-588	60,9
	05.	905	1.517	-612	59,7
	06.	902	1.637	-735	55,1
	07.	972	1.539	-567	63,1
	08.	900	1.535	-635	58,6
	09.	1.015	1.633	-618	62,2
	10.	1.001	1.650	-649	60,7
	11.	1.033	1.646	-613	62,7
	12.	922	1.497	-575	61,6

Биљешка:

Коришћени су најновији подаци Агенције за статистику Босне и Херцеговине о вриједности извоза робе по специјалном систему трговине и нису укључена прилагођења обухвата и вриједности која се раде у сврху извјештавања о платном билансу.

T28: БиХ извоз по земљама дестинације

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Њемачка	Хрватска	Србија*	Италија	Словенија	Аустрија	Црна Гора*	Друге земље	Укупно
2006.		668.733	965.258	681.764	713.413	629.633	313.807	-	1.191.688	5.164.296
2007.		762.169	1.090.120	770.717	779.102	645.369	369.608	155.707	1.363.793	5.936.584
2008.		913.488	1.156.836	942.277	843.065	614.875	415.224	231.444	1.594.482	6.711.690
2009.		814.110	944.144	741.441	702.356	463.129	325.370	229.506	1.311.143	5.531.199
2010.		1.085.936	1.070.626	894.775	862.022	611.744	470.584	310.180	1.789.638	7.095.505
2011.		1.215.957	1.204.440	1.001.879	963.546	706.818	619.042	300.430	2.210.001	8.222.112
2012.		1.210.103	1.165.019	710.002	939.241	653.304	654.764	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	766.745	1.003.294	686.503	687.565	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.047	800.690	1.195.438	697.785	755.827	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	770.695	1.214.930	748.870	743.062	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	822.846	1.131.096	807.200	730.590	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.282.862	1.093.685	1.209.035	973.397	899.235	352.364	3.647.322	11.053.606
2017.	01.	122.473	86.991	60.468	79.901	66.608	57.812	20.832	227.607	722.693
	02.	124.297	98.151	73.876	95.475	70.487	61.091	22.552	275.054	820.983
	03.	132.764	105.078	101.968	103.136	82.472	79.287	27.799	313.150	945.654
	04.	130.897	104.775	87.308	102.688	77.435	79.555	28.386	303.426	914.470
	05.	131.057	110.356	82.060	108.706	80.692	84.186	28.734	279.043	904.835
	06.	131.197	96.459	90.764	111.211	82.463	76.025	30.165	283.940	902.223
	07.	135.356	116.043	100.800	121.025	88.760	79.466	32.568	297.661	971.679
	08.	136.270	108.328	95.847	72.353	79.861	81.392	34.229	291.330	899.610
	09.	141.655	120.667	92.690	113.807	88.011	80.638	33.966	343.650	1.015.082
	10.	143.701	117.636	96.511	107.133	88.156	82.141	30.769	335.439	1.001.485
	11.	143.214	115.378	103.808	100.983	94.566	80.976	31.240	362.859	1.033.024
	12.	122.823	103.002	107.585	92.617	73.887	56.667	31.124	334.163	921.868

Биљешка:

Као критеријум за приказивање земље извоза коришћен је проценат учешћа извоза у ту земљу у односу на укупан бх. извоз за 2010. У складу с претходно наведеним све земље у које је извоз већи од 4% укупног бх. извоза у 2010. су исказане посебно, док су остале земље приказане у колони „Друге земље“.

*До 12. 2. 2007. подаци о извозу у Србију и Црну Гору су приказани као извоз у Србију а од тог датума се Србија и Црна Гора приказују као засебне земље.

T29: БиХ увоз по земљама поријекла

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Хрватска	Србија*	Њемачка	Италија	Руска Федерација	Словенија	Кина	Аустрија	САД	Мађарска	Друге земље	Укупно
2006.		1.946.914	1.116.167	1.417.257	1.020.542	254.626	860.684	391.090	456.213	220.622	394.682	3.309.988	11.388.785
2007.		2.449.198	1.408.588	1.742.880	1.255.982	277.902	884.579	597.930	535.957	298.658	478.958	3.967.610	13.898.242
2008.		2.779.927	1.726.195	1.914.630	1.520.914	344.006	963.337	748.615	606.290	524.553	719.598	4.444.452	16.292.516
2009.		1.855.136	1.283.006	1.395.705	1.243.234	865.684	758.953	557.106	455.395	325.140	401.304	3.214.517	12.355.179
2010.		2.058.946	1.429.477	1.424.980	1.210.391	1.189.105	808.852	655.539	489.083	485.491	416.780	3.447.593	13.616.238
2011.		2.226.507	1.465.645	1.648.403	1.381.687	1.635.091	828.564	774.881	491.679	626.711	379.214	4.067.045	15.525.428
2012.		2.202.545	1.431.534	1.725.796	1.429.362	1.493.885	803.360	816.377	504.094	388.173	412.951	4.044.863	15.252.942
2013.		1.956.353	1.485.608	1.734.842	1.482.256	1.505.995	754.344	914.082	519.291	384.852	441.535	3.990.634	15.169.793
2014.		1.851.693	1.629.521	1.869.564	1.653.565	1.292.467	763.235	1.359.548	532.109	475.375	433.638	4.338.562	16.199.278
2015.		1.673.161	1.728.490	1.914.225	1.758.289	910.072	773.559	1.091.670	560.924	441.158	411.579	4.588.564	15.851.692
2016.		1.617.713	1.828.142	1.998.877	1.899.582	729.427	831.403	1.091.966	556.399	327.745	405.278	4.874.484	16.161.014
2017.		1.828.430	2.029.956	2.103.769	2.062.109	856.130	912.704	1.186.073	618.743	584.798	451.831	5.499.713	18.134.256
2017.	01.	146.571	161.984	181.655	175.470	34.754	72.441	93.762	48.621	21.583	36.192	461.579	1.434.613
	02.	140.987	158.075	158.501	163.292	77.253	68.837	93.793	47.785	33.753	37.013	431.791	1.411.079
	03.	151.310	163.536	172.982	177.909	105.678	74.167	93.384	50.828	38.149	37.324	438.159	1.503.427
	04.	101.697	99.895	119.660	110.260	32.172	57.094	74.626	42.127	28.960	29.302	314.720	1.010.512
	05.	142.683	154.965	163.378	147.330	80.817	70.480	96.962	44.484	59.664	32.428	405.492	1.398.684
	06.	155.306	181.222	188.457	184.969	22.283	84.689	103.259	61.687	50.313	43.026	493.541	1.568.753
	07.	141.209	164.592	166.764	175.037	112.876	75.581	85.055	49.265	45.315	37.759	449.321	1.502.775
	08.	140.469	167.418	179.193	186.689	56.438	74.651	98.583	50.051	59.314	39.600	464.134	1.516.540
	09.	148.109	170.750	187.543	190.133	120.415	78.106	107.749	54.047	61.124	39.251	479.941	1.637.167
	10.	152.411	165.120	183.330	193.627	80.642	81.430	97.313	54.959	42.283	33.466	454.589	1.539.170
	11.	168.398	182.236	175.894	142.123	55.671	85.493	98.293	51.534	48.161	34.320	492.430	1.534.552
	12.	164.115	197.309	182.916	181.567	67.517	79.975	107.786	54.194	52.469	38.809	506.513	1.633.170

Биљешка:

Као критеријум за приказивање земље увоза кориштен је проценат учешћа увоза из те земљу у односу на укупан БиХ увоз за 2010. У складу с наведеним, све земље из којих је увоз већи од 3% укупног бх. увоза у 2010. исказане су посебно, док су остале земље приказане у ступцу "Друге земље".

* До 12. 2. 2007. подаци о увозу из Србије укључивали су и увоз из Црне Горе, а од тог датума увоз из Црне Горе обухваћен је увозом представљеним у колони "Друге земље".

Т30: Структура извоза и увоза робе по производима
- у милионима КМ -

Група производа	Извоз робе							Увоз робе						
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Укупно	8.222,1	7.858,0	8.380,3	8.681,7	8.987,3	9.418,1	11.053,6	15.525,4	15.252,9	15.169,8	16.199,3	15.851,9	16.161,0	18.134,3
Животиње и производи животињског поријекла	129,0	134,3	127,5	114,6	189,1	171,8	173,0	414,6	425,0	442,7	456,7	520,4	488,1	509,7
Производи биљног поријекла	101,7	91,1	128,8	158,9	202,1	264,7	302,4	681,8	705,8	663,6	710,3	756,8	765,6	816,0
Маси и уља животињског поријекла и биљног поријекла	58,2	75,9	92,6	93,3	118,6	142,5	170,2	146,4	171,9	162,3	150,7	167,3	206,5	262,5
Прехрамбене прерађевине	323,3	336,7	324,9	282,5	307,8	355,3	363,5	1.527,1	1.513,9	1.482,8	1.434,2	1.446,5	1.489,8	1.536,7
Производи минералног поријекла	1.316,0	872,0	1.091,9	947,1	738,3	748,9	1.049,3	3.456,7	3.229,0	3.045,2	2.813,2	2.258,0	2.036,4	2.697,8
Производи хемијске индустрије или сродних индустрија	570,6	533,2	531,6	604,5	705,0	772,3	958,3	1.475,5	1.522,5	1.475,4	1.565,5	1.571,9	1.594,0	1.680,9
Пластичне масе, гума и каучук	166,0	202,7	229,0	249,2	284,1	319,1	359,1	800,4	846,8	858,8	949,6	1.007,3	1.075,0	1.179,0
Кожа и крзно	178,9	179,8	170,8	147,2	161,8	155,6	197,8	382,1	397,8	426,1	482,3	462,8	465,8	488,9
Дрво и производи од дрвета	504,4	507,4	579,5	645,0	668,9	729,1	783,8	168,2	158,0	165,3	191,3	206,2	237,1	258,1
Целулоза, папир и картон и њихови производи	234,9	224,7	233,5	230,1	260,1	241,2	279,1	398,4	353,3	352,3	387,4	387,7	405,4	409,6
Текстил и текстилни производи	353,1	332,2	371,4	425,2	494,7	507,4	565,8	754,9	734,7	827,3	986,2	1.023,5	1.103,2	1.192,6
Обућа, шешири, капе и слични производи	461,4	476,3	557,2	666,2	639,9	673,4	707,6	252,1	251,1	276,7	329,2	335,7	330,1	336,7
Производи од камена, гипса, цемента и сличних материјала, керамички производи, стакло и стаклени производи	49,3	49,0	52,3	62,7	52,9	65,6	81,4	296,9	284,3	280,8	302,9	313,8	340,3	352,5
Бисери, племенити метали и њихови производи, драго и полудраго камење	12,1	19,7	36,2	12,9	12,1	12,3	11,4	14,2	11,5	12,5	13,9	12,7	14,3	17,2
Базни метали и производи од базних метала	1.934,6	1.908,8	1.753,9	1.749,1	1.652,0	1.571,1	1.975,8	1.384,0	1.330,1	1.399,8	1.500,3	1.536,0	1.574,4	1.955,0
Машине, апарати, механички и електрични уређаји	815,1	791,3	859,6	939,5	1.018,1	1.046,3	1.290,1	1.870,2	1.881,1	1.866,6	2.338,0	2.198,3	2.243,9	2.526,0
Транспортна средства и њихови дијелови и прибор	189,0	203,0	260,4	299,9	317,2	319,7	334,6	1.053,7	909,9	936,7	1.037,8	1.070,5	1.160,6	1.258,6
Сатови, мјерни, музички и медицински инструменти	19,0	19,5	17,1	17,2	20,6	25,1	29,9	191,7	211,7	181,2	192,8	218,8	220,8	222,9
Оружје и муниција; њихови дијелови и прибор	44,5	79,0	63,5	92,1	136,1	171,2	193,9	3,7	4,5	7,9	6,3	7,0	10,4	14,1
Разни производи	760,1	821,2	898,5	944,4	1.007,7	1.125,2	1.226,7	251,3	309,5	305,0	350,2	350,1	399,0	419,1
Умјетничка дјела, колекционарски предмети и антиквитети	0,8	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	1,3	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3
Неразврстано	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Биљешка:

Извор ових података је Агенција за статистику Босне и Херцеговине.

Подаци су класификовани према Хармонизованом систему кодова Свјетске трговинске организације.

ТЗ1: Преглед просјечних средњих курсава КМ

Година	Мјесец	ЕМУ	Хрватска	Чешка Р.	Мађарска	Јапан	Швајцарска	Турска	В. Британија	САД	Кина	Србија
		EUR	HRK	CZK	HUF	JPY	CHF	TRY	GBP	USD	CNY	RSD
		1	100	1	100	100	1	1	1	1	1	100
2006.		1,955830	26,703006	0,069019	0,741214	1,340471	1,243337	1,090541	2,869188	1,559433	...	2,327066
2007.		1,955830	26,653716	0,070501	0,778418	1,213767	1,190857	1,095670	2,858739	1,429542	...	2,446287
2008.		1,955830	27,072193	0,078403	0,778567	1,299707	1,233196	1,030147	2,462700	1,336615	...	2,406718
2009.		1,955830	26,641714	0,074058	0,698858	1,504078	1,295257	0,904894	2,195821	1,406763	...	2,083674
2010.		1,955830	26,836049	0,077335	0,710646	1,684634	1,417637	0,979613	2,280434	1,476950	...	1,903300
2011.		1,955830	26,296474	0,079574	0,702511	1,765578	1,589068	0,840993	2,253721	1,406117	...	1,918824
2012.		1,955830	26,003868	0,077784	0,676389	1,909803	1,622699	0,845478	2,412276	1,522668	...	1,732491
2013.		1,955830	25,806786	0,075328	0,658705	1,512911	1,589326	0,775940	2,304432	1,473557	0,239647	1,729721
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2017.	01.	1,955830	25,965345	0,072381	0,633032	1,598634	1,824732	0,492735	2,271273	1,842742	0,267069	1,580371
	02.	1,955830	26,263274	0,072382	0,633686	1,625609	1,834534	0,500235	2,292103	1,836119	0,267170	1,577916
	03.	1,955830	26,354475	0,072382	0,631274	1,619311	1,826965	0,498548	2,258384	1,831487	0,265534	1,578675
	04.	1,955830	26,261873	0,072925	0,628052	1,656720	1,825140	0,500004	2,305096	1,826978	0,265135	1,581230
	05.	1,955830	26,309204	0,073529	0,630926	1,579002	1,794605	0,495929	2,289553	1,771318	0,257130	1,589025
	06.	1,955830	26,395853	0,074436	0,634596	1,572438	1,798879	0,495268	2,231309	1,744646	0,256103	1,601371
	07.	1,955830	26,389119	0,074983	0,637316	1,511799	1,770128	0,477475	2,207575	1,700274	0,250942	1,623705
	08.	1,955830	26,411342	0,074934	0,642658	1,510030	1,717429	0,471660	2,149003	1,657459	0,248242	1,635309
	09.	1,955830	26,219009	0,075005	0,634848	1,483130	1,705005	0,473152	2,182054	1,639774	0,249910	1,639710
	10.	1,955830	26,053052	0,075872	0,631101	1,472939	1,694774	0,453470	2,195554		0,250980	1,639581
	11.	1,955830	25,904319	0,076560	0,627417	1,477434	1,680571	0,428852	2,201816	1,667079	0,251698	1,645159
	12.	1,955830	25,942861	0,076285	0,624817	1,463315	1,672273	0,429209	2,216234	1,652074	0,250522	1,641239

T32: Владине финансије БиХ - јединице сектора владе
- у милионима КМ -

		Институције БиХ	ФБиХ	РС	Брчко	Консолидовани приходи	Институције БиХ	ФБиХ	РС	Брчко	Консолидовани расходи	Нето набавка нефинансијских средстава	Нето суфицит/ дефицит
2006.		801,8	5.177,2	2.525,6	201,0	8.586,4	713,3	4.590,0	2.187,5	174,3	7.546,0	489,6	550,9
2007.		885,0	5.901,0	2.919,1	241,5	9.832,7	753,9	5.532,4	2.458,9	197,5	8.828,8	745,8	258,1
2008.		980,7	6.537,5	3.264,5	236,6	10.903,1	876,4	6.651,2	3.003,7	184,5	10.599,6	842,8	-539,3
2009.		1.086,6	6.074,6	3.080,3	210,9	10.342,5	975,5	6.292,4	3.316,6	189,9	10.664,5	748,0	-1.070,0
2010.		1.009,8	6.474,1	3.234,6	235,7	10.862,6	996,5	6.324,5	3.410,6	200,4	10.840,3	634,2	-611,9
2011.		968,6	6.571,2	3.685,6	237,4	11.357,1	983,6	6.449,7	3.372,1	209,1	10.908,7	771,1	-322,7
2012.		1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9
2013.		1.069,8	6.608,6	3.604,4	232,6	11.406,5	939,0	6.474,5	3.415,1	219,2	10.938,8	1.046,8	-579,2
2014.		1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3
2015.		1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.		1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2012.	Q1	207,6	1.320,0	669,7	49,7	2.230,2	208,6	1.348,7	664,7	36,4	2.241,7	28,8	-40,3
	Q2	292,0	1.476,0	759,0	54,5	2.544,9	239,5	1.446,2	743,6	45,1	2.437,8	31,4	75,6
	Q3	254,6	1.555,1	760,7	76,0	2.605,9	244,4	1.483,1	723,5	63,7	2.474,3	42,9	88,7
	Q4	291,4	1.541,4	830,9	65,9	2.695,8	260,4	1.729,1	898,3	70,2	2.924,2	86,7	-315,2
2013.	Q1	223,3	1.308,9	636,9	47,1	2.200,2	211,7	1.349,8	659,6	40,8	2.245,9	20,5	-66,2
	Q2	288,1	1.533,2	764,2	64,3	2.620,6	233,4	1.448,7	701,4	57,8	2.412,0	32,8	175,7
	Q3	241,1	1.494,2	761,6	61,6	2.542,2	220,5	1.425,0	731,2	59,0	2.419,5	49,4	73,3
	Q4	317,2	1.538,8	854,9	59,7	2.726,9	273,3	1.702,3	854,2	61,6	2.847,9	94,6	-215,6
2014.	Q1	238,3	1.387,7	761,7	49,2	2.416,8	220,9	1.376,7	695,9	39,7	2.313,1	21,8	81,8
	Q2	274,5	1.577,2	744,0	54,4	2.620,4	222,9	1.464,7	746,7	50,5	2.455,0	32,4	133,0
	Q3	256,6	1.602,1	784,7	58,8	2.680,1	220,9	1.528,9	805,6	58,9	2.592,2	56,3	31,5
	Q4	340,1	1.635,5	883,3	61,3	2.878,6	277,6	1.693,7	917,6	69,9	2.917,3	252,2	-290,8
2015.	Q1	241,1	1.440,2	738,2	51,8	2.448,9	215,3	1.378,9	706,6	46,2	2.324,7	24,1	100,1
	Q2	293,0	1.532,0	818,4	57,6	2.670,8	226,1	1.446,6	757,9	47,2	2.447,5	26,5	196,8
	Q3	252,9	1.685,4	850,7	61,8	2.826,7	229,3	1.523,4	803,0	60,1	2.591,8	51,2	183,7
	Q4	301,4	1.642,6	829,5	60,9	2.798,6	265,3	1.793,5	914,3	66,6	3.003,9	137,2	-342,5
2016.	Q1	242,5	1.498,3	706,4	54,9	2.478,4	226,3	1.430,0	687,6	43,1	2.363,4	24,0	91,0
	Q2	288,3	1.622,2	813,1	57,9	2.745,9	230,2	1.521,8	747,5	43,6	2.507,4	51,7	186,7
	Q3	256,6	1.761,1	812,0	62,4	2.867,4	227,9	1.494,9	776,2	41,0	2.515,2	105,3	246,9
	Q4	275,6	1.791,9	897,5	65,6	2.990,8	265,0	1.818,6	882,6	67,9	2.994,2	166,0	-169,4
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3

Биљешка: Административни подаци прикупљени од: министарства финансија свих нивоа власти, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти, ентитетских јавних предузећа за путеве и ентитетских јавних предузећа за аутопутеве. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ, ЈП Путеви РС, ЈП Аутоцесте ФБиХ и ЈП Аутопутеви РС, док их подаци за кварталне због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

ТЗЗ: Владине финансије БиХ - структура консолидованих прихода и расхода

- у милионима КМ -

		Порез	Доприноси за социјално	Грантови и остали приходи	Консолидовани приходи	Компензација запослених	Коришћење робе и услуга	Камате	Субвенције	Социјална давања	Грантови и остали расходи	Консолидовани расходи	Нето набавка нефинансијских средстава
2006.		4.947,1	2.536,2	1.103,1	8.586,4	2.222,7	1.986,0	108,0	310,4	2.426,5	492,4	7.546,0	489,6
2007.		5.536,5	2.908,9	1.387,3	9.832,7	2.534,7	2.220,9	110,8	378,2	3.030,6	553,5	8.828,8	745,8
2008.		5.946,3	3.568,7	1.388,1	10.903,1	3.022,3	2.462,0	123,6	439,6	3.945,1	607,0	10.599,6	842,8
2009.		5.351,9	3.638,6	1.352,0	10.342,5	3.155,2	2.489,4	123,9	418,5	3.951,0	526,5	10.664,5	748,0
2010.		5.640,2	3.813,0	1.409,4	10.862,6	3.169,8	2.593,1	122,7	476,6	3.770,3	707,8	10.840,3	634,2
2011.		6.032,2	4.036,4	1.288,5	11.357,1	3.336,9	2.088,2	161,4	402,8	4.330,3	589,1	10.908,7	771,1
2012.		6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7
2013.		5.917,2	4.105,2	1.384,1	11.406,5	3.278,1	2.122,7	201,1	383,9	4.423,7	529,3	10.938,8	1.046,8
2014.		6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.		6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.		6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2012.	Q1	1.132,0	931,4	166,9	2.230,2	702,6	367,7	34,2	32,3	1.028,2	76,7	2.241,7	28,8
	Q2	1.279,5	1.021,9	243,4	2.544,9	704,3	429,3	52,4	52,0	1.048,0	151,8	2.437,8	31,4
	Q3	1.359,3	1.007,0	239,7	2.605,9	697,5	397,7	36,4	109,0	1.091,2	142,4	2.474,3	42,9
	Q4	1.438,7	1.086,4	170,8	2.695,8	731,7	521,0	51,8	175,4	1.138,8	305,5	2.924,2	86,7
2013.	Q1	1.110,3	930,9	159,1	2.200,2	685,5	381,5	30,1	25,5	1.035,8	87,6	2.245,9	20,5
	Q2	1.327,2	1.019,2	274,2	2.620,6	697,2	420,7	58,1	58,2	1.068,2	109,7	2.412,0	32,8
	Q3	1.320,1	1.035,1	187,0	2.542,2	690,2	407,4	33,3	86,0	1.059,5	143,1	2.419,5	49,4
	Q4	1.368,0	1.119,9	239,0	2.726,9	790,0	546,9	48,2	173,9	1.152,5	136,4	2.847,9	94,6
2014.	Q1	1.207,3	961,3	248,2	2.416,8	697,3	387,9	38,3	31,8	1.080,3	77,5	2.313,1	21,8
	Q2	1.262,3	1.050,0	308,1	2.620,4	710,0	417,4	50,5	62,7	1.091,1	123,3	2.455,0	32,4
	Q3	1.352,4	1.077,4	250,3	2.680,1	708,7	427,1	32,5	87,9	1.155,2	180,7	2.592,2	56,3
	Q4	1.433,2	1.146,1	299,4	2.878,6	735,3	495,4	79,7	138,2	1.202,0	266,6	2.917,3	252,2
2015.	Q1	1.255,6	981,8	211,5	2.448,9	712,6	393,8	41,3	28,7	1.079,3	69,0	2.324,7	24,1
	Q2	1.356,0	1.076,0	238,8	2.670,8	702,9	402,6	65,5	46,5	1.124,0	105,9	2.447,5	26,5
	Q3	1.426,4	1.099,4	300,9	2.826,7	718,1	410,2	42,9	111,9	1.143,3	165,3	2.591,8	51,2
	Q4	1.424,4	1.172,5	201,8	2.798,6	735,3	533,8	75,0	152,9	1.249,1	257,8	3.003,9	137,2
2016.	Q1	1.290,0	998,7	189,6	2.478,4	711,1	400,5	44,3	30,4	1.097,8	79,3	2.363,4	24,0
	Q2	1.412,5	1.095,5	237,8	2.745,9	706,1	418,8	71,8	66,5	1.135,6	108,6	2.507,4	51,7
	Q3	1.468,4	1.136,0	262,9	2.867,4	702,8	409,8	42,8	65,3	1.163,2	131,3	2.515,2	105,3
	Q4	1.612,0	1.243,2	135,5	2.990,8	732,8	552,0	56,9	160,9	1.220,8	270,8	2.994,2	166,0
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6

Биљешка: Административни подаци прикупљени од: министарства финансија свих нивоа власти, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти, ентитетских јавних предузећа за путеве и ентитетских јавних предузећа за аутопутеве. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ, ЈП Путеви РС, ЈП Аутоцесте ФБиХ и ЈП Аутопутеви РС, док их подаци за кварталне због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

Т34: Владине финансије ФБиХ - јединице сектора владе

- у милионима КМ -

		укуп. Федерације БиХ	Фондови социјалног осигурања	Кантони	Консолидовани приходи	Буџет Федерације БиХ	Фондови социјалног осигурања	Кантони	Консолидовани расходи	Нето набавка нефинансијских средстава	Нето суфицит/дефицит
2006.		1.157,1	1.843,9	1.722,9	5.177,2	846,3	1.816,2	1.566,9	4.590,0	198,4	388,9
2007.		1.319,8	2.265,9	1.895,9	5.901,0	1.254,3	2.216,5	1.815,0	5.532,4	248,1	120,5
2008.		1.296,9	2.764,6	2.032,6	6.537,5	1.574,1	2.729,4	2.027,8	6.651,2	397,4	-511,1
2009.		1.205,3	2.739,7	1.788,5	6.074,6	1.357,1	2.812,4	1.865,0	6.292,4	300,7	-518,5
2010.		1.398,7	2.875,2	1.854,8	6.474,1	1.325,5	2.859,8	1.894,5	6.324,5	281,3	-131,7
2011.		1.321,6	2.924,0	1.903,6	6.571,2	1.318,7	2.990,4	1.897,4	6.449,7	338,8	-217,3
2012.		1.416,5	2.986,2	1.830,7	6.642,8	1.378,5	3.031,6	1.936,2	6.595,9	442,5	-395,5
2013.		1.457,5	2.988,2	1.709,7	6.608,6	1.344,2	3.034,8	1.826,9	6.474,5	645,6	-511,5
2014.		1.581,3	3.117,2	1.812,1	6.972,1	1.361,0	3.164,5	1.846,5	6.652,2	685,7	-365,8
2015.		1.510,0	3.175,8	1.919,5	7.196,5	1.354,1	3.224,3	1.869,1	6.843,5	221,4	131,6
2016.		1.652,8	3.323,4	2.012,1	7.645,4	1.380,2	3.314,2	1.885,5	7.013,5	248,1	383,7
2012.	Q1	291,7	688,2	401,5	1.320,0	255,1	742,8	412,2	1.348,7	8,1	-36,8
	Q2	351,1	737,3	448,8	1.476,0	306,4	749,9	451,1	1.446,2	11,0	18,9
	Q3	382,8	768,6	489,4	1.555,1	353,2	757,1	458,6	1.483,1	12,3	59,7
	Q4	390,9	786,8	442,2	1.541,4	463,8	776,6	567,2	1.729,1	26,8	-214,5
2013.	Q1	276,9	706,4	386,8	1.308,9	267,4	746,0	397,6	1.349,8	3,3	-44,2
	Q2	436,3	735,9	426,3	1.533,2	300,6	762,6	450,7	1.448,7	6,2	78,4
	Q3	352,1	759,0	457,3	1.494,2	322,8	742,4	434,0	1.425,0	10,1	59,0
	Q4	392,2	779,2	439,2	1.538,8	453,4	776,2	427,4	1.702,3	28,2	-191,7
2014.	Q1	314,5	726,2	411,0	1.387,7	268,4	768,0	404,4	1.376,7	5,0	5,9
	Q2	484,4	772,6	393,7	1.577,2	308,8	788,7	440,6	1.464,7	10,3	102,2
	Q3	399,8	787,0	509,0	1.602,1	385,6	786,7	450,3	1.528,9	17,5	55,7
	Q4	382,6	821,5	498,4	1.635,5	398,1	811,3	516,9	1.693,7		-91,3
2015.	Q1	319,6	751,1	433,5	1.440,2	256,4	785,7	400,9	1.378,9	4,1	57,1
	Q2	360,7	762,8	471,7	1.532,0	289,8	798,5	421,4	1.446,6	10,0	75,4
	Q3	436,7	788,6	526,8	1.685,4	337,4	797,1	455,6	1.523,4	14,0	148,0
	Q4	393,1	864,1	487,6	1.642,6	470,4	833,9	591,3	1.793,5	26,5	-177,3
2016.	Q1	336,4	763,3	465,1	1.498,3	274,9	811,7	409,9	1.430,0	4,0	64,3
	Q2	392,2	809,2	493,1	1.622,2	337,3	821,0	435,8	1.521,8	10,1	90,3
	Q3	474,2	829,7	531,7	1.761,1	305,9	817,1	446,4	1.494,9	14,4	251,8
	Q4	450,1	907,2	522,2	1.791,9	462,1	850,6	593,5	1.818,6	44,3	-71,1
2017.	Q1	331,3	821,8	501,9	1.621,7	273,6	834,9	412,6	1.457,0	6,2	158,5
	Q2	407,4	891,5	541,7	1.792,9	345,2	841,5	445,9	1.556,0	12,6	224,4
	Q3	439,1	869,8	589,8	1.931,1	341,8	841,6	479,6	1.587,4	11,9	331,9

Биљешка: Административни подаци прикупљени од: министарства финансија, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти у ФБиХ, ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ и ЈП Аутоцесте ФБиХ. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ и ЈП Аутоцесте ФБиХ, док их подаци за квартале због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

T35: Владине финансије РС - јединице сектора владе

- у милионима КМ -

		Буџет Републике Српске	Фондови социјалног осигурања	Консолидовани приходи	Буџет Републике Српске	Фондови социјалног осигурања	Консолидовани расходи	Нето набавка нефинансијских средстава	Нето суфицит/дефицит
2006.		1.211,3	950,2	2.525,6	1.049,1	944,1	2.187,5	212,0	126,2
2007.		1.419,8	1.030,3	2.919,1	1.324,0	1.013,1	2.458,9	433,5	26,7
2008.		1.547,1	1.348,9	3.264,5	1.602,6	1.313,9	3.003,7	329,4	-68,5
2009.		1.349,4	1.377,9	3.080,3	1.676,0	1.517,4	3.316,6	310,0	-546,3
2010.		1.422,8	1.488,1	3.234,6	1.676,3	1.552,0	3.410,6	241,8	-417,7
2011.		1.656,4	1.573,7	3.685,6	1.628,8	1.497,8	3.372,1	372,6	-59,1
2012.		1.666,5	1.566,5	3.652,6	1.647,9	1.595,1	3.534,1	307,7	-189,2
2013.		1.638,4	1.616,9	3.604,4	1.546,7	1.637,1	3.415,1	310,3	-121,0
2014.		1.778,7	1.683,3	3.769,8	1.749,3	1.704,1	3.652,3	360,5	-243,1
2015.		1.804,1	1.713,5	3.931,3	1.707,5	1.754,9	3.700,6	235,3	-4,6
2016.		2.556,5	744,4	3.937,0	2.415,9	749,7	3.636,9	366,3	-66,3
2012.	Q1	360,1	359,6	669,7	338,7	376,0	664,7	15,9	-11,0
	Q2	415,7	393,9	759,0	391,4	402,8	743,6	13,5	1,8
	Q3	428,9	382,3	760,7	370,1	403,8	723,5	16,2	21,0
	Q4	461,8	427,1	830,9	547,7	408,6	898,3	20,6	-88,0
2013.	Q1	346,7	340,1	636,9	317,6	391,9	659,6	9,0	-31,7
	Q2	419,6	405,7	764,2	352,3	410,2	701,4	12,5	50,3
	Q3	419,6	397,5	761,6	390,4	396,3	731,2	15,8	14,6
	Q4	452,5	469,3	854,9	486,4	434,8	854,2	21,3	-20,7
2014.	Q1	454,2	352,3	761,7	336,5	404,1	695,9	10,7	55,1
	Q2	402,3	413,9	744,0	405,1	413,8	746,7	18,0	-20,7
	Q3	440,2	440,3	784,7	478,9	422,6	805,6	12,4	-33,3
	Q4	481,9	471,9	883,3	528,8	459,4	917,6	134,9	-169,3
2015.	Q1	435,4	359,7	738,2	352,3	411,2	706,6	6,0	25,6
	Q2	449,3	428,6	818,4	397,1	420,4	757,9	9,2	51,3
	Q3	484,2	443,5	850,7	446,7	433,3	803,0	17,4	30,3
	Q4	435,2	477,4	829,5	511,5	486,0	914,3	49,5	-134,3
2016.	Q1	574,5	138,4	706,4	537,3	156,8	687,6	13,3	5,4
	Q2	658,7	165,1	813,1	578,4	179,7	747,5	31,0	34,6
	Q3	633,4	207,3	812,0	604,3	200,5	776,2	70,5	-34,6
	Q4	690,0	228,8	897,5	695,9	208,0	882,6	49,3	-34,4
2017.	Q1	604,2	147,4	747,1	531,5	161,7	688,7	11,0	47,4
	Q2	656,9	183,1	827,2	584,8	175,8	747,9	26,4	52,9
	Q3	747,7	229,5	940,7	604,5	199,1	767,1	21,2	152,4

Биљешка: Административни подаци прикупљени од: министарства финансија, фондова социјалног осигурања у РС, ЈП Путеви РС и ЈП Аутопутеви РС. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Путеви РС и ЈП Аутопутеви РС, док их подаци за кварталне због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне стране, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

T36: Токови директних страних улагања у БиХ класификовани према земљи страног улагача

- у милионима КМ - -

Година	Аустрија	Холандија	Хрватска	Италија	Њемачка	Русија	Словенија	Србија*	Швајцарска	Турска	Остале земље	Укупно
2006.	235,0	41,2	182,0	41,8	37,2	n/a	115,8	38,8	55,6	47,7	69,6	864,8
2007.	292,5	29,0	160,6	23,2	16,7	332,8	132,9	1.351,1	65,8	-0,6	195,9	2.599,8
2008.	242,9	36,0	103,0	47,7	28,8	339,4	210,3	213,3	40,6	5,8	69,6	1.337,5
2009.	79,6	-16,5	125,2	3,7	-9,1	129,2	58,9	3,4	-122,2	18,0	81,8	351,9
2010.	60,0	47,7	85,1	16,6	34,3	89,1	-22,8	40,5	83,6	46,4	119,2	599,7
2011.	137,6	14,5	32,7	4,7	38,3	140,3	64,5	110,0	-5,9	31,6	130,2	698,6
2012.	133,6	1,6	86,1	28,5	37,7	147,5	-81,1	81,8	8,7	-5,4	161,9	601,1
2013.	8,5	32,7	18,6	22,5	36,9	-82,8	-35,6	104,6	44,0	31,1	226,7	407,1
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	3,5	88,0	159,8	66,7	53,3	28,5	19,5	36,8	-33,5	56,1	136,7	615,3
2016.	73,9	51,0	119,0	25,5	5,3	-50,9	42,1	-8,4	-16,6	30,1	265,4	536,3
Јан - Сеп 2017.	-11,9	1,2	-19,9	11,8	10,5	-5,0	35,5	30,3	67,1	-12,9	126,7	233,5

Биљешка:

Директна страна улагања (токови и стања) компилирана су у складу с најновијим методолошким упутствима и препорукама Међународног монетарног фонда (ММФ) и Организације за економску сарадњу и развој (OECD). Детаљан методолошки приступ компилацији и презентирању је представљен у ММФ-овом Приручнику за платни биланс - шесто издање и OECD-овом Оквирном концепту дефиниције директних страних улагања - четврто издање. Разлике које су последица примјене нове методологије у односу на претходно кориштену се огледају у следећем:

- третирање међукомпанијских зајмова и осталих обавеза за финансијске посреднике (трансакције из ове категорије, остали капитал - повлачења и отплате ове врсте зајмова - су искључене из директних инвестиција), док се у платном билансу сада укључују у категорију Осталих инвестиција)

- евидентирање дивиденди (дивиденде се књиже за период у којем су исплаћене, а не за период у којем су зарађене како је било по претходној методологији)

- улагања сестринских предузећа су укључена у директна улагања у категорији осталог капитала, а док се у платном билансу сада искључују из категорије Осталих инвестиција. (Сестринска предузећа су предузећа из различитих економија с истим директним страним улагачем углавном из треће економије или из економије сестринског предузећа).

У складу с овим методолошким измјенама су ревидирани подаци и за период 2004 -2009.

*Од 2007. подаци се односе на Србију, а до 2007. подаци су укључивали Србију и Црну Гору.

"n/a"у овој дјелатности/земљи мање је од три предузећа с директним улагањем, те у складу са статистичким стандардима нисмо у могућности приказати износе улагања

T37: Токови директних страних улагања у БиХ према NACE Rev2 класификацији дјелатности

- у милионима КМ -

Година	Производња прехранбених производа	Прерада дрвета и производа од дрвета и плуте, сем намјештаја, производња предмета од сламе и плетарских материјала	Производња кокса и рафинираних нафтних производа	Производња хемикалија и хемијских производа	Производња осталих неметалних минералних производа	Производња базних метала	Производња моторних возила, приколица и полуприколица	Трговина на велико осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Трговина на мало осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Телекомуникације	Финансијско услужне дјелатности, осим осигурања и пензионих фондова	Пословање некретностима	Остале дјелатности	Укупно
2011.	32,2	12,5	43,6	12,2	-7,3	-24,0	-5,2	125,3	63,8	10,8	165,4	78,7	190,6	698,6
2012.	-5,9	-0,1	2,6	18,7	3,4	-26,0	7,0	144,8	40,2	6,4	130,2	12,1	267,7	601,1
2013.	-4,0	2,2	-101,1	26,5	13,9	4,0	5,0	-44,4	73,7	46,1	138,5	19,7	226,9	407,1
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015.	44,5	5,2	24,0	58,4	-5,1	-52,9	6,7	62,2	-24,7	57,8	116,8	89,0	233,5	615,3
2016.	13,0	5,7	-58,1	49,3	-15,3	1,5	9,0	148,8	19,1	34,2	139,1	-21,5	211,5	536,3
Јан - Сеп 2017.	-16,2	5,0	-5,0	-9,4	-1,5	43,6	12,7	35,4	18,4	9,4	15,0	37,3	88,7	233,5

Биљешка:

Токове директних страних инвестиција у БиХ према NACE 1. Rev1. класификације дјелатности за период 2004-2012 можете наћи на веб страници. Директне стране инвестиције (токови и стања) компилиране су у складу с најновијим методолошким упутствима и препорукама Међународног монетарног фонда и Организације за економску сарадњу и развој. Детаљан методолошки приступ компилацији и презентирању је представљен у ММФ-овом Приручнику за платни биланс - шесто издање и OECD-овом Оквирном концепту дефиниције директних страних улагања - четврто издање. Разлике које су посљедица примјене нове методологије у односу на претходно кориштену се огледају у сљедећем:

- третирање међукомпанијских зајмова и осталих обавеза за финансијске посреднике (трансакције из ове категорије, остали капитал - повлачења и отплате ове врсте зајмова - су искључене из директних инвестиција), док се у платном билансу сада укључују у категорију Осталих инвестиција)

- евидентирање дивиденди (дивиденде се књиже за период у којем су исплаћене, а не за период у којем су зарађене како је било по претходној методологији)

- улагања сестринских предузећа су укључена у директна улагања у категорији осталог капитала, а док се у платном билансу сада искључују из категорије Осталих инвестиција. (Сестринска предузећа су предузећа из различитих економија с истим директним страним улагачем углавном из треће економије или из економије сестринског предузећа).

У складу с овим методолошким измјенама су ревидирани подаци и за период 2004 - 2009.

Т38: Међународна инвестициона позиција (МИП)

- у милионима КМ -

Година	НЕТО (МИП)	Укупно актива	АКТИВА										
			Укупно	Директне инвестиције				Укупно	Остале инвестиције				
				Власнички капитал и акције инвестиционих фондова	Задужење (разни дужнички инструменти)	Портфолио инвестиције	Финансијски деривативи		Валута и депозити	Займови	Трговински кредити и аванси	Остала актива	Резервна актива
1	2=3-15	3=4+7+8+9+14	4=5+6	5	6	7	8	9=10+11+12+13	10	11	12	13	14
2006.	-5.336,1	9.635,3	245,5	79,3	166,2	28,8	0,0	3.881,4	3.225,8	130,2	461,9	63,4	5.479,5
2007.	-6.096,6	12.465,2	340,6	110,5	230,1	16,3	0,0	5.382,0	4.374,1	194,3	749,8	63,8	6.726,3
2008.	-9.834,4	12.377,4	398,8	126,0	272,9	40,7	0,0	5.614,3	4.219,4	171,2	1.164,9	58,7	6.323,5
2009.	-12.118,5	12.071,9	266,1	124,0	142,1	315,2	0,0	5.250,7	3.755,0	163,1	1.277,0	55,6	6.239,9
2010.	-12.950,1	11.821,4	428,5	233,6	194,9	451,0	0,0	4.456,4	3.145,1	173,3	1.076,4	61,7	6.485,5
2011.	-13.886,3	11.565,1	417,1	250,6	166,5	440,5	0,0	4.256,1	2.968,1	69,5	1.154,1	64,4	6.451,4
2012.	-14.651,6	11.658,0	560,1	297,3	262,8	469,2	0,0	4.092,3	2.760,0	74,2	1.177,3	80,9	6.536,4
2013.	-15.157,8	13.023,8	695,1	290,9	404,2	532,2	0,0	4.700,3	3.022,8	333,9	1.181,3	162,3	7.096,1
2014.	-15.521,2	13.578,3	709,1	299,5	409,6	568,5	0,0	4.447,2	2.778,4	311,4	1.200,6	156,9	7.853,4
2015.	-15.687,2	14.195,6	879,0	362,7	516,3	620,7	0,1	4.061,6	2.653,2	231,8	1.025,8	150,8	8.634,1
2016.	-15.427,5	15.382,3	893,1	374,4	518,7	713,9	1,6	4.214,7	2.873,1	157,7	1.043,6	140,4	9.559,0

Биљешка:

Међународна инвестициска позиција за БиХ компилирана је у складу са најновијом методологијом Међународног монетарног фонда за компилацију статистике платног биланса и међународне инвестиционе позиције, шесто издање (BPM6).

Поред редовне ревизије податка, која подразумјева ревизију двије претходне године, ревидирани су и подаци за остале периоде. Ревизија је урађена у складу са најновијим ревизијама података Монетране статистике, Статистике директних инвестиција, као и у складу са најновијим ревизијама података за страну активу владиног сектора.

Т38: Међународна инвестициона позиција (МИП)

- у милионима КМ -

ПАСИВА										
Укупно пасива	Директне инвестиције					Укупно	Остале инвестиције			
	Укупно	Власнички капитал и акције инвестиционих фондова	Задужење (разни дужнички инструменти)	Портфолио инвестиције	Финансијски деривативи		Валута и депозити	Займови	Трговински кредити и аванси	Остала пасива
15=16+19+20+21	16=17+18	17	18	19	20	21=22+23+24+25	22	23	24	25
14.971,4	4.911,2	4.217,5	693,7	251,5	0,0	9.808,7	2.136,1	6.669,7	769,2	233,7
18.561,8	7.380,4	6.484,5	895,9	310,0	0,0	10.871,5	2.673,5	7.176,0	823,0	198,9
22.211,7	8.817,2	7.289,8	1.527,4	408,9	0,0	12.985,6	3.387,1	8.304,8	1.101,0	192,8
24.190,4	9.512,6	7.467,5	2.045,2	835,5	0,0	13.842,2	3.226,8	8.509,7	1.564,9	540,7
24.771,5	9.963,1	7.473,3	2.489,8	787,1	0,0	14.021,2	2.618,6	8.944,4	1.968,6	489,7
25.451,3	10.883,7	7.885,6	2.998,1	726,8	0,0	13.840,9	2.135,8	9.126,2	2.093,1	485,8
26.309,6	11.323,7	8.006,0	3.317,6	702,9	0,0	14.283,0	2.052,9	9.574,6	2.178,8	476,8
28.181,6	11.845,4	8.468,1	3.377,4	543,7	0,0	15.792,5	1.934,3	11.113,0	2.230,4	514,8
29.099,5	11.867,2	8.043,3	3.823,9	467,4	0,0	16.764,9	1.653,5	12.309,9	2.283,5	518,0
29.882,7	12.668,2	9.131,4	3.536,8	345,5	0,0	16.869,0	1.595,3	12.631,8	2.118,1	523,8
30.809,8	13.109,0	9.471,7	3.637,3	280,9	1,5	17.418,3	1.489,3	13.175,3	2.229,8	523,9

Биљешка:

Међународна инвестициска позиција за БиХ компилирана је у складу са најновијом методологијом Међународног монетарног фонда за компилацију статистике платног биланса и међународне инвестиционе позиције, шесто издање (ВРМ6).

Поред редовне ревизије податка, која подразумјева ревизију двије претходне године, ревидирани су и подаци за остале периоде. Ревизија је урађена у складу са најновијим ревизијама података Монетране статистике, Статистике директних инвестиција, као и у складу са најновијим ревизијама података за страну активу владиног сектора.

Т39: Номинални и реални ефективни курс КМ

Година	Мјесец	NEER	REER
2006.		99,28	98,25
2007.		98,70	97,07
2008.		98,84	99,07
2009.		101,95	99,80
2010.		101,41	99,01
2011.		102,05	99,54
2012.		102,65	98,75
2013.		103,55	97,02
2014.		104,99	96,32
2015.		103,92	93,71
2016.		105,22	93,15
2017.		106,04	93,05
2017.	01.	105,73	94,05
	02.	105,44	93,61
	03.	105,51	93,42
	04.	105,43	92,63
	05.	105,74	93,81
	06.	105,71	92,34
	07.	106,09	92,58
	08.	106,31	92,44
	09.	106,33	92,56
	10.	106,53	93,08
	11.	106,76	93,15
	12.	106,84	92,96

Напомена:

Методологија за израчун NEER-а и REER-а је промијењена и усклађена с методологијом ЕЦБ-а. С тим у вези ревидирани су сви подаци.

Детаљна методолошка објашњења за компилацију и израчун NEER и REER индекса су доступна на веб страници ЦББиХ <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=sr>

T40: Готовина изван монетарних власти и банака

	Готовина изван банака	Повећање оптјецаја у односу на предходну годину	Готовина изван монетарних власти	Новац у комерцијалним банкама
1998	162.495.839	-	167.458.839	4.963.000
1999	515.275.238	217,1%	538.356.238	23.081.000
2000	651.725.615	26,5%	695.887.615	44.162.000
2001	1.673.877.219	156,8%	1.805.962.219	132.085.000
2002	1.736.502.940	3,7%	1.870.782.940	134.280.000
2003	1.601.303.246	-7,8%	1.721.858.246	120.555.000
2004	1.670.551.255	4,3%	1.817.427.255	146.876.000
2005	1.729.125.940	3,5%	1.907.182.940	178.057.000
2006	1.978.348.296	14,4%	2.154.234.164	175.885.868
2007	2.185.269.011	10,5%	2.439.709.153	254.440.142
2008	2.302.419.302	5,4%	2.552.431.902	250.012.600
2009	2.009.480.115	-12,7%	2.267.734.115	258.254.000
2010	2.210.776.535	10,0%	2.497.501.445	286.724.910
2011	2.366.423.508	7,0%	2.645.055.508	278.632.000
2012	2.414.305.841	2,0%	2.747.511.841	333.206.000
2013	2.542.280.088	5,3%	2.909.858.088	367.578.000
2014	2.813.991.379	10,7%	3.210.508.379	396.517.000
2015	3.053.556.129	8,5%	3.499.468.129	445.912.000
2016	3.401.352.492	11,4%	4.066.804.492	665.452.000
2017	3.595.523.766	5,7%	4.319.359.766	723.836.000

Извор: ЦББиХ

НАПОМЕНА

Ревидирани подаци за период јануар 2006. – новембар 2015. године су базирани на активном подбилансу банака свећинским државним капиталом из Федерације БиХ, при чему је искључен пасивни подбиланс. Кроз ову допуну статистике корисницима се пружа већа аналитичка корисност података и објективни показатељи о тренутном пословању банака у БиХ. Пасивни подбиланс садржи обавезе по иностраним кредитима и старој девизној штедњи грађана до 31. марта 1992. године, и не одсликава актуелно пословање банке, те ће овај подбиланс у процесу приватизације преузети Министарство финансија ФБиХ у складу са Законом о почетном билансу банака и Законом о приватизацији, као што је урађено за претходно приватизирани банке. Извршена ревизија је у највећој мјери утицала на смањење кредита јавним предузећима у иностраној валути, смањење стране пасиве, на смањење осталих ставки активе и пасиве по основу старе девизне штедње, а у знатно мањим износима на ставке кредита влади ентитета, фиксну активу, депозите нерезидената, дионице и капитал. Подаци о „пуну“ билансу, с укљученим пасивним подбилансом, корисницима су још увијек доступни на: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

У новембру 2014. године, двије банке су извршиле продају и пренос дијела кредитног портфолија што је за ефекат имало повећање резерви код монетарних власти у укупном износу од 64 милиона КМ и смањења слиједећих ставки: потраживања од приватних предузећа за 260 милиона КМ, стране пасиве за 101 милион КМ и осталих ставки (нето) за 95 милиона КМ.

Због примјене Међународних рачуноводствених стандарда (МРС) и Међународних стандарда у финансијским извјештајима банака Федерације БиХ и преноса новчаних токова у децембарским подацима за 2011. дошло је до сљедећих промјена, на страни активе: смањења кредита за 155 милиона КМ, повећања остале активе за 10 милиона КМ, на страни пасиве: смањења обавеза према нерезидентима у износу од 624 милиона КМ, повећања резервисања за кредитне губитке за 472 милиона КМ и повећања остале пасиве за седам милиона КМ. У фебруару 2011. једна банка из Федерације БиХ извршила је рекласификацију депозита у износу од око 80 милиона КМ, с депозита јавних предузећа на депозите владе ентитета, у складу с препорукама ММФ-а.

По налогу Агенције за банкарство ФБиХ у јуну 2010. једна банка је извршила прекњижавање око 300 милиона КМ потраживања по основу вриједносних папира од домаћих институционалних сектора на потраживања од нерезидената. У децембру 2010. иста банка је извршила ретроактивно ову исправку у одговарајућим износима за период од августа 2009, када је грешка настала, до маја 2010. Наведена исправка се одразила на пораст стране активе и пад осталих ставки нето.

Једна банка из Федерације БиХ извршила је рекласификацију финансијских инструмената у оквиру стране активе за период јануар август 2010. у износу од око 40 милиона КМ. Потраживања од нерезидената по основу кредита рекласификована су у потраживања од нерезидената по основу вриједносних папира, што се одразило на промјене унутар краткорочне и дугорочне стране активе.

По налогу Агенције за банкарство Републике Српске, једна банка је извршила рекласификацију финансијских инструмената на страни пасиве за период септембар 2008. - новембар 2010. тј. смањење орочених и штедних депозита небанкарских финансијских институција и сектора владе, а повећање кредита од наведених сектора, респективно у одговарајућим износима, по мјесецима, у распону 50 - 150 милиона КМ.

У складу с новом регулативом Агенције за банкарство РС-а, објављеној у Сл. гласнику РС бр. 136/10, којом је прописан нови начин књиговодственог евидентирања потраживања класификованих у категорију Е, обрачуна и књиговодственог евидентирања камате по некавалитетној активи, те обрачуна општих и посебних резервисања, банке из РС-а су у подацима за децембар 2010. извршиле примјену наведене регулативе преносом наведених позиција из ванбилансне евиденције у биланс. Исправка се одразила на страни активе, на пораст кредита у износу од 144 милиона КМ, пораст доспјелих камата у износу од 36 милиона КМ, а на страни пасиве на пораст резервисања за кредитне губитке у износу од 180 милиона КМ у оквиру рачуна капитала.

ИЗДАВАЧ

Централна банка Босне и Херцеговине

Маршала Тита 25, 71000 Сарајево

Tel.+387 33 278 100

Fax +3687 33 278 299

www.cbbh.ba

e-mail:contact@cbbh.ba

Публиковање и умножавање у образовне
и некомерцијалнесврхе је дозвољено
уз сагласност издавача.

ISSN 1840-0043

9 771840 004305